This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

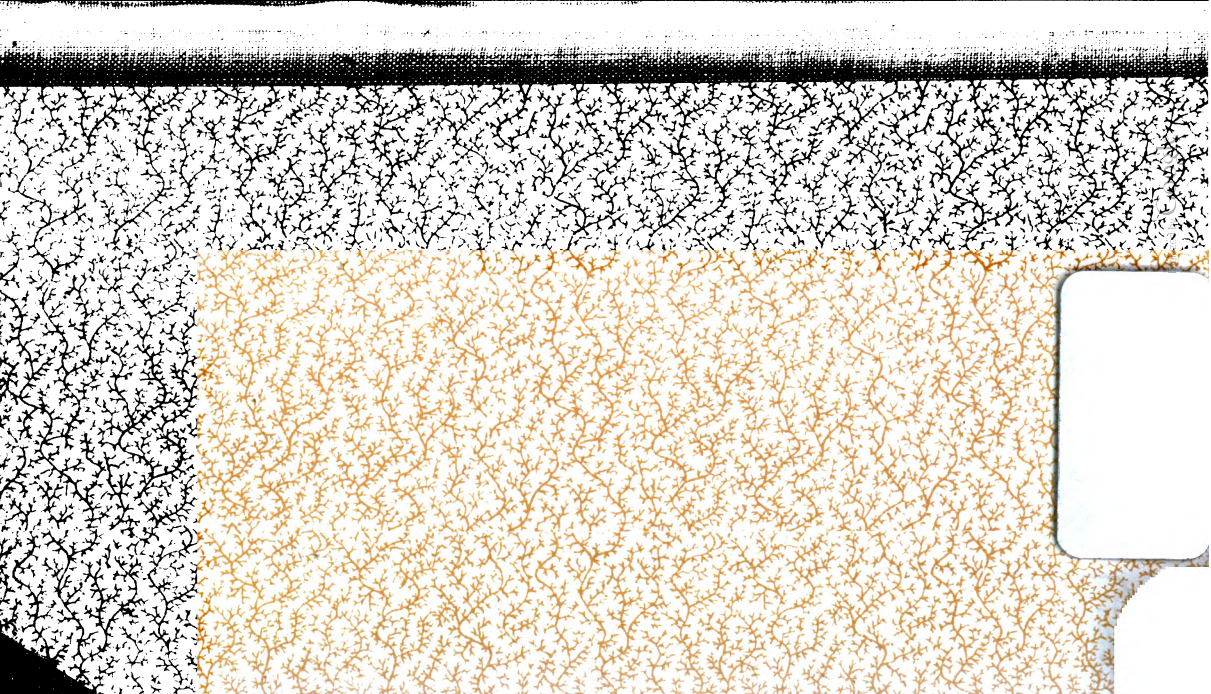

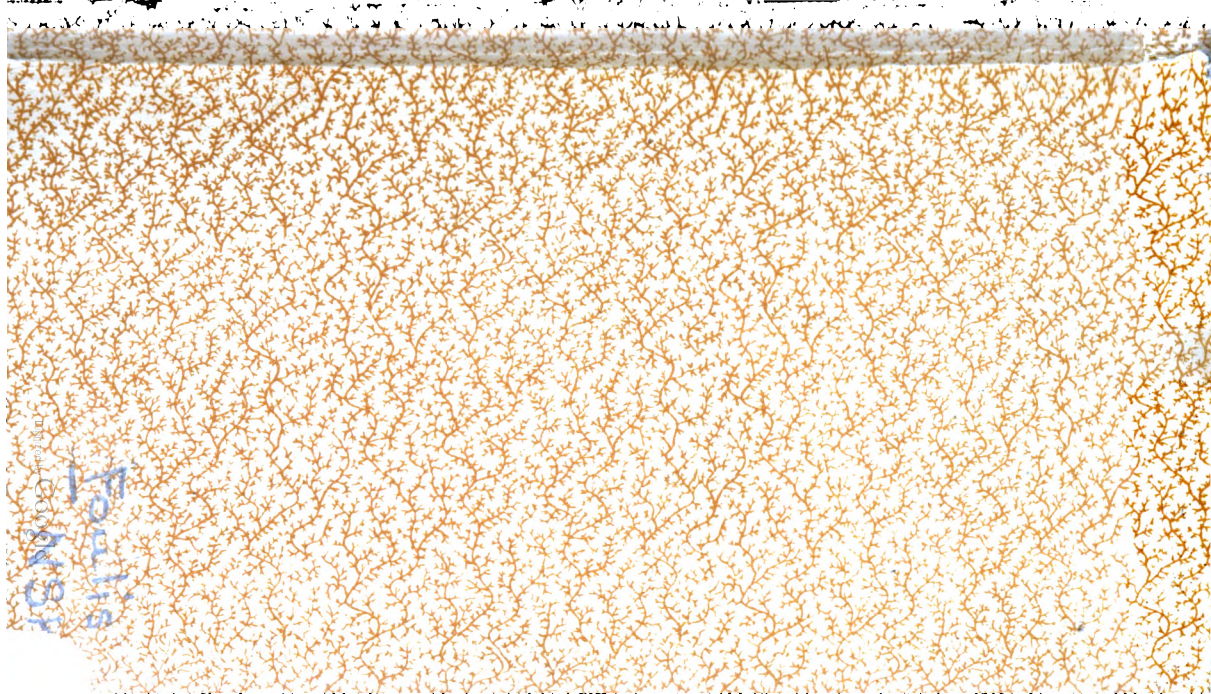

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ΑΙΣΧΙΝΟΥ

Ο ΚΑΤΑ

ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ

ΛΟΓΟΣ.

AESCHINIS

IN CTESIPHONTEM

ORATIO.

PUBLIC
LIBRARY

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS,
EXCUDEBAT ANDREAS FOULIS,
ACADEMIAE TYPOGRAPHUS.

M.DCC.LXXIX.

Digitized by Google

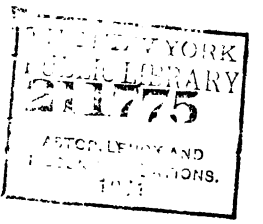

Digitized by Google

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ

ΛΟΓΟΥ.

ΚΤΗΣΙΦΩΝ ἔγραψε ψήφισμα, στεφανῶσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγῳδῶν, ὅτι διατελοῖ τὰ ἄριστα λέγων καὶ πράττων τῷ δήμῳ τῶν Αθηναίων. Τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγράψατο Αἰσχίνης παρανόμων, καὶ εἰσάγει κεφάλαια γενικὰ τρία· ἓν μὲν ὅτι ὑπεύθυνον ὄντα τὸν Δημοσθένην ἐστεφάνωσε, τοῦ νόμου κελεύοντος μὴ ἐξεῖναι ὑπεύθυνον ἄρχοντα στεφανοῦν. Περὶ οὐσίας. Δεύτερον δὲ, ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνεκήρυξε τὸν στέφανον, ἀπαγορεύοντος τοῦ νόμου μηδένα στεφανοῦν ἐν τῷ θεάτρῳ. Περὶ ποιότητος. Τρίτον καὶ τελευταῖον, ὅτι καὶ τὰ ψευδῆ ἔγραψεν ἐν τῷ ψηφίσματι· οὐκ εἶναι γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν τὴν Δημοσθένην, οὐδὲ ἄξιον τοῦ στεφάνου. Καὶ τοῦτο εἰς τὸ παράνομον ἀνακτίον· ἐπειδὴ ὁ νόμος ἐστὶν ὁ κωλύων τὰ ψευδῆ γράφειν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. Εστι δὲ περὶ ποιότητος. Ὑποφορὰς δὲ λαμβάνει γ'· πρὸς μὲν τὸ πρῶτον δισσῶς, ἐρῶντος Δημοσθένους ὅτι οὐκ ἦν ἄρχων, οὐδέ ἐστιν ἀρχὴ ἡ τῶν τειχῶν οἰκοδομὴ, ἀλλὰ διακο-

Digitized by Google

νία τις ϗ ἐπιμέλεια· εἰ δὲ ϗ ἀρχὴ, τῷ γε ἐπιδεδωκέναι ἐκ τῶν ἰδίων, ϗ μηδὲν εἰληφέναι ἐκ τῆς πόλεως, ὐκ ἦν ὑπεύθυνος. Περὶ ποιότητος ἀμφότερα. Πρὸς δὲ τοῦτο Αἰσχίνης εἰσάγει ςοχαςικὸν κεφάλαιον, οὐ μὲν τοι κατασκευάζει. Εἰδὲ μὴ παρ' ἑαυτȣ̃ ἐπέδωκεν, ἀλλ' εἶχε παρὰ τῆς βȣλῆς εἰς τοῦτο δέκα τάλαντα. Περὶ οὐσίας. Πρὸς δὲ τὸ δεύτερον κεφάλαιον, παρεχομένȣ Δημοσθένους νόμον ἕτερον κελεύοντα ἀνακηρύττειν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἂν ψηφίσηται ὁ δήμος, Αἰσχίνης οὐ περὶ τῶν πολιτικῶν αὐτὸν εἶναί φησιν, ἀλλὰ περὶ τῶν ξενικῶν ςεφάνων. Περὶ οὐσίας. Πρὸς δὲ τὸ τρίτον πολλὰ κατὰ μέρος. Οἴεται δὲ τὸν Δημοσθένην εἰς δ' καιρȣ̀ς διῃρηκέναι τὴν ἀπολογίαν, τὰ πράγματα καθέκαςα εἰς τȣ́τȣς μερίσαντα. Πρῶτον μὲν οὖν φησὶν εἶναι καιρὸν τȣ̃ πολέμȣ τȣ̃ πρώτȣ τȣ̃ πρὸς Φίλιππον περὶ Αμφιπόλεως γενόμενον. Δεύτερον δὲ τὸν τῆς εἰρήνης. Τρίτον δὲ τὸν τοῦ πολέμȣ τοῦ δευτέρȣ, καὶ τῆς περὶ Χαιρωνείαν ἥττης. Τέταρτον δὲ τὸν παρόντα καιρὸν, τὸν περὶ τῶν πρὸς Αλέξανδρον πολιτευμάτων. Εν μὲν ȣ̃ν τῷ πρώτῳ αἴτιον αὐτόν φησι γεγονέναι τῆς εἰρήνης αἰσχρᾶς ὕσης ϗ ἀδόξȣ, ϗ τȣ̃ μὴ μετὰ κοινȣ̃ τῶν Ἑλλήνων Συνεδρίȣ τὴν πόλιν αὐτὴν πεποιῆσθαι. Εν δὲ τῷ δευτέρῳ ὅτι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον αὐτὸς παρεσκεύασεν. Εν δὲ τῷ τρίτῳ, ὅτι τȣ̃ ἱερου πολέμȣ ϗ τῶν περὶ Φωκέας συμβάντων αἴτιος ἐγενέτο, ϗ τῆς ἥττης τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ, πείσας μετ' Αθηναίων ἀραμένȣς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον παρατάξασθαι. Εν δὲ τῷ τελευταίῳ, ὅτι μετὰ τὸν πρὸς

Digitized by Google

ΑΙΣΧΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΚΑΤΑ

ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΛΟΓΟΣ.

Digitized by Google

Digitized by Google

Αλέξανδρον ὐκ ἐπολιτεύσατο. Μετὰ ταῦτα ϗ τῦ βίυ παντὸς τῦ Δημοσθένυς κατηγορεῖ, ϗ δὴ ϗ Κτησιφῶντος ἐν ὀλίγοις· ἐν οἷς ἀξιοῖ αὐτὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν Κτησιφῶντα ἀπολογεῖσθαι. Τὰ μὲν οὖν κεφάλαια, ταῦτ' ἐσίν. Ἐνίκα δὲ τὸν ἀγῶνα Δημοσθένης. Μέμφονται μέν τοί τινες τὸν Αἰσχίνην, ὅτι ὐκ ἐνδιέτριψεν ἐν τῷ παρανόμῳ, ἀλλὰ ϗ τῆς πολιτείας κατηγορεῖ τῦ Δημοσθένυς, καλῶς πεπολιτευμένυ τῦ ἀνδρὸς· αὐτὸς δὲ τἐναντίον τύτῳ μάλισα διϊσχυρίζεται, λέγων ὧὗτως· ἔσι δ' ὑπόλοιπον μέρος τῆς κατηγορίας ἐφ' ᾧ μάλισα σπεδάζω· τοῦτο δ' ἐσιν ἡ πρόφασις δι' ἣν αὐτὸν ἀξιοῖ σεφανῦσθαι. Μή ποτε δὲ ἄρισα τῦτο ἔπραξεν; ἐπειδὴ γὰρ εἶχε δόξαν μεγάλην παρὰ πᾶσι καὶ ὑπόληψιν ὁ Δημοσθένης, ὡς λαμπρότατα πεπολιτευμένος, εἰκότως ὠήθη ψυχρὸς ϗ ὐδενὸς ἀξίυς φανήσεσθαι τοὺς περὶ τῶν παρανόμων λόγους, εἰ μὴ δόξαν αὐτοῖς ἐμποιήσει τὴν ἐναντίαν, ὡς ἄρα ὁ Δημοσθένης κακόνους ἐσὶ τῷ δήμῳ, ϗ αἰσχρῶς ϗ ἐπιμέμπτως πεπολίτευται. Διὰ τῦτο ἐσπύδασε περὶ τῦτο μάλισα, ϗ ἐν τύτῳ τῷ μέρει τῆς κατηγορίας τὸ πλεῖσον ἐνδιέτριψε. Μέμψαιτο δ' ἄν τις τὸ προοίμιον ὡς τραγικὸν, ϗ περιττὸν, ϗ ἐπιλόγῳ μᾶλλον ἐοικός.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΑΙΣΧΙΝΟΥ

Ὁ ΚΑΤΑ

ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΛΟΓΟΣ.

α'. ΤΗΝ μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν παράταξιν, ὅση γεγένηται, καὶ τὰς κατὰ τὴν ἀγορὰν δεήσεις, αἷς κέχρηνταί τινες ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια καὶ τὰ συνήθη μὴ γίνεσθαι ἐν τῇ πόλει· ἐγὼ δὲ πεπισευκὼς ἦκω, πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς, δεύτερον δὲ τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν, ἡγούμενος ἀδεμίαν παρασκευὴν ἰσχύειν παρ' ὑμῖν μεῖζον τῶν νόμων καὶ τῶν δικαίων.

β'. Ἐβουλόμην μὲν οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν βουλὴν, τοὺς Πεντακοσίους, καὶ τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων ὀρθῶς διοικεῖσθαι. καὶ τοὺς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων περὶ τῆς τῶν ῥητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν· ἵνα ἐξῇ, πρῶτον μὲν τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι, ἄνευ θορύβου καὶ ταραχῆς, ἐξ ἐμπερίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν. δεύτερον δ' ἤδη, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον, καθ' ἡλικίαν, χωρὶς, καὶ ἐν μέρει, περὶ ἑκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι. Οὕτω γὰρ ἂν μοι δοκῇ ἥ τε πόλις ἄριστα διοικεῖσθαι, αἵ τε κρίσεις ἐλάχισται γίνεσθαι. Ἐπειδὴ δὲ πάντα τὰ

Digitized by Google

πρότερον ὡμολογημένα καλῶς ἔχειν νυνὶ καταλέλυται, ἢ γράφουσί τινες ῥαδίως παρανόμους γιώμας, καὶ ταῦτα ἕτεροί τινες τὰ ψηφίσματα ἐπιψηφίζουσιν, οὐκ ἐκ τοῦ δικαιοτάτου τρόπου λαχόντες προεδρεύειν, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς καθεζόμενοι· ἂν δέ τις τῶν ἄλλων βουλευτῶν ὄντως λάχῃ κληρούμενος προεδρεύειν, ἢ τὰς ὑμετέρας χειροτονίας ὀρθῶς ἀναγορεύῃ, τοῦτον, οἱ τὴν πολιτείαν οὐκ ἔτι κοινὴν, ἀλλ' ἰδίαν αὐτῶν ἡγούμενοι εἶναι, ἀπειλοῦσιν εἰσαγγέλλειν, καταδουλούμενοι τοὺς ἰδιώτας, ἢ δυνασείας ἑαυτοῖς περιποιοῦντες. καὶ τὰς κρίσεις τὰς μὲν ἐκ τῶν νόμων καταλελύκασι, τὰς δὲ ἐκ τῶν ψηφισμάτων μετ' ὀργῆς κρίνουσι. σεσίγηται τὸ κάλλιστον καὶ σωφρονέστατον κήρυγμα τῶν ἐν τῇ πόλει, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονότων, καὶ πάλιν ἐν μέρει τῶν ἄλλων Ἀθηναίων; Τῆς δὲ τῶν ῥητόρων ἀκοσμίας οὐκ ἔτι κρατεῖν δύνανται οὔθ' οἱ νόμοι, οὔθ' οἱ Πρυτάνεις, οὔθ' οἱ Πρόεδροι, οὐδ' ἡ προεδρεύουσα Φυλή, τὸ δέκατον μέρος τῆς πόλεως.

γ'. Τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, ἢ τῶν καιρῶν ὅλων τῇ πόλει τοιούτων ὁποίους αὐτὸς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ἐν ὑπολείπεται μέρος τῆς πολιτείας (εἴ τι κἀγὼ τυγχάνω γινώσκων) αἱ τῶν παρανόμων γραφαί. Εἰ δὲ ἢ ταύτας καλαλύσετε, ἢ τοῖς καλαλύσιν ἐπιτρέψετε, προλέγω ὑμῖν, ὅτι λήσετε κατὰ μικρὸν τῆς πολιτείας τισὶ παραχωρήσαντες. Εὖ γὰρ ἴσε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσι πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις· Τυραννὶς, ἢ Ὀλιγαρχία, ἢ Δημοκρατία. δικαιοῦνται δ' αἱ μὲν

Digitized by Google

Τυραννίδες καὶ Ολιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ Δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοείτω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπισάωω, ὅτι ὅταν εἰσίῃ εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ παῤῥησίας. Διόπερ καὶ ὁ Νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν δικαστῶν ὅρκῳ, Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους· ἐκεῖνό γε εὖ εἰδώς, ὅτι ὅταν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῇ πόλει, σώζεται καὶ ἡ δημοκρατία. Α χρὴ διαμνημονεύοντας ὑμᾶς, μισεῖν τοὺς τὰ παράνομα γράφοντας, καὶ μηδὲν μικρὸν ἡγεῖσθαι εἶναι τῶν τοιούτων ἀδικημάτων, ἀλλ' ἕκαστον ὑπερμέγεθες. Καὶ τοῦθ' ὑμῶν τὸ δίκαιον μηδένα ἀνθρώπων ἐξαιρεῖσθαι, μήτε τὰς τῶν στρατηγῶν συνηγορίας (οἳ ἐπιπολὺν ἤδη χρόνον, συνεργοῦντές τισι τῶν ῥητόρων, λυμαίνονται τὴν πολιτείαν) μήτε τὰς τῶν ξένων δεήσεις (οὓς ἀναβιβαζόμενοί τινες ἐκφεύγουσιν ἐκ τῶν δικαστηρίων, παράνομον πολιτείαν πολιτευόμενοι·) Αλλ' ὥσπερ ἂν ὑμῶν ἕκαστος αἰσχυνθείη τὴν τάξιν λιπεῖν, ἣν ἂν ταχθῇ ἐν τῷ πολέμῳ, οὕτω καὶ νῦν αἰσχύνθητε ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἣν τέταχθε ὑπὸ τῶν νόμων, φύλακες τῆς δημοκρατίας τήνδε τὴν ἡμέραν.

δ'. Κἀκεῖνο δὲ χρὴ διαμνημονεύειν, ὅτι νῦν ἅπαντες οἱ πολῖται παρακαταθέμενοι τὴν πόλιν ὑμῖν, καὶ τὴν πολιτείαν διαπισεύσαντες, οἱ μὲν πάρεισι καὶ ἐπακούουσι τῆσδε τῆς κρίσεως, οἱ δὲ ἅπεισιν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἔργων. Οὓς αἰσχυνόμενοι, καὶ τῶν ὅρκων οὓς ὠμόσατε

Digitized by Google

μεμνημένοι, καὶ τῶν νόμων, ἐὰν ἐλέγξωμεν Κτησιφῶντα παράνομα γράψαντα καὶ ψευδῆ καὶ ἀσύμφορα τῇ πόλει, λύετε, ὦ Ἀθηναῖοι, τὰς παρανόμους γνώμας, βεβαιοῦτε τῇ πόλει τὴν δημοκρατίαν, κολάζετε τοὺς ὑπεναντίως τῷ νόμῳ καὶ τῇ πόλει καὶ τῷ συμφέροντι τῷ ὑμετέρῳ πολιτευομένους. Κἂν ταύτην ἔχοντες τὴν διάνοιαν, ἀκούσητε τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι λόγων, εὖ οἶδ' ὅτι δίκαια καὶ εὔορκα καὶ συμφέροντα ὑμῖν αὐτοῖς ψηφιεῖσθε, καὶ πάσῃ τῇ πόλει.

ε. Περὶ μὲν οὖν τῆς ὅλης κατηγορίας, μετρίως μοι ἐλπίζω προειρῆσθαι. Περὶ δὲ αὐτῶν τῶν νόμων, οἳ κεῖνται περὶ τῶν ὑπευθύνων, παρ' ὃς τὸ ψήφισμα τοῦτο τυγχάνει γεγραφὼς Κτησιφῶν, διὰ βραχέων εἰπεῖν βούλομαι. Ἐν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἄρχοντές τινες τὰς μεγίστας ἀρχὰς, καὶ τὰς προσόδους διοικοῦντες, καὶ δωροδοκοῦντες περὶ ἕκασα τούτων, προσλαμβάνοντες τούς τε ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ῥήτορας καὶ τοὺς ἐκ τοῦ δήμου, πόρρωθεν προκατελάμβανον τὰς εὐθύνας ἐπαίνοις καὶ κηρύγμασιν. Ὥστε ἐν ταῖς εὐθύναις τῶν ἀρχόντων εἰς τὴν μεγίστην μὲν ἀπορίαν ἀφικνεῖσθαι τοὺς κατηγόρους, πολὺ δὲ ἔτι μᾶλλον τοὺς δικασάς. Πολλοὶ γὰρ πάνυ τῶν ὑπευθύνων, ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπτα τῶν δημοσίων χρημάτων ὄντες ἐξελεγχόμενοι, διεφύγγανον ἐκ τῶν δικασηρίων· εἰκότως. Ἠχύοντο γὰρ (οἶμαι) οἱ δικασαὶ, εἰ φανήσεται ὁ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει (τυχὸν δὲ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ) πρώην μέν ποτε ἀναγορευόμενος ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ὅτι σεφανῦται ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης ὑπὸ τῆ

δήμῳ χρυσῷ στεφάνῳ· ὁ δὲ αὐτὸς ἀνὴρ μικρὸν ἐπιχὼν ἔξεισιν ἐκ τῦ δικασηρίυ, κλοπῆς ἕνεκα τὰς εὐθύνας ὠφληκώς. Ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δικασαὶ, ὑπὲρ τοῦ παρόντος ἀδικήματος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τῦ δήμυ.

ε'. Κατιδὼν δέ τις ταῦτα νομοθέτης, τίθησι νόμον, καὶ μάλα καλῶς ἔχοντα, τὸν διαῤῥήδην ἀπαγορεύοντα τὺς ὑπευθύνυς μὴ στεφανῦν. Καὶ ταῦτα ὕτως εὖ προκατειλημότος τοῦ νομοθέτυ, εὕρηνται κρείττονες λόγοι τῶν νόμων· ὡς εἰ μή τις ὑμῖν ἐρεῖ, λήσετε ἐξαπατηθέντες. Τούτων γάρ τινες τῶν τοὺς ὑπευθύνυς στεφανύντων παρὰ τὺς νόμυς, οἱ μὲν φύσει μέτριοί εἰσιν (εἰ δή τις ἐστὶ μέτριος τῶν τὰ παράνομα γραφόντων·) ἀλλ' οὖν προβάλλονταί γέ τι πρὸ τῆς αἰσχύνης. Προσεγγράφυσι γάρ τι πρὸς τὰ ψηφίσματα, στεφανῦν τὸν ὑπεύθυνον, ἐπειδὰν λόγον ᾖ εὐθύνας τῆς ἀρχῆς δῷ. Καὶ ἡ μὲν πόλις τὸ ἴσον ἀδίκημα ἀδικεῖται. προκαταλαμβάνονται γὰρ ἐπαίνοις καὶ στεφάνοις αἱ εὐθύναι. Ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων ἐνδείκνυται τοῖς ἀκύουσιν, ὅτι ἐγεγράφει μὲν παράνομα, αἰσχύνεται δὲ ἐφ' οἷς ἡμάρτηκε. Κτησιφῶν δὲ, ὦ Αθηναῖοι, ὑπερηδύσας τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν ὑπευθύνων κείμενον καὶ τὴν πρόφασιν (ἣν ἐγὼ ἀρτίως προεῖπον ὑμῖν) ἀνελὼν, πρὶν λόγον, πρὶν εὐθύνας δῦναι, γέθραφε μεταξὺ Δημοσθένην ἄρχοντα στεφανῦν.

ζ'. Λέξυσι δὲ, ὦ Αθηναῖοι, καὶ ἕτερόν τινα λόγον ὑπεναντίον τῷ ἀρτίως εἰρημένῳ· ὡς ἄρα ὅσα τις αἱρετὸς ὢν πράττει κατὰ ψήφισμα, οὐκ ἔστι ταῦτα ἀρ-

Digitized by Google

χὴ, ἀλλ' ἐπιμέλειά τις ἢ διακονία. Ἀρχὰς δὲ φήσουσιν ἐκείνας εἶναι ἃς οἱ Θεσμοθέται ἀποκληροῦσιν ἐν τῷ Θησείῳ, κἀκείνας ἃς ὁ δῆμος ἔωθε χειροτονεῖν ἐν ἀρχαιρεσίαις, Στρατηγὸς ἢ Ἱππάρχους ἢ τὰς μετὰ τούτων ἀρχάς· τὰ δ' ἄλλα πάντα, πραγματείας προσεταγμένας κατὰ ψήφισμα. Ἐγὼ δὲ πρὸς τοὺς λόγους τοὺς τούτων νόμον ὑμέτερον παρέξομαι, ὃν ὑμεῖς ἐνομοθετήσατε, λύσειν ἡγούμενοι τὰς τοιαύτας προφάσεις. Ἐν ᾧ διαῤῥήδην γέγραπται, τὰς χειροτονητὰς (φησιν) ἀρχὰς ἁπάσας (ἐνὶ περιλαβὼν ὀνόματι ὁ νομοθέτης, ἢ προσειπὼν ἀρχὰς ἁπάσας εἶναι, ἃς ὁ δῆμος χειροτονεῖ) ἢ τὰς ἐπισάτας (φησὶ) τῶν δημοσίων ἔργων (ἦσι δὲ ὁ Δημοσθένης τειχοποιὸς, ἐπισάτης τῷ μεγίστῳ τῶν ἔργων) ἢ πάντες ὅσοι διαχειρίζουσί τι τῶν τῆς πόλεως πλέον ἢ τριάκοντ' ἡμέρας, καὶ ὅσοι λαμβάνουσιν ἡγεμονίας δικαστηρίων (οἱ δὲ τῶν ἔργων ἐπισάται πάντες ἡγεμονίᾳ χρῶνται δικαστηρίου.) Τί τούτους κελεύει ποιεῖν; ὑ διακονεῖν, ἀλλ' ἄρχειν, δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ (ἐπειδὴ καὶ αἱ κληρωταὶ ἀρχαὶ οὐκ ἀδοκίμασοι, ἀλλὰ δοκιμασθεῖσαι ἄρχουσι) ἢ λόγον καὶ εὐθύνας ἐγγράφειν πρὸς τὸν Γραμματέα ἢ τοὺς Λογισάς, καθάπερ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς, κελεύει. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τοὺς νόμους αὐτοὺς ὑμῖν ἀναγνώσεται.

ΝΟΜΟΙ.

ἡ. Ὅταν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἃς ὁ νομοθέτης ἀρχὰς ὀνομάζει, ὅτοι προσαγορευσι πραγματείας καὶ

Digitized by Google

ἐπιμελείας, ὑμέτερον ἔργον ἐστὶν ἀπομνημονεύειν καὶ ἀντιτάττειν τὸν νόμον πρὸς τὴν τούτων ἀναίδειαν· καὶ ὑποβάλλειν αὐτοῖς, ὅτι οὐ προσδέχεσθε κακοῦργον σοφιστὴν, οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν· ἀλλ' ὅσῳ ἄν τις ἄμεινον λέγῃ, παράνομα γεγραφὼς, τοσούτῳ μείζονες ὀργῆς τεύξεται. Χρὴ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸ αὐτὸ φθέγγεσθαι τὸν ῥήτορα, καὶ τὸν νομον· ὅταν δὲ ἑτέραν μὲν φωνὴν ἀφίησιν ὁ νόμος, ἑτέραν δὲ ὁ ῥήτωρ, τῷ τοῦ νόμου δικαίῳ χρὴ διδόναι τὴν ψῆφον, οὐ τῇ τῶν λέγοντος ἀναισχυντίᾳ.

θ'. Πρὸς δὲ δὴ τὸν ἄφυκτον λόγον, ὃν φησι Δημοσθένης, βραχέα βούλομαι προειπεῖν. Λέξει γὰρ οὗτος, τειχοποιός εἰμι· ὁμολογῶ· ἀλλ' ἐπιδέδωκα τῇ πόλει μνᾶς ἑκατὸν, καὶ τὸ ἔργον μεῖζον ἐξείργασαι. Τίνος ὖν εἰμι ὑπεύθυνος, εἰ μή τις ἐστὶν εὐνοίας εὐθύνη; Πρὸς δὴ ταύτην τὴν πρόφασιν ἀκούσατέ μου λέγοντος καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα. Ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει οὕτως ἀρχαία ἔσῃ, καὶ τηλικαύτη τὸ μέγεθος, ὥδεις ἐστιν ἀνυπεύθυνος τῶν καὶ ὁπωσοῦν πρὸς τὰ κοινὰ προελθυθότων. Διδάξω δ' ὑμᾶς πρῶτον ἐπὶ τῶν παραδόξων· οἷον τοὺς Ἱερεῖς καὶ τὰς Ἱερείας καὶ ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, καὶ συλλήβδην ἅπαντας, καὶ χωρὶς ἑκάστους κατὰ σῶμα, τοὺς τὰ γέρα μόνον λαμβάνοντας, καὶ τὰς εὐχὰς ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς Θεοὺς εὐχομένους. Καὶ οὐ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὰ γένη, Εὐμολπίδας, καὶ Κήρυκας, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας. Πάλιν τοὺς Τριεράρχους ὑπευθύνους εἶναι κελεύει ὁ νόμος, καὶ τὰ κοινὰ διαχειρίσαντας, καὶ ἀπὸ τῶν ὑμετέρων πρόσοδων πολλὰ μὲν ὑφη-

Digitized by Google

ρυμένης, βραχέα δὲ κατατιθέντας, ἐπιδιδόναι δὲ φάσκοντάς, ἀποδιδόντας δὲ ὑμῖν τὰ ὑμέτερα· ἀλλ' ὁμολογουμένως τὰς πατρῴας οὐσίας εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀνηλωκότας φιλοτιμίαν. Οὐ τοίνυν μόνοι οἱ Τριήραρχοι, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν τῇ πόλει Συνεδρίων ὑπὸ τὴν τῶν δικασηρίων ἔρχεται ψῆφον. Πρῶτον μὲν γὰρ τὴν Βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ ἐγγράφειν πρὸς τὸς Λογισὰς ὁ νόμος κελεύει λόγον, καὶ εὐθύνας διδόναι, καὶ τῶν ἐκεῖ σκυθρωπῶν καὶ τῶν μεγίστων κύριον ἄγειν ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον· Οὐκ ἄρα σεφανωθήσεται ἡ Βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου; οὐδὲ γὰρ πάτριον αὐτοῖς ἐστιν. οὐκ ἄρα φιλοτιμοῦνται; πάνυ γε· ἀλλ' οὐκ ἀγαπῶσιν, ἐάν τις παρ' αὐτοῖς μὴ ἀδικῇ, ἀλλ' ἐάν τις ἐξαμαρτάνῃ, κολάζουσιν. Οἱ δὲ ὑμέτεροι ῥήτορες τρυφῶσι. Πάλιν τὴν Βουλὴν, τὸς Πεντακοσίους, ὑπεύθυνον πεποίηκεν ὁ νομοθέτης· καὶ οὕτως ἰσχυρῶς ἀπεῖπε τοῖς ὑπευθύνοις, ὥσ' εὐθέως ἀρχόμενος τῶν νόμων λέγει, ἀρχὴν ὑπεύθυνόν (φησι) μὴ ἀποδημεῖν. Ὦ Ἡράκλεις (ὑπολάβοι ἄν τις) ὅτι ἦρξα μὴ ἀποδημήσω; ἵνα γε μὴ προλαβὼν χρήματα τῆς πόλεως, ἢ πράξεις, δρασμῷ χρήσῃ. Πάλιν ὑπεύθυνον οὐκ ἐᾷ τὴν οὐσίαν καθιερῦν, οὐδὲ ἀνάθημα ἀναθεῖναι, οὐδὲ ἐκποίητον γενέσθαι, οὐδὲ διαθέσθαι τὰ ἑαυτῦ, οὐδὲ ἄλλα πολλά. Ἐνὶ δὲ λόγῳ, ἐνεχυράζει τὰς οὐσίας ὁ νομοθέτης τὰς τῶν ὑπευθύνων, ἕως ἂν λόγον ἀποδῶσι τῇ πόλει. Ναί· ἀλλ' ἔσί τις ἄνθρωπος, ὃς οὔτε εἴληφεν οὐδὲν τῶν δημοσίων, οὔτ' ἀνήλωκε, προσῆλθε δὲ πρός τι τῶν κοινῶν, καὶ τοῦτων ἀποφέρειν κελεύει λόγον πρὸς τὸς Λογισάς· Καὶ ὅπως ὅγε μηδὲν λαβὼν

Digitized by Google

μηδ' ἀναλώσας, ἀποίσει λόγον τῇ πόλει; αὐτὸς ὑποβάλλει καὶ διδάσκει ὁ νόμος, ἃ χρὴ γράφειν· κελεύει γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἐγράφειν, ὅτι οὔτ' ἔλαβον οὐδὲν τῶν τῆς πόλεως οὔτ' ἀνήλωσα. Ἀνεύθυνον δὲ, ᾧ ἀζήτητον, ᾧ ἀνεξέτασον ὑδέν ἐσι τῶν ἐν τῇ πόλει. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, αὐτῶν ἀκούσατε τῶν νόμων.

ΝΟΜΟΙ.

ί. Ὅταν τοίνυν μάλισα θρασύνηται Δημοσθένης, λέγων, ὡς δικ τὴν ἐπίδοσιν, οὐκ ἔσιν ὑπεύθυνος, ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε· οὐκοῦν ἐχρῆν σε, ὦ Δημόσθενες, ἐᾶσαι τὸν τῶν Λογισῶν κήρυκα κηρύξαι τὸ πάτριον ᾧ ἔννομον κήρυγμα τοῦτο, Τίς βέλεται κατηγορεῖν; Ἐασεν ἀμφισβητῆσαί σοι τὸν βελόμενον τῶν πολιτῶν, ὡς οὐκ ἐπιδέδωκας, ἀλλ' ἀπὸ πολλῶν ὧν ἔχεις εἰς τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομίαν μικρὰ κατέθηκας, δέκα τάλαντα εἰς ταῦτα ἐκ τῆς πόλεως εἰληφώς. Μὴ ἅρπαζε τὴν φιλοτιμίαν, μηδὲ ἐξαρῷ τῶν δικαίων τὰς ψήφους ἐκ τῶν χειρῶν· μηδ' ἔμπροσθεν τῶν νόμων, ἀλλ' ὕσερος πολιτεύου. Ταῦτα γὰρ ὀρθοῖ τὴν δημοκρατίαν. Πρὸς μὲν οὖν τὰς κενὰς προφάσεις, ἃς ὕτοι προφασιοῦνται, μέχρι δεῦρο εἰρήσθω μοι. Ὅτι δὲ ὄντως ἦν ὑπεύθυνος ὁ Δημοσθένης, ὅθ' ὗτος εἰσήνεγκε τὸ ψήφισμα, ἄρχων μὲν τὴν ἐπὶ τῶν θεωρικῶν ἀρχὴν, ἄρχων δὲ τὴν τῶν τειχοποιῶν, ὑδετέρας δέ πω τῶν ἀρχῶν τύτων λόγον ὑμῖν ὑδ' εὐθύνας δεδωκὼς, ταῦτ' ἤδη πειράσομαι ὑμᾶς διδάσκειν ἐκ τῶν δημοσίων

Digitized by Google

γραμμάτων. Καί μοι ἀνάγνωθι ἐπὶ τίνος Ἄρχοντος, καὶ ποίου μηνὸς, καὶ ἐν τίνι ἡμέρᾳ. καὶ ἐν ποίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐχειροτονήθη Δημοσθένης τὴν ἀρχὴν τὴν ἐπὶ τῶν θεωρικῶν, ὅτι μεσοῦντα τὴν ἀρχὴν ἔγραψεν αὐτὸν σεφανοῦν. Ἀναγίνωσκε.

ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΣ ΗΜΕΡΩΝ.

Οὐκοῦν εἰ μηδὲν ἔτι περαιτέρω τούτου δείξαιμι, δικαίως ἂν ἁλίσκοιτο Κτησιφῶν· αἱρεῖ γὰρ αὐτὸν οὐχ ἡ κατηγορία ἡ ἐμὴ, ἀλλὰ τὰ δημόσια γράμματα.

ιά. Πρότερον μὲν τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, Ἀντιγραφεύς ἦν χειροτονητὸς τῇ πόλει, ὃς καθ' ἑκάστην Πρυτανείαν ἀπελογίζετο τὰς προσόδους τῷ δήμῳ. Διὰ δὲ τὴν πρὸς Εὔβουλον γενομένην πίστιν ὑμῖν, οἱ ἐπὶ τὸ θεωρικὸν κεχειροτονημένοι ἦρχον μὲν, πρὶν ἢ τὸν Ἡγήμονος νόμον γενέσθαι, τὴν τοῦ Ἀντιγραφέως ἀρχὴν, ἦρχον δὲ τὴν τῶν ἀποδεκτῶν καὶ νεωρίων ἀρχὴν, καὶ σκευοθήκην ᾠκοδόμουν· ἦσαν δὲ καὶ ὁδοποιοὶ, καὶ χεδὸν τὴν ὅλην διοίκησιν εἶχον τῆς πόλεως· Καὶ οὐ κατηγορῶν αὐτῶν νῦν ἐπιτιμῶν λέγω, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑμῖν ἐνδείξασθαι βούλομαι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης, ἐάν τις μιᾶς ἀρχῆς τῆς ἐλαχίστης ὑπεύθυνος ᾖ, τοῦτον οὐκ ἐᾷ, πρὶν ἂν λόγους καὶ εὐθύνας δῷ, σεφανοῦν· ὁ δὲ Κτησιφῶν Δημοσθένην, τὸν συλλήβδην ἁπάσας τὰς Ἀθήνησιν ἀρχὰς ἄρχοντα, οὐκ ὤκνησε γράψαι σεφανῶσαι.

ιβ. Ὡς τοίνυν καὶ τὴν τῶν τειχοποιῶν ἀρχὴν ἦρχεν, ἴθ' οὗτος τὸ ψήφισμα ἔγραψε, καὶ τὰ δημόσια

χρήματα διεχείριζε, καὶ ἐπιβολὰς ἐπέβαλε (καθάπερ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες) καὶ δικαστηρίων ἡγεμονίας ἐλάμβανε, τούτων ὑμῖν αὐτὸν Δημοσθένην καὶ Κτησιφῶντα μάρτυρας παρέξομαι. Εωὶ γὰρ χαιρώνδυ Αρχανίου, Θαργηλιῶνος μηνὸς δευτέρᾳ φθίνοντος, ἐκκλησίας οὔσης, ἔγραψε ψήφισμα Δημοσθένης, ἀγορὰν ποιῆσαι τῶν φυλῶν, Σκιῤῥοφοριῶνος δευτέρᾳ ἱσαμένυ καὶ τρίτῃ, καὶ ἐπέταξεν, ἐν τῷ ψηφίσματι, ἑκάσης τῶν φυλῶν ἑλέσθαι τὺς ἐπιμελησομένυς τῶν ἔργων ἐπὶ τὰ τείχη, καὶ ταμίας. Καὶ μάλα ὀρθῶς· ἵν' ἡ πόλις ἔχῃ ὑπεύθυνα σώματα, παρ' ὧν ἔμελλε τῶν ἀνηλωμένων λόγυν ἀπολήψεσθαι. Καί μοι λέγε τὰ ψηφίσματα.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

ιγ'. Ναί· ἀλλ' ἀντιδιαπλέκει πρὸς τοῦτο, εὐθέως λέγων, ὡς οὔτ' ἔλαχε τειχοποιὸς, οὔτ' ἐχειροτονήθη ὑπὸ τῦ δήμυ. Καὶ περὶ τύτυ Δημοσθένης μὲν καὶ Κτησιφῶν πόλυν πεισάνται λόγον· ἐ δὲ γενόμενος, βραχὺς, καὶ σαφὴς, καὶ ταχὺ λύων τὰς τύτων τέχνας. Μικρὰ δὲ ὑμῖν ὑπὲρ αὐτῶν πρῶτον προειπεῖν βούλομαι. Εσι γὰρ, ὦ Αθηναῖοι, τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς εἴδη τρία· ὧν ἓν μὲν καὶ πᾶσι φανερώτατον, οἱ κληρωτοὶ, καὶ οἱ χειροτονητοὶ ἄρχοντες. Δεύτερον δὲ, ὅσοι τι διαχειρίζυσι τῶν τῆς πόλεως ὑπὲρ τριάκοντα ἡμέρας, καὶ οἱ τῶν δημοσίων ἔργων ἐπισάται. Τρίτον δ' ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, καὶ εἴ τινες ἄλλοι αἱρετοὶ ἡγεμονίας δικαστηρίων λαμβάνυσι, καὶ τύτυς ἄρχειν δοκιμασθέντας. Επειδὰν δὲ ἀφέλῃ τις τὺς ὑπὸ τῦ δήμυ κεχει-

Digitized by Google

ροτονημένους, καὶ τοὺς κληρωτοὺς ἄρχοντας, καταλείπεται, ὃς αἱ φυλαὶ καὶ αἱ τριττύες καὶ οἱ δῆμοι ἐξ ἑαυτῶν αἱρῶνται τὰ δημόσια χρήματα διαχειρίζειν, τούτους αἱρετοὺς ἄρχοντας εἶναι. Τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν, ὥσπερ νῦν, ἐπιταχθῇ τι ταῖς φυλαῖς, ἢ τάφρους ἐξεργάζεσθαι, ἢ τριήρεις ναυπηγεῖσθαι. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων μαθήσεσθε.

ΝΟΜΟΙ.

Ἀναμνήσθητε δὴ τοὺς προειρημένους λόγους, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης τοὺς ἐκ τῶν φυλῶν ἄρχειν κελεύει δοκιμασθέντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Ἡ δὲ Πανδιονὶς φυλὴ, ἄρχοντα καὶ τειχοποιὸν ἀπέδειξε Δημοσθένην, ὃς ἐκ τῆς διοικήσεως εἰς ταῦτα ἔχει μικρῷ δεῖν δέκα τάλαντα. Ἕτερος δὲ ἀπαγορεύει νόμος ἀρχὴν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦν. Ὑμεῖς δὲ ὁμωμόκατε κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι· ὁ δὲ ῥήτωρ γέγραφε τὸν ὑπεύθυνον στεφανοῦν, μὴ προσθεὶς, ἐπειδὰν δῷ λόγον καὶ εὐθύνας.

ιδ'. Ἐγὼ δὲ ἐξελέγχω τὸ παράνομον, μάρτυρας ἅμα τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα καὶ τοὺς ἀντιδίκους παρεχόμενος· Πῶς ἂν ἄν τις περιφανέστερον ἐπιδείξειεν ἄνθρωπον παρανομώτατα γεγραφότα; Ὡς τοίνυν καὶ τὴν ἀπάρρησιν τοῦ στεφάνου παρανόμως ἐν τῷ ψηφίσματι κελεύει γίνεσθαι, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς διδάξω. Ὁ γὰρ νόμος διαρρήδην κελεύει, ἐὰν μέν τινα στεφανοῖ ἡ βουλὴ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνακηρύττεσθαι, ἐὰν δὲ ὁ δῆμος, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ. Καί μοι λέγε τὸν νόμον.

Digitized by Google

ΝΟΜΟΣ.

Οὗτος ὁ νόμος, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μάλα καλῶς ἔχει. Οὐ γὰρ, οἶμαι, ὥετο δεῖν ὁ νομοθέτης τὸν ῥήτορα σεμνυνέσθαι πρὸς τοὺς ἔξωθεν, ἀλλ' ἀγαπᾶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ μὴ ἐργολαβεῖν ἐν τοῖς κηρύγμασιν. Ὁ μὲν νομοθέτης ὕτως· ὁ δὲ Κτησιφῶν πῶς; Ἀναγίνωσκε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁ μὲν νομοθέτης κελεύει ἐν τῷ δήμῳ ἐν Πυκνὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνακηρύττειν τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον, ἄλλοθι δὲ μηδαμοῦ. Κτησιφῶν δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ, οὐ τοὺς νόμους μόνον ὑπερβὰς, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον μετενεγκών, οὐδὲ ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ τραγῳδῶν ἀγωνιζομένων καιρὸν, οὐδ' ἐναντίον τοῦ δήμου, ἀλλ' ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἵν' ἡμῖν συνειδῶσιν οἵτινα ἄνδρα τιμῶμεν.

ιέ. Οὕτω τοίνυν περιφανῶς παράνομα γεγραφὼς, φαραταχθεὶς μετὰ Δημοσθένους, ἐποίσει τέχνας τοῖς νόμοις· ἃς ἐγὼ δηλώσω, καὶ προερῶ ὑμῖν, ἵνα μὴ καθῆτε ἐξαπατηθέντες. Οὗτοι γὰρ, ὡς μὲν οὐκ ἀπαγορεύσουσι οἱ νόμοι τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττειν ἔξω τῆς ἐκκλησίας, οὐχ ἕξουσι λέγειν· οἴσουσι δὲ εἰς τὴν ἀπολογίαν τὸν Διονυσιακὸν νόμον, καὶ χρήσονται τοῦ νόμου μέρει τινὶ, κλέπτοντες τὴν ἀκρόασιν ὑμῶν. Καὶ παρέξονται νόμον οὐδὲν προσήκοντα

Digitized by Google

τῇδε τῇ γραφῇ, ἢ λέξουσιν, ὡς εἰσι τῇ πόλει δύο νόμοι κείμενοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, εἷς μὲν, ὃν νῦν ἐγὼ παρέχομαι διαρρήδην ἀπαγορεύοντα τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ἕτερον δὲ εἶναι νόμον φήσουσιν ἐναντίον τούτῳ, τὸν δεδωκότα ἐξουσίαν ποιεῖσθαι τὴν ἀνάῤῥησιν τοῦ στεφάνου τραγῳδοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος. Κατὰ δὴ τοῦτον τὸν νόμον φήσουσι γεγραφέναι τὸν Κτησιφῶντα.

ις'. Ἐγὼ δὲ πρὸς τὰς τούτων τέχνας παρέξομαι συνηγόρους τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, ὥσπερ διατελῶ σπουδάζων παρὰ πᾶσαν τὴν κατηγορίαν. Εἰ γὰρ τοῦτό ἐστιν ἀληθὲς, ἢ τοιοῦτον ἔθος παραδέδυκεν ὑμῶν εἰς τὴν πολιτείαν, ὥστε ἀκύρους νόμους ἐν τοῖς κυρίοις ἀναγεγράφθαι, ἢ δύο περὶ μιᾶς πράξεως ὑπεναντίους ἀλλήλοις, τί ἂν ἔτι ταύτην εἴποι τις εἶναι τὴν πολιτείαν, ἐν ᾗ ταὐτὰ προσάτ]ουσιν οἱ νόμοι ποιεῖν, καὶ μὴ ποιεῖν; Ἀλλ' οὐκ ἔχει ταῦτα οὕτως, μήθ' ὑμεῖς ποτὲ εἰς τοσαύτην ἀταξίαν τῶν νόμων προβαίητε· ὥστε ἡμέλητα περὶ τῶν τοιούτων τῷ νομοθέτῃ, τῷ τὴν δημοκρατίαν κατασήσαντι. Ἀλλὰ διαῤῥήδην προσέτακται τοῖς Θεσμοθέταις, καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν διορθοῦν ἐν τῷ δημοσίῳ τοὺς νόμους, ἀκριβῶς ἐξετάσαντας καὶ σκεψαμένους εἴ τις ἀναγέγραπται νόμος ἐναντίος νόμῳ, ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις, ἢ εἴπερ εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως. Κἂν τι τοιοῦτον εὑρίσκωσιν, ἀναγεγραφότας ἐν σανίσιν, ἐκτιθέναι κελεύει πρόσθεν τῶν Ἐπωνύμων· τὸν δὲ Πρυ-

Digitized by Google

τάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν, ἐπιγράψαντας νομοθέτας· τὸν δ' Ἐπισάτην τῶν Προέδρων διαχειροτονίαν διδόναι τῷ δήμῳ, ἢ τοὺς μὲν ἀναιρεῖν τῶν νόμων, τὰς δὲ καταλείπειν· ὅπως ἂν εἷς ᾖ νόμος, καὶ μὴ πλείους περὶ ἑκάστης πράξεως. Καί μοι λέγε τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΙ.

Εἰ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀληθὴς ἦν ὁ παρὰ τούτων λόγος, ἢ ἦρος δυο κείμενοι νόμοι περὶ τῶν κηρυγμάτων, ἐξ ἀνάγκης, οἶομαι, τῶν Θεσμοθετῶν ἐξευρόντων, τῶν δὲ Πρυτάνεων ἀποδιδόντων τοῖς νομοθέταις, ἀνήρητ' ἂν ὁ ἕτερος τῶν νόμων, ἤτοι ὁ τὴν ἐξουσίαν δεδωκὼς ἀνειπεῖν, ἢ ὁ ἀπαγορεύων. Ὁπότε δὲ μηδὲν τούτων γέγηται, φανερῶς δή που ἐξελέγχονται οὐ μόνον ψευδῆ λέγοντες, ἀλλὰ ἢ παντελῶς ἀδύνατα γενέσθαι.

ιζ. Ὅθεν δὲ δὴ τὸ ψεῦδος τοῦτο ἐπιφέρουσιν, ἐγὼ διδάξω ὑμᾶς, προειπὼν ὧν ἕνεκα οἱ νόμοι ἐτέθησαν οἱ περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ κηρυγμάτων. Γιγνομένων γὰρ τῶν ἐν ἄστει τραγῳδῶν, ἀνεκήρυττόν τινες, οὐ πείσαντες τὸν δῆμον, οἱ μὲν, ὅτι στεφανῶσαι ὑπὸ τῶν φυλετῶν, ἕτεροι δὲ ὑπὸ τῶν δημοτῶν. Ἄλλοι δὲ τινες ὑποκηρυξάμενοι, τοὺς αὐτῶν, οἰκέτας ἀφίεσαν ἀπελευθέρους, μάρτυρας τῆς ἀπελευθερίας τοὺς Ἕλληνας ποιούμενοι· Οὗ ἦν ἐπιφθονώτατον, προξενίας τινὲς εὑρημένοι ἐν ταῖς ἔξω πόλεσι, διεπράττοντο ἀναγορεύεσθαι ὅτι στεφανοῖ αὐτοὺς ὁ δῆμος (εἰ οὕτω τύχοι) ὁ τῶν Ροδίων ἢ Χίων ἢ καὶ ἄλλης τινὸς πόλεως, ἕνεκα

ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας. Καὶ ταῦτα ἔπραττον, οὐχ ὥσπερ οἱ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῆς ὑμετέρας στεφανούμενοι ἢ ὑπὸ τοῦ δήμου, πείσαντες ὑμᾶς, καὶ μετὰ ψηφίσματος πολλὴν χάριν καταθέμενοι· ἀλλ' αὐτοὶ προελόμενοι ἄνευ δόγματος ὑμετέρου. Ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου συνέβαινε τοὺς μὲν θεατὰς καὶ τοὺς χορηγοὺς καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐνοχλεῖσθαι· τοὺς δὲ ἀνακηρυττομένους ἐν τῷ θεάτρῳ μείζοσι τιμᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων. Τοῖς μὲν γὰρ ἀπεδέδεικτο τόπος ἡ ἐκκλησία, ἐν ᾗ χρὴ στεφανοῦσθαι, καὶ ἀπείρητο ἄλλοθι μηδαμοῦ κηρύττεσθαι· οἱ δὲ ἀνηγορεύοντο ἐνώπιον ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων· καὶ εἰσὶ μὲν μετὰ ψηφίσματος πείσαντες ὑμᾶς, ὅτοι δ' ἄνευ ψηφίσματος. Συνιδὼν δὲ τις ταῦτα νομοθέτης τίθησι νόμον ὑδὲν ἐπικοινωνοῦντα τῷ περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένων νόμῳ, ὅτε λύσας ἐκεῖνον (οὐδὲ γὰρ ἡ ἐκκλησία ἠνωχλεῖτο, ἀλλὰ τὸ θέατρον) οὔτε ἐναντίον τοῖς πρότερον κειμένοις νόμοις τιθοὶς (οὐ γὰρ ἔξεσιν) ἀλλὰ περὶ τῶν ἄνευ ψηφίσματος ὑμετέρου στεφανουμένων ὑπὸ τῶν φυλετῶν καὶ δημοτῶν, καὶ περὶ τῶν τοὺς οἰκέτας ἀπελευθερούντων, καὶ περὶ τῶν Ξενικῶν στεφάνων. Καὶ διαῤῥήδην ἀπαγορεύει μήτε οἰκέτην ἀπελευθεροῦν ἐν τῷ θεάτρῳ, μήτε ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἢ δημοτῶν ἀναγορεύεσθαι στεφανούμενον, μήθ' ὑπ' ἄλλου (φησὶ) μεδενός· ἢ ἄτιμον εἶναι τὸν κήρυκα.

ιή. Ὅταν οὖν ἀποδείξῃ τοῖς μὲν ὑπὸ τῆς Βουλῆς στεφανουμένοις, εἰς τὸ βουλευτήριον ἀναῤῥηθῆναι, τοῖς δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανουμένοις, εἰς τὴν ἐκκλησίαν· τοῖς

Digitized by Google

δ' ὑπὸ τῶν δημοτῶν στεφανουμένους ἢ φυλετῶν ἀπείπῃ μὴ κηρύττεσθαι τοῖς τραγῳδοῖς, ἵνα μηδεὶς, ἐρανίζων στεφάνους καὶ κηρύγματα ψευδῆ, φιλοτιμίαν κτᾶται· προσαπείπῃ δὲ ἐν τῷ νόμῳ μηδὲ ὑπὸ ἄλλου μηδενὸς ἀνακηρύττεσθαι, ἀπὸσης Βουλῆς ἢ δήμου, ἢ φυλετῶν, ἢ δημοτῶν· ὅταν δέ τις ταῦτα ἀφέληται, τί τὸ καταλειπόμενόν ἐστι, πλὴν οἱ Ξενικοὶ στέφανοι; Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, μέγα σημεῖον ὑμῖν τοῦτου ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων ἀποδείξω. Αὐτὸν γὰρ τὸν χρυσῶν στέφανον, ὃς ἂν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐν ἄστει ἀναῤῥηθῇ, ἱερὸν εἶναι τῆς Αθηνᾶς κελεύει ὁ νόμος, ἀφελόμενος τὸν στεφανούμενον. Καί τοι τίς ἂν ὑμῶν τολμήσειε τοσαύτην ἀτελευθερίαν καταγνῶναι τοῦ δήμου τῶν Αθηναίων; μὴ γὰρ ὅτι πόλις ἀλλ' οὐδ' ἂν ἰδιώτης οὐδεὶς ὕτως ἀγενὴς γένοιτο, ὥστε, ὃν αὐτὸς ἔδωκε στέφανον, ἅμα ἀνακηρύττειν ἢ ἀφαιρεῖσθαι ἢ καθιερῦν. Αλλ' οἶμαι, διὰ τὸ Ξενικὸν εἶναι τὸν στέφανον, ἢ καθιέρωσις γεγένηται· ἵνα μηδεὶς ἀλλοτρίαν εὔνοιαν περὶ πλείονος ποιούμενος τῆς πατρίδος, χείρων γένηται τὴν ψυχήν. Αλλ' οὐκ ἐκεῖνον τὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναῤῥηθέντα στέφανον οὐδεὶς καθιεροῖ· ἀλλ' ἔξεσι κεκτῆσθαι, ἵνα μὴ μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ ἢ οἱ ἐξ ἐκείνου ἔχοντες ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸ ὑπόμνημα, μηδέποτε κακοὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν δῆμον γίνωνται. Καὶ διὰ τοῦτο προσέθηκεν ὁ νομοθέτης μὴ κηρύττεσθαι τὸν ἀλλότριο στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, Ἐὰν μὴ ψηφίσηται ὁ δῆμος, ἵν' ἡ πόλις ἡ βουλομένη τινὰ τῶν ἡμετέρων στεφανῶν, πρέσβεις πέμψασα, δεηθῇ τοῦ δήμου· ἵνα κηρυττόμενος μείζω χάριν εἰδῇ τοῦ στέφανου ὑμῖν,

Digitized by Google

ἢ τοῖς στεφανῦσιν, ὅτι κηρύξας ἐπιτρέψατε. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, τῶν νόμων αὐτῶν ἀκούσατε.

ΝΟΜΟΙ.

Ἐπειδὰν τοίνυν ἐξαπατῶντες ὑμᾶς λέγωσιν, ὡς προσγέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, ἐξεῖναι στεφανῦν, Ἐὰν ψηφίσηται ὁ δῆμος· ἀπομνημονεύετε αὐτοῖς ὑποβαλεῖν, ναὶ, εἴ γε σέ τις ἄλλη πόλις στεφανοῖ. εἰ δὲ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων, ἀποδέδεικταί σοι τόπος ὅπου δεῖ τοῦτο γενέσθαι, ἀπείρηταί σοι ἔξω τῆς ἐκκλησίας μὴ κηρύττεσθαι. Τὸ γὰρ [Ἀλλοθι δὲ μηδαμοῦ] ὅ,τι ἐστὶν, ὅλην τὴν ἡμέραν λέγε, ὃ γὰρ ἀποδείξεις ὡς ἔννομα γέγραφας.

ιθ'. Ἐσι δὲ ὑπόλοιπόν μοι μέρος τῆς κατηγορίας, ἐφ' ᾧ μάλισα σπεύδαζω· τοῦτο δέ ἐσιν ἡ πρόφασις, δι' ἣν αὐτὸν ἄξιο στεφανῦσθαι. Λέγει γὰρ οὕτως ἐν τῷ ψηφίσματι, Καὶ τὸν κήρυκα ἀναγορεύειν ἐν τῷ θεάτρῳ πρὸς τὺς Ἕλληνας, ὅτι στεφανοῖ αὐτὸν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα καὶ ἀνδραγαθίας, καὶ (τὸ μέγισον) ὅτι διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄρισα τῷ δήμῳ. Ἁπλῶς δὴ παντάπασιν ὁ μετὰ ταῦτα ἡμῖν λόγος γίνεται, καὶ ὑμῖν ἀκούσασι κρῖναι εὐμαθής. Δεῖ γὰρ δή που τὸν μὲν κατηγοροῦντα ἐμὲ τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδεικνῦναι, ὡς εἰσιν οἱ κατὰ Δημοσθένους ἔπαινοι ψευδεῖς, καὶ ὡς ὕτ' ἤρξατο λέγειν τὰ βέλτισα, ὕτε νοῦν διατελεῖ πράτ[τ]ων τὰ συμφέροντα τῷ δήμῳ. Κἂν τοῦτο ἐπιδείξω, δικαίως δή που τὴν γραφὴν ἀλῶ-

Digitized by Google

σεται Κτησιφῶν· ἅπαντες γὰρ ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι μηδένα ψευδῆ γράφειν ἐν τοῖς δημοσίοις ψηφίσμασι. Τῷ δ' ἀπολογουμένῳ τἀναντίον τούτου δεικτέον ἐστίν. Ὑμεῖς δ' ἡμῖν ἔσεσθε τῶν λόγων κριταί· ἔχει δ' ὧδε.

κ'. Ἐγὼ τὸν μὲν βίον τὸν Δημοσθένους ἐξετάζειν μακροτέρου λόγου ἔργον ἡγοῦμαι εἶναι. Τί γὰρ δεῖ νῦν ταῦτα λέγειν, ἢ τὰ περὶ τὴν τοῦ τραύματος γραφὴν αὐτῷ συμβεβηκότα, ὅτ' ἐγράψατο εἰς Ἄρειον Πάγον Δημομέλη τὸν Παιανιέα, ἀνεψιὸν ὄντα ἑαυτῷ, καὶ τὴν τῆς κεφαλῆς ἐπιτομήν; ἢ τὰ περὶ τὴν Κηφισοδότου στρατηγίαν, καὶ τὸν τῶν νεῶν ἔκπλουν τὸν εἰς Ἑλλήσποντον; ὅτε εἷς ὢν τῶν τριηράρχων Δημοσθένης, καὶ περιάγων τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τῆς νεώς, καὶ συσσιτῶν, καὶ συνθύων, καὶ συσπένδων (καὶ τούτων ἀξιωθεὶς διὰ τὸ πατρικὸς αὐτῷ φίλος εἶναι) οὐκ ὤκνησεν ἀπ' εἰσαγγελίας αὐτοῦ κρινομένου περὶ θανάτου κατήγορος γενέσθαι. Καὶ ταῦτα ἤδη τὰ περὶ Μειδίαν, καὶ τὰς κονδύλους, ἃς ἔλαβεν ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ χορηγὸς ὤν; καὶ ὡς ἀπέδοτο τριάκοντα μνῶν ἅμα τε τὴν εἰς αὐτὸν ὕβριν, καὶ τὴν τοῦ δήμου καταχειροτονίαν, ἣν ἐν Διονύσου κατεχειροτόνησε Μειδίου. Ταῦτα μὲν οὖν μοι δοκῶ, καὶ τἄλλα τὰ τούτοις ὅμοια ὑπερβήσεσθαι, οὐ προδιδοὺς ὑμᾶς, οὐδὲ τὸν ἀγῶνα καταχαριζόμενος, ἀλλ' ἐκεῖνο φοβούμενος, μή μοι παρ' ὑμῶν ἀπαντήσῃ τὸ δοκεῖν μὲν ἀληθῆ λέγειν, ἀρχαῖα δὲ καὶ λίαν ὁμολογούμενα. Καί τοι, ὦ Κτησιφῶν, ὅτῳ τὰ μέγιστα τῶν αἰσχρῶν ὕστατα ἐσὶ πίστα καὶ γνώριμα τοῖς ἀκούουσιν, ὡς τὸν κατήγορον μὴ δοκεῖν

Digitized by Google

ψευδῆ λέγειν, ἀλλὰ παλαιὰ καὶ λίαν προσωμολογημένα, πότερα αὐτὸν δεῖ χρυσῷ στεφανωθῆναι, ἢ ψέγεσθαι; καὶ σε τὸν ψευδῆ καὶ παράνομα τολμῶντα γράφειν, πότερα χρὴ καταφρονεῖν τῶν δικαστηρίων, ἢ δίκην τῇ πόλει διδόναι;

κά. Περὶ δὲ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων πειράσομαι σαφέστερον εἰπεῖν. Καὶ γὰρ πυνθάνομαι μέλλειν Δημοσθένην, ἐπειδὰν αὐτοῖς ὁ λόγος ἀποδοθῇ, καταριθμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἄρα τῇ πόλει τέτταρες ἤδη γεγένηνται καιροὶ, ἐν οἷς αὐτὸς πεπολίτευται. Ὧν ἕνα μὲν καὶ πρῶτον (ὡς ἔγωγε ἀκούω) καταλογίζεται ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀμφιπόλεως ἐπολεμοῦμεν· τοῦτον δ' ἀφορίζεται τὸν χρόνον, τῇ γενομένῃ εἰρήνῃ καὶ συμμαχίᾳ, ἣν Φιλοκράτης ὁ Ἀγγελίου ἔγραψε, καὶ αὐτὸς οὗτος μετ' ἐκείνου, ὡς ἐγὼ δείξω. Δεύτερον δὲ καιρὸν φησι γενέσθαι, ὃν ἡγόμεν χρόνον τὴν εἰρήνην· διελόντι μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐν ᾗ καταλύσας τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην τῇ πόλει, ὁ αὐτὸς ῥήτωρ ἔγραψε τὸν πόλεμον. Τρίτον δὲ, ὃν ἐπολεμοῦμεν χρόνον, μέχρι τῆς ἀτυχίας τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ. Τέταρτον δὲ, τὸν νῦν παρόντα καιρόν. Ταῦτα δὲ καταριθμησάμενος (ὡς ἀκούω) μέλλει με καλεῖν, καὶ ἐπερωτᾶν, ὁποίῳ τούτων τῶν τεττάρων αὐτῷ καιρῶν κατηγορῶ, καὶ πότε αὐτὸν ἢ τὰ βέλτιστά φημι τῷ δήμῳ πεπολιτεῦσθαι· κἂν μὴ θέλω ἀποκρίνασθαι, ἀλλ' ἐγκαλύπτωμαι, καὶ ἀποδιδράσκω, ἐκκαλύπτειν μέ φησι προσελθών, καὶ ἄγειν ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ ἀναγκάσειν ἀποκρίνασθαι. Ἵν' οὖν μήθ' οὗτος ἰχυρίζηται, ὑ-

Digitized by Google

μεῖς τε προεῖδηλε, ἐγώ τε ἀποκρίνωμαι ἐναντίον σοι τῶν δικασῶν Δημόσθενες, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ὅσοι δὴ ἔξωθεν περιεσᾶσι, καὶ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοις ἐπιμελὲς γέγονεν ὑπακύειν τῆς δὲ τῆς κρίσεως (ὁρῶ δὲ ὐκ ὀλίγους παρόντας, ἀλλ' ὅσους οὐδεὶς πώποτε μέμνηται πρὸς ἀγῶνα δημόσιον παραγενομένους) ἀποκρίνομαι, ὅτι ἁπάντων τῶν τετλάρων καιρῶν κατηγορῶ σε, ὃς σὺ διαῤῥῇ. Κᾆν οἵ τε Θεοὶ θέλωσι, καὶ οἱ δικασταὶ ἐξίσε ἡμῶν ἀκύσωσι, κἀγὼ δύνωμαι ἀπομνημονεῦσαι, ἅ σοι σύνοιδα, πάνυ προσδοκῶ ἀποδείξειν τοῖς δικασαῖς, τῆς μὲν σωτηρίας τῇ πόλει τὰς Θεὰς αἰτίνς γεγενημένας, καὶ τὰς φιλανθρώπως καὶ μετρίως τοῖς τῆς πόλεως πράγμασι χρησαμένους· τῶν δὲ ἀτυχημάτων ἁπάντων Δημοσθένην αἴτιον γεγενημένον. Καὶ χρήσομαι τῇ τῦ λόγυ τάξει ταύτῃ, ἣν τῦτον πυνθάνομαι ποιεῖσθαι μέλλειν. Λέξω δὲ πρῶτον περὶ τῦ πρώτου καιροῦ, καὶ δεύτερον περὶ τῦ δευτέρυ, καὶ τρίτον περὶ τῦ ἑφεξῆς, καὶ τέταρτον περὶ τῶν νῦν καθεστηκότων πραγμάτων.

κϐ'. Καὶ δὴ ἐπανάγω ἐμαυτὸν ἐπὶ τὴν εἰρήνην, ἣν Σὺ καὶ Φιλοκράτης ἐγράψατε. Ὑμῖν γὰρ ἐξεγένετο ᾖν, ὦ Ἀθηναῖοι, τὴν προτέραν ἐκείνην εἰρήνην ποιήσασθαι μετὰ κοινῆ συνεδρίυ τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ὑμᾶς ἔασαν περιμεῖναι τὰς πρεσϐείας, ἃς ἦτε ἐκπεπομφότες κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον μεταχεῖν Ἑλληνικῆ συνεδρίυ· καὶ προϊόντος τῦ χρόνυ, παρ' ἑκόντων τῶν Ἑλλήνων ἀπολαϐεῖν τὴν ἡγεμονίαν. Καὶ τούτων ἀπεστερήθητε

διὰ Δημοσθένην ἢ Φιλοκράτην, ἢ τὰς τούτων δωροδοκίας, ἃς ἐδωροδόκησαν συσάντες ἐπὶ τὸ δημόσιον τὸ ὑμέτερον. Εἰ δέ τισιν ὑμῶν ἐξαίφνης ἀκούσασιν ἀπιστότερος προσπέπτωκεν ὁ τοιοῦτος λόγος, ἐκεῖνος τὴν ὑπόλοιπον ποιήσασθε ἀκρόασιν, ὥσπερ ὅταν περὶ χρημάτων ἀνηλωμένων διὰ πολλοῦ χρόνου καθεζώμεθα ἐπὶ τὰς λογισμούς· ἐρχόμεθα δή που ψευδεῖς οἴκοθεν ἐνίοτε δόξας ἔχοντες κατὰ τῶν λογισμῶν, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὰν ὁ λογισμὸς συγκεφαλαιωθῇ, εὑρεῖς ὑμῶν ἐστὶν οὕτω δύσκολος τὴν φύσιν, ὅς τις οὐκ ἀπέρχεται τοῦθ' ὁμολογήσας ἢ ἐπιτεύσας ἀληθὲς εἶναι, ὅ τι ἂν αὐτὸς ὁ λογισμὸς αἱρῇ. Οὕτω ἢ νῦν τὴν ἀκρόασιν ποιήσασθε· εἴ τινες ὑμῶν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν χρόνων ἥκουσιν οἴκοθεν τοιαύτην ἔχοντες τὴν δόξαν, ὡς ἄρα ὁ Δημοσθένης οὐδέν πώποτε εἴρηκεν ὑπὲρ Φιλίππου συσὰς μετὰ Φιλοκράτους· ὅς τις οὕτω διάκειται, μήτε ἀπογνώτω μηδὲν, μήτε καταγνώτω, πρὶν ἀκούσῃ· οὐ γὰρ δίκαιον. Ἀλλ' ἐὰν ἐμοῦ διὰ βραχέων ἀκούσητε ὑπομιμνήσκοντος τοὺς καιρούς, ἢ τὸ ψήφισμα παρεχομένου, ὃ μετὰ Φιλοκράτους ἔγραψε Δημοσθένης· ἐὰν αὐτὸς ὁ τῆς ἀληθείας λογισμὸς ἐγκαταλαμβάνῃ τὸν Δημοσθένην, πλείω μὲν γεγραφότα ψηφίσματα μετὰ Φιλοκράτους περὶ τῆς ἐξαρχῆς εἰρήνης ἢ συμμαχίας, καθ' ὑπερβολὴν δὲ αἰσχύνης κεκολακευκότα Φίλιππον, ἢ τοὺς παρ' ἐκείνου πρέσβεις ἐκ ἀναμείναντα, αἴτιον δὲ γεγονότα τῷ δήμῳ τοῦ μὴ μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, ἔκδοτον δὲ Φιλίππῳ πεποιηκότα Κερσοβλέπτην τὸν Θρᾴκης βασιλέα, ἄνδρα

Digitized by Google

φίλον, καὶ σύμμαχον τῇ πόλει· ἐὰν ταῦθ' ὑμῖν σαφῶς ἐπιδείξω, δέησομαι ὑμῶν μετρίαν δέησιν, ἐπινεύσατέ μοι πρὸς Θεῶν, τὸν πρῶτον τῶν τετλάρων καιρῶν μὴ καλῶς αὐτὸν πεπολιτεῦσθαι. Λέξω δὲ, ὅθεν μάλιστα παρακολουθήσετε.

κγ'. Ἔγραψε Φιλοκράτης ἐξεῖναι Φιλίππῳ δεῦρο κήρυκας καὶ πρέσβεις πέμπειν περὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας. Τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγράφη παρανόμων. Ἦκον οἱ τῆς κρίσεως χρόνοι· κατηγόρει μὲν Λυκῖνος ὁ γραψάμενος, ἀπελογεῖτο Φιλοκράτης, συναπελογεῖτο δὲ καὶ Δημοσθένης, ἀπέφυγε Φιλοκράτης. Μετὰ ταῦτα ἐπῆλθε ὁ χρόνος, Θεμιστοκλῆς ἄρχων· ἐνταῦθα εἰσέρχεται βουλευτὴς εἰς τὸ βουλευτήριον Δημοσθένης, ὥστε λαχὼν, ὥστε ἐπιλαχὼν, ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς πριάμενος, ἵν' εἰς ὑποδοχὴν ἅπαντα καὶ λέγῃ καὶ πράττῃ Φιλοκράτει, ὡς αὐτὸ ἔδειξε τὸ ἔργον. Νικᾷ γὰρ ἕτερον ψήφισμα Φιλοκράτης, ἐν ᾧ κελεύει ἑλέσθαι δέκα πρέσβεις, οἵ τινες ἀφικόμενοι πρὸς Φίλιππον, ἀξιώσουσιν αὐτὸν δεῦρο πρέσβεις αὐτοκράτορας πέμπειν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Τούτων εἷς ἦν Δημοσθένης· κἀκεῖθεν ἐπανήκων, ἐπαγγέλτης ἦν τῆς εἰρήνης, καὶ ταὐτὰ τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν ἀπήγγειλε· καὶ μόνος τῶν βουλευτῶν ἔγραψε σπείσασθαι τῷ κήρυκι τῷ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ τοῖς πρέσβεσιν, ἀκόλουθα γράφων Φιλοκράτει· ὁ μέν γε τὴν ἐξουσίαν δέδωκε τῷ δεῦρο κήρυκας καὶ πρέσβεις πέμπεσθαι· ὁ δὲ τῇ πρεσβείᾳ σπένδεται. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἤδη μοι σφόδρα προσέχετε τὸν νοῦν. Ἐπράττετο γὰρ οὐ πρὸς τὰς ἄλλας πρέσβεις

Digitized by Google

τὰ πολλὰ, συκοφαντηθέντας ὕστερον ἐκ μεταβολῆς ὑπὸ Δημοσθένους, ἀλλὰ πρὸς Φιλοκράτην καὶ Δημοσθένην· εἰκότως· τοὺς ἅμα μὲν πρεσβεύοντας, ἅμα δὲ τὰ ψηφίσματα γράφοντας. Πρῶτον μὲν, ὅπως μὴ περιμείνητε τὰς πρέσβεις, ὡς ἦτε ἐκπεπομφότες, παρακαλοῦντες ἐπὶ Φίλιππον, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἀλλ' ἰδίᾳ ποιήσησθε τὴν εἰρήνην. Δεύτερον δ' ὅπως μὴ μόνον τὴν εἰρήνην ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν εἶναι ψηφιεῖσθε πρὸς Φίλιππον· ἵν' εἴ τινες προσέχοιεν τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, εἰς τὴν ἑκάτην ἐμπέσοιεν ἀθυμίαν, ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτὸς μὲν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἴκοι δὲ μὴ μόνον εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ συμμαχίαν ἐψηφισμένους ποιεῖσθαι. Τρίτον δὲ, ὅπως Κερσοβλέπτης ὁ Θρᾴκης βασιλεὺς μὴ ἔσαι ἔνορκος, μήτε μετέσαι τῆς συμμαχίας καὶ τῆς εἰρήνης αὐτῷ· παρηγγέλλετο δὲ ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατιά.

κδ'. Καὶ ταῦθ' ὁ μὲν ἐξωτέμενος οὐκ ἠδίκει· (πρὸ γὰρ τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν ἀνεμέσητον ἦν αὐτῷ πράττειν τὰ συμφέροντα) οἱ δὲ ἀποδόμενοι καὶ κατακοινωνήσαντες τὰ τῆς πόλεως ἰσχυρὰ, μεγάλης ὀργῆς ἦσαν ἄξιοι. Ὁ γὰρ μισαλέξανδρος νυνὶ φάσκων εἶναι, καὶ τότε μισοφίλιππος Δημοσθένης, ὁ τὴν ξενίαν ἐμοὶ προφέρων τὴν Ἀλεξάνδρου, γράφει ψήφισμα, τὰς καμὰς τῆς πόλεως ὑφαρπάμενος, ἐκκλησίαν ποιεῖν τοὺς Πρυτάνεις τῇ ὀγδόῃ ἰσαμένου τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς, ὅτε ἦν τῷ Ἀσκληπιῷ ἡ θυσία· καὶ ὁ προαγὼν ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμέρᾳ, ἣ πρότερον οὐδεὶς μέμνηται γενόμενον. Τίνα πρόφασιν ποιησάμενος; ἵνα, φησὶν, ἐὰν ἦτε πα-

ῥῶσιν οἱ Φιλίππου πρέσβεις, βουλεύσηται ὁ δῆμος ὡς τάχιστα περὶ τῶν πρὸς Φίλιππον πρέσβεων· τοῖς ὕπω παροῦσι πρέσβεσι προκαταλαμβάνων τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὰς χρόνους ὑμῶν ὑποτεμνόμενος, καὶ τὸ πρᾶγμα κατασπεύδων, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἐπανελθόντων τῶν ὑμετέρων πρέσβεων, ἀλλὰ μόνοι ποιήσησθε τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἦκον οἱ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις, οἱ δὲ ὑμέτεροι ἀπεδήμουν παρακαλοῦντες τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ Φίλιππον. Ἐνταῦθα ἕτερον ψήφισμα νικᾷ Δημοσθένης, ἐν ᾧ γράφει μὴ μόνον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀλλὰ καὶ συμμαχίας ὑμᾶς βουλεύσασθαι, μὴ περιμείναντας τοὺς πρέσβεις τοὺς ὑμετέρους, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὰ ἐν Ἄσει Διονύσια τῇ ὀγδόῃ καὶ ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν ψηφισμάτων.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

κέ. Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, παρελήλυθε τὰ Διονύσια, ἐγίνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι· ἐν δὲ τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν ἀνεγιώσθη δόγμα τῇ ὀγδόῃ ἐπὶ δέκα κοινὸν τῶν συμμάχων, ἃ τὰ κεφάλαια διὰ βραχέων ἐγὼ προερῶ. Πρῶτον μὲν γὰρ ἔγραψαν ὑπὲρ εἰρήνης ὑμᾶς μόνον βουλεύσασθαι· τὸ δὲ τῆς συμμαχίας ὄνομα ὑπερίδηφαν· οὐκ ἐπιλελησμένοι, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰρήνην ἀναγκαιοτέραν ἢ καλλίω ὑπολαμβάνοντες εἶναι. Ἔπειτα ἀπήντησεν ὀρθῶς ἰασόμενοι τὸ Δημοσθένους δωροδόκημα, καὶ προσέγραψαν ἐν τῷ δόγματι ἐξεῖναι τῷ

Digitized by Google

βυλομένῳ τῶν Ἑλλήνων ἐν τρισὶ μησὶν εἰς τὴν αὐτὴν φύλην ἀναγεγράφθαι μετ' Ἀθηναίων, καὶ μετέχειν τῶν ὅρκων καὶ τῶν συνθηκῶν· δύο μέγιστα προκαταλαμβάνοντες· πρῶτον μὲν ὂν τὸν χρόνον τὸν τῆς τριμήνου τοὺς τῶν Ἑλλήνων πρεσβείαις ἱκανὸν γενέσθαι παρασκευάζοντες· ἔπειτα τὴν τῶν Ἑλλήνων εὔνοιαν τῇ πόλει μετὰ κοινῆς συνεδρίας κτώμενοι, ἵν' εἰ παραβαίνοιντο αἱ συνθῆκαι, μὴ μόνοι μηδ' ἀπαράσκευοι πολεμήσαιμεν· ἃ νῦν ὑμῖν παθεῖν συνέβη διὰ Δημοσθένην. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτοῦ τοῦ δόγματος ἀκούσαντες μαθήσεσθε.

ΔΟΓΜΑ ΣΥΜΑΧΩΝ.

κς'. Τούτῳ τῷ δόγματι συνεπεῖν ὁμολογῶ· καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν δημηγοροῦντες, καὶ ὁ δῆμος ἀπῆλθε τοιαύτην τινὰ δόξαν εἰληφώς, ὡς ἔσαι μὲν εἰρήνη, περὶ δὲ συμμαχίας οὐκ ἄμεινον εἴη διὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων παράκλησιν βυλεύσασθαι· ἔσαι δὲ κοινῇ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπάντων. Νυνὶ δὲ μέσῳ καὶ παρῆμεν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Εἰσῆλθε δὴ προκαταλαμβάνων Δημοσθένης τὸ βῆμα, οὐδενὶ τῶν ἄλλων παραλιπὼν λόγον, οὐδὲν ὄφελος ἔφη τῶν χθὲς εἰρημένων εἶναι λόγων, εἰ ταῦθ' οἱ Φιλίππου μὴ συμπεισθήσονται πρέσβεις· οὐδὲ γινώσκειν ἔφη τὴν εἰρήνην, ἀπούσης συμμαχίας. Οὐ γὰρ ἔφη δεῖν (καὶ γὰρ τὸ ῥῆμα μέμνημαι ὡς εἶπε, διὰ τὴν ἀηδίαν τοῦ λέγοντος ἅμα καὶ τοῦ ὀνόματος) ἀπορρῆξαι τῆς εἰρήνης τὴν συμ-

Digitized by Google

μαχίαν, οὐδὲ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀναμένειν μελλήματα· ἀλλ' ἢ πολεμεῖν αὐτὸς, ἢ τὴν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι. Καὶ τελευτῶν, ἐπὶ τὸ βῆμα παρακαλέσας Ἀντίπατρον, ἐρώτημά τι ἠρώτα, προειπὼν μὲν ἃ ἐρήσεται, προδιδάξας δὲ ἃ χρὴ κατὰ τῆς πόλεως ἀποκρίνασθαι. Καὶ τέλος ταῦτα ἐνίκα, τῷ μὲν λόγῳ προβιασαμένου τὸ Δημοσθένους, τὸ δὲ ψήφισμα γράψαντος Φιλοκράτους.

κζ'. Ὁ δὲ ἦν ὑπολοιπον αὐτοῖς, Κερσοβλέπτην ᾗ τὸν ἐπὶ Θρᾴκης τόπον ἔκδοτον ποιῆσαι, καὶ τοῦτ' ἔπραξαν ἕκτῃ φθίνοντος τοῦ Ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς, πρὶν ἐπὶ τὴν ὑστέραν ἀπαίρειν πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους Δημοσθένην. Ὁ γὰρ μισαλέξανδρος ᾗ μισοφίλιππος ὑμῖν ὗτος ῥήτωρ δὶς, ἐπρέσβευεν ἐν Μακεδονίᾳ, ἐξὸν μηδὲ ἅπαξ, ὁ γυνὶ κελεύων τῶν Μακεδόνων καταπτύειν. Εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν τὴν τῇ ἕκτῃ λέγω καθεζόμενος, βουλευτὴς ὢν ἐκ παρασκευῆς, ἔκδοτον Κερσοβλέπτην μετὰ Φιλοκράτους ἐποίησε. Λανθάνει γὰρ ὁ μὲν Φιλοκράτης ἐν ψηφίσματι μετὰ τῶν ἄλλων γραμμάτων παρεγράψας (ὁ δ' ἐπιψηφίσας Δημοσθένης) ἐν ᾧ γέγραπται, ἀποδῦναι τὰς ὅρκους τοῖς πρέσβεσι τοῖς παρὰ Φιλίππου ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τοὺς συνέδρους τῶν συμμάχων· παρὰ δὲ τῷ Κερσοβλέπτου σύνεδρος οὐκ ἐκάθητο. Γράψας δὲ τοὺς συνεδρεύοντας ὀμοῦναι, τὸν Κερσοβλέπτην ὁ συνεδρεύοντα ἐξέκλεισε τῶν ὅρκων. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθι μοι τὶς ἦν ὁ ταῦτα γράψας, ᾗ τὶς ὁ ταῦτα ἐπιψηφίσας Πρόεδρος.

Digitized by Google

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ.

κή. Καλὸν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλὸν, ἡ τῶν δημοσίων πραγμάτων φυλακή· ἀκίνητον γὰρ ἐσι, καὶ οὐ μεταπίπλει τοῖς αὐτομολοῦσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀλλ' ἐπέδωκε τῷ δήμῳ, ὅπόταν βούληται, συνιδεῖν τὰς πάλαι μὲν σωτηρὰς, ἐκ μεταβολῆς δ' ἀξιοῦντας εἶναι χρησὰς. Ὑπόλοιπον δὲ μοι ἐσὶ τὴν κολακείαν αὐτοῦ διεξελθεῖν. Δημοσθένης γὰρ ἐνιαυτὸν βουλεύσας, ὑδεμίαν πώποτε φανεῖται πρεσβείαν εἰς προεδρίαν καλέσας· ἀλλὰ τότε μόνον καὶ πρῶτον πρίσβεις εἰς προεδρίαν ἔθηκε, καὶ προσπεφάλαια ἔθηκε, καὶ φοινικίδας περιεπέτασε. καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἠγεῖτο τοῖς πρέσβεσιν εἰς τὸ θέατρον, ὥσε καὶ συρίττεσθαι διὰ τὴν ἀχημοσύνην καὶ κολακείαν· καὶ ὅτε ἀπῆεσαν εἰς Θήβας, ἐμισθώσατο αὐτοῖς τρία ζεύγη ὀρεικὰ, καὶ τὰς πρέσβεις προὔπεμψεν εἰς Θήβας, ἐγκαταγέλασον τὴν πόλιν ποιῶν. Ἵνα δ' ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως μείνω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῆς προδρίας.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

κθ'. Οὗτος τοίνυν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ τηλικοῦτος τὸ μέγεθος κόλαξ, πρῶτος διὰ τῶν κατασκόπων τῶν παρὰ Χαριδήμου πυθόμενος τὴν Φιλίππου τελευτὴν, τῶν μὲν θεῶν συμπλάσας ἑαυτῷ ἐνύπνιον, κατεψεύσατο ὡς ὑ παρὰ Χαριδήμου τὸ πρᾶγμα πεπυσμένος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· ὃς μεθ' ἡμέραν ἐπιορ-

Digitized by Google

κῶν, νύκτωρ φησὶν ἑαυτῷ διαλέγεσθαι, καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι προλέγειν. Ἑβδόμην δ' ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας, πρὶν πεισθῆσαι καὶ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, στεφανωσάμενος καὶ λευκὴν ἐσθῆτα λαβών, ἐβυθύτει, καὶ παρηιόμει· τὴν μόνην ὁ δείλαιος καὶ πρώτην αὐτὸν πατέρα προσειποῦσαν ἀπολέσας. Καὶ ὑ τὸ δυσύχημα ὀνειδίζω, ἀλλὰ τὸν τρόπον ἐξετάζω. Ὁ γὰρ μισότεκνος, καὶ πατὴρ πονηρὸς, ὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημαγωγὸς χρηστὸς· ὐδὲ ὁ τὰ φίλτατα καὶ οἰκειότατα σώματα μὴ στέργων, ὐδέποτε ὑμᾶς περὶ πλείονος ποιήσεται τὺς ἀλλοτρίυς· ὐδέ γε ὁ ἰδίᾳ πονηρὸς, ὐκ ἄν ποτε γένοιτο δημοσίᾳ χρηστὸς· ὐδὲ ὅσις ἐσὶν οἴκοι φαῦλος, ὐδέποτ' ἦν ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τὴν πρεσβείαν καλὸς κἀγαθὸς· οὐ γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μόνον μετήλλαξε.

λ'. Πόθεν ὖν ἐπὶ τὴν μεταβολὴν ἦλθε τῶν πραγμάτων· (ὗτος γάρ ἐσιν ὁ δεύτερος καιρὸς) καὶ τί ποτ' ἐσὶ τὸ αἴτιον, ὅτι Φιλοκράτης μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν πολιτευμάτων Δημοσθένει φυγὰς ἀπ' εἰσαγγελίας γεγένηται, Δημοσθένης δὲ ἐπέσῃ τῶν ἄλλων κατήγορος· καὶ πόθεν πόθ' ἡμᾶς εἰς τὰς ἀτυχίας ὁ μιαρὸς ἄνθρωπος ἐμβέβληκε, ταῦτ' ἤδη διαφερόντως ἄξιόν ἐσιν ἀκοῦσαι. Ὅς γὰρ τάχιστα εἴσω Πυλῶν Φίλιππος παρῆλθε, καὶ τὰς τε ἐν Φωκεῦσι πόλεις παραδόξως ἀνασάτυς ἐποίησε, Θηβαίους δὲ, ὡς τόθ' ὑμῖν ἐδόκει, περαιτέρω καιρῦ καὶ τῦ ὑμετέρυ συμφέροντος ἰσχυρὺς κατεσκεύασεν, ὑμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἀγρῶν φοβηθέντες ἐσκευαγωγήκατε ἐν ταῖς μεγίσαις δ' ἡφαιρήτοις οἱ πρέσβεις

οἱ περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβεύσαντες, πολὺ δὲ τῶν ἄλλων διαφερόντως Φιλοκράτης ὁ Δημοσθένης, διὰ τὸ μὴ μόνον πρεσβεύειν, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα γεγραφέναι. Συνέβη δ' ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις διαφέρεσθαί τι τὸν Δημοσθένην καὶ Φιλοκράτην, σχεδὸν ὑπὲρ τούτων, ὑπὲρ ὧν καὶ ὑμεῖς αὐτὸς ὑπωπτεύσατε διενεχθῆναι. Τοιαύτης δὲ ἐπιπιπτούσης ταραχῆς μετὰ τῶν συμφυτων νοσημάτων αὐτῷ, ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα ἐβιαιεύετο μετὰ δειλίας, καὶ τῆς πρὸς Φιλοκράτην ὑπὲρ τῆς δωροδοκίας ζηλοτυπίας· καὶ ἡγήσατο εἰ τῶν συμπρεσβευόντων καὶ τῷ Φιλίππῳ κατήγορος ἀναφανείη, τὸν μὲν Φιλοκράτην προδήλως ἀπολεῖσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους συμπρέσβεις κινδυνεύειν, αὐτὸς δ' εὐδοκιμήσειν, καὶ προδότης ὢν τῶν φίλων καὶ πονηρὸς, πιστὸς τῷ δήμῳ φανήσεσθαι. Κατιδόντες δ' αὐτὸν οἱ τῆς πόλεως προσπολεμοῦντες ἡσυχῇ, ἅσμενοι παρεκάλων ἐπὶ τὸ βῆμα, τὸν μόνον ἀδωροδόκητον ὀνομάζοντες τῇ πόλει. Ὁ δὲ παριὼν, ἀρχὰς αὐτοῖς ἐνεδίδου πολέμου καὶ ταραχῆς. Οὗτός ἐστιν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ πρῶτος ἐξευρὼν Σέρριον τεῖχος, καὶ Δορίσκον, καὶ Ἐργίσκην, καὶ Μυργίσκην, καὶ Γάνος, καὶ Γανίδα, χωρία, ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ἤδειμεν πρότερον. Καὶ ἐς τοῦτο φέρων περιέστησε τὰ πράγματα, ὥς, εἰ μὲν μὴ πέμποι Φίλιππος πρέσβεις, καταφρονεῖν αὐτὸν ἔφη τῆς πόλεως· εἰ δὲ πέμποι, καλασκόπους πέμπειν, ἀλλ' οὐ πρέσβεις· εἰ δὲ ἐπιτρέπειν ἐθέλει πόλει τινὶ ἴσην καὶ ὁμοίαν περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ὑπ' ἐκείνην κριτὴν ἴσον ἡμῖν ἔφη, καὶ Φιλίππῳ. Ἀλόντησον ἐδίδου, ὁ δ' ἀπηγόρευε μὴ λαμβάνειν, εἰ δίδωσιν, ἀλλὰ μὴ ἀπο-

Digitized by Google

δίδωσι· περὶ συλλαβῶν διαφερόμενος· καὶ τὸ τελευταῖον στεφανώσας τὸν μετὰ Ἀρισοδήμου εἰς Θετταλίαν καὶ Μαγνησίαν παρὰ τὰς περὶ τῆς εἰρήνης συνθήκας ἐπιστρατεύσαντας, τὴν μὲν εἰρήνην διέλυσε, τὴν δὲ συμφορὰν ἢ τὸν πόλεμον παρεσκεύασε.

λά. Ναί· ἀλλὰ χαλκοῖς ἢ ἀδαμαντίνοις τείχεσιν, ὡς αὐτός φησι, τὴν χώραν ὑμῶν ἐτείχισε, τῇ τῶν Εὐβοέων ἢ Θηβαίων συμμαχίᾳ. Ἀλλ', ὦ Ἀθηναῖοι, περὶ ταῦτα τρία μέγιστα ἠδίκησθε, καὶ μάλιστα ἠγνοήκατε. Σπεύδων δ' εἰσεῖν περὶ τῆς μεγίστης συμμαχίας τῆς τῶν Θηβαίων, ἵνα ἐφεξῆς εἴπω, περὶ τῶν Εὐβοέων πρῶτον μνησθήσομαι. Ὑμεῖς γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, πολλὰ ἢ μεγάλα ἠδικημένοι ὑπὸ Μνησάρχου τοῦ Χαλκιδέως τοῦ Καλλίου ἢ Ταυροσθένους πατρὸς (οὗς οὗτος υἱὸς, μισθὸν λαβών, Ἀθηναίους εἶναι τολμᾷ γράφειν) καὶ πάλιν ὑπὸ Θεμίσωνος τοῦ Ἐρετριέως, ὃς ὑμῶν εἰρήνης ὕσης Ὠρωπὸν ἀφείλετο. Τούτων ἑκόντες ἐπιλανθανόμενοι, ἐπειδὴ διέβησαν εἰς Εὔβοιαν Θηβαῖοι καταδυκώσασθαι τὰς πόλεις πειρώμενοι, ἐν πέντε ἡμέραις ἐβοηθήσατε αὐτοῖς, ἢ ναυσὶ ἢ πεζικῇ δυνάμει· ἢ πρὶν τριάκοντα ἡμέρας διελθεῖν, ὑποσωσόνδους Θηβαίους ἀφήκατε. Κύριοι τῆς Εὐβοίας γενόμενοι, ἢ τὰς πόλεις αὐτὰς καὶ τὰς πολιτείας ἀπέδοτε, ὀρθῶς ἢ δικαίως αὐτοῖς παρακαταθέμενοι· οὐχ ἡγούμενοι δίκαιον εἶναι τὴν ὀργὴν ἀπομνημονεύειν ἐν τῷ πιστευθῆναι. Καὶ τηλικαῦθ' ὑφ' ὑμῶν εὖ πεποιηθότες οἱ Χαλκιδεῖς, ἀ τὰς ὁμοίας ὑμῖν ἀπέδοσαν χάριτας.

λϐ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ τάχιστα διέβητε εἰς Εὔβοιαν

Digitized by Google

Πλουτάρχῳ βοηθήσοντες, τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ἀλλ' ὧν προσεποιοῦτ' ὑμῖν εἶναι φίλοι. Ἐπειδὴ δὲ τάχιστα εἰς Ταμύνας παρήλθομεν, ἡ τὴ Κοτύλαιον ὀνομαζομενον ὄρος ὑπερεβάλομεν, ἐνταῦθα Καλλίας ὁ Χαλκιδεὺς (ὃν Δημοσθένης, μισθὸν λαβών, ἐνεχυρίαζεν) ὁρῶν τὸ στρατόπεδον τὸ τῆς πόλεως ἔς τινας δυσχωρίας κατακεκλεισμένον, ὅθεν μὴ νικήσασι μάχην, οὐκ ἦν ἀναχώρησις οὔτε βοηθείας ἐλπὶς, οὔτ' ἐκ γῆς οὔτε ἐκ θαλάσσης· συναγείρας ἐξ ἁπάσης τῆς Εὐβοίας στρατόπεδον, ἡ παρὰ Φιλίππου δύναμιν προσμεταπεμψάμενος, ὅ τ' ἀδελφὸς αὐτῦ Γαυροσθένης (ὁ γυνὶ πάντας δεξιύμενος ἡ προσγελῶν) τοὺς Φωκικοὺς ξένους διαβιβάσας, ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς ὡς ἀναιρήσοντες. Καὶ εἰ μὴ πρῶτον μὲν Θεῶν τις ἔσωτε τὸ στρατόπεδον, ἔπειθ' οἱ στρατιῶται οἱ ὑμέτεροι, ἡ πεζοὶ ἡ ἵππεις, ἄνδρες ἀγαθοὶ ἐγένοντο, ἡ παρὰ τὸν ἱππόδρομον τὸν ἐν Ταμύναις ἐκ παρατάξεως μάχῃ κρατήσαντες ἀφίεσαν ὑποστρόδυς τὺς πολεμίυς, ἐκινδύνευσεν ἂν ὑμῶν ἡ πόλις αἴσχιστα παθεῖν. Οὐ γὰρ τὸ δυσυχῆσαι κατὰ πόλεμον μέγιστόν ἐστι κακὸν, ἀλλ' ὅταν τις πρὸς ἀνταγωνιστὰς ἀναξίους ἑαυτοῦ διακινδυνεύων ἀποτύχῃ, διπλασίαν εἰκὸς εἶναι τὴν συμφοράν. Ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς τοιοῦτα πεποιηθότες, πάλιν διελύσασθε πρὸς αὐτύς.

λγ'. Τυχὼν δὲ παρ' ὑμῶν συγγνώμης Καλλίας ὁ Χαλκιδεὺς, μικρὸν διαλιπὼν χρόνον, πάλιν ἦκε φερόμενος εἰς τὴν ἑαυτῦ φύσιν, Εὐβοϊκὸν μὲν τῷ λόγῳ συνέδριον εἰς Χαλκίδα συνάγων, ἰσχυρὰν δὲ τὴν Εὔβοιαν ἐφ' ὑμᾶς ἔργῳ παρασκευάζων, ἐξαίρετον δ' αὐτῷ τυ-

Digitized by Google

ραινίδα περιποιούμενος. Καὶ ταύτης ἐλπίζων συναγωνιεῖν Φίλιππον λήψεσθαι, ἀπῆλθεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ περιῆει μετὰ Φιλίππου, καὶ τῶν ἑταίρων εἷς ὠνομάζετο. Ἀδικήσας δὲ Φίλιππον, κἀκεῖθεν ἀποδρὰς, ὑπέβαλεν ἑαυτὸν φέρων Θηβαίοις. Ἐγκαταλιπὼν δὲ κἀκείνους, καὶ πλείους τραπόμενος τροπὰς τοῦ Εὐρίπου παρ' ὃν ᾤκει, εἰς μέσον πίπτει τῆς Θηβαίων ἔχθρας, καὶ τῆς Φιλίππου. Ἀπορῶν δ' ὅ,τι χρήσαιτο αὐτῷ, καὶ παραγγελλομένης ἐπ' αὐτὸν ἤδη στρατιᾶς, μίαν ἐλπίδα λοιπὴν κατεῖδε σωτηρίας, ἔνορκον λαβεῖν τὸν Ἀθηναίων δῆμον, σύμμαχον ὀνομασθέντα, βοηθήσειν, εἴ τις ἐπ' αὐτὸν ἴοι, ὃ πρόδηλον ἦν ἐσόμενον, εἰ μὴ ὑμεῖς κωλύσετε. Ταῦτα δὲ διανοηθεὶς ἀποστέλλει δεῦρο πρέσβεις Γλαυκέτην καὶ Ἐμπέδωνα, καὶ Διόδωρον τὸν δολιχοδρομήσαντα, φέροντας μὲν τῷ δήμῳ ἐλπίδας κεναὶς, Δημοσθένει δ' ἀργύριον, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν. Τρία δὲ ἦν, ἃ ἅμα ἐξωνεῖτο. Πρῶτον μὲν μὴ διασφαλῆναι τῆς πρὸς ὑμᾶς συμμαχίας (οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον, εἰ μνησθεὶς τῶν προτέρων ἀδικημάτων ὁ δῆμος μὴ προσδέξαιτο τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτῷ ἢ φεύγειν ἐκ Χαλκίδος, ἢ τεθνᾶναι ἐγκαταληφθέντι· τηλικαῦτα δυνάμεις ἐπ' αὐτὸν ἐπεστράτευον, ἥ τε Φιλίππου καὶ Θηβαίων.) Δεύτερον δ' ἦκον οἱ μισθοὶ τῷ γράψαντι τὴν συμμαχίαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ συνεδρεύειν Ἀθήνησι Χαλκιδέας. Τρίτον δὲ, ὥσε μὴ τελεῖν συντάξεις. Καὶ τούτων τῶν προαιρέσεων ἀδεμιᾶς ἀπέτυχε Καλλίας. Ἀλλ' ὁ μισοτύραννος Δημοσθένης, ὡς αὐτὸς προσποιεῖται, ὃν φησι Κτησιφῶν τὰ βέλτιστα λέγειν,

Digitized by Google

ἀπέδοτο μὲν τὰς καρὰς τὰς τῆς πόλεως· ἔγραψε δ' ἐν τῇ συμμαχίᾳ, βοηθεῖν ἡμᾶς Χαλκιδεῦσι, ῥῆμα μόνον ἀντικαταλλαξάμενος, ἀντὶ τούτων εὐφημίας ἕνεκα προσγράψας, Χαλκιδέας βοηθεῖν, ἐάν τις ἴῃ ἐπ' Αθηναίους. Τὰς δὲ συνεδρίας, καὶ τὰς συντάξεις, ἐξ ὧν ἰσχύσειν ὁ πόλεμος ἤμελλεν, ἄρδην ἀπέδοτο, καλλίστοις ὀνόμασιν αἰσχίστας πράξεις γράφων. Καὶ τῷ λόγῳ προσβιβάζων ἡμᾶς, τὰς μὲν βοηθείας ὡς δεῖ τὴν πόλιν πρότερον ποιεῖσθαι τοῖς ἀεὶ δεομένοις τῶν Ἑλλήνων, τὰς δὲ συμμαχίας ὑστέρας ποιεῖσθαι μετὰ τὰς εὐεργεσίας. Ἵνα δὲ εὖ εἰδῆτε ὅτι ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν Καλλίου γραφήν, καὶ τὴν συμμαχίαν· καὶ ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

λδ'. Οὔπω τοίνυν τοῦτό ἐστι δεινὸν, εἰ καιροὶ πέπρανται τηλικοῦτοι, καὶ συνεδρίαι, καὶ συντάξεις· ἀλλὰ πολὺ τούτου δεινότερον ὑμῖν φαίνεσθαι, ὃ μέλλω λέγειν. Εἰς γὰρ τοῦτο προήχθη Καλλίας μὲν ὁ Χαλκιδεὺς ὕβρεως καὶ πλεονεξίας, Δημοσθένης δὲ, ὃν ἐπαινεῖ Κτησιφῶν, δωροδοκίας, ὥστε τὰς ἐξ Ωρεοῦ συντάξεις, καὶ τὰς ἐξ Ερετρίας, τὰ δέκα τάθαντα, ὁρώντων, φροιμίων, βλεπόντων ἔλαθον ὑμῶν ὑφιλόμενος· καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων τούτους συνέδρους παρ' ὑμῶν μὲν ἀπέσησαν, πάλιν δὲ εἰς Χαλκίδα καὶ τὸ καλούμενον Εὐβοϊκὸν συνέδριον συνήγαγον. Ὃν δὲ τρόπον, καὶ δι' οἵων κακουργημάτων, σαφῶς ἤδη ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. Αφικνεῖται γὰρ πρὸς

ὑμᾶς ὐκ ἔτι δι' ἀγγέλων, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Καλλίας· ἢ παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, λόγους διεξῆλθε κατεσκευασμένους ὑπὸ Δημοσθένους. Εἶπε γὰρ, ὡς ἥκει ἐκ Πελοποννήσου, νεωσὶ σύνταγμα συνταξάς εἰς ἑκατὸν ταλάντων φρόσοδον ἐπὶ Φίλιππον, καὶ διελογίζετο ὅσον ἑκάστης ἕδρας συντελεῖν. Ἀχαιοὺς μὲν πάντας καὶ Μεγαρέας ἑξήκοντα τάλαντα, τὰς δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις ἁπάσας τετταράκοντα· ἐκ δὲ τούτων τῶν χρημάτων ὑπάρξειν ἢ ναυτικὴν ἢ πεζικὴν δύναμιν. Εἶναι δὲ πολλὰς ἄλλας τῶν Ἑλλήνων, ὡς βούλεσθαι κοινωνεῖν τῆς συντάξεως· ὡς ὔτε χρημάτων, ὔτε στρατιωτῶν ἔσεσθαι ἀπορίαν· ἢ ταῦτα μὲν τὰ φανερά. Ἔφη δὲ ἢ πράξεις πράττειν ἑτέρας δι' ἀπορρήτων, καὶ τούτων εἶναί τινας μάρτυρας τῶν ἡμετέρων πολιτῶν· ἢ τελευτῶν ὀναμασὶ παρεκάλει Δημοσθένην, ἢ συνεπεῖν ἠξίν. Ὁ δὲ σεμνῶς πάνυ παρελθὼν τόν τε Καλλίαν ὑπερεπῄνει, καὶ τὸ ἀπόρρητον προσεποιήσατο εἰδέναι. Τὴν δὲ εἰς Πελοπόννησον πρεσβείαν, ἣν ἐπρέσβευσε, ἢ τὴν ἐξ Ἀκαναρνίας ἔφη βούλεσθαι ὑμῖν ἀπαγγεῖλαι. Ἦν δὲ αὐτῷ κεφάλαιον τῶν λόγων, πάντας μὲν Πελοποννησίους ὑπάρχειν, πάντας δ' Ἀκαρνᾶνας συντεταγμένους ἐπὶ Φίλιππον ὑφ' ἑαυτῷ. εἶναι δὲ τὸ σύνταγμα χρημάτων μὲν εἰς ἑκατὸν νεῶν ταχυναυτουσῶν πληρώματα, ἢ εἰς πεζὺς στρατιώτας μυρίους, καὶ ἱππεῖς χιλίους· ὑπάρξειν δὲ φρὸς τούτοις τὰς πολιτικὰς δυνάμεις, ἐκ Πελοποννήσου μὲν πλείονας ἢ δισχιλίους ὁπλίτας, ἐξ Ἀκαρνανίας δὲ ἑτέρους τοσούτους· δεδόσθαι δὲ ἀπὸ πάντων τούτων τὴν ἡγεμονίαν ὑμῖν·

Digitized by Google

πραχθήσεσθαι δὲ οὐκ εἰς μακρὰν, ἀλλ' εἰς τὴν ἔκτην ἐπὶ δέκα τῦ Ανθεστηριῶνος μηνὸς· εἰρῆσθαι γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπ' αὐτῦ καὶ πεπηγέλθαι, πάντας ἥκειν συνεδρεύσαντας Αθήναζε εἰς τὴν πανσέληνον. Καὶ γὰρ τῦτο ἄνθρωπος ἴδιον καὶ κοινὸν ποιεῖ· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἀλαζόνες, ὅταν τι ψεύσωνται, ἀόρισα καὶ ἀσαφῆ πειρῶνται λέγειν, φοβύμενοι τὸν ἔλεγχον· Δημοσθένης δ' ὅταν ἀλαζονεύηται, πρῶτον μὲν μεθ' ὅρκου ψεύσεται, ἐξώλειαν ἐπαρώμενος αὐτῷ· δεύτερον δὲ, ἃ εὖ οἶδεν ὐδέποτε ἐσόμενα, τολμᾷ λέγειν, ἀριθμῶν εἰς ὁπόσ' ἔσαι· καὶ ὧν τὰ σώματα ὐχ ἑώρακε, τούτων τὰ ὀνόματα λέγει, κλέπτων τὴν ἀκρόασιν, καὶ μιμύμενος τοὺς τἀληθῆ λέγοντας. Διὰ καὶ μάλισα ἄξιός ἐσι μισεῖσθαι, ὅτι πονηρὸς ὢν καὶ τὰ τῶν χρησῶν σημεῖα διαφθείρει. Ταῦτα δ' εἰπὼν δίδωσιν ἀναγνῶναι ψήφισμα τῷ γραμματεῖ, μακρότερον μὲν τῆς Ιλιάδος, κενώτερον δὲ τῶν λόγων οὓς εἴωθε λέγειν, καὶ τῦ βίυ ὂν βελίωκε· μεσὸν δ' ἐλπίδων ὐκ ἐσομένων καὶ στρατοπέδων ὐδέποτε συλλεγησομένων. Απαγαγὼν δ' ὑμᾶς ἄπωθεν ἀπὸ τῦ κλέμματος, καὶ ἀνακρεμάσας ἀπὸ τῶν ἐλπίδων, ἐνταῦθα δὴ συσρέψας, γράφει κελεύων ἑλέσθαι πρέσβεις εἰς Ερετρίαν, οἵ τινες δεήσονται τῶν Ερετριέων (πάνυ γὰρ ἔδει δεηθῆναι αὐτῶν) μηκέτι διδόναι τὴν σύνταξιν ὑμῖν τὰ σένλε τάλαντα, ἀλλὰ Καλλίᾳ. Καὶ πάλιν ἑτέρυς αἱρεῖσθαι εἰς Ωρεὸν πρὸς τὺς Ωρείτας πρέσβεις, οἵ τινες δεήσονται, αὐτοῖς τὸν αὐτὸν καὶ Αθηναίοις φίλον καὶ ἐχθρὸν νομίζειν εἶναι. Επειτα ἀναφαίνεται περὶ ἁπάντων ἐπὶ τῷ

ψηφίσματι πρὸς τῷ κλέμματι γράψας, καὶ τὰ πέντε τάλαντα τοὺς πρέσβεις ἀξιοῦν τοὺς Ωρείτας, μὴ ὑμῖν, ἀλλὰ Καλλίᾳ, διδόναι. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀφελὼν τὸν κόμπον καὶ τὰς τριήρεις καὶ τὴν ἀλαζονείαν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ἀνάγνωθι· καὶ τὸ κλέμματος ἄψαι, ὃ ὑφείλετο ὁ μιαρὸς καὶ ἀόσιος ἄνθρωπος, ὃν φησι Κτησιφῶν καὶ ἐν τῷδε τῷ ψηφίσματι διατελεῖν λέγοντα καὶ πράττοντα τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῶν Αθηναίων.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οὐκοῦν τὰς μὲν τριήρεις καὶ τὴν πεζὴν στρατείαν καὶ τὴν πανσέληνον καὶ τὰς συνέδρους λόγῳ ἠκύσατε, τὰς δὲ συντάξεις τῶν συμμάχων, τὰ δέκα τάλαντα, ἔργῳ ἀπωλέσατε.

λέ. Ὑπόλοιπον δέ μοί ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι λαβὼν τρία τάλαντα μισθὸν, τὴν γνώμην ταύτην ἔγραψε Δημοσθένης· τάλαντον μὲν ἐκ Χαλκίδος, παρὰ Καλλίου· τάλαντον δὲ ἐξ Ερετρίας, παρὰ Κλειτάρχου τοῦ τυράννου· τάλαντον δὲ ἐξ Ωρεοῦ. Διὸ καὶ καταφανὴς ἐγένετο, δημοκρατουμένων τῶν Ωρειτῶν καὶ πάντα πραττόντων μετὰ ψηφίσματος. Ἐξαπιναίως γὰρ ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον πολέμῳ, καὶ παντελῶς ἀπόρως διακειμένοι, πέμπουσι πρὸς αὐτὸν Γνωσίδημον τὸν Χαριγένους υἱὸν, τὸν δυνασευσάντος πολλὰ ἐν Ωρεῷ, δεησόμενον αὐτοῦ, τὸ μὲν τάλαντον ἀφιέναι τῇ πόλει, ἐπαγγελόμενον δ' αὐτῷ χαλκῆν εἰκόνα σταθήσεσθαι ἐν Ωρεῷ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο τῷ Γνωσοδήμῳ, ὅτι ἐλαχίστου χαλκοῦ

Digitized by Google

οὐδὲν δέοιτο, τὸ δὲ τάλαντον διὰ τοῦ Καλλίου εἰσπράτ|τειν. Ἀναγκαζομένοι δὲ οἱ Ὠρεῖται, καὶ οὐκ εὐπορ|οῦντες, ὑπέθεσαν αὐτῷ τὰς τάλαντου τὰς δημοσίας προσόδους, καὶ τόκον ἤνεγκαν Δημοσθένει τοῦ δωροδοκήματος δραχμὴν τοῦ μηνὸς τῆς μνᾶς, ἕως τὸ κεφάλαιον ἀπέδοσαν. Καὶ ταῦτ' ἐπράχθη μετὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου. Ὅτι τ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὸ ψήφισμα τῶν Ὠρειτῶν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τοῦτ' ἔστι τὸ ψήφισμα, ὦ Ἀθηναῖοι, αἰσχύνη μὲν τῆς πόλεως, ἔλεγχος δὲ οὐ μικρὸς τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων, φανερὰ δὲ κατηγορία Κτησιφῶντος. Τὸν γὰρ οὕτως αἰσχρῶς δωροδοκοῦντα οὐκ ἔστιν ἄνδρα γεγονέναι ἀγαθὸν· ἃ τετόλμηκεν οὗτος γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι.

λϛ'. Ἐνταῦθα ἤδη τέτακται καὶ ὁ τρίτος τῶν καιρῶν, μᾶλλον δὲ πάντων πικρότατος χρόνος, ἐν ᾧ Δημοσθένης ἀπώλεσε τὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς πόλεως πράξεις, ἀσεβήσας μὲν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς, ἄδικον δὲ καὶ ὑδαμῶς ἴσην τὴν πρὸς Θηβαίους συμμαχίαν γράψας. Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν εἰς τὺς Θηβαίους αὐτῷ πεπραγμένων λέγειν. Ἔστι γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸ Κιρραῖον ὠνομασμένον πεδίον, καὶ λιμὴν ὁ νῦν Ἐξάγιστος καὶ Ἐπάρατος ὠνομασμένος. Ταύτην ποτὲ τὴν χώραν κατῴκησαν Κιρραῖοι καὶ Ἀκραγαλλίδαι, γένη παρανομώτατα, οἳ εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς καὶ τὰ

Digitized by Google

ἀναθήματα ἠσέβουν· ἐξημάρτανον δὲ καὶ εἰς τὰς Αμφικτύονας. Αγανακτήσαντες δ' ἐπὶ τοῖς γενομένοις, μάλισα μὲν (ὡς λέγεται) οἱ πρόγονοι οἱ ὑμέτεροι, ἔπειτα καὶ οἱ ἄλλοι Αμφικτύονες, μαντείαν ἐμαντεύσαντο παρὰ τῷ Θεῷ, τίνι χρὴ τιμωρίᾳ τοὺς ἀνθρώπους τούτους μετελθεῖν. Καὶ αὐτοῖς ἀναιρεῖ ἡ Πυθία, πολεμεῖν Κιρραίοις καὶ Ακραγαλλίδαις πάντ' ἤματα καὶ πάσας νύκτας· καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐκπορθήσαντας καὶ αὐτοὺς ἀνδραποδισαμένους, ἀναθεῖναι τῷ Απόλλωνι τῷ Πυθίῳ καὶ τῇ Αρτέμιδι, καὶ Λητοῖ, καὶ Αθηνᾷ Προνοίᾳ ἐπὶ πάσῃ ἀεργίᾳ· καὶ ταύτην τὴν χώραν μήτ' αὐτοὺς ἐργάζεσθαι, μήτ' ἄλλον ἐᾶν. Λαβόντες δὲ τὸν χρησμὸν οἱ Αμφικτύονες, ἐψηφίσαντο, Σόλωνος εἰπόντος Αθηναίου τὴν γνώμην (ἀνδρὸς καὶ νομοθετῆσαι δυνατοῦ, καὶ περὶ Ποίησιν καὶ Φιλοσοφίαν διατετριφότος) ἐπισρατεύειν ἐπὶ τοὺς ἐναγεῖς, κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ συναθροίσαντες δύναμιν ἱκανὴν ἐκ τῶν Αμφικτυόνων, ἐξηνδραποδίσαντο τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰς λιμένας ἔχωσαν, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν κατέσκαψαν, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν καθιέρωσαν κατὰ τὴν μαντείαν· καὶ ἐπὶ τούτοις ὅρκον ὤμοσαν ἰσχυρὸν, μήτε αὐτοὶ τὴν ἱερὰν γῆν ἐργάσεσθαι, μήτε ἄλλῳ ἐπιτρέψειν, ἀλλὰ βοηθήσειν τῷ Θεῷ, καὶ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ, καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ πάσῃ δυνάμει. Καὶ ὐκ ἀπέχρησεν αὐτοῖς τοῦτον μόνον τὸν ὅρκον ὀμόσαι, ἀλλὰ καὶ προσροπὴν καὶ ἀρὰν ἰσχυρὰν ὑπὲρ τούτων ἐποιήσαντο. Γέγραπται γὰρ ὕτως ἐν τῇ ἀρᾷ. Εἴ τις τάδε (φησὶ) παραβαίνοι, ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, ἢ ἔθνος, ἐναγὴς (φησιν) ἔσω τοῦ Α-

πόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ Λητοῦς, καὶ Ἀθηνᾶς Προνοίας· (καὶ ἐπεύχεται αὐτοῖς μηδὲ γῆν καρπὸς φέρειν, μήτε γυναῖκας τέκνα τίκτειν γονεῦσιν ἐοικότα, ἀλλὰ τέρατα· μηδὲ βοσκήματα κατὰ φύσιν γονὰς ποιεῖσθαι. ἦτλαν δὲ αὐτοῖς εἶναι πολέμου καὶ δικῶν καὶ ἀγορῶν, καὶ ἐξώλεις εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ οἰκίας καὶ γένος τὸ ἐκείνων) Καὶ μήποτε (φησιν) ὁσίως θύσαιεν τῷ Ἀπόλλωνι, μηδὲ τῇ Ἀρτέμιδι, μηδὲ τῇ Λητοῖ, μηδ' Ἀθηνᾷ Προνοίᾳ, μηδὲ δέξαιντο αὐτοῖς τὰ ἱερά. Ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, ἀνάγιωθι τὴν τοῦ Θεοῦ μαντείαν· ἀκούσατε τῆς ἀρᾶς, ἀναμνήσθητε τῶν ὅρκων, οὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν Ἀμφικτυόνων συνώμοσαν.

ΜΑΝΤΕΙΑ.

Οὐ πρὶν τῆς δὲ πόλιος ἐρείψετε πύργον ἐλόντες,
Πρίν γε Θεοῦ τεμένη κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
Κῦμα ποτικλύζῃ, κελαδῶν ἱεραῖσιν ἐπ' ἀκταῖς.

ΟΡΚΟΣ. ΑΡΑ.

λζ'. Ταύτης τῆς ἀρᾶς καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς μαντείας γενομένης, ἀναγεγραμμένων ἔτι καὶ νῦν, οἱ Λοκροὶ, οἱ Ἀμφισσεῖς, μᾶλλον δὲ οἱ προεστηκότες αὐτῶν, ἄνδρες παρανομώτατοι ἐπειργάζοντο τὸ πεδίον, καὶ τὸν λιμένα τὸν Ἐξάγιστον καὶ Ἐπάρατον πάλιν ἐτείχισαν καὶ συνῴκησαν· καὶ τέλη τοὺς παραπλέοντας ἐξέλεγον, καὶ τῶν ἀφικνουμένων εἰς Δελφοὺς Πυλαγόρων ἓν-

Digitized by Google

ἴους χρήμασι διέφθειραν. ὧν εἷς ἦν Δημοσθένης. Χειροτονηθεὶς γὰρ ὑφ' ὑμῶν Πυλαγόρας, λαμβάνει χιλίας δραχμὰς παρὰ τῶν Ἀμφισσέων, ὑπὲρ τοῦ μηδεμίαν περὶ μισθὸν αὐτῶν ἐν τοῖς Ἀμφικτύοσι ποιήσασθαι. Διωμολογήθη δ' αὐτῷ καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἀποσαλπίσεσθαι Ἀθήναζε τὴ ἑαυτοῦ ἑκάστου μιᾶς εἴκοσι τῶν ἐξαγίσων καὶ ἑπαράτων χρημάτων, ἐφ' ᾧ τε βοηθήσειν τοῖς Ἀμφισσεῦσιν Ἀθήνηθεν καλὰ πάντα τρόπον. Ὅθεν μᾶλλον ἢ πρότερον συμβέβηκεν αὐτῷ, ὅτου ἂν πρασάψηται ἀνδρὸς ἰδιώτου ἢ δυνάστου ἢ πόλεως δημοκρατουμένης, τούτων ἑκάστης ἀνιάτους κακοῖς περιβάλλειν.

λή. Σκέψασθε δὴ τὸν δαίμονα καὶ τὴν τύχην, ὡς περιεγένετο τῆς τῶν Ἀμφισσέων ἀσεβείας. Ἐπὶ γὰρ Θεοφράστου Ἄρχοντος, Ἱερομνήμονες ὄντες Διογνήτου Ἀναφλυσίου, Πυλαγόρας ὑμεῖς εἵλεσθε, Μειδίαν τε ἐκεῖνον τὸν Ἀναγυράσιον (ὃν ἐβουλόμην ἂν πολλῶν ἕνεκα ζῆν) καὶ Θρασυκλέα τὸν Λέσβιον, καὶ τρίτον δὲ μετὰ τοῦτον ἐμέ. Συνέβη δὲ ἡμῖν ἀρτίως μὲν εἰς Δελφοὺς ἀφῖχθαι, παραχρῆμα δὲ τὸν Ἱερομνήμονα Διόγνητον πυρέττειν· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο συνεπέπτωκει καὶ τῷ Μειδίᾳ. Οἱ δ' ἄλλοι συνεκάθηντο Ἀμφικτύονες· ἐξηγγελλετο δ' ἡμῖν παρὰ τῶν βουλομένων εὔνοιαν ἐνδείκνυσθαι τῇ πόλει, ὅτι οἱ Ἀμφισσεῖς ὑποπεπτωκότες τότε καὶ δεινῶς θεραπεύοντες τὰς Θηβαίους, εἰσέφερον δόγμα κατὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως πεντήκοντα ταλάντοις ζημιῶσαι τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ὅτι τὰς χρυσᾶς ἀσπίδας ἀνέθεμεν, πρὸς τὸν καινὸν νεὼν, πρὶν ἐξ-

Digitized by Google

ᾶσθαι, ᾗ ἐπεγράψαμεν τὸ προσῆκον ἐπίγραμμα, ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΑΠΟ ΜΗΔΩΝ ΚΑΙ ΘΗΒΑΙΩΝ, ὅΤΕ ΤΑΝΑΝΤΙΑ ΤΟΙΣ ἙΛΛΗΣΙΝ ΕΜΑΧΟΝΤΟ. Μεταπεμψάμενος δὲ ὁ Ιερομνήμων ἤξίου με εἰσελθεῖν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ εἰπεῖν τι πρὸς τὺς Αμφιτύονας ὑπὲρ τῆς πόλεως, ᾗ αὐτὸν ὕτω προῃρημένον. Αρχομένυ δέ μυ λέγειν ᾗ προθυμότερόν πως εἰσελήλυθότος εἰς τὸ συνέδριον, τῶν ἄλλων Πυλαγόρων μεθεστηκότων, ἀναβοήσας τὶς τῶν Αμφισσέων, ἄνθρωπος ἀσελγέστατος, καὶ (ὡς ἐμοὶ ἐφαίνετο) ὑδεμιᾶς παιδείας μετεχηκὼς, ἴσως δὲ ᾗ δαιμονίυ τινὸς ἐξαμαρτάνειν αὐτὸν προαγομένυ, ἀρχὴν δέ γε ἔφη, ὦ Ανδρες Ἕλληνες, εἰ ἐσωφρονεῖτε, ὐδ' ἂν ὠνομάζετο τὔνομα τῦ δήμυ τῶν Αθηναίων ἐν ταῖς δὲ ταῖς ἡμέραις· ἀλλ' ὡς ἐναγεὶς ἐξήγεῖσε ἐκ τῦ ἱερῦ. Ἁμὰ δὲ ἐμέμνητο τῆς τῶν Φωκέων συμμαχίας, ἣν ὁ Κρώβυλος ἐκεῖνος ἔγραψε· ᾗ ἄλλα πολλὰ ᾗ δυχερῆ κατὰ τῆς πόλεως διεξῄει, λέγων, ἃ ἐγὼ ὕτε τότ' ἐκαρτέρυν ἀκύων, ὕτε νῦν ἡδέως μέμνημαι αὐτῶν. Ακύσας δὲ, ὕτω παροξύνθην, ὡς ὐδεπώποτ' ἐν τῷ ἐμαυτῦ βίῳ. Καὶ τὺς μὲν ἄλλυς λόγυς ὑπερβήσομαι. Επῆλθε δ' οὖν μοι ἐπὶ τὴν γνώμην μνησθῆναι τῆς τῶν Αμφισσέων ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν ἀσεβείας· ᾗ αὐτόθεν ἐσηκὼς ἐδείκνυον τοῖς Αμφικτύοσιν (ὑπόκειται γὰρ τὸ Κιρραῖον πεδίον τῷ ἱερῷ, καὶ ἐσιν εὐσύνοπτον) Ὁρᾶτε, ἔφην ἐγὼ, ὦ ἄνδρες Αμφικτύονες, ἐξειργασμένον τῦτο τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν Αμφισσέων, ᾗ κεραμεῖα ἐνῳκοδομημένα ᾗ ἐπαύλια· ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν

Digitized by Google

Ἐξάγισον καὶ Ἐπάρατον λιμένα τετειχισμένον· ἴσε τούτους αὐτοὶ, καὶ οὐδὲν ἑτέρων δεῖσθε μαρτύρων, τέλη πεπραχότας, καὶ χρήματα λαμβάνοντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ λιμένος. Ἅμα δὲ ἀναγινώσκειν ἐκέλευον αὐτοῖς τὴν μαντείαν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὅρκον τῶν προγόνων, τὴν ἀρὰν τὴν γενομένην· καὶ διωριζόμην, ὅτι ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Αθηναίων καὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν τέκνων καὶ οἰκείας τῆς ἐμαυτοῦ βοηθῶ (κατὰ τὸν ὅρκον) καὶ τῷ Θεῷ καὶ τῇ γῇ ἱερᾷ, καὶ χειρὶ καὶ ποδὶ καὶ φωνῇ καὶ πᾶσιν οἷς δύναμαι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πρὸς τοὺς Θεοὺς ἀφοσιῶ. Ὑμεῖς δὲ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἤδη βουλεύσασθε· ἐνῆρκται μὲν τὰ Κανᾶ· παρέσηκε δὲ τοῖς βωμοῖς τὰ θύματα· μέλλετε δ' αἰτεῖν τοὺς Θεοὺς τἀγαθὰ καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ· σκοπεῖτε δὴ ποίᾳ φωνῇ, ποίᾳ ψυχῇ, ποίοις ὄμμασι, τίνα τόλμαν κτησάμενοι τὰς ἱκεσίας ποιήσεσθε, τούτους παρέντες ἀτιμωρήτους τοὺς ἐναγεῖς, καὶ ταῖς ἀραῖς ἐνόχους. Οὐ γὰρ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' ἐναργῶς γέγραπται ἐν τῇ ἀρᾷ κατά τε τῶν ἀσεβησάντων· ἃ χρὴ παθεῖν αὐτοὺς, καὶ κατὰ τῶν ἐπιτρεψάντων· καὶ τελευταῖον ἐν τῇ ἀρᾷ γέγραπται, Μὴθ' ὁσίως θύσαιεν οἱ μὴ τιμωροῦντές (φησι) τῷ Απόλλωνι, μήτε τῇ Αρτέμιδι, μήτε τῇ Λητοῖ, μηδὲ Αθηνᾷ Προνοίᾳ· μηδὲ δέξαιντο αὐτῶν τὰ ἱερά.

λθ'. Τοιαῦτα καὶ πρὸς τούτους ἕτερα πολλὰ διεξελθόντος ἐμοῦ, ἐπειδή ποτε ἀπηλλάγην καὶ μετέσχον ἐκ τοῦ συνεδρίου, κραυγὴ πολλὴ καὶ θόρυβος ἦν τῶν Αμφικτυόνων· καὶ λόγος ἦν οὐκ ἔτι περὶ τῶν ἀσπίδων, ἃς ἡμεῖς

Digitized by Google

ἀνέθεμεν, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τῶν Αμφισσέων τιμωρίας. Ηδη δὲ πόῤῥω τῆς ἡμέρας ὔσης, προσελθὼν ὁ κήρυξ ἀνεῖπε, Δελφῶν ὅσοι ἐπὶ διετὲς ἡβῶσι ϗ δούλους ϗ ἐλευθέρους ἥκειν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἔχοντας ἅμας καὶ δικέλλας πρὸς τὸ Θυτεῖον ἐκεῖ καλούμενον· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς κήρυξ ἀνηγόρευε τοὺς Ἱερομνήμονας ϗ Πυλαγόρους ἥκειν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, βοηθήσοντας τῷ Θεῷ ϗ τῇ γῇ τῇ ἱερᾷ· ἥτις δ' ἂν μὴ παρῇ πόλις, εἴρξεται τοῦ ἱεροῦ, ϗ ἐναγὴς ἔσται ϗ τῇ ἀρᾷ ἔνοχος. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἥκομεν ἕωθεν εἰς τὸν προειρημένον τόπον, ϗ κατέβημεν εἰς τὸ Κιῤῥαῖον πεδίον· καὶ τὸν λιμένα κατασκάψαντες, ϗ τὰς οἰκίας ἐμπρήσαντες ἀνεχωροῦμεν. Ταῦτα δὲ ἡμῶν πραττόντων, οἱ Λοκροὶ, οἱ Αμφισσεῖς, ἑξήκοντα στάδια ἄπωθεν οἰκοῦντες Δελφῶν, ἧκον πρὸς ἡμᾶς μεθ' ὅπλων πανδημεῖ· Καὶ εἰ μὴ δρόμῳ μόλις ἐξεφύγομεν εἰς Δελφοὺς, ἐκινδυνεύσαμεν ἀπολέσθαι. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Κόττυφος ὁ τὰς γνώμας ἐπιψηφίζων, ἐκκλησίαν ἐποίει τῶν Αμφικτυόνων. (Εκκλησίαν γὰρ ὀνομάζουσιν, ὅταν μὴ μόνον τοὺς Πυλαγόρους ϗ τοὺς Ἱερομνήμονας συγκαλέσωσιν, ἀλλὰ ϗ τοὺς συνθύοντας ϗ χρωμένους τῷ Θεῷ.) Ενταῦθ' ἤδη πολλαὶ μὲν τῶν Αμφισσέων ἐγίνοντο κατηγορίαι· πολὺς δ' ἔπαινος ἦν κατὰ τῆς ὑμετέρας πόλεως. Τέλος δὲ παντὸς τοῦ λόγου, ψηφίζονται ἥκειν τοὺς Ἱερομνήμονας πρὸ τῆς ἐπιούσης Πυλαίας ἐν ῥητῷ χρόνῳ εἰς Πύλας, ἔχοντας δόγμα καθότι δίκας δώσουσιν οἱ Αμφισσεῖς, ὑπὲρ ὧν εἰς τὸν Θεὸν ϗ τὴν γῆν τὴν ἱερὰν καὶ τοὺς Αμφικτύονας ἐξήμαρτον. Ὅτι δὲ

Digitized by Google

ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ γραμματεὺς τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

μ΄. Τῦ δόγματος οὖν τύτυ ἀποδοθέντος ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ βουλῇ, καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῷ δήμῳ, καὶ τὰς πράξεις ἡμῶν ἀποδεξαμένυ τῦ δήμυ. καὶ τῆς πόλεως πάσης προαιρύμενης εὐσεβεῖν· καὶ Δημοσθένυς ὑπὲρ τῦ μεσεγγυήματος τῦ ἐξ Αμφίσσης ἀντιλέγοντος, καὶ ἐμοῦ φαιερῶ ἐναντίον ὑμῶν ἐξελέγχοντος· ἐπειδὴ ἐκ τῦ φαιερῦ τὴν πόλιν ἄνθρωπος οὐκ ἠδύνατο σφῆλαι, εἰσελθὼν εἰς βυλευτήριον καὶ μετασησάμενος τὰς ἰδιώτας, ἐκφέρεται προβύλευμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, προλαβὼν τὴν τῦ γράψαντος ἀπειρίαν. Τὸ δ' αὐτὸ τῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεπράξατο ἐπιψηφισθῆναι καὶ γενέσθαι τῦ δήμυ τὸ ψήφισμα, ἤδη ἐπανασάσης τῆς ἐκκλησίας. ἀπελπυθότος ἐμῦ (οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐπέτρεψα) καὶ τῶν πελλῶν δὲ ἀφειμένων. Οὗ τὸ κεφάλαιόν ἔσι, τὸν δὲ Ἱερομνήμονα (φησι) τῶν Αθηναίων, καὶ τοὺς Πυλαγόρυς τὺς εἰσαεὶ Πυλογορῦντας πορεύεσθαι εἰς Πύλας καὶ εἰς Δελφὺς ἐν τοῖς τεταγμένοις χρόνοις ὑπὸ τῶν προγόνων· εὐπρεπῶς γε τῷ ὀνόματι, ἀλλὰ τῷ ἔργῳ αἰσχρῶς· κωλύει γὰρ εἰς τὸν σύλλογον τὸν ἐν Πύλαις ἀπαντᾶν, ὃς ἐξ ἀνάγκης πρὸ τῦ καθήκοντος ἔμελλε χρόνυ γίνεσθαι. Καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ ψηφίσματι πολὺ καὶ σαφέσερον καὶ πικρότερον σύγγραμμα γράφει, τὸν Ἱερομνήμονα (φησι) τῶν Αθηναίων καὶ τὺς

Πυλαγόρας τὰς ἀεὶ Πυλαγορῶντας μὴ μετέχειν τοῖς ἐκεῖ συλλεγομένοις, μὴ λόγων, μήτε ἔργων, μήτε δογμάτων, μήτε πράξεως μηδεμιᾶς. Τὸ δὲ μὴ μετέχειν, τί ἐστι; πότερα τἀληθὲς εἶπω, ἢ τὸ ἥδιστον ἀκοῦσαι; τὸ ἀληθὲς ἐρῶ· τὸ γὰρ ἀεὶ πρὸς ἡδονὴν λεγόμενον, οὑτωσὶ τὴν πόλιν διατέθηκεν· ὑκ ἐᾷ μεμνῆσθαι τῶν ὅρκων, ὓς ὑμῶν οἱ πρόγονοι ὤμοσαν, οὐδὲ τῆς ἀρᾶς, οὐδὲ τῆς τῦ Θεῦ μαντείας.

μά. Ἡμεῖς μὲν ὖν, ὦ Αθηναῖοι, κατεμείναμεν διὰ τῦτο τὸ ψήφισμα· οἱ δ' ἄλλοι Αμφικτύονες συνελέγησαν εἰς Πύλας, πλὴν μιᾶς πόλεως (ἧς ἐγὼ ὖτ' ἂν τῦνομα εἴποιμι, μήθ' αἱ συμφοραὶ παραπλήσιοι γένοιντο αὐτοῖς μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων) καὶ συνελθόντες ἐψηφίσαντο ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τὺς Αμφισσέας. Καὶ στρατηγὸν εἵλοντο Κόττυφον τὸν Φαρσάλιον, τὸν τότε τὰς γνώμας ἐπιψηφίζοντα· οὐκ ἐπιδημῦντος ἐν Μακεδονίᾳ Φιλίππυ, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ Ἑλλάδι παρόντος, ἀλλ' ἐν Σκύθαις ὕτω μακρὰν ἀπόντος, ὃν αὐτίκα μάλιστα τολμήσει λέγειν Δημοσθένης ὡς ἐγὼ ἐπὶ τὺς Ἕλληνας ἐπήγαγον) καὶ παρελθόντες τῇ πρώτῃ στρατιᾷ καὶ μάλα μετρίως ἐχρήσαντο τοῖς Αμφισσεῦσιν· ἀντὶ γὰρ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων, χρήμασιν αὐτὺς ἐζημίωσαν, καὶ ταῦτα ἐν ῥητῷ χρόνῳ προεῖπον τῷ Θεῷ καταθεῖναι. καὶ τὺς μὲν ἐναγεῖς καὶ τῶν πεπραγμένων αἰτίους μετεσήσαντο, τοὺς δὲ δι' εὐσέβειαν φυγόντας κατήγαγον. Επειδὴ δὲ οὐδὲ τὰ χρήματα ἐξέτιον τῷ Θεῷ, τύστ' ἐναγεῖς κατήγαγον, καὶ τοὺς εὐσεβεῖς καταφεύγοντας διὰ τῶν Αμφικτυόνων ἐξέβαλον, ὕτως ἤδη

τὴν δευτέραν ἐπὶ τοὺς Ἀμφισσεῖς στρατείαν ἐποιήσαντο· πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἐπανελθόντος Φιλίππου ἐκ τῆς ἐπὶ τὰς Σκύθας στρατείας, τῶν μὲν Θεῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς εὐσεβείας ἡμῖν παραδεδωκότων, τῆς δὲ Δημοσθένους δωροδοκίας ἐμποδὼν γεγενημένης.

μβ'. Ἀλλ' ὁ προὔλεγον, οὐ προεσήμαινον ἡμῖν οἱ Θεοὶ φυλάξασθαι, μόνον οὐκ ἀνθρώπων φωνὰς προσκλησάμενοι; Οὐδεμίαν τοι πώποτε ἔγωγε μᾶλλον πόλιν ἑώρακα ὑπὸ μὲν τῶν Θεῶν σωζομένην, ὑπὸ δὲ τῶν ῥητόρων ἐνίων ἀπολλυμένην. Οὐχ ἱκανὸν ἦν τὸ τοῖς μυσηρίοις φανὲν σημεῖον φυλάξασθαι, ἢ τῶν μυσῶν τελευτή; Οὐ περὶ τούτων Λυκιαίδης μὲν πρύλεγεν εὐλαβεῖσθαι, καὶ πέμπειν εἰς Δελφοὺς ἐπερησομένους τὸν Θεὸν ὅ,τι χρὴ πράττειν, Δημοσθένης δὲ ἀντέλεγε, Φιλιππίζειν τὴν Πυθίαν φάσκων, ἀπαίδευτος ὤν, καὶ ἀπολαύων καὶ ἐμπιπλάμενος τῆς διδομένης ὑφ' ὑμῶν αὐτῷ ἐξουσίας; Οὐ τὸ τελευταῖον, ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων τῶν ἱερῶν, ἐξέπεμψε τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον; Καί τοι γε πρώην ἀπετόλμησε λέγειν, ὅτι παρὰ τοῦτο Φίλιππος οὐκ ἦλθεν ἡμῶν ἐπὶ τὴν χώραν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερά. Τίνος ἂν ζημίας ἄξιος εἶ τυχεῖν, ὦ τῆς Ἑλλάδος ἀλιτήριε; εἰ γὰρ ὁ μὲν κρατῶν οὐκ ἦλθεν εἰς τὴν τῶν κρατουμένων χώραν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ καλὰ τὰ ἱερά, σὺ δ' οὐδὲν προεισὼν τῶν μελλόντων ἔσεσθαι πρὶν καλλιερῆσαι τοὺς στρατιώτας ἐξέπεμψας, πότερον σεφαιῶσθαί σε δεῖ ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως ἀτυχίαις, ἢ ὑπερορίζεσθαι;

μγ'. Τοι γὰρ τοι τί τῶν ἀνελπίστων καὶ ἀπροσδο-

κήτων ἐφ' ἡμῶν ὑ γέγονεν; οὐ γὰρ βίον γε ἡμεῖς ἀνθρώτινον βεβιώκαμεν, ἀλλ' ὡς παραδοξολογίαν τοῖς ἐσομένοις μεθ' ἡμᾶς ἔφυμεν. Οὐχ ὁ μὲν τῶν Περσῶν βασιλεὺς ὁ τὸν Ἄθω διορύξας, ὁ τὸν Ἑλλήσποντον ζεύξας, ὁ γὴν ϰ ὕδωρ τὰς Ἑλληνίας αὐτῶν, ὁ τολμῶν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφειν ὅτι δισπότης ἐστὶν απάντων ἀνθρώπων ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δυομένου, νῦν ὑ περὶ τῦ κύριος ἑτέρων εἶναι διαγωνιζεται, ἀλλ' ἤδη περὶ τῆς τῦ σώματος σωτηρίας; Καὶ τοὺς αὐτὰς ὁρῶμεν τῆς τε δόξης ταύτης ϰ τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσην ἡγεμονίας ἡξιωμένους. οἳ ϰ τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν ἠλευθέρωσαν; Θῆβαι δὲ πόλις ἀσυγείτων μεθ' ἡμέραν μίαν ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασαι; εἰ καὶ δικαίως, περὶ τῶν ὅλων οὐκ ὀρθῶς βουλευσάμενοι, ἀλλὰ τὴν γε θεσσαλίαν ϰ τὴν ἀφροσύνην ὐκ ἀνθρωπίνως ἀλλὰ δαιμονίως κτησάμενοι. Λακεδαιμόνιοι δὲ οἱ παλαίφατοι προσαψάμενοι μόνον τύτων τῶν πραγμάτων ἐξαρχῆς περὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ κατάληψιν, οἱ τῶν Ἑλλήνων ποτὲ ἀξιῶντες ἡγεμόνες εἶναι, νῦν ὁμηρεύσοντες ϰ τῆς συμφορᾶς ἐπίδειξιν ποιησόμενοι, μέλλουσιν ὡς Ἀλέξανδρον ἀναπέμπεσθαι, τῦτο πεισόμενοι ϰ αὐτοὶ ϰ ἡ πατρὶς ὅτι ἂν ἐκείνῳ δόξῃ, ϰ ἐν τῇ τῦ κρατῦντος ϰ προηδικημένῳ μετριότητι κριθήσονται; Ἡ ἡμετέρα πόλις ἡ κοινὴ καταφυγὴ τῶν Ἑλλήνων (πρὸς ἣν ἀφικνοῦντο πρότερον ἐκ τῆς Ἑλλάδος αἱ πρεσβεῖαι κατὰ πόλεις, ἕκασοι παρ' ἡμῶν τὴν σωτηρίαν εὑρησόμενοι) νῦν ὐκ ἔτι περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ἀγωνιζεται, ἀλλ' ἤδη περὶ τοῦ τῆς πατρίδος ἐδάφους. Καὶ

Digitized by Google

ταῦθ' ἡμῖν συμβέβηκεν ἐξότου Δημοσθένης πρὸς τὴν πολιτείαν εἰσελήλυθεν. Εὖ γὰρ περὶ τῶν τοιούτων Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς ἀποφαίνεται· λέγει γάρ που, παιδεύων τὰ πλήθη καὶ συμβουλεύων ταῖς πόλεσι, τοὺς πονηροὺς τῶν δημαγωγῶν μὴ προσδέχεσθαι. Λέξω δὲ κἀγὼ τὰ ἔπη· διὰ τοῦτο γὰρ οἶμαι ἡμᾶς παῖδας ὄντας τὰς τῶν ποιητῶν γνώμας ἐκμανθάνειν, ἵν' ἄνδρες ὄντες αὐταῖς χρώμεθα.

Πολλάκι δὲ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπήυρα,
Ὅσκεν ἀλιτραίῃ καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
Τοῖσιν δ' ὑρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λοιμὸν ὁμῶ καὶ λιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.
Ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,
Ἢ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν.

Ἐὰν δὲ περιελόντες τοῦ ποιητοῦ τὸ μέτρον, τὰς γνώμας ἐξετάζητε, οἶμαι ὑμῖν δόξειν οὐ ποιήματα Ἡσιόδου εἶναι, ἀλλὰ χρησμὸν εἰς Δημοσθένους πολιτείαν. Καὶ γὰρ ναυτικὴ καὶ πεζὴ στρατεία καὶ πόλεις ἄρδην εἰσὶν ἀνηρπασμέναι ἐκ τῆς τούτου πολιτείας.

μδ'. Ἀλλ' οἶμαι, οὔτε Φρυνώνδας, οὔτ' Εὐρύβατος, οὔτ' ἄλλος ὑδείς πώποτε τῶν σῶν πονηρῶν, τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο· ὃς (ὦ γῆ καὶ Θεοὶ καὶ δαίμονες, καὶ ἄνθρωποι ὅσοι βούλεσθε ἀκούειν ταληθῆ) τολμᾷ λέγειν βλέπων εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ὑμέτερα, ὡς ἄρα Θηβαῖοι τὴν συμμαχίαν ἡμῖν ἐποιήσαντο, οὐ διὰ τὸν καιρὸν, οὐ διὰ τὸν φόβον τὸν περισῴζοντα αὐτούς, οὐδὲ διὰ

Digitized by Google

τὴν ὑμετέραν δέξαν, ἀλλὰ διὰ τὰς Δημοσθένους δημηγορίας. Καί τοι πολλὰς μὲν τότε πρότερον πρεσβείας ἐπρέσβευσαν εἰς Θήβας οἱ μάλιστα οἰκείως ἐκείνοις διακείμενοι· πρῶτος μὲν ὅτος στρατηγὸς Θρασύβυλος ὁ Κολλυτεὺς, ἀνὴρ ἐν Θήβαις πιστευθεὶς ὡς οὐδεὶς ἕτερος· πάλιν Θράσων ὁ Αρχιεὺς, πρόξενος ὢν Θηβαίοις· Λεωδάμας ὁ Αχαρνεὺς, ὐχ ἧττον Δημοσθένους λέγειν δυνάμενος, ἀλλ' ἔμοι γε ἢ ἡδίων ῥήτωρ· ἢ οὗτος Αρχίδημος ὁ Πήληξ, ἢ δυνατὸς εἰπεῖν, ἢ πολλὰ κεκινδυνευκὼς ἐν τῇ πολιτείᾳ διὰ Θηβαίους· δημαγωγὸς Αριστοφῶν ὁ Αζηνιεὺς, πλεῖστον χρόνον τὴν τῶ Βοιωτιάζειν ὑπομείνας αἰτίαν· ῥήτωρ Πύρανδρος ὁ Αναφλύστιος, ὃς ἔτι ἢ νῦν ζῇ. Αλλ' ὅμως ὐδεὶς πώποτε αὐτὺς ἐδυνήθη προτρέψασθαι εἰς τὴν ὑμετέραν φιλίαν· τὸ δ' αἴτιον οἶδα μὲν, λέγειν δ' ὐδὲν δέομαι διὰ τὰς ἀτυχίας αὐτῶν. Αλλ' οἶμαι ἐπειδὴ Φίλιππος αὐτῶν ἀφελόμενος Νίκαιαν Θετταλοῖς παρέδωκε, καὶ τὸν πόλεμον, ὃν πρότερον ἐξήλασεν ἐκ τῆς χώρας τῆς τῶν Βοιωτῶν, τοῦτον πάλιν τὸν αὐτὸν πόλεμον ἐπήγαγε διὰ τῆς Φωκίδος ἐπ' αὐτὰς τὰς Θήβας, ἢ τὸ τελευταῖον Ελάτειαν καταλαβὼν ἐχαράκωσε, ἢ φρυρὰν εἰσήγαγεν· ἐνταῦθ' ἤδη, ἐπεὶ τὸ δεινὸν ἥπτετο αὐτῶν, μετεπέμψαντο Αθηναίους. Καὶ ὑμεῖς ἐξήλθετε ἢ εἰσῆτε εἰς τὰς Θήβας, ἐν τοῖς ὅπλοις διεσκευασμένοι, καὶ οἱ ἱππεῖς ἢ οἱ πεζοὶ, πρὶν περὶ συμμαχίας μίαν μόνην συλλαβὴν γράψαι Δημοσθένη. Ὁ δ' εἰσάγων ἦν ὑμᾶς εἰς τὰς Θήβας καιρὸς ἢ φόβος, καὶ χρεία συμμαχίας, ἀλλ' ὐ Δημοσθένης.

Digitized by Google

μέ. Ἐπεὶ περί γε ταύτας τὰς πράξεις τρία τὰ πάντων μέγιστα Δημοσθένης εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκε. Πρῶτον μὲν ὅτι Φιλίππῳ τῷ μὲν ὀνόματι πολεμοῦντος ὑμῖν, τῷ δ' ἔργῳ πολὺ μᾶλλον μισοῦντος Θηβαίους, ὡς αὐτὰ τὰ πράγματα δεδήλωκε (καὶ τί δεῖ πλείω λέγειν;) ταῦτα μὲν τὰ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ἀπεκρύψατο· προσποιησάμενος δὲ μέλλειν τὴν συμμαχίαν γενήσεσθαι, οὐ διὰ τὰς καιρὰς, ἀλλὰ διὰ τὰς αὐτῶ πρεσβείας, πρῶτον μὲν συνέπεισε τὸν δῆμον μηκέτι βουλεύεσθαι ἐπὶ τίσι δεῖ ποιεῖσθαι τὴν συμμαχίαν, ἀλλ' ἀγαπᾶν μόνον εἰ γίνεται. Τοῦτο δὲ προλαβὼν, ἔκδοτον μὲν τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν ἐποίησε Θηβαίοις, γράψας ἐν τῷ ψηφίσματι, Ἐάν τις ἀφιστῆται πόλις ἀπὸ Θηβαίων, βοηθεῖν Ἀθηναίους Βοιωτοῖς τοῖς ἐν Θήβαις· τοῖς ὀνόμασι κλέπτων καὶ μεταφέρων τὰ πράγματα, ὥσπερ εἴωθεν· ὡς τοὺς Βοιωτοὺς ἔργῳ κακῶς πάσχοντας τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν τῶν Δημοσθένους ἀγαπήσοντας, ἀλλ' οὐ μᾶλλον ἐφ' οἷς κακῶς πεπόνθασιν ἀγαναπτήσοντας. Δεύτερον δὲ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἀναλωμάτων τὰ μὲν δύο μέρη ὑμῖν ἀνέθηκεν, οἷς ἦσαν ἀπωτέρω οἱ κίνδυνοι, τὸ δὲ τρίτον μέρος Θηβαίοις, δωροδοκῶν ἐφ' ἑκάστοις τούτων· καὶ τὴν ἡγεμονίαν τὴν μὲν κατὰ θάλασσαν ἐποίησε κοινὴν, τὸ δ' ἀνάλωμα ἴδιον ὑμέτερον· τὴν δὲ κατὰ γῆν (εἰ μὴ δεῖ λῆρεῖν) ἄρδην φέρων ἀνέθηκε Θηβαίοις, ὥστε παρὰ τὸν γενόμενον πόλεμον μὴ κύριοι γενέσθαι Στρατοκλέα τὸν ἡμέτερον στρατηγὸν βουλεύσασθαι περὶ τῆς τῶν στρατιωτῶν σωτηρίας. Καὶ ταῦτ' οὐκ ἐγὼ μὲν κα-

Digitized by Google

τηγορῶ, ἕτεροι δὲ παραλείπουσιν, ἀλλὰ κἀγὼ λέγω καὶ πάντες ἐπιτιμῶσι· καὶ ὑμεῖς σύνισε καὶ μὴ ὀργίζεσθε· ἐκεῖνο γὰρ πεπόνθατε πρὸς Δημοσθένη· συνείθισθε ἤδη τὰ ἀδικήματα αὐτοῦ ἀκούειν, ὥστε μὴ θαυμάζετε. Δεῖ δὲ μὴ χθὲς, ἀλλ' ἀγανακτεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι, εἰ χρὴ τὰ λοιπὰ τῇ πόλει καλῶς ἔχειν.

μς'. Δεύτερον δὲ καὶ πολὺ τούτου μεῖζον ἀδίκημα ἠδίκησεν, ὅτι τὸ βουλευτήριον τὸ τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοκρατίαν ἄρδην ἔλαθεν ὑφελόμενος, καὶ μετήνεγκεν εἰς Θήβας εἰς τὴν Καδμείαν, τὴν κοινωνίαν τῶν πράξεων τοῖς Βοιωτάρχαις συνθέμενος. Καὶ τηλικαύτην αὐτὸς αὑτῷ δυνασείαν κατεσκεύασεν, ὥσ' ἤδη ῥᾳδίως ἐπὶ τὸ βῆμα, πρεσβεύειν μὲν ἔφη ὅποι ἂν αὐτῷ δοκῇ καὶ μὴ ὑμεῖς ἐκπέμπητε· εἰ δέ τις αὐτῷ τῶν στρατηγῶν ἀντείποι, καταβοώμενος τοὺς ἄρχοντας καὶ συνεθίζων μηδὲν αὐτῷ ἀντιλέγειν, διαδικασίαν ἔφη γράψειν τῷ βήματι πρὸς τὸ στρατηγεῖον· πλείω γὰρ ὑμᾶς ἀγαθὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἔφη ἀπὸ τοῦ βήματος πεπονθέναι, ἢ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐκ τοῦ στρατηγείου. Μισθοφορῶν δ' ἐν τῷ Ξενικῷ κενοῖς χώραις, καὶ τὰ στρατιωτικὰ χρήματα κλέπτων, καὶ τοὺς μυρίους ξένους ἐκμισθώσας Ἀμφισσεῦσι, πολλὰ διαμαρτυρομένου καὶ σχετλιάζοντος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐμοῦ, προσέμιξε φέρων, ἀναρπασθέντων τῶν ξένων, τὸν κίνδυνον ἀπαρασκεύῳ τῇ πόλει. Τί γὰρ ἂν οἴεσθε Φίλιππον ἐν τοῖς τότε καιροῖς εὔξασθαι; οὐ χωρὶς μὲν πρὸς τὴν πολιτικὴν δύναμιν, χωρὶς δ' ἐν Ἀμφίσσῃ πρὸς τοὺς ξένους διαγωνίσασθαι, ἀθύμους δὲ τοὺς Ἕλληνας λαβεῖν τηλικαύτης

Digitized by Google

σληγῆς γεγενημένης; Καὶ τηλικούτων κακῶν αἴτιος γεγενημένος Δημοσθένης, οὐκ ἀγαπᾷ εἰ μὴ δίκην δέδωκεν, ἀλλ', εἰ καὶ μὴ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθήσεται, ἀγανακτεῖ· οὐδ' ἱκανόν ἐστιν αὐτῷ ἐναντίον ὑμῶν κηρυττῆσθαι, ἀλλ', εἰ μὴ τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον ἀναρρηθήσεται, τοῦτ' ἀγανακτεῖ. Οὕτως, ὡς ἔοικε, πονηρὰ φύσις μεγάλης ἐξουσίας ἐπιλαβομένη, δημοσίας ἀπεργάζεται συμφοράς.

μζ'. Τρίτον δὲ ἃ τῶν προειρημένων μέγιστόν ἐστιν, ἃ μέλλω λέγειν. Φιλίππου γὰρ οὐ καταφρονοῦντος τῶν Ἑλλήνων, οὐδ' ἀγνοοῦντος (οὐ γὰρ ἦν ἀσύνετος) ὅτι περὶ τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν ἐν ἡμέρας σμικρῷ μέρει διαγωνιεῖται, ἢ διὰ ταῦτα βουλόμενος ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην ἢ πρεσβείας ἀποστέλλειν μέλλοντος, ἢ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν Θήβαις φοβουμένων τὸν ἐπιόντα κίνδυνον εἰκότως. (οὐ γὰρ ῥήτωρ ἀσράτευτος ἢ λιτῶν τὴν τάξιν αὐτὸς ἐνεθέτησεν, ἀλλ' ὁ Φωκικὸς πόλεμος, δεκαετὴς γεγονώς, ἀείμνησον παιδείαν τοὺς ἐπαίδευσε) τούτων δὲ ἐχόντων οὕτως, αἰσθόμενος Δημοσθένης, καὶ τὰς Βοιωτάρχας ὑποπτεύσας μέλλειν εἰρήνην ἰδίᾳ ποιεῖσθαι, χρυσίον ἄνευ αὐτοῦ παρὰ Φιλίππου λαβόντας (ἀβίωτον ἡγησάμενος εἶναι εἴ τινος ἀπολειφθήσεται δωροδοκίας) ἀναπηδήσας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (ὑδερὸς ἀνθρώπων λέγοντος, ὅθ' ὡς δεῖ ποιεῖσθαι πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, ὅθ' ὡς οὐ δεῖ· ἀλλ' ὡς ὤφετο τοῦτο κήρυγμά τι τοῖς Βοιωτάρχαις προκηρύττων, ἀναφέρειν αὐτῷ τὰ μέρη τῶν λημμάτων) διώμνυτο τὴν Ἀθηνᾶν (ἣν, ὡς ἔοικε, Φειδίας ἐνεργολαβεῖν εἰργάσατο ἢ ἐπιορ-

Digitized by Google

κεῖν Δημοσθένει) ἢ μὴν εἴ τις ἐρεῖ ὡς χρὴ πρὸς Φίλιππον εἰρήνην ποιήσασθαι, ἀπάξειν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἐπιλαβόμενος τῶν τριχῶν· ἀπομιμούμενος τὴν Κλεοφῶντος πολιτείαν, ὃς ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου, ὡς λέγεται, τὴν πόλιν ἀπώλεσεν. Ὡς δ' οὐ προσεῖχον αὐτῷ οἱ ἄρχοντες οἱ ἐν ταῖς Θήβαις, ἀλλὰ καὶ τὰς στρατιώτας τὰς ὑμετέρας ἀνέστρεψαν ἐξελπιδώτας, ἵνα βουλεύσησθε περὶ τῆς εἰρήνης· ἐνταῦθα παντάπασιν ἔκφρων ἐγένετο, καὶ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, προδότας τῶν Ἑλλήνων τοὺς Βοιωτάρχας ἀπεκάλεσε· καὶ γράφειν ἔφη ψήφισμα ὁ τοῖς πολεμίοις ὑδέποτ' ἀντιβλέψας, πέμπειν ὑμᾶς πρέσβεις εἰς Θήβας αἰτήσοντας Θηβαίους δίοδον ἐπὶ Φίλιππον. Ὑπεραισχυνθέντες δὲ οἱ ἐν Θήβαις ἄρχοντες μὴ δόξωσιν ὡς ἀληθῶς εἶναι προδόται τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ μὲν τῆς εἰρήνης ἀπετρέποντο, ἐπὶ δὲ τὴν παράταξιν ὥρμησαν.

μή. Ἐνθα δὴ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄξιόν ἐστιν ἐπιμνησθῆναι, ὃς ἕτος ἀθύτων καὶ ἀκαλλιερήτων ὄντων τῶν ἱερῶν ἐκπέμψας ἐπὶ τὸν πρόδηλον κίνδυνον, ἐτόλμησε, τοῖς δραπέταις ὡσὶ καὶ λελοιπόσι τὴν τάξιν ἀναβὰς ἐπὶ τὸν τάφον τῶν τετελευτηκότων, ἐγκωμιάζειν τὴν ἐκείνων ἀρετήν. Ὦ πρὸς μὲν τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα τῶν πραγμάτων ἁπάντων ἀνθρώπων ἀχρηστότατε, πρὸς δὲ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατε, ἐπιχειρήσειν ἐθελήσεις αὐτίκα μάλα βλέπων εἰς τὰ τούτων πρόσωπα λέγειν, ὡς δεῖ σε ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς σεφανοῦσθαι; ἐὰν δ' ἕτος

λέγη, ὑμεῖς ὑπομενεῖτε, καὶ συναποθανεῖται τοῖς τελευτήσασιν, ὡς ἔοικε, καὶ ἡ ὑμετέρα μνήμη; Γένεσθε δή μοι μικρὸν χρόνον τὴν διάνοιαν μὴ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ νομίσατε ὁρᾶν προϊόντα τὸν κήρυκα, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἀνάρρησιν μέλλουσαν γίνεσθαι· καὶ λογίσασθε πότερ' οἴεσθε τὰς οἰκείας τῶν τελευτησάντων πλείω δάκρυα ἀφήσειν ἐπὶ ταῖς τραγῳδίαις καὶ τοῖς ἡρωϊκοῖς πάθεσι τοῖς μετὰ ταῦτα ἐπεισιοῦσιν, ἢ ἐπὶ τῇ τῆς πόλεως ἀγνωμοσύνῃ; Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀλγήσειεν ἄνθρωπος Ἕλλην, ἢ καὶ παιδευθεὶς ἐλευθέρως, ἀναμνησθεὶς ἐν τῷ θεάτρῳ ἐκεῖνό γε (οἱ μηδὲν ἕτερον) ὅτι ταύτῃ ποτὲ τῇ ἡμέρᾳ μελλόντων, ὥσπερ νυνὶ, τῶν τραγῳδῶν γίνεσθαι (ὅτ' εὐτομεῖτο μᾶλλον ἡ πόλις, καὶ βελτίοσι προσάταις ἐχρῆτο) προσελθὼν ὁ κήρυξ καὶ παρασησάμενος τὰς ὀρφανὰς, ὧν οἱ πατέρες ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότες, νεανίσκως παυοπλίᾳ κεκοσμημένους, ἐκήρυττε τὸ κάλλιστον κήρυγμα καὶ προτρεπτικώτατον πρὸς ἀρετὴν, ὍΤΙ τούσδε τοὺς νεανίσκως ὧν οἱ πατέρες ἐτελεύτησαν ἐν τῷ πολέμῳ, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, μέχρι μὲν ἥβης ὁ δῆμος ἔτρεφε· νυνὶ δὲ καθοπλίσας τῇδε τῇ παυοπλίᾳ ἀφίησιν ἀγαθῇ τύχῃ τρέπεσθαι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν, καὶ καλεῖ εἰς προεδρίαν. Τότε μὲν ταῦτ' ἐκήρυττεν, ἀλλ' οὐ νῦν· ἀλλὰ παρασησάμενος τὸν τῆς ὀρφανίας τοῖς παισὶν αἴτιον, τί ποτ' ἂν ἐρεῖ, ἢ τί φθέγξεται; καὶ γὰρ ἂν αὐτὰ διεξίῃ τὰ ἐκ τοῦ ψηφίσματος προσάγματα, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἐκ τῆς ἀληθείας αἰσχρὸν σιωπήσεται, ἀλλὰ ταὐναντία δόξαν τῇ τοῦ κήρυκος φωνῇ φθέγγεσ-

Digitized by Google

θαι. Ὅτι τοίνυν τὸν ἄνδρα (εἰ δὲ μή ἐστιν ἀνὴρ) σεφανοῖ ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκα τὸν κάκιστον, ἀνδραγαθίας ἕνεκα τὸν ἄνανδρον καὶ λελοιπότα τὴν τάξιν. Μὴ, πρὸς τῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων Θεῶν ἱκετεύω ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, μὴ τρόπαιον ἱσᾶτε ἀφ' ὑμῶν αὐτῶν ἐν τῇ τοῦ Διονύσυ ὀρχήστρᾳ· μηδ' αἱρεῖτε παρανοίας ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων· μηδ' ὑπομιμήσκετε τῶν ἀνιάτων καὶ ἀνηκέστων κακῶν τὺς ταλαπώρυς Θηβαίυς, οὓς φυγόντας διὰ τοῦτον, ὑποδέδεχθε τῇ πόλει· ὧν ἱερὰ καὶ τέκνα καὶ τάφυς ἀπώλεσεν ἡ Δημοσθένους δωροδοκία, καὶ τὸ βασιλικὸν χρυσίον.

μθ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς σώμασιν οὐ παρεγένεσθε, ταῖς γε διανοίαις ἀποβλέψατ' αὐτῶν εἰς τὰς συμφορὰς καὶ νομίσατε ὁρᾶν ἁλισκομένην τὴν πόλιν, τειχῶν κατασκαφὰς, ἐμπρήσεις οἰκιῶν, ἀγομένας γυναῖκας καὶ παῖδας εἰς δυλείαν· ὡρεσβύτας ἀνθρώπους, ὡρεσβύτιδας γυναῖκας, ὀψὲ μεταμανθάνοντας τὴν ἐλευθερίαν, κλαίοντας, ἱκετεύοντας ὑμᾶς, ὀργιζομένυς οὐ τοῖς τιμωρυμένοις, ἀλλὰ τοῖς τύτων αἰτίοις· ἐπισκήπτοντας μηδενὶ τρόπῳ τὸν τῆς Ἑλλάδος ἀλιτήριον σεφανῦν, ἀλλὰ καὶ τὸν δαίμονα καὶ τὴν τύχην τὴν συμπαρακολυθῦσαν τῷ ἀνθρώπῳ φυλάξασθαι. Οὔτε πόλις γὰρ εὖτ' ἰδιώτης ἀνὴρ ὑδεὶς ὡποτε καλῶς ἀπήλλαξε, Δημοσθένει συμβύλῳ χρησάμενος. Ὑμεῖς δ' ὦ Ἀθηναῖοι, οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ ἐπὶ μὲν τὺς πορθμέας τὺς εἰς Σαλαμῖνα πορθμεύοντας νόμον ἔθεσθε, Ἐάν τις αὐτῶν ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ,

Digitized by Google

τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι, ἵνα μηδεὶς αὐτοσχεδιάζῃ εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων σώματα· τὸν δὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀνατετραφότα, τοῦτον ἐάσετε πάλιν ἀπευθύνειν τὰ κοινά;

ν'. Ἵνα δ' εἴπω καὶ περὶ τῆς τετάρτης καιρῆς καὶ τῶν νυνὶ καθεσηκότων πραγμάτων, ἐκεῖνο ὑμᾶς ὑπομνήσαι βούλομαι, ὅτι Δημοσθένης οὐ τὴν ἀπὸ στρατοπέδου μόνον τάξιν ἔλιπεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκ τῆς πόλεως τριήρη προσλαβὼν ὑμῶν καὶ τοὺς Ἕλληνας ἠργυρολόγησε. Καταγαγόσης δὲ αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀπροσδοκήτου σωτηρίας, τοὺς μὲν πρώτους χρόνους ὑπότρομος ἦν ἄνθρωπος, καὶ παριὼν ἠμιθνὴς ἐπὶ τὸ βῆμα, εἰρηνοφύλακα ὑμᾶς ἐκέλευεν αὐτὸν χειροτονεῖν. Ὑμεῖς δὲ κατὰ μὲν τοὺς πρώτους χρόνους οὐδ' ἐπὶ τὰ ψηφίσματα εἰᾶτε τὸ Δημοσθένους ἐπιγράφειν ὄνομα, ἀλλὰ Ναυσικλεῖ τοῦτο προσετάττετε· νῦν δ' ἤδη καὶ στεφανοῦσθαι ἀξιοῖ. Ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε Φίλιππος, Ἀλέξανδρος δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστη, πάλιν αὐτὸς τερατευόμενος, ἱερὰ μὲν ἱδρύσατο Παυσανίᾳ, εἰς αἰτίαν δὲ εὐαγγελίων καὶ θυσίας τὴν Βυλλὶν κατέστησεν. Ἐπωνυμίαν δὲ Ἀλεξάνδρῳ Μαργίτην ἐτίθετο· ἀπειτόλμα δὲ λέγειν ὡς ὑ κινηθήσεται ἐκ Μακεδονίας, ἀγαπᾷν γὰρ αὐτὸν ἔφη ἐν Πέλλῃ περιπατοῦντα, καὶ τὰ σπλάγχνα φυλάττοντα. Καὶ ταυτὶ λέγειν ἔφη οὐκ εἰκάζων, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδώς, ὅτι αἵματός ἐστιν ἡ ἀρετὴ ὠνία, αὐτὸς οὐκ ἔχων αἷμα, καὶ θεωρῶν τὸν Ἀλέξανδρον οὐκ ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀνανδρίας. Ἤδη δ' ἐψηφισμένων Θετταλῶν ἐπιστρατεύειν ἐπὶ τὴν

Digitized by Google

ὑμετέραν πόλιν, καὶ τοῦ νεανίσκου τὸ πρῶτον παροξυνθέντος (εἰκότως) ἐπειδὴ περὶ Θήβας ἦν τὸ στρατόπεδον, πρεσβευτὴς ὑφ' ὑμῶν χειροτονηθεὶς, ἀποδρὰς ἐκ μέσου τοῦ Κιθαιρῶνος ἧκεν ὑποστρέψας, οὔτ' ἐν εἰρήνῃ, οὔτ' ἐν πολέμῳ χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχων. Καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προύδοτε, οὐδ' εἰάσατε κριθῆναι ἐν τῷ τῶν Ἑλλήνων συνεδρίῳ· οὗτος δ' ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν, εἴπερ ἀληθῆ ἐστιν ἃ λέγεται.

νά. Ὡς γάρ φασι Παράλιοι καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Αλέξανδρον (καὶ τὸ πρᾶγμα εἰκότως πιστεύεται) ἔστι τις Αριστίων Πλαταικὸς, ὁ τοῦ Αριστοβούλου τοῦ Φαρμακοπώλου υἱὸς, εἴ τις ἄρα καὶ ὑμῶν γινώσκει. Οὗτός ποτε ὁ νεανίσκος ἑτέρων τὴν ὄψιν διαφέρων γενόμενος, ᾤκησε πολὺν χρόνον ἐν τῇ Δημοσθένους οἰκίᾳ. Ο, τι δὲ πράττων ἢ πάσχων, ἀμφίβολος ἡ αἰτία, καὶ τὸ πρᾶγμα οὐδαμῶς εὔσχημον ἐμοὶ λέγειν. Οὗτος (ὡς ἐγὼ ἀκούω) ἡγνοημένος ὅστις καὶ πῶς ποτέ ἐστι βεβιωκὼς, τὸν Αλέξανδρον ὑποτρέχει, καὶ πλησιάζει ἐκείνῳ. Διὰ τούτου γράμματα πέμψας Δημοσθένης ὡς Αλέξανδρον, ἄδειάν τινα εὕρηται καὶ διαλλαγὰς, καὶ πολλὴν κολακείαν πεποίηται. Εκεῖθεν δὲ θεωρήσατε ὡς ὅμοιόν ἐστι τὸ πρᾶγμα τῇ αἰτίᾳ.

νβ'. Εἰ γάρ τι τούτων ἐφρόνει Δημοσθένης καὶ πολεμικῶς εἶχεν (ὥσπερ καί φησι) πρὸς τὸν Αλέξανδρον, τρεῖς αὐτῷ καιροὶ κάλλιστοι παραγεγόνασιν, ὧν οὐδενὶ φαίνεται κεχρημένος. Εἷς μὲν ὁ πρῶτος, ὅτ' εἰς τὴν ἀρχὴν οὐ πάλαι καθεστηκὼς Αλέξανδρος, ἀπαρασ-

Digitized by Google

πεύων αὐτῷ τῶν ἰδίων ὄντων, εἰς τὴν Ασίαν διέβη· ἤκμαζε δ' ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἢ ναυσὶ ἢ χρήμασι καὶ πεζῇ στρατιᾷ· ἄσμενος δ' ἂν ὑμᾶς εἰς τὴν κοινὴν συμμαχίαν προσεδέξατο διὰ τὰς ἐπιφερομένας αὐτῷ κινδύνας εἶπάς τινα ἐνταῦθα λόγον, Δημόσθενες, ἢ ἔγραψάς τι ψήφισμα; Βούλει σε θῶ καὶ φοβηθῆναι καὶ χρήσασθαι τῷ ἑαυτοῦ τρόπῳ; καί τοι ῥητορικὴν δειλίαν δημόσιος καιρὸς οὐκ ἀναμένει. Αλλ' ἐπειδὴ πάσῃ τῇ δυνάμει Δαρεῖος κατεβέβηκει, ὁ δ' Αλέξανδρος ἦν ἀπειλημμένος ἐν Κιλικίᾳ πάντων ἐνδεὴς, ὡς ἄφησθα σὺ αὐτίκα, μάλα δ' ἔμελλεν (ὡς ἦν ὁ παρὰ σοῦ λόγος) συμπατηθήσεσθαι ὑπὸ τῆς Περσικῆς ἵππου, τὴν δὲ σὴν ἀηδίαν ἡ πόλις οὐκ ἐχώρει, καὶ τὰς ἐπισολὰς ἃς ἐξηρτημένος ἐκ τῶν δακτύλων περιῄεις, ἐπιδεικνύων τισὶ τὸ ἐμὸν πρόσωπον, ὡς ἐκπεπληγμένης ἢ ἀθυμοῦντος, ἢ χρυσόκερων ἀποκαλῶν, ἢ κατεσφθαι φάσκων, εἴτι πταῖσμα συμβήσεται Αλεξάνδρῳ· οὐδ' ἐνταῦθα ἔπραξας οὐδὲν, ἀλλ' εἰς τινα καιρὸν ἀνεβάλλεο καλλίω. Ὑπερβὰς τοίνυν ἅπαντα ταῦτα, ὑπὲρ τῶν νυνὶ καθεστηκότων λέξω. Λακεδαιμόνιοι μὲν ἢ τὸ Ξενικὸν ἐπέτυχον μάχῃ καὶ διέφθειραν τοὺς περὶ Κόρραγον στρατιώτας· Ηλεῖοι δ' αὐτοῖς συμμετεβάλοντο ἢ Αχαιοὶ πάντες πλὴν Πελληναίων, ἢ Αρκαδία πᾶσα, πλὴν Μεγάλης πόλεως (αὐτὴ δὲ ἐπολιορκεῖτο, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπίδοξος ἦν ἁλῶναι) ὁ δ' Αλέξανδρος ἔξω τῆς Αρκτου ἢ τῆς οἰκουμένης ὀλίγου δεῖν πάσης μεθειστήκει· ὁ δὲ Αντίπατρος πολὺν χρόνον συνῆγε στρατόπεδον, τὸ δὲ ἐσόμενον ἄδηλον ἦν. Ενταῦθ' ἡμῖν

Digitized by Google

ἀπόδειξιν ποίησαι, ὦ Δημόσθενες, τί ποτ' ἦν ἃ ἔπραξας, ἢ τί ποτ' ἦν ἃ ἔλεγες· ἢ εἰ βούλει, παραχωρῶ σοι τοῦ βήματος, ἕως ἂν εἴπῃς· ἐπειδὴ δὲ σιγᾷς, ὅτε μὲν ἀπορεῖς, συγγνώμην ἔχω σοι, ἃ δὲ τότ' ἔλεγες, ἐγὼ νῦν λέξω.

νγ'. Οὐ μέμνησθε αὐτῶ τὰ μιαρὰ ἢ ἀπίθανα ῥήματα, ἅ πως ποθ' ὑμεῖς, ὦ σιδήρεοι, ἐκαρτερεῖτε ἀκροώμενοι; ὅτ' ἔφη παρελθών, [Ἀμπελυργοῦσί τινες τὴν πόλιν, ἀνατετμήκασί τινες τὰ κλήματα τοῦ δήμου, ὑποτέτμηται τὰ νεῦρα τῶν πραγμάτων, φορμορραφούμεθα ἐπὶ τὰ σεσά, τινὲς πρῶτον ὥσπερ τὰς βελόνας διείρυσι.] Ταῦτα δὲ τίνος ἐστὶν, ὦ κίναδος, ῥήματα ἢ θαύματα; Καὶ πάλιν ὅτε κύκλῳ περιδινῶν σεαυτὸν ἐπὶ τοῦ βήματος ἔλεγες, ὡς ἀντιπράττων Ἀλεξάνδρῳ, [Ὁμολογῶ τὰ Λακωνικὰ συσῆσαι, ὁμολογῶ Θετταλοὺς ἢ Περραιβοὺς ἀφισᾶναι.] Σὺ γὰρ ἂν κώμην ἀποσήσας; Σὺ γὰρ ἂν προσέλθοις μὴ ὅτι πρὸς πόλιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκίαν, ὅπου κίνδυνος πρόσεστιν; Ἀλλ' εἰ μέν που χρήματα ἀναλίσκεται, προσκαθεσθήσῃ, πρᾶξιν δὲ ἀνδρὸς οὐ πράξεις· ἐὰν δ' αὐτόματόν τι συμβῇ, προσποιήσῃ, ἢ σαυτὸν ἐπὶ τὸ γεγενημένον ἐπιγράψεις· ἂν δ' ἔλθῃ φόβος τις, ἀποδράσῃ· ἐὰν δὲ θαρρήσωμεν, δωρεὰς αἰτήσεις, ἢ χρυσοῖς στεφάνοις στεφανῶσθαι.

νδ'. Ναί· ἀλλὰ δημοτικός ἐστιν. Ἐὰν μὲν τοίνυν πρὸς εὐφημίαν αὐτοῦ τῶν λόγων ἀποβλέψητε, ἐξαπατηθήσεσθε, ὥσπερ ἢ πρότερον· ἐὰν δ' εἰς τὴν φύσιν ἢ τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐξαπατηθήσεσθε. Ἐκεῖνος δὲ ἐ-

πολάβετε παρ' αὐτῦ τὸν λόγον. Ἐγὼ μὲν μεθ' ὑμῶν λογισμὸν ἃ δεῖ ὑπάρξαι ἐν τῇ φύσει τῷ δημοτικῷ ἀνδρὶ καὶ σώφρονι, καὶ πάλιν ἀντιθήσω ποῖόν τινα εἰκός ἐστιν εἶναι τὸν ὀλιγαρχικὸν ἄνθρωπον καὶ φαῦλον· ὑμεῖς δ' ἀντιτιθέντες ἑκάτερα τούτων, θεωρήσατ' αὐτὸν μὴ ὁποτέρῳ τῦ λόγυ, ἀλλ' ὁποτέρῳ τῦ βίυ ἐστιν.

νέ. Οἶμαι τοίνυν ἅπαντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσειν τάδε δεῖν ὑπάρξαι τῷ δημοτικῷ· πρῶτον μὲν, ἐλεύθερον αὐτὸν εἶναι καὶ πρὸς πατρὸς καὶ μητρὸς, ἵνα μὴ διὰ τὴν πρὸς τὸ γένος ἀτυχίαν, δυσμενὴς ᾖ τοῖς νόμοις, οἳ σώζουσι τὴν δημοκρατίαν. Δεύτερον δ', ἀπὸ τῶν προγόνων εὐεργεσίαν τινὰ αὐτῷ πρὸς τὸν δῆμον ὑπάρχειν, ἢ τόγ' ἀναγκαιότατον, μηδεμίαν ἔχθραν, ἵνα μὴ βοηθῶν τοῖς τῶν προγόνων ἀτυχήμασι, κακῶς ἐπιχειρῇ ποιεῖν τὴν πόλιν. Τρίτον, σώφρονα καὶ μέτριον χρὴ πεφυκέναι αὐτὸν πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν διαιταν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῆς δαπάνης δωροδοκῇ κατὰ τῦ δήμυ. Τέταρτον, εὐγνώμονα καὶ δυνατὸν εἰπεῖν. καλὸν γὰρ τὴν μὲν διάνοιαν προαιρεῖσθαι τὰ βέλτιστα, τὴν δὲ παιδείαν τὴν τοῦ ῥήτορος καὶ τὸν λόγον πείθειν τοὺς ἀκούοντας· εἰ δὲ μὴ, τὴν εὐγνωμοσύνην ἀεὶ προτακτέον τοῦ λόγυ. Πέμπτον, ἀνδρεῖον εἶναι τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς πολέμους ἐγκαταλίπῃ τὸν δῆμον. Τὸν δ' ὀλιγαρχικὸν, παντα τἀναντία τούτων ἔχειν· τί γὰρ δεῖ πάλιν διεξιέναι;

νϛ. Σκέψασθε δὴ, τί τούτων ὑπάρχει Δημοσθένει; ὁ δὲ λογισμὸς ἔσω ἐπὶ πᾶσι δικαίοις. Τύτῳ πατὴρ

μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεὺς, ἀνὴρ ἐλεύθερος (οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι) τὰ δ' ἀπὸ τῆς μητρὸς καὶ τὴν πάππον τὸν πρὸς μητρὸς, πῶς ἔχει αὐτῷ, ἐγὼ φράσω. Γύλων ἦν ἐκ Κεραμέων, οὗτος προδοὺς τοῖς πολεμίοις Νύμφαιον τὸ ἐν τῷ Πόντῳ (τότε τῆς πόλεως ἐχούσης τὸ χωρίον τοῦτο) φυγὰς ἐκ τῆς πόλεως ἐγένετο, θανάτου καταγνωσθέντος αὐτῷ, τὴν κρίσιν οὐχ ὑπομείνας· καὶ ἀφικνεῖται εἰς Βόσπορον, κἀκεῖ λαμβάνει δωρεὰν παρὰ τῶν Τυράννων τὰς ὠνομασμένας Κήπους, καὶ γαμεῖ γυναῖκα πλουσίαν μὲν νὴ Δία καὶ χρυσίον ἐπιφερομένην πολύ, Σκυθὴν δὲ τὸ γένος· ἐξ ἧς γίνονται αὐτῷ θυγατέρες δύο, ἃς ἐκεῖνος δεῦρο μετὰ πολλῶν χρημάτων ἀποσείλας συνῴκισε τὴν μὲν ἑτέραν ὁτῳδήποτε (ἵνα μὴ πολλοῖς ἀπεχθάνωμαι) τὴν δὲ ἑτέραν ἔγημε παριδὼν τοὺς τῆς πόλεως νόμους Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς· ἐξ ἧς ὑμῖν ὁ περίεργος καὶ συκοφάντης γεγένηται Δημοσθένης. Οὐκοῦν ἀπὸ μὲν τοῦ πάππου τοῦ πρὸς μητρὸς, πολέμιος ἂν εἴη τῷ δήμῳ (θάνατον γὰρ αὐτοῦ τῶν προγόνων κατέγνωτε) τὰ δὲ ἐπὶ τῆς μητρὸς, Σκύθης, βάρβαρος, Ἑλληνίζων τῇ φωνῇ, ὅθεν καὶ μὲν πονηρίαν οὐκ ἐπιχώριός ἐστι.

νζ' Περὶ τὴν καθ' ἡμέραν δίαιταν, τίς ἐστιν; Ἐκ Τριηράρχου λογογράφος ἀνεφάνη, τὰ πατρῷα καταγελάσως προέμενος· ἄπιστος δὲ καὶ περὶ ταῦτα δόξας εἶναι, καὶ τοὺς λόγους ἐκφέρων τοῖς ἀντιδίκοις, ἀνεκόπδησεν ἐπὶ τὸ βῆμα· πλεῖσον δ' ἐκ τῆς πόλεως εἰληφὼς ἀργύριον, ἐλάχιστα περιεποιήσατο. Νῦν μέν τοι τὸ βασιλικὸν χρυσίον ἐπικέκλυκε τὴν δαπάνην αὐτοῦ· ἔστι

Digitized by Google

δ' ὐδὲν τῶθ' ἱκανὸν· ὐδεὶς γὰρ πλοῦτος τρόπω πονηρῷ περιεγένετο. Καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸν βίον ὐκ ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων πορίζεται, ἀλλ' ἐκ τῶν ὑμετέρων κινδύνων. Περὶ δ' εὐγνωμοσύνην καὶ λόγε δύναμιν, πῶς πέφυκε; δεινῶς λέγειν, κακῶς βιῶναι. Οὕτω γὰρ κέχρηται καὶ τῷ ἑαυτοῦ σώματι καὶ παιδοποιΐᾳ, ὥσε με μὴ βούλεσθαι λέγειν ἃ τούτῳ πέπρακται· ἤδη γάρ ποτε εἶδον μισηθέντας τοὺς τὰ τῶν πλησίον αἰσχρὰ λίαν σαφῶς λέγοντας. Επειτα, τί συμβαίνει τῇ πόλει; οἱ μὲν λόγοι καλοὶ, τὰ δ' ἔργα φαῦλα.

νή. Πρὸς δὲ ἀνδρίαν βραχύς μοι λέλπεται λόγος. Εἰ μὲν γὰρ ἠρεῖτο μὴ δειλὸς εἶναι, ἢ ὑμεῖς μὴ συνήδειτε αὐτῷ, διατριβὴν ὁ λόγος ἂν μοι παρέσχεν· ἐπειδὴ δὲ καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ὑμεῖς σύνισε, λοιπὸν ὑπομνῆσαι τοὺς περὶ τούτων κειμένους νόμους. Ὁ γὰρ Σόλων ὁ παλαιὸς νομοθέτης ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ὥετο δεῖν ἐπέχεσθαι τὸν ἀσράτευτον, καὶ τὸν λελοιπότα τὴν τάξιν καὶ τὸν δειλὸν ὁμοίως. Εἰσὶ γὰρ καὶ δειλίας γραφαὶ· καὶ τοι θαυμάσειεν ἄν τις ὑμῶν, εἰ εἰσὶ φύσεως γραφαὶ· εἰσὶ· τίνος ἕνεκα; ἵνα ἕκασος ὑμῶν τὰς ἐκ τῶν νόμων ζημίας φοβούμενος μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους, ἀμείνων ἀγωνιςὴς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὑπάρχῃ. Ὁ μὲν τοίνυν νομοθέτης, τὸν ἀσράτευτον, καὶ τὸν δειλὸν, καὶ τὸν λιπόντα τὴν τάξιν ἔξω τῶν περιῤῥαντηρίων τῆς ἀγορᾶς ἐξείργει, καὶ ὐκ ἐᾷ σεφανοῦσθαι, οὐδὲ εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ. Σὺ δὲ τὸν ἀσεφάνωτον ἐκ τῶν νόμων κελεύεις ἡμᾶς σεφανῦν, καὶ τῷ σαυτοῦ ψηφίσματι τὸν

ὑ προσήκοντα εἰσκαλεῖς τοῖς τραγῳδοῖς εἰς τὴν ὀρχήσραν, εἰς τὸ ἱερὸν τῦ Διονύσυ τὸν τὰ ἱερὰ διὰ δειλίαν προδεδωκότα. Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἐκεῖνο μέμνησθε, ὅταν φῇ δημοτικὸς εἶναι, θεωρεῖτ' αὐτῦ μὴ τὸν λόγον, ἀλλὰ τὸν βίον· ἢ σκοπεῖτε μὴ τίς φησιν εἶναι, ἀλλὰ τίς ἐσιν.

ιθ'. Ἐπεὶ δὲ σεφάνων ἀνεμνήσθην ἢ δορεῶν, ἕως ἔτι μέμνημαι, προλέγω ὑμῖν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ μὴ καταλύσετε τὰς ἀφθόνυς ταύτας δωρεὰς ἢ τὰς εἰκῇ διδομένυς σεφάνυς, οὔθ' οἱ τιμώμενοι χάριν ὑμῖν ἕξονται, οὔτε τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἐπανορθωθήσεται· τὰς μὲν γὰρ πονηρὰς ὑ μήποτε βελτίνς ποιήσετε, τὰς δὲ χρησὰς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν ἐμβαλεῖτε. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μεγάλα νῦν οἶμαι σημεῖα δείξειν ὑμῖν. Εἰ γάρ τις ὑμᾶς ἐρωτήσειε, πότερον ὑμῖν ἐνδοξοτέρα δοκεῖ ἡ πόλις εἶναι ἐπὶ τῶν πρὶν καιρῶν, ἢ ἐπὶ τῶν προγόνων, ἅπαντες ἂν ὁμολογήσαιτε, ἐπὶ τῶν προγόνων· ἄνδρες δὲ πότερον τότε ἀμείνυς ἦσαν ἢ νυνὶ, τότε μὲν διαφέροντες, νυνὶ δὲ πολλῷ καταδεέσεροι· δωρεαὶ ἢ σέφανοι ἢ κηρύγματα ἢ σιτήσεις ἐν Πρυτανείῳ πότερον τότε ἦσαν πλείυς, ἢ νυνὶ, τότε μὲν ἦν σπάνια τὰ καλὰ παρ' ἡμῖν ἢ τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνομα τίμιον, νῦν δ' ἤδη καταπέπλυται τὸ πρᾶγμα· ἢ τὸ σεφανῦν ἐξ ἔθυς, ἀλλ' ὐκ ἐκ προνοίας ποιεῖσθε.

ξ'. Οὐκῦν ἄτοπον ὑτωσὶ διαλογιζομένοις, τὰς μὲν δωρεὰς νῦν πλείυς εἶναι, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἰσχύειν, καὶ τὰς ἄνδρας νῦν μὲν χείρυς εἶναι, τότε δ' ἀμείνυς; Ἐγὼ δὲ τῦθ' ὑμᾶς

Digitized by Google

ἐπιχειρήσω διδάσκειν. Οἴεσθέ ποτε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐθελῆσαί τινα ἐπασκεῖν εἰς τὰ Παναθήναια, ἢ εἰς ἄλλόν τινα τῶν σεφανιτῶν ἀγώνων, Παγκράτιον ἢ κ' ἄλλό τι τῶν βαρυτέρων ἄθλων, εἰ ὁ σέφανος ἐδίδοτο μὴ τῷ κρατίσῳ, ἀλλα τῷ διαπραξαμένῳ; ὑδέποτ' ἠθέλησεν ἐπασκεῖν. Νῦν δ' οἶμαι διὰ τὸ σπάνιον κ' τὸ περιμάχητον κ' τὸ καλὸν κ' τὸ ἀείμνησον ἐκ τῆς νίκης, ἐθέλυσί τινες τὰ σώματα σαρακαταθέμενοι κ' τὰς μεγίσας ταλαπωρίας ὑπομένοντες διακινδυνεύειν. Ὑπολάβετε τοίνυν ὑμᾶς αὐτὺς εἶναι ἀγωνοθέτας πολιτικῆς ἀρετῆς· κἀκεῖνο ἐκλογίσασθε, ὅτι ἐὰν μὲν τὰς δωρεὰς ὀλίγοις κ' ἀξίοις καὶ κατὰ τὺς νόμυς δίδῶτε, πολλὺς ἀγωνισᾶς ἕξετε τῆς ἀρετῆς· ἐὰν δὲ τῷ βουλομένῳ καὶ τοῖς διαπραξαμένοις χαρίζησθε, καὶ τὰς ἐπιεικεῖς φύσεις διαφθερεῖτε.

Ξά. Ὅτι δὲ ὀρθῶς λέγω, ἔτι μικρῷ σαφέσερον ὑμᾶς βύλομαι διδάξαι. Πότερον ὑμῖν ἀμείνων ἀνὴρ εἶναι δοκεῖ Θεμιστοκλῆς, ὁ στρατηγήσας ὅτε τῇ περὶ Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ τὸν Πέρσην ἐνικᾶτε, ἢ Δεμοσθένης ὁ τὰς τάξεις λιπών; Μιλτιάδης δὲ ὁ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην τὺς βαρβάρυς νικήσας, ἢ ὗτος; ἔτι δ' οἱ ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες; Ἀριστείδης δ' ὁ Δίκαιος ἐπικαλύμενος, ὁ τὴν ἀνόμοιον ἔχων ἐπωνυμίαν Δημοσθένει; ἀλλ' ἔγωγε, μὰ τὺς Θεὺς τὺς Ὀλυμπίυς, ὑδ' ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ἄξιον ἡγῦμαι μεμνῆσθαι τῦ θηρίυ τύτυ, κ' ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν. Ἐπιδειξάτω τοίνυν Δημοσθένης ἐν τῷ αὐτῦ λόγῳ, ἔπου γέγραπται, τινὰ τούτων τῶν ἀνδρῶν σεφανῶσαι.

Digitized by Google

Ἀχαΐας ἆρ' ἦν ὁ ἐνθάδε; οὐκ, ἀλλὰ μεγαλόφρων κἀκεῖνός γε οἱ μὴ κατὰ τετιμῆσθαι τῆς πόλεως ἄξιον. Οὐ γὰρ ἀεὶ ξένοι ἐν τοῖς γράμμασι τιμᾶσθαι, ἀλλ' ὧν τὴ μονὴν τῶν εὐ πεποιηκότων, ἢ αὖ ἐκείνου τοῦ χρόνου μέχρι τῆς δὲ τῆς ἡμέρας ἀθάνατος οὖσα διαμένει.

ξζ'. Δωρεὰς δὲ τίνας ἐλάμβανον, ἄξιόν ἐστι μνησθῆναι. Ἦσαν τῶν κατὰ τοὺς τότε καιροὺς, οἳ πολὺν ὑπομείναντες χρόνον καὶ μεγάλους κινδύνους ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ ἐνίκων μαχόμενοι Μήδους· οὗτοι δεύρο ἀφικόμενοι τὸν δῆμον ᾔτησαν δωρεάν, ᾗ ἔδοκεν αὐτοῖς ὁ δῆμος τιμὰς μεγάλας, ὡς τότ' ἐδόκει, τρεῖς λιθίνους Ἑρμᾶς στῆσαι ἐν τῇ στοᾷ τῇ τῶν Ἑρμῶν· ἔφη τε μὴ ἐπιγράφειν τὰ ὀνόματα τὰ ἑαυτῶν, ἵνα μὴ τῶν στρατηγῶν ἀλλὰ τοῦ δήμου δοκῇ εἶναι τὸ ἐπίγραμμα. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἐξ αὐτῶν τῶν ποιημάτων εἴσεσθε. Ἐπιγέγραπται γὰρ ἐπὶ μὲν τῷ πρώτῳ τῶν Ἑρμῶν,

Ἦ ῥα καὶ εἰν ἁλὶ θαλασσαίοις ποτε, Μήδων
Πᾶσιν ἐπ' ἠϊόνι Στρυμόνος, ἀμφὶ ῥοὰς
Λιμόν τ' ἄμβωνα κρατερόν τ' ἐπάγοντες ἄρηα,
Πρῶτοι δυσμενέων εὗρον ἀμηχανίην.

Ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ,

Ἡγεμόνεσσι δὲ μισθὸν Ἀθηναῖοι τάδε δῶκαν,
Ἀντ' εὐεργεσίης καὶ μεγάλης ἀρετῆς.
Μᾶλλόν τις τὰδ' ἰδὼν καὶ ἐπισσομένων, ἐθελήσει
Ἀμφὶ ξυνοῖσι πράγμασι μόχθον ἔχειν.

Digitized by Google

Επὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἐπιγέγραπται Ἑρμῆ,

Ἐκ ποτε τῆς δὲ πόλιος ἅμ' Ατρείδῃσι Μενεσθεὺς
Ἡγεῖτο ζάθεον Τρωϊκὸν ἀμπεδίον.
Οὐ πόθ' Ὅμηρος ἔφη Δαναῶν πύκα χαλκοχιτώνων
Κοσμήτωρα μάχης ἔξοχον ἄνδρα μολεῖν.
Οὕτως ὐδὲν ἀεικὲς Αθηναίοισι καλεῖσθαι
Κοσμητὰς πολέμου τ' ἀμφὶ καὶ ἠνορέης.

Εσί πω τὸ τῶν στρατηγῶν ὄνομα; ὐδαμοῦ, ἀλλὰ τὸ τῦ δήμου. Προσέλθετε ὖν τῇ διανοίᾳ καὶ εἰς τὴν σοὰν τῆν Ποικίλην· ἀπάντων γὰρ ὑμῖν τῶν καλῶν ἔργων τὰ ὑπομνήματα ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀνάκειται. Τί ὖν ἐσιν, ὦ Αθηναῖοι, ὃ ἐγὼ λέγω; ἐνταῦθα ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη γέγραπται· τίς ὖν ἦν ὁ στρατηγός; οὐτωσὶ μὲν ἐρωτηθέντες ἅπαντες ἀποκρίναισθε ἄν, ὅτι Μιλτιάδης· ἐκεῖ δὲ ὐκ ἐπιγέγραπται· πῶς; ὐκ ἤτησε τὴν δωρεὰν ταύτην; ἤτησεν, ἀλλ' ὁ δῆμος ουὐκ ἔδωκεν· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὀνόματος συνεχώρησεν αὐτῷ πρώτῳ γραφῆναι παρακαλοῦντι τοὺς στρατιώτας. Εν τοίνυν τῷ Μητρῴῳ παρὰ τὸ βουλευτήριον, ὃν ἔδοτε δωρεὰν τοῖς ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγοῦσιν, ἔσιν ἰδεῖν. Ην μὲν γὰρ ὁ τὸ ψήφισμα γράψας καὶ νικήσας Αρχῖνος ὁ ἐκ Κοίλης, εἷς τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον· ἔγραψε δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς εἰς θυσίαν καὶ ἀναθήματα δῦναι χιλίας δραχμὰς, καὶ τῦτ' ἔσιν ἔλατ[τον ἢ δέκα δραχμαὶ κατ' ἄνδρα ἑκαστον· ἔπειτα κελεύει στεφανῦσθαι θαλλῦ στεφάνῳ αὐτῶν ἕκαστον, ἀλλ'

Digitized by Google

ὑ χρυσῷ. Τότε μὲν γὰρ ἦν ὁ τοῦ θαλλοῦ στέφανος τίμιος, νυνὶ δὲ καὶ ὁ χρυσὸς καταπεφρόνηται. Καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰκῇ πρᾶξαι κελεύει, ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν βουλὴν σκεψαμένην, ὅσοι αὐτῶν ἐπὶ Φυλῆς ἐπολιορκήθησαν, ὅτε Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ Τριάκοντα προσέβαλον τοῖς καταλαβοῦσι Φυλὴν, οὐχ ὅσοι τὴν τάξιν ἔλιπον ἐν Χαιρωνείᾳ τῶν πολεμίων ἐπιόντων. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ περὶ δωρεᾶς τοῖς ἀπὸ Φυλῆς.

Παραναγνωθι καὶ ὁ γέγραφε Κτησιφῶν Δημοσθένει, τῷ τῶν μεγίστων κακῶν αἰτίῳ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τούτῳ τῷ ψηφίσματι ἐξαλείφεται ἡ τῶν καταγαγόντων τὸν δῆμον δωρεά· εἰ τοῦτ' ἔχει καλῶς, ἐκεῖνο αἰσχρῶς· εἰ ἐκεῖνοι κατὰ ἀξίαν ἐτιμήθησαν, οὗτοι ἀνάξιος ὧν στεφανοῦται.

ξγ'. Καὶ τοι πυθάνομαί γ' αὐτὸν μέλλειν λέγειν, ὡς ὑ δίκαια ποιῶ, παραβάλλων αὐτῷ τὰ τῶν προγόνων ἔργα. Οὐδὲ γὰρ Φιλάμωνα φήσει τὸν πύκτην Ολυμπιάσι στεφανωθῆναι, νικήσαντα Γλαῦκον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον πύκτην, ἀλλὰ τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀγωνισάς. Ὥσπερ ἡμᾶς ἀγνοοῦντας ὅτι τοῖς μὲν πύκταις ἐστὶν ὁ ἀγὼν πρὸς ἀλλήλους· τοῖς δ' ἀξιοῦσι στεφανοῦσθαι, πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρετὴν, ἧς ἕνεκα στεφανοῦνται. Δεῖ γὰρ τὸν κήρυκα ἀψευδεῖν, ὅταν τὴν ἀπόρρησιν ἐν

τῷ θεάτρῳ ποιῆται πρὸς τὺς Ἕλληνας. Μὴ οὖν ἡμῖν ὡς Παταικίωνος ἄμεινον πεπολίτευσαι διέξιθι, ἀλλ' ἐφικόμενος τῆς ἀνδραγαθίας, ἥτω τὰς χάριτας τὸν δῆμον ἀπαίτει. Ἵνα δὲ μὴ ἀποπλανῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ἀναγνώσεται ὑμῖν ὁ Γραμματεὺς τὸ ἐπίγραμμα, ὃ ἐπιγέγραπται τοῖς ἀπὸ Φυλῆς τὸν δῆμον καταγαγοῦσι.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Τοὺς δ' ἀρετῆς ἕνεκα σεφάνοις ἐγέραιρε παλαίχθων
Δῆμος Ἀθηναίων, αἵ ποτε τοὺς ἀδίκοις
Θεσμοῖς ἄρξαντας ὡρῶτοι πόλεως καταπαύειν
Ἦρξαν, κίνδυνον σώμασιν ἀράμενοι.

Ὅτι τοὺς παρὰ τὺς νόμυς ἄρξαντας κατέλυσαν, διὰ τῦτ' αὐτύς φησιν ὁ ποιητὴς τιμηθῆναι· ἔναυλον γὰρ ἦν ἔτι τότε πᾶσιν, ὅτι τηνικαῦτα ὁ δῆμος κατελύθη, ἐπειδή τινες τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον.

ξδ'. Καὶ γάρ τοι ὡς ἐγὼ τῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτῦ ἐπυθόμην, ὃς ἔτι βιὺς ἐνενήκοντα καὶ πέντε ἐτελεύτησεν, ἁπάντων μετασχὼν τῶν πόνων τῇ πόλει, ὃς πολλάκις πρὸς ἐμὲ διεξῆει ἐπὶ σχολῆς· ἔφη γὰρ ὅτε ἀρτίως κατελήλυθει ὁ δῆμος, εἴ τις εἰσῄει γραφὴ παρανόμων εἰς δικαστήριον, εἶναι ὅμοιον τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔργον· τί γὰρ ἀνοσιώτερον ἀνδρὸς παράνομα λέγοντος καὶ πράττοντος; καὶ τὴν ἀκρόασιν (ὡς ἐκεῖνος ἀπήγγελλεν) ὑπὸ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐποίων, ὥσπερ νῦν γίνεται· ἀλλ' ἦσαν πολὺ χαλεπώτεροι οἱ δικασταὶ τοῖς

παράνομα γράφουσιν αὐτῷ τῷ κατηγόρῳ· ἢ πολλάκις ἀνεπόδιζον τὸν γραμματέα, ἢ ἐκέλευον πάλιν ἀναγινώσκειν τοὺς νόμους ἢ τὸ ψήφισμα· καὶ ἠλίσκοντο οἱ παράνομα γράφοντες οὐκ εἰ πάντας παραπηδήσαιεν τοὺς νόμους, ἀλλ' εἰ μίαν μόνον συλλαβὴν παραλλάξαιεν. Τὸ δὲ νυνὶ γινόμενον πρᾶγμα ὑπερκαταγέλαστόν ἐστιν. Ὁ μὲν γὰρ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ παράνομον· οἱ δὲ δικασταὶ, ὥσπερ ἐπῳδὴν ἢ ἀλλότριόν τι πρᾶγμα ἀκροώμενοι, πρὸς ἑτέρῳ τινὶ τὴν γνώμην ἔχουσιν. Ἤδη δ' ἐκ τῶν τεχνῶν τῶν Δημοσθένους αἰσχρὸν ἔθος ἐν τοῖς δικαστηρίοις παραδέχεσθε· μετενήνεκται γὰρ ἡμῖν τὰ τῆς πόλεως δίκαια. Ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἀπολογεῖται, ὁ δὲ φεύγων τὴν γραφὴν κατηγορεῖ· οἱ δὲ δικασταὶ ἐνίοτε, ὧν μέν εἰσι κριταὶ, ἐπιλανθάνονται, ὧν δὲ οὐκ εἰσι δικασταὶ περὶ τούτων ἀναγκάζονται τὴν ψῆφον φέρειν. Λέγει δὲ ὁ φεύγων, ἂν ἄρα ποτὲ ἅψητε τοῦ πράγματος, οὐχ ὡς ἔννομα γέγραφεν, ἀλλ' ὡς ἤδη ποτὲ ἢ πρότερον ἄλλος τοιαῦτα γράψας ἀπέφυγεν· ἐφ' ᾧ ἢ νυνὶ μέγα φρονῶν ἀκούω Κτησιφῶντα.

Ξέ. Ετόλμα δ' ἐν ὑμῖν ποτε σεμνύνεσθαι Αριστοφῶν ἐκεῖνος ὁ Αζηνιεὺς, λέγων ὅτι γραφὰς παρανόμων πέφευγεν ἑβδομήκοντα ἢ πέντε. Αλλ' οὐχὶ ὁ Κέφαλος ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος ὁ δοκῶν δημοτικώτατος γεγονέναι, οὐχ' οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἐφιλοτιμεῖτο, λέγων, ὅτι πλεῖστα πάντων γεγραφὼς ψηφίσματα ὀδεμίαν πώποτε γραφὴν πέφευγε παρανόμων· καλῶς οἶμαι σεμνυνόμενος. Εγράφοντο γὰρ ἀλλήλους παρανό-

μων οὐ μόνον οἱ διαπολιτευόμενοι, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι τὺς φίλους, ἔτι ἐξαμαρτάνοιεν εἰς τὴν πόλιν. Ἐκεῖθεν δὲ τοῦτο γνώσεσθε. Ἀρχῖνος γὰρ ὁ ἐκ Κοίλης ἐγράψατο παρανόμων Θρασύβυλον τὸν Στειριέα, γράψαντα τι παρὰ τοὺς νόμους, σεφανῦν ἕνα τῶν συγκατελθόντων αὐτῷ ἀπὸ Φυλῆς· ἦν εἶλε, νεωστὶ γεγενημένων αὐτῷ τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς οὐχ ὑπελογίζοντο οἱ δικασταί. Ἠγῦντο γὰρ ὥσπερ τότε αὐτὺς φεύγοντας ἀπὸ Φυλῆς Θρασύβυλος κατήγαγεν, οὕτω νῦν μένοντας ἐξελαύνειν, παρὰ τὺς νόμους γράφοντά τι.

ξς. Αλλ' ὑ νῦν, ἀλλ' ἅπαν τἀναντίον γίνεται. Οἱ γὰρ ἀγαθοὶ στρατηγοὶ ὑμῶν ἢ τῶν τὰς σιτήσεις τινὲς εὑρημένων ἐν τῷ Πρυτανείῳ, ἐξαιτῦνται τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων· ὡς ὑμεῖς ἀχαρίσυς εἶναι δικαίως ἂν ὑπολαμβάνοιτε. Εἰ γάρ τις ἐν δημοκρατίᾳ τετιμημένος (ἐν τοιαύτῃ πόλει, ἣν οἱ Θεοὶ ἢ οἱ νόμοι σώζωσι) τολμᾷ βοηθεῖν τοῖς παράνομα γράφυσι, καταλύει τὴν πολιτείαν ὑφ' ἧς τετίμηται. Τίς οὖν ἀποδεδειχται λόγος ἀνδρὶ δικαίῳ συνηγόρῳ καὶ σώφρονι; ἐγὼ λίξω. Εἰς τρία μέρη διαρῆται ἡ ἡμέρα, ὅταν εἰσίῃ γραφὴ παρανόμων εἰς τὸ δικαστήριον. Ἐγχεῖται γὰρ τὸ μὲν πρῶτον ὕδωρ τῷ κατηγόρῳ, καὶ τοῖς νόμοις, ἢ τῇ δημοκρατίᾳ· τὸ δὲ δεύτερον ὕδωρ, τῷ τὴν γραφὴν φεύγοντι, ἢ τοῖς εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγυσιν· ἐπειδὰν δὲ τῇ πρώτῃ ψήφῳ μὴ λυθῇ τὸ παράνομον· ἤδη τὸ τρίτον ὕδωρ ἐγχεῖται τῇ τιμήσει καὶ τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς τῆς ὑμετέρας. Ὅσις μὲν ἂν ἐν τῇ τιμήσει τὴν ψῆφον αἰτεῖ, τὴν ὀργὴν τὴν ὑμετέραν

παραιτεῖται· ὅστις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ὅρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ· ὧν ὅτε αἰτήσαι οὐδὲν ὅσιον ὑδενὶ, οὔτ' αἰτηθέντα ἑτέρῳ δῦναι. Κελεύσατε ὦν αὐτοὺς, ἐάσαντας ὑμᾶς τὴν πρώτην ψῆφον κατὰ τοὺς νόμους διενεγκεῖν, ἅπαντας εἰς τὴν τίμησιν.

ξζ'. Ὅλως δ' ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὀλίγα δέω εἰπεῖν, ὡς καὶ νόμον δεῖ τεθῆναι ἐπὶ ταῖς γραφαῖς μόνον τῶν παρανόμων, μὴ ἐξεῖναι μητε τῷ κατηγόρῳ συνηγόρους παρέχεσθαι, μήτε τῷ τὴν γραφὴν τῶν παρανόμων φεύγοντι. Οὐ γὰρ ἀόριστόν ἐστι τὸ δίκαιον, ἀλλ' ὡρισμένον τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις. Ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ τεκτονικῇ, ὅταν εἰδέναι βουλώμεθα τὸ ὀρθὸν ἢ τὸ μὴ, τὸν κανόνα προσφέρομεν ᾧ διαγινώσκεται· οὕτω ἢ ἐν ταῖς γραφαῖς τῶν παρανόμων παράκειται καιὸν τὸ δικαίου, τοῦτ' ἐστὶ τὸ σανίδιον, ἢ τὸ ψήφισμα, ἢ οἱ παραγεγραμμένοι νόμοι. Τοῦτα συμφωνοῦντα ἀλλήλοις ἐπιδείξας καταβαίνε· ἢ τί δεῖ σε Δημοσθένην παρακαλεῖν; Ὅταν δὲ ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν, παρακαλεῖς κακοῦργον ἄνθρωπον καὶ τεχνίτην λόγων, κλέπτεις τὴν ἀκρόασιν, βλάπτεις τὴν πόλιν, καταλύεις τὴν δημοκρατίαν.

ξή. Τίς οὖν ἐστιν ἀποτροπὴ τῶν τοιούτων λόγων; ἐγὼ ἐρῶ. Ἐπειδὰν προσελθὼν ἑνταυθοῖ Κτησιφῶν διεξέλθῃ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο δὴ τὸ συντεταγμένον αὐτῷ προοίμιον, ἔπειτ' ἐνδιατρίβῃ ἢ μὴ ἀπολογῆται, ὑπομνήσατ' αὐτὸν ἄνευ θορύβου τὸ σανίδιον λαβεῖν, ἢ τοὺς νόμους τῷ ψηφίσματι παραναγνῶναι. Ἐὰν δὲ μὴ

Digitized by Google

προσποιῆται ὑμῶν ἀκύειν, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνου ἐθέλετε ἀκύειν· ὑ γὰρ τῶν φευγόντων τὰς οὐ δικαίας ἀπολογίας εἰσεληλύθατε ἀκροασάμενοι, ἀλλὰ τῶν ἐθελόντων δικαίως ἀπολογεῖσθαι. Ἐὰν δὲ ὑπηρπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν Δημοσθένη παρακαλῇ, μάλισα μὲν μὴ προσδέχεσθε κακοῦργον ἄνθρωπον, οἰόμενον ῥήμασι τὺς νόμους ἀναῤῥήσειν. Μηδ' ἐν ἀρετῇ τοῦθ' ὑμῶν μηδεὶς καταλογιζέσθω, ὃς ἄν, ἐπανερομένυ Κτησιφῶντος εἰ καλέσοι Δημοσθένη, πρῶτος ἀναβοήσει, κάλει, κάλει· ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τὺς νόμυς καλεῖς, ἐπὶ τὴν Δημοκρατίαν καλεῖς.

ξθ'. Αν δ' ἄρα ὑμῖν δόξῃ ἀκύειν, ἀξιώσατε τὸν Δημοσθένη τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπολογεῖσθαι, ὅνπερ κἀγὼ ὧδέ πως κατηγόρηκα. Ἵνα καὶ ὑπομνήσω ὑμᾶς, ὅτε τὸν ἴδιον βίον τῦ Δημοσθένυς πρότερον διεξῆλθον, ὅτε τῶν δημοσίων ἀδικημάτων ὕδενὸς πρότερον ἐμνήσθην, ἄφθονα δήπυ ἔχων πολλὰ ἔχων λέγειν (ἢ πάντων γ' ἄν εἶην ἀπορώτατος) ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοὺς νόμους ἀπέδειξα ἀπαγορεύοντας μὴ σεφανῦν τὺς ὑπευθύνους· ἔπειτα τὸν ῥήτορα ἐξήλεγξα γράψαντα Δημοσθένην ὑπεύθυνον ὄντα σεφανῦν, οὐδὲν προσαλλόμενον, οὐδὲ προσεγγράψαντα [Ἐπειδὰν δῶ τὰς εὐθύνας] ἀλλὰ παντελῶς ἀφ' ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καταπεφρονηκότα· καὶ τὰς ἐσομένας πρὸς ταῦτας προφάσεις εἶπον, ἃς ἀξιῶ ἀφ' ὑμᾶς διαμνημονεύειν. Δεύτερον δ' ὑμῖν διεξῆλθον τὺς περὶ τῶν κηρυγμάτων νόμυς, ἐν οἷς διαῤῥήδην ἀπείρηται τὸν ὑπὸ τῦ δήμυ σεφανύμενον μὴ κηρύτλεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ ῥήτωρ ὁ φεύγων τὴν

Digitized by Google

παραιτεῖται· ὅσις δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ τὴν ψῆφον αἰτεῖ, ὅρκον αἰτεῖ, νόμον αἰτεῖ, δημοκρατίαν αἰτεῖ· ὧν ὕτε αἰτήσαι οὐδὲν ὅσιον ὐδενὶ, οὔτ' αἰτηθέντα ἑτέρῳ δῦναι. Κελεύσατε ὦν αὐτοὺς, ἑάσαντας ὑμᾶς τὴν ψῆφον κατὰ τοὺς νόμους διενεγκεῖν, ἁπαντᾶν εἰς τὴν τίμησιν.

ξζ'. Ὅλως δ' ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὀλίγα δέω εἰπεῖν, ὡς καὶ νόμον δεῖ τεθῆναι ἐπὶ ταῖς γραφαῖς μόνον τῶν παρανόμων, μὴ ἐξεῖναι μητε τῷ κατηγόρῳ συνηγόρους παρέχεσθαι, μήτε τῷ τὴν γραφὴν τῶν παρανόμων φεύγοντι. Οὐ γὰρ ἀόριστόν ἐσι τὸ δίκαιον, ἀλλ' ὡρισμένον τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις. Ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ τεκτονικῇ, ὅταν εἰδέναι βυλώμεθα τὸ ὀρθὸν ἢ τὸ μὴ, τὸν κανόνα προσφέρομεν ᾧ διαγινώσκεται· ὕτω ἢ ἐν ταῖς γραφαῖς τῶν παρανόμων παράκειται κανὼν τῷ δικαίῳ, τυτὶ τὸ σανίδιον, ἢ τὸ ψήφισμα, ἢ οἱ παραγεγραμμένοι νόμοι. Τἄυτα συμφωνοῦντα ἀλλήλοις ἐπιδείξας καταβαίνε· ἢ τί δεῖ σε Δημοσθένην παρακαλεῖν; Ὅταν δὲ ὑπερπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν, παρακαλεῖς κακοῦργον ἄνθρωπον καὶ τεχνίτην λόγων, κλέπτεις τὴν ἀκρόασιν, βλάπτεις τὴν πόλιν, καταλύεις τὴν δημοκρατίαν.

ξή. Τίς οὖν ἐσιν ἀποτροπὴ τῶν τοιούτων λόγων; ἐγὼ ἐρῶ. Ἐπειδὰν προσελθὼν ἐνταυθοῖ Κτησιφῶν διεξέλθῃ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο δὴ τὸ συντεταγμένον αὐτῷ προοίμιον, ἔπειτ' ἐνδιατρίβῃ ἢ μὴ ἀπολογῆται, ὑπομνήσατ' αὐτὸν ἄνευ θορύβυ τὸ σανίδιον λαβεῖν, ἢ τὺς νόμυς τῷ ψηφίσματι παραναγνῶναι. Ἐὰν δὲ μὴ

Digitized by Google

προσποιῆται ὑμῶν ἀκούειν, μηδὲ ὑμεῖς ἐκείνου ἐθέλετε ἀκούειν· οὐ γὰρ τῶν φευγόντων τὰς οὐ δικαίας ἀπολογίας εἰσεληλύθατε ἀκροασάμενοι, ἀλλὰ τῶν ἐθελόντων δικαίως ἀπολογεῖσθαι. Εὰν δὲ ὑπηρπηδήσας τὴν δικαίαν ἀπολογίαν Δημοσθένη παρακαλῇ, μάλιστα μὲν μὴ προσδέχεσθε κακοῦργον ἄνθρωπον, οἰόμενον ῥήμασι τοὺς νόμους ἀναιρήσειν. Μηδ' ἐν ἀρετῇ τοῦθ' ὑμῶν μηδεὶς καταλογιζέσθω, ὃς ἂν, ἐπανερομένου Κτησιφῶντος εἰ καλέσοι Δημοσθένη, πρῶτος ἀναβοήσει, κάλει, κάλει· ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς, ἐπὶ τὴν Δημοκρατίαν καλεῖς.

ξθ'. Αν δ' ἄρα ὑμῖν δόξῃ ἀκούειν, ἀξιώσατε τὸν Δημοσθένη τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπολογεῖσθαι, ὅνπερ κἀγὼ ὧδέ πως κατηγόρηκα. Ἵνα καὶ ὑπομνήσω ὑμᾶς, οὔτε τὸν ἴδιον βίον τοῦ Δημοσθένους πρότερον διεξῆλθον, οὔτε τῶν δημοσίων ἀδικημάτων οὐδενὸς πρότερον ἐμνήσθην, ἄφθονα δήπου καὶ πολλὰ ἔχων λέγειν (ἢ πάντων γ' ἂν εἴην ἀπορώτατος) ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοὺς νόμους ἀπέδειξα ἀπαγορεύοντας μὴ στεφανοῦν τοὺς ὑπευθύνους· ἔπειτα τὸν ῥήτορα ἐξήλεγξα γράψαντα Δημοσθένην ὑπεύθυνον ὄντα στεφανοῦν, οὐδὲν προβαλλόμενον, οὐδὲ προσεγγράψαντα [Επειδὰν δῷ τὰς εὐθύνας] ἀλλὰ παντελῶς καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καταπεφρονηκότα· καὶ τὰς ἐσομένας πρὸς ταύτας προφάσεις εἶπον, ἃς ἀξιῶ καὶ ὑμᾶς διαμνημονεύειν. Δεύτερον δ' ὑμῖν διεξῆλθον τοὺς περὶ τῶν κηρυγμάτων νόμους, ἐν οἷς διαῤῥήδην ἀπείρηται τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον μὴ κηρύττεσθαι ἔξω τῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ ῥήτωρ ὃ φεύγων τὴν

Digitized by Google

γραφὴν οὐ τὰς νόμους μόνον παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀναῤῥήσεως καὶ τὸν τόπον, κελεύων οὐκ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν ἀνάῤῥησιν γίνεσθαι· οὐδὲ ἐκκλησιαζόντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ μελλόντων τραγῳδῶν εἰσιέναι. Ταῦτα δ' εἰπὼν, μικρὰ μὲν περὶ τῶν ἰδίων εἶπον, τὰ δὲ πλεῖστα περὶ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων λέγω.

ὁ. Οὕτω δὴ καὶ τὸν Δημοσθένην ἀξιώσατε ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν τῶν ὑπευθύνων νόμον πρῶτον, καὶ τὸν περὶ τῶν κηρυγμάτων δεύτερον, τρίτον δὲ τὸ μέγιστον λέγω, ὡς οὐδὲ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς. Ἐὰν δ' ὑμῶν δέηται συγχωρῆσαι αὐτῷ περὶ τῆς τάξεως τοῦ λόγου, κατεπαγγελλόμενος ὡς ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς ἀπολογίας λύσει τὸ παράνομον, μὴ συγχωρεῖτε· μηδ' ἀγνοεῖθ' ὅτι πάλαισμα τοῦτ' ἔστι δικαστηρίου. Οὐ γὰρ εἰσαῦθίς ποτε βούλεται πρὸς τὸ παράνομον ἀπολογεῖσθαι, ἀλλ' οὐδὲν ἔχων δίκαιον εἰπεῖν, ἑτέρων παρεμβολῇ πραγμάτων εἰς λήθην ὑμᾶς βούλεται τῆς κατηγορίας ἐμβαλεῖν. Ὥσπερ οὖν ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ὁρᾶτε τοὺς πύκτας, περὶ τῆς τάσεως πρὸς ἀλλήλους διαγωνιζομένους· οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ περὶ τῆς τάξεως αὐτῷ τοῦ λόγου μάχεσθε. Καὶ μὴ ἐᾶτε αὐτὸν ἔξω τῶ παρανόμω λόγως περιίσασθαι, ἀλλ' ἐγκαθήμενοι καὶ ἐνδρεύοντες ἐν τῇ ἀκροάσει, εἰσελαύνετε αὐτὸν εἰς τὺς τοῦ πράγματος λόγως, καὶ τὰς ἐκτροπὰς αὐτοῦ τῶν λόγων ἐπιτηρεῖτε.

οά. Ἀλλ' ἃ δὴ συμβήσεταί ὑμῖν, ἐὰν τοῦτον τὸν

τρόπον τὴν ἀκρόασιν ποιῆσθε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη δικαίος εἰμι προειπεῖν. Ἐπεισάξει γὰρ τὸν γόητα καὶ βαλαντιοτόμον, καὶ διατετμηκότα τὴν πολιτείαν. Οὗτος κλαίει μὲν ῥᾷον, ἢ ἄλλος γελῶσιν· ἐπιορκεῖ δὲ πάντων προχειρότατα ἀνθρώπων. Οὐκ ἂν θαυμάσαιμι δὲ, εἰ μεταβαλλόμενος τοῖς ἔξω περιεστηκόσι λοιδορήσεταί φάσκων τὰς μὲν ὀλιγαρχικὰς ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας διηρθμημένας ἥκειν πρὸς τὸ τῦ κατηγόρυ βῆμα, τὰς δὲ δημοτικὰς πρὸς τὸ τῦ φεύγοντος. Ὅταν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς μὲν τοὺς σασιαστικοὺς λόγους ἐκεῖνο αὐτῷ ὑποβάλλετε, ὅτι, ὦ Δημόσθενες, εἴ σοι ἦσαν ὅμοιοι οἱ ἀπὸ Φυλῆς φεύγοντα τὸν δῆμον καταγαγόντες, οὐκ ἂν ποτε δημοκρατία κατέῃ. Νῦν δὲ ἐκεῖνοι μὲν μεγάλων κακῶν συμβάντων, ἔσωσαν τὴν πόλιν, τὸ κάλλιστον ἐκ παιδείας ῥῆμα φθεγξάμενοι, [Μὴ μνησικακεῖν,] Σὺ δὲ ἐλκοποιεῖς, καὶ μᾶλλόν σοι μέλει τῶν αὐθήμερον λόγων ἢ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως.

οβ'. Ὅταν δ' ἐπίορκος ὢν, ὡς τὴν διὰ τῶν ὅρκων πίστιν καταφυγγάνῃ, ἐκεῖνο ἀπομνημονεύσατε αὐτῷ, ὅτι τῷ πολλάκις μὲν ἐπιορκοῦντι, ἀεὶ δὲ πρὸς τοὺς αὐτοὺς μεθ' ὅρκων αἰτοῦντι πιστεύεσθαι δυοῖν θάτερον ὑπάρξαι δεῖ (ὧν οὐδέτερόν ἐστι Δημοσθένει ὑπάρχον) ἢ τοὺς Θεοὺς καινοὺς, ἢ τοὺς ἀκροατὰς μὴ τοὺς αὐτούς. Περὶ δὲ τῶν δακρύων καὶ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς, ὅταν ὑμᾶς ἐπερωτᾷ, [Ποῖ καταφύγω, ἄνδρες Ἀθηναῖοι; περιγράψετέ με ἐκ τῆς πολιτείας; οὐκ ἔστιν ὅπη ἀναπτήσομαι·] ἀνθυποβάλλετε αὐτῷ, ὁ δὲ δῆμος ὁ Ἀθηναί-

Digitized by Google

ων ποῖ καταφύγῃ, Δημόσθενες; ἢ πρὸς ποίαν συμμάχων παρασκευὴν, πρὸς ποῖα χρήματα; Τί προ-Καλλόμενος ὑπὲρ τοῦ δήμου πεπολίτευσαι; ἃ μὲν γὰρ ὑπὲρ σεαυτοῦ βεβούλευσαι, ἅπαντες ὁρῶμεν. Ἐκλιπῶν μὲν τὸ ἄσυ οὐκ οἰκεῖς, ὡς δοκεῖς, ἐν Πειραιεῖ, ἀλλ' ἐξορμεῖς ἐκ τῆς πόλεως· ἐφόδια δὲ πεπόρισαι τῇ σαυτοῦ ἀνανδρίᾳ τὸ βασιλικὸν χρυσίον ἢ τὰ δημόσια δωροδοκήματα.

σγ'. Ὅλως δὲ τί τὰ δάκρυα; τίς ἡ κραυγή; τίς ὁ τόνος τῆς φωνῆς; οὐχ ὁ μὲν τὴν γραφὴν φεύγων ἐστὶ Κτησιφῶν, ὁ δὲ ἀγὼν ὑπ' ἀτίμητος; σὺ δ' οὔτε περὶ τῆς οὐσίας, οὔτε περὶ τοῦ σώματος, οὔτε περὶ τῆς ἐπιτιμίας ἀγωνίζῃ; Ἀλλὰ περί τίνος ἐστὶν αὐτῷ ἡ σπουδή; περὶ χρυσῶν στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τῷ θεάτρῳ παρὰ τοὺς νόμους· ὃν ἐχρῆν εἰ μὴ μανεὶς ὁ δῆμος, ἢ τῶν καθεσηκότων ἐπιλελησμένος ἐπὶ τοιαύτης ἀκαιρίας ἐβούλετο στεφανοῦν, αὐτὸν παρελθόντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰπεῖν, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν στέφανον δέχομαι, τὸν δὲ καιρὸν ἀποδοκιμάζω, ἐν ᾧ τὸ κήρυγμα γίνεται· οὐ γὰρ δεῖ ἐφ' οἷς ἡ πόλις ἐπέπαυσε καὶ ἐκείρατο, ἐπὶ τούτοις ἐμὲ στεφανοῦσθαι. Ἀλλ' οἶμαι ταῦτα μὲν ἂν εἶπεν ἀνὴρ ὄντως βεβιωκὼς μετ' ἀρετῆς· ἃ δὲ σὺ λέξεις, εἴποι ἂν κάθαρμα ζηλοτυπῶν ἀρετήν.

οδ'. Οὐ γὰρ δὴ (μὰ τὸν Ἡρακλέα) τοῦτό γε ὑμῶν οὐδεὶς φοβηθήσεται, μὴ ὁ Δημοσθένης ἀνὴρ μεγαλόψυχος καὶ τὰ πολεμικὰ διαφέρων, ἀποτυχὼν τῶν ἀρισείων, οἴκαδε ἐπανελθὼν ἑαυτὸν διαχρήσεται· ὃς τοσοῦτον καταγελᾷ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ὅς

Digitized by Google

τε τὴν μιαρὰν κεφαλὴν ταύτην ϗ ὑπεύθυνον, ἣν ὗτος παρὰ πάντας τοὺς νόμους γέγραφε στεφανῶσαι, μυριάκις κατατέτμηκε, ϗ τούτων μισθὸς εἴληφε, τραύματος ἐκ προνοίας γραφὰς γραφόμενος· ϗ κατακεκονδύλισαι, ὥστε αὐτὸν οἶμαι τὰ τῶν κονδύλων ἴχνη τῶν Μειδίου ἔχειν ἔτι φανερά. Ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐ κεφαλὴν, ἀλλὰ πρόσοδον κέκτηται.

οέ. Περὶ δὲ Κτησιφῶντος τοῦ γράψαντος τὴν γνώμην βραχέα βούλομαι εἰπεῖν· τὰ δὲ πολλὰ ὑπερβήσομαι, ἵνα ϗ πεῖραν ὑμῶν λάβω, εἰ δύνασθε τοὺς σφόδρα πονηροὺς, κἂν μή τις προείπῃ, διαγινώσκειν. Ὁ δ' ἐστὶ κοινὸν καὶ δίκαιον κατ' ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι ὡρὸς ὑμᾶς, τοῦτ' ἐρῶ. Περιέρχονται τὴν ἀγορὰν ἀληθῆς κατ' ἀλλήλων ἔχοντες δόξας, ϗ λόγους ὑ ψευδεῖς λέγοντες. Ὁ μὲν γὰρ Κτησιφῶν οὐ τὸ καθ' ἑαυτὸν φησι φοβεῖσθαι, (ἐλπίζει γὰρ δόξειν ἰδιώτης εἶναι) ἀλλὰ τὴν τοῦ Δημοσθένους ἐν τῇ πολιτείᾳ δωροδοκίαν φησὶ φοβεῖσθαι, ϗ τὴν ἐμπληξίαν ϗ δειλίαν. ὁ δὲ Δημοσθένης εἰς αὐτὸν μὲν ἀποβλέπων, θαῤῥεῖν φησιν, τὴν δὲ τοῦ Κτησιφῶντος πονηρίαν ϗ πορνοβοσκίαν ἰσχυρῶς δεδιέναι. Τοὺς δὴ κατεγνωκότας ἀλλήλων ἀδικεῖν, μηδαμῶς ὑμεῖς οἱ κοινοὶ κριταὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύσητε.

οϛ'. Περὶ δὲ τῶν εἰς ἑαυτὸν λοιδοριῶν βραχέα βούλομαι προειπεῖν. Πυνθάνομαι γὰρ λέξειν Δημοσθένην ὡς ἡ πόλις ὑπ' αὐτοῦ μὲν ὠφέληται, πολλὰ δὲ ὑπ' ἐμοῦ καταβέβλαπται· ϗ τὸν Φίλιππον ϗ τὸν Ἀλέξανδρον ϗ τὰς ἀπὸ τούτων αἰτίας ἀνοίσειν ἐπ' ἐμέ·

Digitized by Google

ὕτω γάρ ἐστιν, ὡς ἔοικε, δεινὸς δημιουργὸς λόγων, ὥστε οὐκ ἀπόχρῃ αὐτῷ εἴτι πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν ἐγώ, ἢ εἴ τινας δημηγορίας εἴρηκα, τούτων κατηγορεῖν· ἀλλὰ καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτὴν τοῦ βίου διαβάλλει, καὶ τῆς σιωπῆς μου κατηγορεῖ (ἵνα μηδεὶς αὐτῷ τόπος ἀσυκοφάντητος παραλίπηται) καὶ τὰς ἐν τοῖς γυμνασίοις μετὰ τῶν νεωτέρων μου διατριβὰς καταμέμφεται. Καὶ κατὰ τῆς δὲ τῆς κρίσεως εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ λόγου, φέρει τινὰ αἰτίαν, λέγων ὡς ἐγὼ τὴν γραφὴν οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐγραψάμην, ἀλλ' ἐνδεικνύμενος Ἀλεξάνδρῳ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν. Καί, νὴ Δί', ὡς ἐγὼ πυθάνομαι, μέλλει με ἀνερωτᾶν, διὰ τί τὸ μὲν κεφάλαιον τῆς πολιτείας αὐτοῦ ψέγω, τὰ δὲ καθέκαστον οὐκ ἐκώλυον, οὐδ' ἐγραφόμην· ἀλλὰ διαλιπὼν καὶ πρὸς τὴν πολιτείαν οὐ πυκνὰ προσιὼν, ἀπήνεγκα τὴν γραφήν.

οζ'. Ἐγὼ δὲ ὅτε τὰς Δημοσθένους διατριβὰς ἐζήλωκα, ὅτ' ἐπὶ ταῖς ἐμαυτοῦ αἰσχύνομαι· οὔτε τοὺς εἰρημένους ἐν ὑμῖν λόγους ἐμαυτῷ ἄῤῥητους εἶναι βουλοίμην, οὔτε τὰ αὐτὰ τούτων δημηγορήσας ἐδεξάμην ἂν ζῆν. Τὴν δ' ἐμὴν σιωπὴν, ὦ Δημόσθενες, ἡ τοῦ βίου μετριότης παρεσκεύασεν· ἀρκεῖ γάρ μοι μικρὰ, καὶ μειζόνων αἰσχρῶς οὐκ ἐπιθυμῶ· ὥστε καὶ σιγῶ καὶ λέγω βουλευσάμενος, ἀλλ' οὐκ ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς ἐν τῇ φύσει δαπάνης. Σὺ δ' οἶμαι, λαβὼν μὲν σεσίγηκας, ἀναλώσας δὲ κέκραγας· θέγεις δὲ οὐχ ὁπόταν σοι δοκῇ, οὐδ' ἃ βούλει, ἀλλ' ὁπόταν οἱ μισθοδόται σοι προσάτλωσιν· οὐκ αἰσχύνῃ γὰρ ἀλαζονευόμενος, ἃ παραχρῆμα ἐξελέγχῃ ψευδόμενος.

Digitized by Google

οή. Απηνέχθη γὰρ ἡ κατὰ τοῦδε τοῦ ψηφίσματος γραφὴ, οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀλλ' ὑπὲρ τῆς εἰς Αλέξανδρον ἐνδειξεώς με φῆς ἀπενεγκεῖν, ἔτι Φιλίππου ζῶντος, πρὶν Αλέξανδρον εἰς τὴν ἀρχὴν κατασῆναι· ὕπω σε τὸ περὶ Παυσανίαν ἐνύπνιον ἐωρακότος, οὐδὲ ὡρὸς τὴν Αθηνᾶν καὶ τὴν Ηραν νύκτωρ διειλεγμένου. Πῶς ἂν οὖν ἐγὼ ὡροενεδεικνύμην Αλεξάνδρῳ, εἴ γε μὴ ταὐτὸ ἐνύπνιον ἐγὼ κ᾽ Δημοσθένης ἴσομεν;

οθ'. Επιτιμᾷς δέ μοι, εἰ μὴ συνεχῶς ἀλλὰ διαλείπων πρὸς τὸν δῆμον προσέρχομαι· κ᾽ τὴν αἰτίωσιν ταύτην οἴει λανθάνειν ἡμᾶς μεταφέρων οὐκ ἐκ δημοκρατίας, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας πολιτείας. Εν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐκ ὁ βυλόμενος, ἀλλ' ὁ δυνασεύων κατηγορεῖ· ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ὁ βυλόμενος, κ᾽ ὅταν αὐτῷ δόξῃ. Καὶ τὸ μὲν διὰ χρόνου λέγειν, σημεῖόν ἐσιν ἐπὶ τῶν καιρῶν καὶ τοῦ συμφέροντος ἀνδρὸς πολιτευομένου· τὸ δὲ μηδὲ μίαν παραλιπεῖν ἡμέραν, ἐργαζομένου κ᾽ μισθαρνοῦντος.

σ'. Ὑπὲρ δὲ τοῦ μηδέ πω κεκρίσθαι ὑπ' ἐμοῦ, μηδὲ τῶν ἀδικημάτων τιμωρίαν ὑποσχεῖν, ὅταν καταφεύγῃς ἐπὶ τοὺς τοιούτους λόγους, ἢ τοὺς ἀκύοντας ἐπιλήσμονας ὑπολαμβάνεις, ἢ σαυτὸν παραλογίζῃ. Τὰ μὲν γὰρ περὶ τοὺς Αμφισσέας ἠσεβημένα σοι, καὶ τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν δωροδοκηθέντα, χρόνων ἐκγεγενημένων ἐν οἷς ὑπ' ἐμοῦ φανερῶς ἐξηλέγχθη, ἴσως ἐλπίζεις τὸν δῆμον ἀμνημονεῖν· τὰ δὲ περὶ τὰς τριήρεις καὶ τοὺς τριηράρχους ἁρπάγματα, τίς ἂν ἀποκρύψαι χρόνος δύναιτ' ἄν; ὅτε νομοθετήσας περὶ τῶν τριη-

κοσίων νεῶν, καὶ σαυτὸν πείσας Αθηναίους ἐπισάτην τάξαι τῆ ναυτικῆ, ἐξηλέγχθης ὑπ' ἐμοῦ, ἑξήκοντα καὶ πέντε νεῶν ταχυναυτουσῶν τριπράρχους ὑφηρημένος· πλέον τῆς πόλεως ἡμῶν ἀφανίζων ναυτικὸν, ἢ ὅτε Αθηναῖοι τὴν ἐν Νάξῳ ναυμαχίαν Λακεδαιμονίους καὶ Πόλλιν ἐνίκησαν.

ϖά. Οὕτω δὲ ταῖς αἰτίαις ἐνέφραξας τὰς κατὰ σαυτοῦ τιμωρίας, ὥσε τὸν κίνδυνον εἶναι μή σοι τῷ ἀδικήσαντι, ἀλλὰ τοῖς ἐπεξιοῦσι. Πολὺν μὲν τὸν Αλέξανδρον καὶ Φίλιππον ἐν ταῖς διαβολαῖς φέρων, αἰτιώμενος δέ τινας ἐμποδίζειν τὰς τῆς πόλεως καιρὰς, ἀεὶ τὸ παρὸν λυμαινόμενος, τὸ δὲ μέλλον κατεπαγγελλόμενος. Οὕτω τελευταῖον εἰσαγγέλλεσθαι μέλλων ὑπ' ἐμοῦ, τὴν Αναξίνου σύλληψιν τοῦ Ὠρείτου κατεσκεύασας, τὰ τὰ ἀγοράσματα Ολυμπιάδι ἀγοράζοντος, καὶ τὸν αὐτὸν ἄνδρα διεῤῥέβλωσας τῇ σαυτοῦ χειρὶ, γράψας αὐτὸν θανάτῳ ζημιῶσαι· καὶ παρὰ τῷ αὐτῷ ἐν Ὠρεῷ κατήγου, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τραπέζης ἔφαγες καὶ ἔπιες καὶ ἔσπεισας, καὶ τὸν δεξιὰν ἐνέβαλες, ἄνδρα φίλον καὶ ξένον ποιούμενος, καὶ τοῦτον ἀπέκτεινας, καὶ περὶ τούτων ἐν ἅπασιν Αθηναίοις ἐξελεγχθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, καὶ κληθεὶς ξενοκτόνος, οὐ τὸ ἀσέβημα ἠρνήσω, ἀλλ' ἀπεκρίνω ἐφ' ᾧ ἀνεβόησεν ὁ δῆμος, καὶ ὅσοι ξένοι περιέσασαν τὴν ἐκκλησίαν· ἔφησθα γὰρ τοὺς τῆς πόλεως ἄλας περιπλείονος ποιήσασθαι τῆς ξενικῆς τραπέζης.

ϖϐ'. Επισολὰς δὲ σιγῶ ψευδεῖς, καὶ κατασκόπων συλλήψεις, καὶ βασάνους ἐπ' αἰτίαις ἀγενήτοις, ὡς ἐμοῦ

Digitized by Google

μετά τινων ἐν τῇ πόλει νεωτερίζειν βουλομένῳ. Εἶτα ἐπερωτᾷν με, ὡς ἐγὼ πυθόμενος, μέλλει, τίς ἂν εἴη τοιοῦτος ἰατρὸς, ὅστις τῷ νοσοῦντι μεταξὺ μὲν ἀσθενοῦντι μηδὲν συμβουλεύοι· τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὰ ἔνδατα διεξίοι πρὸς τοὺς οἰκείους, ἃ ἐπιτηδεύσας ὑγιὴς ἂν ἐγένετο. Σαυτὸν δ' οὐκ ἀνερωτᾷς, τίς ἂν εἴη δημαγωγὸς τοιοῦτος, ὅστις τὸν μὲν δῆμον θωπεῦσαι δύναιτο, τοὺς δὲ καιροὺς, ἐν οἷς ἦν σώζεσθαι τὴν πόλιν, ἀπόδοιτο, τοὺς δ' εὖ φρονοῦντας κωλύοι διαβάλλων συμβουλεύειν· ἀποδρὰς δ' ἐκ τῶν κινδύνων καὶ τὴν πόλιν ἀνηκέστοις κακοῖς περιβαλὼν, ἀξιοῖ στεφανοῦσθαι ἐπ' ἀρετῇ, ἀγαθὸν μὲν πεποιηκὼς μηδέν, πάντων δὲ τῶν κακῶν αἴτιος γεγονώς. Ἐπερωτῶν δὲ συκοφαντηθέντας ἐκ τῆς πολιτείας ἐπ' ἐκείνων τῶν καιρῶν, ὅτε ἐξῆν σώζεσθαι, διὰ τί αὐτὸν οὐκ ἐκώλυσαν ἐξαμαρτάνειν· ἀποκρίνοιντο δὲ τὸ πάντων τελευταῖον, [Ὅτι τῆς μάχης ἐπιγενομένης οὐκ ἐσχολάζομεν περὶ τὴν σὴν εἰναν τιμωρίαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως ἐπρεσβεύομεν.] Ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἀπέχρη σοι δίκην μὴ δεδωκέναι, ἀλλὰ καὶ δωρεὰς αἰτεῖς, καταγέλαστον ἐν τοῖς Ἕλλησι τὴν πόλιν ποιῶν, ἐνταῦθ' ἐνέσην, καὶ τὴν γραφὴν ἀπήνεγκα.

ΩΓ. Καὶ νὴ τοὺς Θεοὺς τοὺς Ὀλυμπίους, ὡς ἐγὼ πυθόμενος Δημοσθένην λέξειν, ἐφ' ᾧ νυνὶ μέλλω λέγειν ἀγανακτῶν μάλιστα· ἀφομοιοῖ γάρ μου τὴν φύσιν τοῖς Σειρῆσιν, ὡς ἔοικε· καὶ γὰρ ὑπ' ἐκείνων οὐ κηλεῖσθαί φησι τοὺς ἀκροωμένους, ἀλλ' ἀπόλλυσθαι, διόπερ οὐκ εὐδοκιμεῖν τὴν τῶν Σειρήνων μουσικήν. Καὶ δὴ

Digitized by Google

καὶ τὴν τῶν ἐμῶν λόγων ἐμπειρίαν καὶ τὴν φύσιν μου γεγενῆσθαι ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀκουόντων. Καί τοι τὸν λόγον τοῦτον ὅλως μὲν ἔγωγε ὑδενὶ πρέπειν ἡγοῦμαι περὶ ἐμοῦ λέγειν (τῆς γὰρ αἰτίας αἰσχρὸν τὸν αἰτιώμενόν ἐστι τὸ ἔργον μὴ ἔχειν ἐπιδεῖξαι) εἰ δ' ἦν ἀναγκαῖον ῥηθῆναι, ὑ Δημοσθένους ἦν ὁ λόγος, ἀλλ' ἀνδρὸς στρατηγοῦ, μεγάλα μὲν τῇ πόλει κατειργασμένου, λέγειν δὲ ἀδυνάτου· καὶ τὴν τῶν ἀντιδίκων διὰ τοῦτο εἰληλυθότος φύσιν, ὅτι σύνοιδεν ἑαυτῷ μὲν ὑδὲν ὢν διαπέπρακται δυναμένῳ φράσαι, τὸν δὲ κατήγορον ὁρᾷ δυνάμενον καὶ τὰ μὴ πεπραγμένα ὑφ' αὑτοῦ παρισάναι τοῖς ἀκούουσιν, ὡς διώκηκεν. Ὅταν δ' ἐξ ὀνομάτων συγκείμενος ἄνθρωπος καὶ τούτων πικρῶν καὶ περιέργων, ἔπειτα ἐπὶ τὴν ἁπλότητα καὶ τὰ ἔργα καταφεύγῃ, τίς ἂν ἀνάσχοιτο; οὐ τὴν γλῶσσαν, ὥσπερ τῶν αὐλῶν, ἐάν τις ἀφέλοιτο, λοιπὸν ὑδέν ἐσι.

πδ'. Θαυμάζω δ' ἔγωγε ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ζητῶ πυθέσθαι, πρὸς τί ἂν ἀπεβλέποντες ἀσοφισέσεσθε τὴν γραφήν. Πότερον ὡς τὸ ψήφισμά ἐσιν ἔννομον; ἀλλ' οὐδεμία πώποτε γνώμη παρανομωτέρα γεγένηται. Αλλ' ὡς ὁ τὸ ψήφισμα γράψας ὐκ ἐπιτήδειός ἐσι δίκην δοῦναι; οὐκ ἄρα εἰσὶ παρ' ὑμῖν εὐθύναι βίᾳ, εἰ τοῦτον ἀφήσετε. Ἐκεῖνο δ' οὐ λυπηρόν, εἰ πρότερον μὲν ἐνεπίμπλατο ἡ ὀρχήστρα χρυσῶν στεφάνων, οἷς ὁ δῆμος ἐστεφανοῦτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὸ Ξενικοῖς στεφάνοις ταύτην ἀποδεδόσθαι τὴν ἡμέραν· ἐκ δὲ τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων ὑμεῖς μὲν ἀστεφάνωτοι καὶ ἀκήρυκτοι γίνεσθε, οὗτος δὲ κηρυχθήσεται; Καὶ εἰ

Digitized by Google

μέν τις τῶν τραγικῶν ποιητῶν τῶν μετὰ ταῦτα ἐπεισαγόντων, ποιήσειεν ἐν τραγῳδίᾳ τὸν Θερσίτην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων σεφανούμενον, ὑδεὶς ἂν ὑμῶν ὑπομείνειεν, ὅτι φησὶν Ὅμηρος ἄναιδρον αὐτὸν εἶναι καὶ συκοφάντην· αὐτοὶ δ' ὅταν τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον σεφανῶτε, οὐκ οἴεσθε ἐν ταῖς τῶν Ἑλλήνων δόξαις συρίττεσθαι; Οἱ μὲν γὰρ πατέρες ὑμῶν τὰ ἔνδοξα καὶ λαμπρὰ τῶν πραγμάτων ἀνετίθεσαν τῷ δήμῳ, τὰ δὲ ταπεινὰ καὶ καταδεέστερα εἰς τοὺς ῥήτορας τοὺς φαύλους ἔτρεπον. Κτησιφῶν δ' ὑμᾶς οἴεται δεῖν ἀφελόντας τὴν ἀδοξίαν ἀπὸ Δημοσθένους περιθεῖναι τῷ δήμῳ. Καί φατε μὲν εὐτυχεῖς εἶναι, ὡς καὶ ἐσε καλῶς ποιοῦντες· ψηφιεῖσθε δὲ ὑπὸ μὲν τῆς τύχης ἐγκαταλελεῖφθαι, ὑπὸ Δημοσθένους δὲ εὖ πεπονθέναι.

ωέ. Καὶ τὸ πάντων ἀτοπώτατον, ἐν τοῖς αὐτοῖς δικασηρίοις τοὺς μὲν τὰς τῶν δώρων γραφὰς ἀλισκομένους ἀτιμοῦτε, ὃν δ' αὐτοὶ μισθῷ πολιτευόμενον σύνισε, σεφανώσετε· καὶ τοὺς μὲν κριτὰς τοὺς ἐκ Διονυσίων, ἐὰν μὴ δικαίως τοὺς κυκλίους χορεὺς κρίνωσι, ζημιοῦτε· αὐτοὶ δὲ οἱ κυκλίων χορῶν κριταὶ καθεζηκότες, ἀλλὰ νόμων καὶ πολιτικῆς ἀρετῆς, τὰς δωρεὰς οἱ κατὰ τοὺς νόμους, οὐδ' ὀλίγοις καὶ τοῖς ἀξίοις, ἀλλὰ τῷ διαπραξαμένῳ δώσετε; Επειτ' ἔξεισιν ἐκ τοῦ δικασηρίου ὁ τοιοῦτος κριτὴς, ἑαυτὸν μὲν ἀσθενῆ πεποιηκώς, ἰσχυρὸν δὲ τὸν ῥήτορα. Ανὴρ γὰρ ἰδιώτης ἐν πόλει δημοκρατουμένῃ, νόμῳ καὶ ψήφῳ βασιλεύει· ὅταν δ' ἑτέρῳ ταῦτα παραδῷ, καταλέλυκεν αὐτὸς τὴν αὑτοῦ δυναστείαν. Επειθ' ὁ μὲν ὅρκος, ὃν ὀμωμοκὼς δικάζει, συμπαρα-

Digitized by Google

Digitized by Google

ν, μείζω κατηγορί-
χρὴ τὰ τείχη, οὐδὲ
ρὰς ἀνελόντα τῶν
, ἀλλ' ἀγαθοῦ τινος
ὲ ἥξεις ἐπὶ τὸ δεύ-
τετόλμηκας γρά-
εῖ λέγων ἢ πράτ-
ιάων, ἀφελὼν τὴν
ματος, ἄψαι τῶν
Τὰς μὲν γὰρ πε-
δωροδοκίας παρα-
; συμμαχίας τὰς
ὲν ἀγοῦντας ἐξα-
ους ὑβρίζεις. Ἀφε-
τὴν τούτων, δι' ἣν
ειν ἡμᾶς, τὸ τῆς
δαίς.
μα τοῦτο, ἐγὼ πει-
Ὁ γὰρ τῶν Περσῶν
ῳ τῆς Ἀλεξάνδρου
μψε τῷ δήμῳ καὶ
ολὴν, ἐν ᾗ τότε δὴ
, καὶ ἐπὶ τελευτῆς
ησιν) ὑμῖν χρυσίον
εσθε.] Οὗτος μέν
τῶν νυνὶ παρόντων
ναίων, αὐτὸς ἐκὼν
ῷ δήμῳ, ἃ σωφρο-

Digitized by Google

κολυθῶν, αὐτὸν λυπεῖ· δι' αὐτὸν γὰρ οἶμαι γέγονε τὸ ἁμάρτημα· ἡ δὲ χάρις πρὸς ὃν ἐχαρίζετο, ἄδηλος γεγένηται· ἡ γὰρ ψῆφος ἀφανὴς φέρεται.

ϖϛ'. Δοκοῦμεν δ' ἔμοιγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀμφότερα, καὶ κατορθῶν καὶ παρακινδυνεύειν εἰς τὴν πολιτείαν, οὐ σωφρονοῦντες. Ὅτι μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν νῦν καιρῶν οἱ πολλοὶ τοῖς ὀλίγοις προΐεσθε τὰ τῆς δημοκρατίας ἰσχυρὰ, οὐκ ἐπαινῶ· ὅτι δ' οὐ γεγένηται φορὰ καθ' ἡμᾶς ῥητόρων πονηρῶν ἅμα καὶ τολμηρῶν, εὐτυχοῦμεν. Πρότερον μὲν γὰρ τοιαῦτας φύσεις ἤνεγκε τὸ δημόσιον, αἳ ῥᾳδίως οὕτω κατέλυσαν τὸν δῆμον· ἔχαιρε γὰρ κολακευόμενος· ἔπειτ' αὐτὸν, οὐχ ὡς ἐφοβεῖτο, ἀλλ' οἷς ἑαυτὸν ἐνεχείριζε, κατέλυσαν. Ἔνιοι δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν Τριάκοντα ἐγένοντο, καὶ πλείους ἢ χιλίους καὶ πεντακοσίους τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀπέκτειναν, πρὶν τὰς αἰτίας ἀκοῦσαι, ἐφ' αἷς ἔμελλον ἀποθνήσκειν· καὶ οὐδ' ἐπὶ τὰς ταφὰς καὶ ἐκφορὰς τῶν τελευτησάντων ἦσαν τοὺς προσήκοντας παραγενέσθαι. Οὐχ ὑφ' ὑμῖν αὐτοῖς ἔξετε τοὺς πολιτευομένους; οὐ ταπεινώσαντες ἀποπέμψετε τοὺς νῦν ἐπηρμένους; οὐ μέμνησθ', ὅτι οὐδεὶς πώποτε πρότερον ἐπέθετο τῇ τοῦ δήμου καταλύσει, πρὶν ἂν μείζω τῶν δικασηρίων ἰσχύσῃ;

ϖζ'. Ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀναλογισαίμην ἐναντίον ὑμῶν πρὸς τὸν γράψαντα τὸ ψήφισμα, διὰ ποίας εὐεργεσίας ἀξιοῖ Δημοσθένην στεφανῶσαι. Εἰ μὲν γὰρ λέγεις, (ὄθεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ψηφίσματος ἐποιήσω) ὅτι τὰς τάφρους τὰς περὶ τὰ τείχη καλῶς ἐτάφρευσε, θαυμάζω σου· τοῦ γὰρ ταῦτα ἐξειργασθῆναι

Digitized by Google

καλῶς, τὸ γεγενῆσθαι τύτων αἴτιον, μείζω κατηγορίαν ἔχει. Οὐ γὰ περιχαρακώσαντα χρὴ τὰ τείχη, ὐδὲ τὰς τάφρυς, ὐδὲ τὰς δημοσίας ταφὰς ἀνελόντα τῶν ὀρθῶς πεπολίευμένων δωρεὰς αἰτεῖν, ἀλλ' ἀγαθῦ τινος αἴτιον γεγενημένον τῇ πόλει. Εἰ δὲ ἤξεις ἐπὶ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ψηφίσματος, ἐν ᾧ τετόλμηκας γράφειν, ὡς ἔστιν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ διατελεῖ λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ τῷ Αθηναίων, ἀφελὼν τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν κόμπον τῦ ψηφίσματος, ἄψαι τῶν ἔργων, ἐπίδειξον ἡμῖν ὅ, τι λέγεις. Τὰς μὲν γὰρ περὶ τὰς Αμφισσείας καὶ τὰς Εὐβοέας δωροδοκίας παραλείπω· ὅταν δὲ τῆς πρὸς Θηβαίους συμμαχίας τὰς αἰτίας ἀνατιθῇς Δημοσθένει, τὺς μὲν ἀγνοῦντας ἐξαπατᾶς, τὺς δὲ εἰδότας καὶ αἰσθανομένυς ὑβρίζεις. Αφελὼν γὰρ τὸν καιρὸν καὶ τὴν δόξαν τὴν τούτων, δι' ἣν ἐγένετο ἡ συμμαχία, οἴει λανθάνειν ἡμᾶς, τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα Δημοσθένει περιτιθείς.

ωή. Ἥλικον δ' ἐστὶ τὸ ἀλαζόνευμα τῦτο, ἐγὼ πειράσομαι μεγάλῳ σημείῳ διδάξαι. Ὁ γὰρ τῶν Περσῶν βασιλευς, οὐ πολλῷ πρότερον χρόνῳ τῆς Αλεξάνδρου διαβάσεως εἰς τὴν Ασίαν, κατέπεμψε τῷ δήμῳ καὶ μάλα ὑβριστικὴν καὶ βάρβαρον ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ τότε δὴ ἄλλα καὶ μάλ' ἀπαδεύτως διελέχθη, καὶ ἐπὶ τελευτῆς ἐνέγραψεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, [Ἐγὼ (φησὶν) ὑμῖν χρυσίον ὐ δώσω, μή με αἰτεῖτε, ὐ γὰρ λήψεσθε.] Οὗτος μέν τοι ὁ αὐτὸς ἐγκαταληφθεὶς ὑπὸ τῶν νυνὶ παρόντων αὐτῷ κινδύνων, οὐκ αἰτούντων Αθηναίων, αὐτὸς ἑκὼν κατέπεμψε τριακόσια τάλαντα τῷ δήμῳ, ἃ σωφρο-

Digitized by Google

νῶν οὐκ ἐδέξατο. Ὁ δὲ κομίζων ἦν τὸ χρυσίον καιρὸς καὶ φόβος, καὶ χρεία συμμάχων· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ τὴν Θηβαίων συμμαχίαν ἐξειργάζετο. Σὺ δὲ τὸ μὲν τῶν Θηβαίων ὄνομα καὶ τὸ τῆς δυσυχεστάτης συμμαχίας ἐνοχλεῖς ἀεὶ λέγων· τὰ δ' ἑβδομήκοντα τάλαντα ὑποσιωπᾷς, ἃ προλαβὼν τὸ βασιλικὸν χρυσίον ἀπεσέρησας. Οὐδὶ ἔνδειαν μὲν χρημάτων, ἕνεκα πέντε ταλάντων, οἱ ξένοι τοῖς Θηβαίοις τὴν ἄκραν οὐ παρέδοσαν; Διὰ ἑννέα δὲ τάλαντα ἀργυρίου, πάντων Ἀρκάδων ἐξελευθέρων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἑτοίμων ὄντων βοηθεῖν, ἡ πρᾶξις ἐγένηται; Σὺ δὲ πλουτεῖς, καὶ ταῖς ἡδοναῖς ταῖς σαυτοῦ χορηγεῖς. Καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸ μὲν βασιλικὸν χρυσίον παρὰ τούτῳ, οἱ δὲ κίνδυνοι παρ' ὑμῖν.

πθ'. Ἄξιον δ' ἐπὶ καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτῶν θεωρῆσαι. Εἰ γὰρ τολμήσειε Κτησιφῶν μὲν Δημοσθένη παρακαλεῖν λέξοντα εἰς ὑμᾶς, ὅστις δ' ἀναβὰς ἑαυτὸν ἐγκωμιάσει, βαρύτερον τῶν ἔργων ὧν πεπόνθατε τὸ ἀκρόαμα γίνεται. Ὅπου γὰρ τοὺς μὲν ὄντως ἄνδρας ἀγαθοὺς, οἷς πολλὰ καὶ καλὰ σύνισμεν ἔργα, ἂν τοὺς καθ' ἑαυτῶν ἐπαίνους λέγωσιν, ἀφέρομεν· ὅταν δὲ ἄνθρωπος αἰσχύνη τῆς πόλεως γεγονὼς ἑαυτὸν ἐγκωμιάζῃ, τίς ἂν τὰ τοιαῦτα καρτερήσειεν ἀκούων; Ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀναισχύντου πραγματείας ἐὰν σωφρωνῇς, ἀποσήσῃ· ποίησαι δὲ, ὦ Κτησιφῶν, διὰ σαυτοῦ τὴν ἀπολογίαν. Οὐ γὰρ δή που τοῦτό γε σκήψῃ, ὡς οὐ δυνατὸς εἶ λέγειν· καὶ γὰρ ἂν ἄτοπόν σοι συμβαίνοι, εἰ πρώην μέν ποθ' ὑπέμεινας πρεσβευτὴς ὢν Κλεοπά-

Digitized by Google

τραν τὴν Φιλίππου θυγατέρα χειροτονεῖσθαι, συναχθεσθησόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Μολοττῶν βασιλέως Ἀλεξάνδρου τελευτῇ, νυνὶ δὲ ὑφήσεις δύνασθαι λέγειν. Ἔπειτα γυναῖκα μὲν ἀλλοτρίαν πενθοῦσαν δύνασαι παραμυθεῖσθαι, γράψας δὲ μισθοῦ ψήφισμα οὐκ ἀπολογήσῃ;

4'. Ἡ τοιοῦτός ἐστιν ὃν γέγραφας σεφανοῦσθαι, οἷος μὴ γινώσκεσθαι ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων, ἂν μή τίς σοι συνεῖπῃ; Ἐπερώτησον δὴ τοὺς δικασάς, εἰ ἐγίνωσκον Χαβρίαν, ἢ Ἰφικράτην, ἢ Τιμόθεον, καὶ πυθοῦ παρ' αὐτῶν διὰ τί τὰς δωρεὰς αὐτοῖς ἔδοσαν ἢ τὰς εἰκόνας ἔστησαν; Ἅπαντες γὰρ ἅμα σοι ἀποκρινοῦνται, ὅτι Χαβρίᾳ μέν, διὰ τὴν περὶ Νάξον ναυμαχίαν· Ἰφικράτει δὲ, ὅτι Μοῖραν Λακεδαιμονίων ἀπέκτεινε· Τιμοθέῳ δὲ, διὰ τὸν περίπλουν τὸν εἰς Κέρκυραν· καὶ ἄλλοις, ὧν ἑκάστῳ πολλὰ ἢ καλὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἔργα πέπρακται. Δημοσθένει δ' ἐάν τις ἐρωτᾷ διὰ τί ὑ δώσετε, ὅτι δωροδόκος, ὅτι δειλὸς, ὅτι τὴν τάξιν ἔλιπε. Καὶ πότερον τοῦτον τιμήσετε, ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀτιμήσετε καὶ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας; οὓς νομίζεθ' ὁρᾶν σχετλιάζοντας, εἴ τινος σεφανωθήσεται. Καὶ γὰρ ἂν ἔπι δεινὸν, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν ξύλα ἢ τοὺς λίθους ἢ τὸν σίδηρον, τὰ ἄφωνα ἢ ἀγνώμονα, ἐάν τινα ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζομεν· ἢ ἐάν τις αὐτὸν διαχρήσηται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο πράξασαν χωρὶς τοῦ σώματος θάπτομεν· Δημοσθένη δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸν γράψαντα μὲν τὴν παυσάτην ἔξοδον, προδόντα δὲ τοὺς στρατιώτας,

Digitized by Google

νῶν ὑκ ἐδέξατο. Ὁ δὲ κομίζων ἦν τὸ χρυσίον καιρὸς ἢ φόβος, ἢ χρεία συμμάχων· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο ἢ τὴν Θηβαίων συμμαχίαν ἐξειργάζετο. Σὺ δὲ τὸ μὲν τῶν Θηβαίων ὄνομα καὶ τὸ τῆς δυσυχεστάτης συμμαχίας ἐνοχλεῖς ἀεὶ λέγων· τὰ δ' ἑβδομήκοντα τάλαντα ὑποσιωπᾷς, ἃ προλαβὼν τῦ βασιλικῦ χρυσίν ἀπεστέρησας. Οὐ δι' ἔνδειαν μὲν χρημάτων, ἕνεκα πέντε ταλάντων, οἱ ξένοι τοῖς Θηβαίοις τὴν ἄκραν οὐ παρέδοσαν; Διὰ ἐννέα δὲ τάλαντα ἀργυρίν, πάντων Ἀρκάδων ἐξεληλυθότων ἢ τῶν ἡγεμόνων ἑτοίμων ὄντων βοηθεῖν, ἡ πρᾶξις ὑ γεγένηται; Σὺ δὲ πλυτεῖς, ἢ ταῖς ἡδοναῖς ταῖς σαυτῦ χορηγεῖς. Καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸ μὲν βασιλικὸν χρυσίον παρὰ τούτῳ, οἱ δὲ κίνδυνοι παρ' ὑμῖν.

ϖθ'. Ἄξιον δ' ἐσὶ ἢ τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτῶν θεωρῆσαι. Εἰ γὰρ τολμήσειε Κτησιφῶν μὲν Δημοσθένη παρακαλεῖν λέξοντα εἰς ὑμᾶς, ὗτος δ' ἀναβὰς ἑαυτὸν ἐγκωμιάσει, βαρύτερον τῶν ἔργων ὧν πεπόηθατε τὸ ἀκρόαμα γίνεται. Ὅπυ γὰρ τὺς μὲν ὄντως ἄνδρας ἀγαθὺς, οἷς πολλὰ ἢ καλὰ σύνισμεν ἔργα, ἂν τοὺς καθ' ἑαυτῶν ἐπαίνυς λέγωσιν, ὑ φέρομεν· ὅταν δὲ ἄνθρωπος αἰσχύνη τῆς πόλεως γεγονὼς ἑαυτὸν ἐγκωμιάζῃ, τίς ἂν τὰ τοιαῦτα καρτερήσειεν ἀκύων; Ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀναισχύντυ πραγματείας ἐὰν σωφρωνῇς, ἀποσήσῃ· ποίησαι δὲ, ὦ Κτησιφῶν, διὰ σαυτοῦ τὴν ἀπολογίαν. Οὐ γὰρ δή πυ τῦτό γε σκήψῃ, ὡς ὑ δυνατὸς εἶ λέγειν· καὶ γὰρ ἂν ἄτοπόν σοι συμβαίνοι, εἰ πρώην μέν ποθ' ὑπέμεινας πρεσβευτὴς ὢς Κλεοπά-

Digitized by Google

τραν τὴν Φιλίππου θυγατέρα χειροτονεῖσθαι, συναχθεσθησόμενος ἐπὶ τῇ τοῦ Μολοττῶν βασιλέως Ἀλεξάνδρου τελευτῇ, νυνὶ δὲ ὑ φήσεις δύνασθαι λέγειν. Ἔπειτα γυναῖκα μὲν ἀλλοτρίαν πενθοῦσαν δύνασαι παραμυθεῖσθαι, γράψας δὲ μισθοῦ ψήφισμα οὐκ ἀπολογήσῃ;

4'. Η τοιοῦτός ἐστιν ὃν γέγραφας στεφανοῦσθαι, οἷος μὴ γινώσκεσθαι ὑπὸ τῶν εὖ πεπονθότων, ἂν μή τίς σοι συνεῖπῃ; Ἐπερώτησον δὴ τοὺς δικασὰς, εἰ ἐγίνωσκον Χαβρίαν, ἢ Ἰφικράτην, ἢ Τιμόθεον, καὶ πυθοῦ παρ' αὐτῶν διὰ τί τὰς δωρεὰς αὐτοῖς ἔδοσαν ἢ τὰς εἰκόνας ἔστησαν; Ἅπαντες γὰρ ἅμα σοι ἀποκρινοῦνται, ὅτι Χαβρίᾳ μέν, διὰ τὴν περὶ Νάξον ναυμαχίαν· Ἰφικράτει δὲ, ὅτι Μοῖραν Λακεδαιμονίων ἀπέκτεινε· Τιμοθέῳ δὲ, διὰ τὸν περίπλουν τὸν εἰς Κέρκυραν· καὶ ἄλλοις, ὧν ἐκάστῳ πολλὰ ἢ καλὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἔργα πέπρακται. Δημοσθένει δ' ἐάν τις ἐρωτᾷ διὰ τί ὑ δώσετε, ὅτι δωροδόκος, ὅτι δειλὸς, ὅτι τὴν τάξιν ἔλιπε. Καὶ πότερον τοῦτον τιμήσετε, ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀτιμήσετε καὶ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας; οὓς νομίζεθ' ὁρᾶν σχετλιάζοντας, εἰ ὗτος στεφανωθήσεται. Καὶ γὰρ ἂν ἔτι δεινὸν, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν ξύλα ἢ τοὺς λίθους ἢ τὸν σίδηρον, τὰ ἄφωνα ἢ ἀγνώμονα, ἐάν τινα ἐμπεσόντα ἀποκτείνῃ, ὑπερορίζομεν· ἢ ἐάν τις αὐτὸν διαχρήσηται, τὴν χεῖρα τὴν τοῦτο πράξασαν χωρὶς τοῦ σώματος θάπτομεν· Δημοσθένη δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸν γράψαντα μὲν τὴν παυσάτην ἔξοδον, προδόντα δὲ τοὺς στρατιώτας,

Digitized by Google

τοῦτον ὑμεῖς τιμήσετε. Οὐκοῦν ὑβρίζονται μὲν οἱ τελευτήσαντες· ἀθυμότεροι δὲ οἱ ζῶντες γίνονται, ὁρῶντες τῆς ἀρετῆς ἆθλον τὸν θάνατον κείμενον, τὴν δὲ μνήμην ἐπιλείπουσαν.

ϛά. Τὸ δὲ μέγιστον, ἐὰν ὑπερωτῶσιν ὑμᾶς οἱ νεώτεροι, πρὸς ποῖον παράδειγμα χρὴ αὐτοὺς τὸν βίον ποιεῖσθαι, τί ἀποκρινεῖσθε; Εὖ γὰρ ἴσε ὅτι οὐχ αἱ παλαῖσραι, οὐδὲ τὰ διδασκαλεῖα, οὐδ' ἡ μουσικὴ μόνον παιδεύει τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον δημόσια κηρύγματα. Κηρύττεταί τις ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅτι στεφανοῦται ἀρετῆς ἕνεκα ἢ ἀνδραγαθίας ἢ εὐνοίας, ἄνθρωπος ἀσχήμων ὢν τῷ βίῳ ἢ βδελυρός; ὁ δέ γε νεώτερος ταῦτ' ἰδὼν διεφθάρη. Δίκην τις δέδωκε ποινηρὸς ἢ πορνοβοσκὸς, ὥσπερ Κτησιφῶν; οἱ δὲ γε ἄλλοι πεπαίδευνται. Ταὐτὰ τίς ψηφισάμενος τῶν καλῶν ἢ δικαίων, ἐπανελθὼν οἴκαδε παιδεύει τὸν υἱόν; ὁ δέ γε εἰκότως ὑ πείθεται· ἀλλὰ τὸ νουθετεῖν ἐντεῦθα ἐνοχλεῖν ἤδη δικαίως ὀνομάζεται. Ὡς οὖν μὴ μόνον κρίνοντες ἀλλὰ καὶ θεωρήμενοι, οὕτω τὴν ψῆφον φέρετε εἰς ἀπολογισμὸν τοῖς μὲν νῦν παροῦσι τῶν πολιτῶν, ἐπερησομένοις δὲ ὑμᾶς τί ἐδικάζετε. Εὖ γὰρ ἴσε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι τοιαύτη δόξει ἡ πόλις εἶναι, ὁποῖός τις ἂν ἧ ὁ κηρυττόμενος. Ἐσι δὲ ὄνειδος μὴ τοῖς προγόνοις ὑμᾶς, ἀλλὰ τῇ τοῦ Δημοσθένους ἀνανδρίᾳ προσεικασθῆναι.

ϛβ'. Πῶς ὖν ἄν τις τὴν τοιαύτην αἰσχύνην ἐκφύγοι; ἐὰν τὰς προκαταλαμβάνοντας τὰ κοινὰ καὶ φιλάνθρωπα τῶν ὀνομάτων, ἀπίσους ὄντας τοῖς ἤθεσι,

Digitized by Google

φυλάξησθε. Ἡ γὰρ εὔνοια καὶ τὸ τῆς δημοκρατίας ὄνομα κεῖται μὲν ἐν μέσῳ· φθάνουσι δ' ἐπ' αὐτὰ καταφεύγοντες τῷ λόγῳ, ὡς ἐπιπολύ, οἱ τοῖς ἔργοις πλεῖσον ἀπέχοντες. Ὅταν ἴν λάβητε ῥήτορα ξενικῶν στεφάνων καὶ κηρυγμάτων ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐπιθυμοῦντα, ἐπανάγειν αὐτὸν κελεύετε καὶ τὸν λόγον (ὥσπερ τὰς βεβαιώσεις τῶν κηρυγμάτων ὁ νόμος κελεύει ποιεῖσθαι) εἰς βίον ἀξιόχρεων καὶ τρόπον σώφρονα· ὅτῳ δὲ ταῦτα μὴ μαρτυρεῖται, μὴ βεβαιῦτε αὐτῷ τὰς ἐπαίνους· ἢ τῆς δημοκρατίας ἐπιμελήθητε, ἤδη διαφευγούσης ὑμᾶς. Ἡ ὑ δεινὸν ὑμῖν δοκεῖ εἶναι ὅτι τὸ μὲν βουλευτήριον ἢ ὁ δῆμος παροῦται, αἱ δ' ἐπισολαὶ καὶ αἱ πρεσβεῖαι ἀφικνῦνται εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας, ὑ παρὰ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων, ἀλλὰ παρὰ τῶν πρωτευόντων ἐν τῇ Ασίᾳ καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ; Καὶ ἐφ' οἷς ἐσὶν ἐκ τῶν νόμων ζημία θάνατος, ταῦτά τινες ὑκ ἐξαρνῦνται πράτ|ειν, ἀλλ' ὁμολογῦσιν ἐν τῷ δήμῳ, ἢ τὰς ἐπισολὰς ἀλλήλοις παραναγινώσκυσι· ἢ παρακελεύονται ὑμῖν οἱ μὲν, βλέπειν εἰς τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα, ὡς φύλακες τῆς δημοκρατίας· ἕτεροι δ' αὐτῦσι δωρεὰς, ὡς σωτῆρες τῆς πόλεως ὄντες. Ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῆς ἀθυμίας τῶν συμβεβηκότων, ὥσπερ ἀραγεγηρακὼς ἢ παρανοίας ἑαλωκὼς, αὐτὸ μόνον τὔνομα τῆς δημοκρατίας περιποιεῖται, τῶν δ' ἔργων ἑτέροις παρακεχώρηκεν. Επειτ' ἀπέρχεσθε ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν ὑ βεβουλευσάμενοι, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ τῶν ἐράνων, τὰ περιόντα νεμάμενοι. Ὅτι δ' ὑ ληρῶ, ἐκεῖθεν τὸν λόγον θεωρήσατε.

Digitized by Google

§γ'. Εγένετο τὶς (ἄχθομαι δὲ πολλάκις μεμνημένος τὰς ἀτυχίας τῆς πόλεως) ἐνταῦθ' ἀνὴρ ἰδιώτης, ὃς ἐκπλεῖν μόνος εἰς Σάμον ἐγχειρήσας, ὡς προδότης τῆς πατρίδος αὐθήμερον ὑπὸ τῆς ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλῆς θανάτῳ ἐζημιώθη. Ἕτερος δ' ἰδιώτης ἐκπλεύσας εἰς Ῥόδον, ὅτι τὸν φόβον ἀνάνδρως ἤνεγκε, ὡρῶν ποτὲ εἰσηγγέλθη, καὶ ἴσας αἱ ψῆφοι αὐτῷ ἐγένοντο· εἰ δὲ μία μόνον μετέπεσεν, ὑπερώρις ἂν ἦ ἀπέθανεν. Αντιθῶμεν δὴ τὸ νῦν γινόμενον. Ανὴρ ῥήτωρ ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιος, ἔλιπε μὲν τὴν ἀπὸ στρατοπέδου τάξιν, ἀπέδρα δ' ἐκ τῆς πόλεως· οὗτος στεφανοῦσθαι ἄξιος καὶ κηρύττεσθαι οἴεται δεῖν· ὃν ἀποπέμψετε τὸν ἄνθρωπον, ὡς κοινὴν τῶν Ἑλλήνων συμφοράν; ἢ συλλαβόντες ὡς λῃστὴν τῶν πραγμάτων, ἐπ' ὀνομάτων διὰ τῆς πολιτείας πλέοντα, τιμωρήσετε; Καὶ τὸν καιρὸν μέμνησθε, ἐν ᾧ τὴν ψῆφον φέρετε· ἡμερῶν μὲν ὀλίγων μέλλει τὰ Πύθια γίνεσθαι, καὶ τὸ συνέδριον τὸ τῶν Ἑλλήνων συλλέγεσθαι. Διαβέβληται δ' ἡμῶν ἡ πόλις ἐκ τῶν Δημοσθένους πολιτευμάτων περὶ τὰς νῦν καιρούς. Δόξετε δὲ ἐὰν μὲν τοῦτον στεφανώσητε, ὁμογνώμονες εἶναι τοῖς παραβαίνουσι τὴν κοινὴν εἰρήνην· ἐὰν δὲ τοὐναντίον τούτῳ πράξητε, ἀπολύσετε τὸν δῆμον τῶν αἰτιῶν.

§δ'. Μὴ ἵν' ὡς ὑπὲρ ἀλλοτρίας, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ οἰκείας τῆς πόλεως βουλεύεσθε· καὶ τὰς φιλοτιμίας μὴ νέμετε, ἀλλὰ κρίνετε, καὶ τὰς δωρεὰς εἰς βελτίω σώματα καὶ ἀξιολογωτέρους ἄνδρας ἀπόθεσθε. Καὶ μὴ μόνον τοῖς ὠσὶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄμμασι διαβλέψαντες εἰς

ὑμᾶς αὐτὺς βυλεύσασθε, τίνες ὑμῶν εἰσιν βοηθήσοντες Δημοσθένει· πότερον οἱ συγκυνηγέται, ἢ οἱ συγγυμνασαὶ αὐτοῦ ὅτ' ἦν ἐν ἡλικία. Ἀλλὰ μὰ τὸν Δία τὸν Ολύμπιον, ὐχ οὗς ἀγρίως κυνηγετῶν, ὐδὲ τῆς τοῦ σώματος εὐεξίας ἐπιμελύμενος διατετέλεκεν, ἀλλ' ἐπασκῶν τέχνας ἐπὶ τὺς τὰς ὑσίας κεκτημένυς διαγεγένηται.

Αἰ. Αλλ' εἰς τὴν ἀλαζονείαν ἀποβλέψαντες, ὅταν φῇ Βυζάντιον μὲν ἐκ τῶν χειρῶν πρεσβεύσας ἐξελέσθαι τοῦ Φιλίππυ, ἀποσῆσαι δὲ Ακαρνᾶνας, ἐκπλῆξαι δὲ Θηβαίυς δημηγορήσας· (οἴεται γὰρ ὑμᾶς εἰς τοσῦτον εὐηθείας ἤδη προβεβηκέναι, ὥσε κὴ ταῦτα ἀπατεισθήσεσθαι ὥσπερ Πειθὼ τρέφοντας, ἀλλ' οὐ συκοφάντην ἄνθρωπον ἐν τῇ πόλει) ὅταν δ' ἐπὶ τελευτῆς ἤδη τοῦ λόγυ συνηγόρυς τὺς κοινωνὺς τῶν δωροδοκημάτων αὐτῷ παρακαλῇ, ὑπολαμβάνετε ὁρᾶν ἐπὶ τῦ βήματος, οὗ νῦν ἐγὼ λέγω, ἀντιπαρατεταγμένυς πρὸς τὴν τύτων ἀσέλγειαν τὺς τῆς πόλεως εὐεργέτας. Σόλωνα μὲν τὸν καλλίστους νόμους κοσμήσαντα τὴν δημοκρατίαν, ἄνδρα φιλόσοφον καὶ νομοθέτην ἀγαθὸν, σωφρόνως, ὥσπερ προσῆκεν αὐτῷ, δεόμενον ὑμῶν μηδενὶ τρόπῳ τὺς Δημοσθένυς λόγυς περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν ὅρκων κὴ τῶν νόμων· Αριστείδην δὲ τὸν τὺς φόρυς τάξαντα τοῖς Ἕλλησιν, (οὗ τελευτήσαντος τὰς θυγατέρας ἐξέδωκεν ὁ δῆμος) σχετλιάζοντα ἐπὶ τῷ τῆς δικαιοσύνης προπηλακισμῷ· καὶ ἐπερωτῶντα, εἰ οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ οἱ μὲν πατέρες ὑμῶν Αρθμιον τὸν Ζελείτην κομίσαντα εἰς τὴν Ελλάδα

Digitized by Google

τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον, ἐπιδημήσαντα εἰς τὴν πόλιν, ωρίξενον ὄντα τῦ δήμυ τῶν Αθηναίων, παρ' οὐδὲν μὲν ἦλθον ἀποκτεῖναι, ἐξεκήρυξαν δ' ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐξ ἁπάσης ἧς Αθηναῖοι ἄρχυσιν· ὑμᾶς δὲ Δημοσθένην ὑ κομίσαντα τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον, ἀλλὰ δωροδοκήσαντὰ ϗ ἔτι ϗ νῦν κεκτημένον, χρυσῷ σεφάνῳ μέλλετε σεφανῦν; Θεμιστοκλέα δὲ καὶ τὺς ἐν Μαραθῶνι τελευτήσαντας, ϗ τὺς ἐν Πλαταιαῖς καὶ αὐτὺς τοὺς τάφυς τῶν προγόνων οὐκ ἂν οἴεσθε ἀτασεταίζαι, εἰ ὁ μετὰ τῶν βαρβάρων ὁμολογῶν τοῖς Ἕλλησιν ἀντιπρᾶξαι σεφανωθήσεται;

ϛ'. Ἐγὼ μὲν ὖν, ὦ Γῆ, ϗ Ἥλιε, καὶ Ἀρετὴ, καὶ Σύνεσις, ϗ Παιδεία, ᾗ διαγινώσκομεν τὰ καλὰ, καὶ τὰ αἰσχρὰ, βεβοήθηκα, ϗ εἴρηκα. Καὶ εἰ μὲν καλῶς ϗ ἀξίως τῦ ἀδικήματος κατηγόρηκα, ἔπον ὡς ἐβυλόμην· εἰ δὲ ἐνδεεσέρως, ὡς ἐδυνάμην. Ὑμεῖς δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων, καὶ ἐκ τῶν παραλειπομένων, αὐτοὶ τὰ δίκαια ϗ τὰ συμφέροντα ὑπὲρ τῆς πόλεως ψηφίσασθε.

ΤΕΛΟΣ.

Digitized by Google

ARGUMENTUM

ORATIONIS

IN CTESIPHONTEM.

DECRETUM tulit Cteſiphon, ut Demoſthenes, filius Demoſthenis ex pago Paeaniâ, aureâ coronâ donaretur; eaque donatio diebus Bacchanalium, cùm hiſtriones tragoedias jam acturi eſſent, fieret, quia tum dicti tum factis optimè de populo Athenienſi mereri ſemper perſtiterit. Decretum hoc, quia à legibus abhorreret, in judicium vocavit Aeſchines. Inducit verò tria accuſationis quaſi capita ſumma et firmamenta; unum, quod Demoſthenem priuſquam rationes retuliſſet coronâ donandum decreverit, cùm tamen Lex Magiſtratum, rationibus non relatis, coronâ donari apertè vetuerit: Et hoc caput ad *ſubſtantiam* quaeſtionis ſpectat. Alterum, quòd coronae praeconium in Theatro fieri juſſerit, quod lex itidem diſertè vetat. Et hoc ad *qualitatem* quaeſtionis attinet. Tertium verò et ultimum, quòd in decreto falſa perſcripſerit; quoniam Demoſthenes neque vir bonus eſſet, neque dignus coronâ. Et id quoque ad actionem de violatis legibus referrendum eſt; ſiquidem lata eſt lex quae, nequis in decretis falſa

Digitized by Google

perſcribat, interdicit. Hoc denique ad *qualitatem* quaeſtionis ſpectat. Adverſarii verò tres objectiones anticipat: Duas quidem ad illud primum quod adducturus eſt Demoſthenes, ſe ſcilicet non geſſiſſe magiſtratum, nec murorum refectionem eſſe magiſtratum, ſed tantummodò negotium quoddam et curationem: Sed ſi magiſtratum eam eſſe concedatur, ſe, quòd de proprio ſumptu, nullis à populo acceptis pecuniis, muros reficeret, rationibus reddendis non eſſe obnoxium. Hoc utrumque ad *qualitatem* quaeſtionis refertur. Contra hoc autem ultimum adducit conjuncturale firmamentum, nec tamen probat: Demoſthenem nempe nihil de ſuâ pecunia erogâſſe, ſed decem talenta ad operis ſumptum à Senatu accepiſſe. Hoc ad *ſubſtantiam* quaeſtionis pertinet. Contra ſecundum verò caput, cum Demoſthenes Legem proferret, quae poteſtatem dat ut in Theatro, ſi populus id decreto comprobaverit, fiat praedicatio, reſpondet Aeſchines Legem hanc non de civicis ſed de exteris tantùm coronis latam fuiſſe. Hoc quoque ad *ſubſtantiam* quaeſtionis ſpectat. Ad tertium verò multa ſingulatim regerit. Aitque ſe audiſſe Demoſthenem in quatuor tempora defenſionem ſuam partitum eſſe, ſingulaſque ſuas actiones et officia, quibus aliquando functus eſſet his temporibus diſtinxiſſe. Primum itaque tempus conſtituit, quo cum Philippo de Amphipoli bellum primum gereretur. Secundum, quo pace uteretur civitas. Tertium, quo ſecundum bellum gereretur, uſque ad infeliciſſimum

Digitized by Google

illum in Choroneâ conflictum. Quartum denique dicit esse de iis rebus, quae Athenienſibus cum Alexandro interceſſerunt, et in quibus jam tum verſabantur. Ac in primo quidem tempore Demoſthenem dicit authorem extitiſſe, ut ſordidam et infamem pacem, diſtracto etiam ab hâc ſocietate atque excluſo communi Graecorum Conſeſſu, ſanciret civitas. In ſecundo autem, quòd belli contra Philippum geſti ipſe ſuaſor eſſet et impulſor. In tertio itidem dicit eum perfeciſſe ut bellum ſacrum exarderet, ut ea quae Phocenſes paſſi ſunt evenirent, ut Athenienſes apud Chaeroneam acerbiſſimâ clade mulctarentur; ſiquidem perſuadere nunquam deſtiterit, donec cives Atticos et omnes eorum ſocios foederatos ad pugnam cum Philippo committendam impuliſſet. In quarto denique quod adverſus Alexandrum pro civitati nihil poſtea aut conſaluit aut geſſit. Deinde totam Demoſthenis vitam incuſat et criminatur; in paucis etiam Cteſiphontem coarguit, et, ut pro ſe ipſe reſpondeat, poſtulat et requirit. Haec quidem ſunt capita ſumma et firmamenta. Judicio tamen vicit Demoſthenes. Aeſchinem culpant nonnulli, quòd in legum violatarum actione non diutiùs moraretur, ſed Demoſthenem illico ipſum, qui in civili adminiſtratione ſe optimè geſſerat, infectaretur, et reipublicae malè tractatae accuſaret. In hoc enim impenſiùs laborat et contendit Aeſchines, *Jam verò*, ait, *pars accuſationis mihi ſupereſt prolixior, in quâ acerrimum ſtudium poſiturus ſum: Quae quidem ea continet commenta,*

Digitized by Google

quamobrem Demoſthenem coronâ dignum arbitratur Cteſiphon. Sed videant ii qui hoc Aeſchini vitio vertunt, an non rectiſſimè ſit factum. Cùm enim omnes in hâc opinione conſederint, Demoſthenem praeſtantiſſimè et ampliſſimè rempublicam tractâſſe, et magnum quiddam et mirificum de illius virtute exiſtimarent, jure optimo ſuſpicabatur Aeſchines verba, quae de actione legis violatae fierent, frigida futura et infirma, niſi etiam contrariam opinionem auditoribus incuteret, quòd nempe Demoſthenes malevolo in populum eſſet animo, et in rebus publicis ſordidè et nequiter verſatus. Quocirca plurimum operae et ſtudii in hâc accuſationis parte impendit, in hâc intenſiùs haeret et moratur. In culpâ ponet fortaſſe aliquis exordium ut tragicum quiddam ſonans, ut nimium et redundans, et ad perorationem denique propriùs accedens.

Digitized by Google

AESCHINIS

IN

CTESIPHONTEM

ORATIO.

1. QUANTA apparatu, Athenienſes, quantiſque copiis inſtruatur forum, quanta ſit certorum hominum in prehenſando ſedulitas, ne in civitate juſta et uſitata judiciorum ratio teneatur, nemo non videt: Ego tamen Diis primùm confiſus deinde legibus veſtrâque prudentiâ, huc prodeo, ſiquidem nullas *adverſariorum* coitiones plus ponderis apud vos quàm legis et jura habituras arbitror.

2. Vellem quidem, Athenienſes, et Quingentorum Senatus, et conciones publicae à praefectis ſuis juſtâ moderatione regerentur. Vellem etiam verecunda illa *in aperiendis ſententiis* oratorum conſuetudo, à Solone primùm inſtituta, authoritate priſtinâ valeret: nempe ut ea primum, qui ex civibus eſſet aetate provectior, in ſuggeſtum citra motum omnem et perturbationem pudenter aſcendenti, conſilium, quod lon-

Digitized by Google

ginquí temporis usu civitati optimum percepit, exponere liceret; deinceps verò ut et alii, quicunque voluerint, sigillatim et per vices, aetatis etiam ratione habitâ, de singulis rebus sententiam suam liberè possent proferre. Sic enim mihi videretur et civitatis administrationi optimè consultum iri, et controversiis multò pauciorbus locum fore relictum. Cùm vero haec instituta, quae communi omnium consensu olim erant praeclarissima, hâc aetate violentur: Cùm nonnulli decreta legibus antiquis contrariâ pro libitu ferant, quae alii etiam, curiae praesides non honestis studiis delecti, sed per coitionem ad id ipsum allegati adornatique, suffragiis suis confirmant: Cùm eos qui summum curiae locum rite sunt fortiti, vestraque suffragia legitimè renunciant, iidem isti, qui Rempublicam non jam ampliùs ad omnes communi, sed ad se solos privato quodam jure pertinere censent, in judicium adducere minitantur: cùm denique, redactâ in potestatem plebe, dominationem sibi arripiant; et judicia, quae à legibus oriuntur, irrita faciant, ea verò, quae ex plebiscitis fiunt, iracundi pronuntient: *Ex quo haec inquam facta sint*, silet pulcherrimum illud praeconium omniumque quae in urbe sunt maximè modestum, *in quo ii primùm qui annos supra quinquaginta erant nati, deinde Athenienses caeteri ad verba inconfessu facienda citabantur.* Audaciam verò et insolentiam Oratorum jam neque leges, neque Reipublicae Rectores, neque clarissimi illi Curiae Praesides,

Digitized by Google

neque Tribus quam penes prima sunt subsellia, decima civitatis pars, coercere possunt.

3. Cùm igitur haec ita se habeant; cùm talis sit (uti vos ipsi facilè sentitis) civitatis vestrae status; hoc unum (si quid est in me prudentiae) quo Respublica confirmetur, restat remedium, judiciorum de violatis legibus *vindicatio*. Quòd si haec quoque vel vos ipsi, vel alii vestro permissu refixerint, augurari non est arduum, vos totam propemodum Rempublicam *ambitiosis* quibusdam hominibus inscienter prodituros. Probè enim nostis, Athenienses, tria esse apud omnes gentes dominationis genera; Unius, Paucorum, et totius Populi principatum. Ex quibus duo illa priora eorum arbitrio, qui praesunt, administrantur: civitates verò, in quibus dominatur populus, statis legibus *reguntur*. Unusquisque igitur vestrûm probè intelligat se eo ipso die, quo in judicium venerit legum violatarum litem decreturus, de suâ etiam ipsius dicendi licentiâ et securitate pronunciaturum. Quamobrem in ipso sacramenti initio Judices obstrinxit legislator, ut juxta leges suffragia ferrent: illud nimirum pro comperto habuit, si civitatis leges servarentur, unà etiam servari imperium populare. Oportet igitur vos, dum haec omnia memoriae vestrae penitus sunt infixa, eos, qui decreta à legibus abhorrentia conscribunt, acriter odisse: nec ullum hujusmodi crimen leve aut minutum, sed grande atque acerbum arbitrari. Hoc porro aequissimum jus neminem vobis ex

Digitized by Google

ripere patiamini: neque imperatorum patrociniis (qui jamdiu, oratoribus quibusdam adjutores adsciti, Reipublicae statum evertunt) neque hospitum solicitationibus (quos quidem nonnulli subornant et, quamvis legum in gerendis magistratibus violatarum sint rei, judicio tamen liberantur) *nemini, inquam, de hâc vestrâ potestate quicquam concedite.* Sed quemadmodum in praelio puderet vos ordinem et stationem, à duce assignatam, deserere; ita etiam et nunc pudeat ab eo loco migrarè, in quo à legibus constituti estis hoc ipso die, publicae libertatis propugnatores.

4. Illud etiam (Judices) memoriâ quàm tenacissimè custodite, omnes reliquos cives vestrae fidei et tutelae Rempublicam credidisse; quorum alii quidem hodiernae interfunt causae, alii verò absunt rebus privatis occupati. Quos vos summâ reverentiâ prosecuti et sacramenti legumque memores, si Ctesiphontem et à legibus et à veritate civitatisque commodo maximè alienum decretum tulisse apertè evicerim, abrogate Athenienses plebiscita legibus repugnantia, dominationem popularem civitati confirmate, eos, qui in gerendâ Republicâ nec legum sanctitati, nec vestro, nec communi commodo consulunt, gravi supplicio coercete. Tum denique si eo animo affecti orationem meam audieritis, certò novi vos justitiae sacramentoque, quo obstricti estis, congruentem, Reique publicae vehementer utilem, sententiam pronuntiaturos.

5. Jam verò de universâ accusatione satis multa

Digitized by Google

me praefatum esse confido. De legibus autem, quae contra eos qui reddendis rationibus sunt obnoxii statuuntur, et contra quas hoc decretum tulit Ctesiphon, pauca subjungam. Superioribus enim temporibus nonnulli summis officiis functi, et vectigalibus curandis praefecti, quamvis (oratorum quorundam ope, quos tum à plebe tum à Senatu *administros* sibi adsciverant) turpissimum lucrum fecissent, tamen laudibus suis et praeconiis *per urbem priùs decantatis* ne magistratûs gesti rationem redderent, multò antè praecavebant. Cùm ii igitur in disquisitionem vocarentur, accusatores quidem, sed multò magis judices, in maximam dubitationem et angustias redacti erant. Multi enim eorum, qui administrationis suae rationem reddere tenebantur, cùm manifestò repetundarum et sordidissimi peculatûs arguerentur, è judiciis tamen evaserunt. Quod mihi sanè non mirum videtur. Opprobrio enim, opinor, judicibus esset, si idem ille, de quo nuper in ludis publicis praeconium fieret, quòd virtutis ergô et justitiae aureâ à populo coronâ donaretur, in eâdem urbe, forsan etiam et eodem anno, certè non ita multò post, furti causâ repetundarum damnatus è foro exire videretur. Quocirca judices *hâc necessitate pressi*, non prout criminis turpitudo postularet, sed quo civium pudori consuleretur, sententiam ferre cogebantur.

6. Haec cùm legislator aliquis animadvertisset *incommoda*, legem sanè optimam rogavit, quae, ne reddendis rationibus obnoxii coronâ donentur, disertè ve-

Digitized by Google

tat. Sed quanquam ea fuerit legislatoris cautio et prudentia, excogitantur tamen *callida* quaedam et *veteratoria* verborum *aucupia*, quae vim legis et authoritatem eludunt: quorum nisi quis certiores vos faciat, imprudenter eritis decepti. Eorum enim nonnulli, qui rationis reddendae judicio obstrictus coronâ donant, naturâ quidem sunt moderati (siquis tamen eorum moderatus dici potest, qui scita legibus adversa conscribunt;) sed rei *suapte naturâ* turpi *honestum* quoddam *integumentum* praetendunt. Decretis enim *simile huic* aliquid infarciunt, se velle eum, qui administrationis suae quaestionem debet subire, coronâ donatum iri, postquam rationes retulerit: et tamen civitas aequam utrobique patitur injuriam; praeciduntur enim praeconiis et coronis *illae, quae exigendae erant*, rationes. Qui verò istiusmodi decretum facit, concilio innuit, se quidem contra leges id scripsisse, delicti verò ipsum pudere. Ctesiphon verò et legem illam de rationibus reddendis latam transgressus, et excusationem (cujus jam nunc memini) omittens, scito jussit Demosthenem, priusquam officio defunctus fuerit, priusquam rationes retulerit, coronâ donari.

7. Aliam porro, Athenienses, excusationem et quae aliquantùm cum superiore pugnat, afferent: dicentque quòd cuicunque ex plebiscito demandatum fuerit negotium, is non magistratum sed tantummodò curationem quandam et administrationem obierit. Magistratus verò appellant eos, quos Thesmothetae in

Digitized by Google

templo Theſei ſortitione factâ conſtituunt; eos praetereà (nempe exercitûs Praefectos, equitum magiſtros) caeteroſque id genus Magiſtratus) quos populus in comitiis per ſuffragia declarat: reliqua verò omnia munera, negotia eſſe et occupationes per decretum mandata. Contra vero has quaeſitas excuſationes legem veſtram ob oculos dabo, quam vos ipſi, ne ſpecioſis hiſce commentis ulla praeberetur occaſio, ſanxiſtis. In eâ enim diſertis verbis ſcribit legiſlator, *omnia illa munera quae populi ſuffragiis ſciſcuntur* (advertite quaeſo ut ſub uno nomine cuncta, quae populi ſuffragiis ſciſcuntur, comprehendat) *magiſtratus eſſe:* quibus addit *eos etiam qui aliquam in civitate adminiſtrationem ultra triginta dies obeunt, eos praeterea qui publicis operibus praeſunt, et eos denique qui juris dicendi poteſtatem accipiunt:* Demoſthenes autem muris reficiendis eſt curator, unus ex ſummorum operum magiſtratibus; operibus item Praefecti omnes juris dicendi authoritatem habent. Et hos quidem omnes non rem adminiſtrari, ſed magiſtratum gerere jubet *lex*, poſtquam in judiciali foro fuerint probati: ſiquidem nec magiſtratus qui ſorte ſunt delecti, niſi bene cogniti priùs et ſpectati, ad officii munus exequendum admittuntur. Jubet etiam eos, uti et omnes alios magiſtratus, apud tabularum cuſtodes et ratiociniorum praefectos in codices referre rationes. Ut igitur me vera dixiſſe cognoſcatis, recitentur leges.

Digitized by Google

LEGES.

8. Cum igitur, Athenienſes, officia illa publica, quae Magiſtratus appellat legis ſcriptor, iſti curationum nomine ſignent et nuncupent, veſtrum eſt eorum impudentiae leges opponere. Facite etiam ut ſciant vobis non gratum eſſe callidum ſententiarum artificem, qui *ſubdolis*, verborum *aucupiis* leges labefactare confidit. *Immo ſentiant* quantò in dicendo ſit praeſtantior, qui legibus contraria decreta perſcribit, vos tantò acriùs in eum concitari et incendi. Debet enim oratoris vox cum legibus latis conſentire: ubi verò aliud dicit lex, aliud orator, veſtrum eſt ſecundum legis aequitatem ſententiam ferre, non ut perdita iſtius ſuadet impudentia.

9 De illâ verò inexpugnabili ratione, quâ mirè adeò ſe effert Demoſthenes, pauca praemittam. Sic enim ille diſceptabit, muris reficiendis me eſſe curatorem fateor: ſed in civitatem de meo centum minarum impenſam feci, et aedificium amplius multò atque ornatius extruxi. Quid igitur eſt cauſae cur rationes à me exigantur, niſi quis benevolentiae ſuae rationem reddere ſit obſtrictus. Sed excogitatas haſce argumentationes diluet mea reſponſio, quam quidem valdè aequam et utilem *omnes uno ore libenter agnoſcetis*. In hâc enim civitate tam magnâ et perantiquâ nemo ex iis, qui in qualicunque publico munere verſantur, rationibus reddendis eſt ſolutus. Quod vobis primùm

Digitized by Google

explicabo in iis quae maximè miranda et ſupra fidem videantur. Sacerdotes enim ſive mares ſive foeminas, et omnes eos etiam qui ad Deos pro vobis, honorario tantùm aliquo accepto, ſupplices accedunt, rationes referre jubet lex. Quibus inſuper adjungit familias etiam, quales ſunt Eumolpides, Ceryces, aliique omnes ejuſdem generis. Praefectos item triremium hoc judicio teneri jubet, immo eos qui non publicam pecuniam tractant, non multum à cenſu veſtro furantur, nihil interim de ſuo impendunt, veſtroſque tantùm nummos aerario reddunt, cùm ſuos erogâſſe impudenter jactitaverint; eos, inquam, quos patrimonia ſua ad veſtram gratiam conciliandam expendiſſe, nemini non eſt compertum. Neque tantùm triremium Praefecti, ſed maxima quoque, quae in civitate ſunt, concilia ſub hanc judiciorum cenſuram veniunt. Jubet enim lex ipſum Areopagitarum conſeſſum rationes ſuas apud aerarii cuſtodes in tabulas referre, eoſque maximarum et graviſſimarum cauſarum arbitros veſtris calculis ſubjici. Ipſius igitur Areopagi Senatores *ante relatas rationes* coronâ donari non ſolent. Nec enim *donationem hanc*, quanquam in honorem illum conſequendum vehementer admodum annitantur, *ambiunt*: ſiquidem iis non ſatis eſt ſiquis peccatum non admiſerit, ſed ſi peccaverit, acriter caſtigant. Veſtri autem oratores luxui indulgent, licentiâque impunè exultant. Poſtremò concilium Quingentorum reddendis rationibus obnoxium fecit legiſlator. Et adeò vehementer

Digitized by Google

iis, qui rationes nondum retulerunt diffidit, ut in initio legum diſertè vetuerit Magiſtratum, rationibus non relatis, peregrè proficiſci. Cavendum nempe duxit, ne fortè publicis rebus et pecuniis malè adminiſtratis et proditis, in fugam ſe conjiceret *Magiſtratus*. Rurſum vetat etiam nequid de patrimonio ſuo conſeceret, nequod in Deorum templis donum ſuſpendat, vetat ne adoptetur, ne quem bonis ſuis haeredem inſtituat, aliaque permulta, antequam rationes ab eo ſint relatae. Uno *ut dicam* verbo, facultates eorum, qui officii ſuſcepti rationem nondum reddiderunt, pro pignore detinentur, donec de adminiſtratione ſuâ retulerint. Sed ſit quiſpiam qui nihil ex pecuniâ publicâ aut accepit aut inſumpſit, magiſtratu tamen aliquo interim functus: etiam hunc jubet lex rationes apud theſauri cuſtodes referre. Quomodo autem ille, qui nihil ex aerario aut ſumpſit aut impendit, civitati rationem referre debeat, paulò infra lex ipſa oſtendit. Jubet enim hoc ipſum tabulis inſcribi, quòd neque quicquam à civitate recipiſſet neque erogâſſet. In hâc enim civitate nihil eſt quod ſub examen non veniat, nihil quod à diſquiſitione ſit immune, nihil denique de quo non *exquiſitiſſima* fiat perſcrutatio. Ut tamen haec vera eſſe pernoſcatis, legis ipſas audite.

LEGES.

10. Cùm igitur in hoc magnificè ſe jactabit Demoſthenes, dicetque ſe propter largitionem, *quam in*

Digitized by Google

civitatem de suo fecit, rationibus referendis non esse obnoxium, *huic defensioni* sic occurrite: oportebat te tamen, ô Demosthenes, ratiocinatorum praeconi permisisse, ut pro more, siquis vellet, ad accusandum citaret. Permitte quaeso ut civium aliquis tecum arguat, te *non tantùm* nihil de tuo contulisse, sed ex decem illis talentis, quae ad muros reficiendos à civitate accepisti, satis pauca impendisse. Ne *quaeso* gratiam hanc et laudem liberalitatis tibi *ita insolenter* arroga; ne judicibus liberam sententiam per vim eripe, nec in gerendâ republicâ leges antecede sed sequere. Haec enim sunt quae populi jura et potestatem firmant et tutantur. De his igitur futilibus eorum causis et commentis satis multa me dixisse censeo. Quòd autem, ubi Ctesiphon hoc scitum scripsit, Demosthenes revera nondum rationes retulerat, cùm jam tum et aerario theatrali et muris reficiendis praefectus esset, ex tabellis publicis evincere conabor. Recita igitur quo Archonte, quo mense, quo die, quo denique in conventu theatralis pecuniae in administratio Demostheni mandaretur, ut *perspicuè videatis* eum in medio magistratu versatum fuisse, cùm coronam *Ctesiphontis* decreto consecutus esset.

SUPPUTATIO DIERUM.

Quanquam igitur nihil ampliùs probavero, aequissimo jure causâ caderet Ctesiphon: neque enim mea accusatio, sed publici libelli eum arguunt et condemnant,

Digitized by Google

11. Superioribus sanè diebus Custos à civitate erat delectus, qui in singulis tribuum imperiis reditus et vectigalia in publicas tabulas ratione initâ, referebat. Sed cùm tantam in Eubulo fidem reponeretis, omnes deinceps, ante legem illam Hegemonis, theatrali pecuniae populi suffragiis praepositi, commissam sibi habuerunt publicarum rationum curam et pecuniarum custodiam: quin et armarii fabricatio, navalium insuper et viarum curatio iis erat commendata: ii denique totam quasi civitatis administrationem *apud se* fermè *depositam* obierunt. Et hoc equidem dico non ut eos quoquo modo redarguam aut incusem, sed id duntaxat velim evincere, quòd legislator neminem, infimo licet magistratu effet functus, ante rationes redditas coronâ donari permittat. Ctesiphon verò Demosthenem, qui tum omnes unà magistratus gerebat, sine omni haesitatione coronâ donandum esse decrevit.

12. Ut autem *liquidò constet* eum muris reficiendis, cùm hoc decretum sanxit Ctesiphon, praefectum fuisse, etiam et pecuniae publicae custodem et coactorem, (quales sunt caeteri magistratus) judiciorum denique quaesitorem, ipsum Demosthenem et Ctesiphontem hujusce rei testes producam. Chaerondâ enim Archonte, *Thargelionis* vigesimo nono die in concione scitum fecit Demosthenes, ut secundo itemque tertio die *Scirrophorionis* Tribus omnes in concilium coirent: edixit praeterea, ut singulae Tribus viros, qui muris reficiendis et pecuniae ministrandae praefecti

Digitized by Google

essent, eligi curarent. Et in hoc sanè optimè se gessit *Demosthenes*; ut certi homines Civitati praestò essent, à quibus pecuniae impensae rationem posset repetere. Lege itaque decreta.

DECRETA.

13. Quin verò ille statim ex contrario respondebit, sibi neque sorte neque populi suffragiis murorum curationem obtigisse. Et in hoc Ctesiphon et Demosthenes permultùm sanè morabuntur. At mea *oratio* brevis admodum erit et perspicua, et quae artificia istorum ac fallacias statim refellet. Sed priusquam *illuc perrexero*, mihi pauca quaedam praefandi veniam date. Tria sunt apud nos, Athenienses, Magistratuum genera: ex quibus quidem illud quod sorte aut populi suffragiis confirmatur, nemini non satis innotescit. Alterum genus Magistratuum est, qui civile aliquod munus ultra triginta dies tractant, et quibus aliquod ex operibus publicis est commissum. Tertium verò diserte constituit lex, *et caeteri*, inquit, *omnes qui, electione creati, juris dicendi potestatem habent, Magistratu, postquam spectati fuerint, fungantur.* Si igitur excipiuntur illi qui vel sorte vel suffragiis sunt creati, superest ut ii, quos Tribus tribuumque trientes, et pagi Attici ex suis ad pecuniam administrandam assignant, magistratus sint delecti. Et hujusce modi fit *electio*, cùm, uti nunc, aliquid *per decreta* tribubus sit mandatum, *nempe* vel fossas extruere vel

Digitized by Google

triremes fabricari. Et ut omnia haec sciatis esse vera, recitentur vobis leges.

LEGES.

Meministis, Judices, praeceptum esse iis, qui ex tribubus fuerint delecti, magistratûs, postquam in Judiciali foro probarentur, officio fungi. Tribus verò Pandionia Demosthenem muris reficiendis praefecit, cui curationis nomine ad operis *sumptum* decem propemodum talenta donavit civitas. Alia vero lex disertè vetat magistratum, rationibus nondum relatis, coronâ donari. Orator verò iste, nullâ istiusmodi excusatione praemissâ, scito jussit Demosthenem, priusquam rationes retulerit, coronari: *In quem certè acerrimè animadvertetis, siquidem* juxta leges sententiam ferre sacramento estis obstricti.

14. Jam demum et legibus et decretis ipsisque adversariis in testimonium adductis, crimen comprobavi. Nec fieri potest ut quispiam violatarum legum reus manifestiùs convinci queat. Nunc verò vobis insuper òstendam, etiam et ipsam coronae praedicationem, *Ctesiphontis* jussu, contra leges habitam fuisse. Disertis enim verbis jubet lex, coronam, quam donat Senatus, in Curiâ, quam verò populus, in Concione promulgari: omnem verò alium planè excludit locum. Recita legem.

Digitized by Google

LEX.

Audiiſtis legem, Athenienſes, aequam ſanè et praeclaram. Oratoris enim (ut opinor) officium eſſe duxit legiſlator, ut gratiâ et honore, quo à civitate ſuâ *affectus eſſet*, contentus frueretur, non ut apud exteros ſe magnificè jactans laudes et praeconia turpiter captaret. Atque ea quidem erat legiſlatoris *ſententia*; à quâ quantùm diſceſſerit Cteſiphon, ſcito recitato facilè ſentietis.

DECRETUM.

Vidiſtis Athenienſes, legiſlatorem coronae, quae à populo donaretur, praedicationem in Pnyce *loco* concionis *legitimo*, nuſquam verò alibi fieri, juſſiſſe. Cteſiphon autem in theatro *eam fieri edixit*, non tantùm lege violatâ, ſed loco etiam commutato; neque Athenienſibus in concionem congregatis, ſed novis tragoedis fabulas agentibus; neque porrò coram populo, ſed Graecis; ut ii nobiſcum aequè ſciant qualem virum tam amplo honore, tam ingenti reverentia proſecuti ſumus.

15. Cùm igitur manifeſtè adeò decretum contra leges tulit *Cteſiphon*, Demoſthenem *conſilii ſocium* ſibi mox adſciſcet, quomodo fallaciâ et callido quodam artificio leges eludat: ego autem iſtorum aſtutias palam jam explicabo, ne vobis fortè imponant. Inficiari enim non poſſunt, quin lex diſertè prohibeat eum,

Digitized by Google

qui à populo coronâ donatur, extra concionem praedicari: adducent verò, quâ ſe *ſatis* defendi *arbitrantur*, legem Dionyſiacam; atque hujus ſanè certam quandam partem *callidè* excerpent, quò aures veſtras *faciliùs* decipiant judiciumque pervertant. Legem denique proferent, quae ab hâc *hodiernâ* causâ quam maximè aliena eſt: dicentque, duas eſſe leges de coronae promulgatione conſtitutas; quarum una quidem, illa nimirum jam antè à me laudata, apertè vetat de eo, qui à populo coronâ donatur, extra concionem praedicari; ſed tamen altera eſt (uti aiunt) huic prorſus contraria, quae in theatro, tragoedis ibi tum agentibus, praeconium fieri, ſi populus ita ſcitum fecerit, permittit. Et juxta hanc legem inquiunt decretum tuliſſe Cteſiphontem.

16. Ego verò, ut *diluam* iſtorum fallacias, legem veſtram in patrocinium meum advocabo: ad quam quidem tota haec mea accuſatio *quaſi vindicem quandam* ſe ſedulò convertit. Si enim revera talis in civitatem veſtram conſuetudo irrepſerit, ut leges irritae inter ratas referrentur, duaeque inter ſe repugnantes de eâdem re conſcriberentur, quid de veſtra republicâ ſentire poſſit quiſpiam, cùm eandem rem et jubeant ſimul leges et prohibeant? Sed haec ita ſe non habent, neque unquam erit apud vos tanta legum confuſio et diverſitas, *ut confligant et collidantur*: quin nec legiſlatori, qui populare imperium conſtituit, res illa non erat curae. Diſertè enim Theſmothetis edixit, ut

Digitized by Google

unoquoque anno leges in concione recenſerent, diligenti perquiſitione habitâ ſiqua lex alteri contraria eſſet ſcripta, ſiqua etiam olim abrogata inter ratas *haberet locum*, ſi denique alicubi eſſet pluſquàm una de eâdem re ſancita. Jubet eos praeterea, ſiquid hujuſmodi invenerint, ad decem Heroum ſtatuas in tabulis deferre; *jubet* civitatis principes concionem advocare, et nomina eorum, qui leges illas ſanxerint, aſcribere; *jubet denique* Praeſidum Praefectum populo permittere, ut unam legem aut alteram ſuffragio praeferrent: ita aliae hoc modo refixae, aliae erant confirmatae, ut una tantùm de eâdem re conſtituta eſſet lex. Recita leges.

L E G E S.

Si igitur vera eſſet, quam illi afferunt, oratio, duaequae de praedicatione ſtatuerentur leges, putarem certè, cùm diligenti adeò perquiſitione à Theſmothetis deprenſae eſſent, iiſque qui eas tulerint per civitatis Principes redditae, neceſſarium fuiſſe, ut altera ex legibus tolleretur. Sed cùm nihil tale quicquam factum videmus, apertè ſatis conſtat eos non tantùm falſa ſed etiam iſta, quae nullo modo fieri poterant, *impudenter* aſſerere.

17. Unde verò artificioſam hanc fallaciam eruerint, vobis oſtendam, ubi quam ob cauſam leges illae, quae ad theatralem praedicationem ſpectant, rogabantur, pauca fuero praefatus. Cùm enim ludi Tragici

Digitized by Google

in urbe celebrarentur, quidam coronae praeconium, veniâ à populo non impetratâ, fieri jusserunt: quorum quidem alii *in excusationem suam* nuntiabant quòd à contribulibus suis, alii quòd à municipibus coronam accepissent. Alii rursus, audientiâ per praeconem factâ, servos suos domesticos libertate donabant, et in hujusce manumissionis testimonium Graecos adhibebant. Ad haec porrò (quod maximè erat invidiosum) quidam pro gratiâ et hospitio, quo ab exteris civitatibus essent accepti, perfecerunt ut praeconium fieret se à populo, putà fortasse Rhodio vel Chio vel alio quocunque, virtutis ergò et magnanimitatis coronâ donari. Et in his quidem patrandis aliam prorsus *insistebant viam*, quàm ii, qui à Senatu vestro vel populo coronantur, *solent*; neque enim aut vestrum omnino consensum et decretum conciliare aut de vobis bene mereri *studebant*; sed ipsi sine vestrâ veniâ *ingratiis* sibi praeripiebant *coronam*. Hinc processit, ut spectatores, ludorum praefecti et histriones interturbarentur; ii autem, qui in theatro praedicabantur, laudem multò majorem consequerentur, quàm ii quibus coronam donavit populus. Hi quidem sibi praescriptam habuerunt, in quâ, et nusquam alibi, praeconium fieri deberet, concionem; de iis verò coram omnibus Graecis, qui *ad ludos confluxerunt*, praedicatum erat: et illi quidem vestrum consensum vestrumque scitum *ad praeconium faciendum* obtinebat, hi verò sine utrovis *de se nuntiandum esse perfecerunt*.

Digitized by Google

Cùm haec quidem advertiſſet legiſlator, legem ſcripſit, quae neque cum eâ lege (de iis nempe qui à populo coronam accipiunt latâ) commune quicquam habet, neque eam reſcindit (in theatro enim, non concione, erat tumultus) neque legibus antiquis (quod nequaquam licet) adverſatur: ſed ad eos tantùm qui ſine veſtro populi ſcito à contribulibus ſeu municipibus ſuis coronâ donabantur, ad eos qui ſervos ſuos manumittebant, ad coronas denique hoſpitales *lex illa pertinebat*. Quae diſertè vetat, nequis ſervum in theatro manumittat, nequis ſeu à contribulibus ſuis ſeu à municipibus ſeu alio quocunque coronatus *in theatro* praedicetur: alioqui *jubet* ignominiâ affici praeconem.

18. Cùm igitur lator legis apertè jubeat coronam, quae à Senatu datur, in curiâ, quae à populo, in concione promulgari; prohibeatque eam, quam contribules et municipes donant, in ludis Tragicis praedicari, nequis nimirum, coronis falſiſque praeconiis *quaſi* emendicatis, munificentiae et meritorum *in Rempublicam* famâ perfruatur: cùm eam prohibeat inſuper in hâc ipsâ lege à contribulibus aut municipibus aut alio quocunque, abſente populo et Senatu, nuntiari: his inquam omnibus remotis, quid reſtat niſi hoſpitales Coronae? Atqui jam quae me vera dixiſſe abunde ſatis evincat, magna argumenta ex ipſis legibus depromam. Jubet enim lex illam ipſam auream coronam, quae in theatro urbano promulgatur, ei, cui donabatur, ademptam, Minervae dedicari. At verò quis è

Digitized by Google

vobis populum Athenienſem tantae illiberalitatis damnare audeat? Non enim modò à communi omnium civium conventu, ſed et à privato quocunque abſit indoles tam parum generoſa, ut coronam, quam ipſe donavit, eodem tempore promulget, auferat et devoveat. At opinor ſanè conſecrationem, eò quòd corona eſſet hoſpitalis, fieri; nequis exterae cujuſpiam civitatis benevolentiam aucupatus, animo à patriâ ſuâ alieno evadat. Illam enim, quae in concione praeconis voce pronuntiatur, nemo conſecrat: ſed liberè licet ei, cui donatio fit, poſſidere; ut non modò ipſe, ſed omnes etiam illius poſteri hoc quaſi monimentum in domo conſervantes, in rempublicam nunquam ſint degeneres et ingrati. Et hanc ob cauſam aſcripſit legiſlator, ne extera corona in theatro praedicaretur, *Niſi ita populus ſcitum fecerit*; ut ea civitas, quae ex noſtratibus aliquem coronâ vellet donare, miſſis ad populum nuntiis, veniam oraret: *hoc enim pacto* illum, cui fit donatio, majorem vobis, quòd coronam promulgari permiſeritis, habere gratiam voluit, quàm iis à quibus accepit. Et haec vera eſſe ex ipſis legibus pernoſcetis.

L E G E S.

Cùm igitur, Athenienſes, iſti homines vos fallere conati dicant, in lege ſcriptum eſsè quòd, *Si populus ita ſciverit*, liceat iis *in theatro* coronari: mementote illis ita objicere, immo quidem fatemur, ſi alia quaevis civitas coronam donet; ſin autem populus Athenienſis,

Digitized by Google

constituitur locus in quo praeconium fieri debet, nam extra concionem praedicari apertè prohibent leges. Et si enim, *Ctesiphon*, quo spectant haec verba [*Nusquam verò alibi*] universam diem disceptaveris, nunquam hercle legitimum decretum à te latum fuisse evinces.

19. Jam verò pars accusationis mihi supereſt *prolixior*, in quâ acerrimum studium positurus sum: quae quidem ea continet commenta, quamobrem Demosthenem coronâ dignum arbitratur *Ctesiphon*. Ita enim in plebiscito scribit, *Et jubeo praeconem in theatro coram Graecis nunciare, quòd Demosthenes à populo Athenienſi coronâ donatur virtutis ergò et fortitudinis, et* (quod est omnium maximum) *quia tum dictis tum factis bene de republicâ mereri ſemper perſiſtit.* Jam verò simplex omnino et perspicua in posterum mihi erit oratio, et vobis, Auditores, judicatu facillima. Mihi enim accusatori incumbit, ut hoc vobis compertum faciam, laudes eas, quae Demostheni tribuuntur, falsas esse; cùm neque optima civitati dicere unquam coeperit, neque jam facere perseverat. Quòd si haec evicero, aequissimo jure causâ cadet Ctesiphon; cùm omnes leges disertè prohibeant, nequis in publicis decretis falsa perscribat. Reo autem probandum incumbit, quod *noſtrae ſententiae* contrarium est. Vos igitur nobis eorum, quae utrinque afferentur, eritis Judices; *cauſamque noſtram*, quae ita se habet, *ex aequo dirimetis.*

Digitized by Google

20. Ego verò ad *totam* Demosthenis vitam penitus enarrandam longiore multò oratione, *quàm nunc instituo*, opus esse arbitror. Quid enim ista nunc commemorem, quae propter vulneris actionem, nempe contusum caput, illi acciderunt, cùm in judicium apud Areopagum Demomelem Paeanienſem, consobrinum suum, adduxit? Quid ista quae in praefecturâ Cephisodoti, cum classis in Hellespontum proveheretur, *machinatus est*? quâ tempestate Demosthenes, cum unus esset ex triremium principibus, praefectum in navi suâ circumduceret, simul cum eo victitaret, sacrificaret, libaret (hâc scilicet illum benevolentiâ, pro necessitudine quae patri cum eo esset, dignatus) *postea tamen* non dubitavit, cùm lis ei de judicio capitis intenderetur, *eundem Cephisodotum* accusare. Quid ista *refricem*, quae ei cum Midiâ intercesserunt? quid tubera, quid colaphos, quos in orchestrâ, cùm ludi esset praefectus, accepit? quid *porrò exagitem* quo modo et injuriam, quâ ipse erat affectus, et populi judicium in *templo* Liberi contra Midiam pronunciatum triginta minis vendiderit? Haec quidem et alia hujusmodi complura libens praetereo, non quo vobis fallaciam intendere aut adversarii gratiam aucupari velim; sed vereor profectò ne à vobis hoc responsum feram, me quidem vera dicere videri, sed valdè perantiqua, in ore vulgi et communibus proverbiis versata. Jam verò, Ctesiphon, cujus famosissima facinora ab auditoribus ita cognita sunt et comperta, ut accusatori potiùs ti-

Digitized by Google

mendum sit, ne vetera et pervulgata recensere quàm nequa in illum fingere existemetur: utrùm oportuit, inquam, eum aureâ coronâ donari, an turpissimâ ignominiâ notari? utrùm oportuit te, qui et falsum et legibus adversum decretum ferre ausus fis, judiciorum authoritatem *impunè* contemnere, an civitati poenas dare?

21. De publicis verò criminibus planiùs paulò et apertiùs eloqui conabor. Siquidem audio Demosthenem, cùm de iis dicendi *vices* fuerint concessae, quatuor vobis tempora jam transacta, quibus ipse civitatem administrabat, dinumeraturum esse. Quorum utique primum illud constituit, quo tempore contra Philippum de Amphipoli bello contendimus: hoc verò tempus concludit pace illâ et societatis bellicae foedere, quod ipse unà cum Philocrate Agnusio (ut ego infra vobis ostendam) decreto confirmavit. Secundum autem tempus dicit esse illud, quo tutam tranquillamque pacem habebamus, nimirum ad eum usque diem, quo, pace, quâ utebatur civitas, solutâ et diremptâ, idem ille orator bellum denunciavit. Tertium verò, cùm bellum gessimus, usque ad infeliciſſimum illum in Chaeroneâ conflictum. Quartum denique, in quo jam versamur. His dinumeratis, statuit (ut mihi indicatur) provocare me et interrogare, utrius horum temporum illum accusem, quando eum non optimè administrâsse rempublicam contendam et asseverem: quòd si respondere noluero, si detrectavero, si faciem meam

Digitized by Google

prae facti turpitudine obduxero, integumentum meum (ait) revellet, ad suggestum abripiet, responsum denique meum vi extorquebit. Ne igitur iste viribus ita insolenter se efferat et contendat, ut vos Judices ad cavendum praemoniti sitis, deinde ut tibi, Demosthenes, coram Judicibus caeterisque, qui extra circumstant, civibus, coram Graecis denique, quibus studium fuit hodiernae causae interesse, respondeam (video verò tantam undiquaque hominum *multitudinem*, quanta ex omni aetatum memoriâ ad judicium publicum nunquam confluxit) tibi *inquam*, *Demosthenes*, *in os tuum coram* respondeo, quòd omnium eorum quatuor temporum, in quae tute ipse actiones tuas distinguis, arguo te et incuso. Et si modò Dii immortales ita voluerint, si Judices causam nostram pariter aequaliterque audierint et cognôrint, si demum ipse ea, quae te *perpetrâsse* probè pernovi, memoriâ complecti potuero, prorsus confido me Judicibus ostensurum esse, quòd Dii primùm deinde ii homines, qui justâ charitate et indulgentiâ rempublicam tractabant, civitati nostrae salutem contulerint; quòd verò calamitatum et aerumnarum omnium author fuerit unus Demosthenes. Et hunc quidem orationis ordinem persequi instituo, quo eum usurum esse accepi. Primùm enim loquar de primo tempore, deinde de secundo, deinde de tertio, postremo autem de iis rebus, in quibus jam versamur.

22. Ad illam igitur pacem, cujus tu unà cum

Digitized by Google

Philocrate author extitiſti, *orationem* meam refero. Vobis enim licuiſſet, Athenienſes, priorem illam pacem cum communi omnium Graecorum concilio ſancire, ſi certi homines vobis permiſerant, ut legatorum reditum, qui nunc temporis â vobis miſſi ad communis illius concilii ſocietatem contra Philippum Graecos cohortabantur et excitabant, expectaretis: *licuiſſet* exiguo temporis proceſſu imperium Graeciae communi omnium conſenſu obtinuiſſe. Sed ea omnia e manibus veſtris exciderunt propter Demoſthenem et Philocratem, propter turpiſſimas iſtorum ſordes et quaeſtus, quos dum nefariè facerent, foedus inter ſe inierunt, veſtraeque reipublicae peſtem machinabantur. Sin autem veſtrûm nonnullis raptim et derepente haec audientibus paulò incredibilior haec videatur oratio, caetera ſic attendite, quemadmodum, cùm in conceſſu de pecuniis jamdudum antè impenſis rationem repoſcimus, conſueviſtis: non rarò enim falſum rationum opinionem habentes de domo prodimus; poſtquam verò eae initae fuerint et confectae, nemo eſt indolis adeò durae et pervicacis quin eâ ſententiâ diſcedat, ut, quodcunque ipſa rationum ſubductio convicerit, veriſſimum eſſe fateatur. Ita etiam et nunc *eâdem aequitate* hanc cauſam attendite. Et ſiquis è vobis hîc nunc congreſſis *jamdudum* in hâc opinione confidat, Demoſthenem, conſiliorum omnium nefariorum, ſatellite atque adminiſtro Philocrate, nihil unquam pro Philippo dictitaſſe: *ſiquis* (*inquam*) *ita perſuaſum habet*,

Digitized by Google

nec liberet me nec condemnet, priusquam *ea quae dicenda restant* audierit: id enim injustum esset et periniquum. At si bonâ cum vestrâ venià tempora breviter perstringam et exponam, scitumque, quòd unà cum Philocrate fecit Demosthenes, producam: si ipsa veritatis authoritas et ratiocinatio Demosthenem coarguat et revincat, quòd complura cum Philocrate de primâ illa pace et societate decreta tulerit; quòd blanditiis supra fidem sordidis et inauditis Philippum palpaverit; quòd legatos ab eo jam tum reversuros non expectârit; quòd solus, quo minùs pax ea, quam cum Philippo sanxistis, cum communi Graecorum concessu comunicaretur, perfecerit; quòd author denique vobis extiterit, ut Cersobleptes Thraciae rex, amicus populi Athenienfis et focius foederatus, Philippo in mancipium traderetur: si haec omnia, *inquam*, luculenter evicerim, finite me per Deos immortales rem hanc aequissimam à vobis impetrare, ut Demosthenem hoc tempore, quod è quatuor primùm est, Rempubl. non bene tractâsse fateamini. Inde verò ordiar, unde facillimè sequi possitis.

23. Decrevit Philocrates, ut nuntios et legatos de pace et societate mittendi copia daretur Philippo. Scitum hoc, quasi legibus contrarium, in jus vocatur: dies judicii appropinquat; accusat Lycinus qui dicam scripserat, causam dicit Philocrates patrocinium suscipit Demosthenes, *judicio* emergit Philocrates. Post haec subiit tempus illud, *quo* Themistocles *erat* An-

Digitized by Google

chon: curiam intrat senator Demosthenes, cùm neque esset delectus sorte neque suffectus; sed callidis quibusdam conatibus et sordidis largitionibus *locum eum* nundinatus est, ut (quomodo res ipsa ostendit) Philocrati tum dicendo tum comprobando operam suam navaret. Expugnat enim alterum plebiscitum Philocrates, in quo jubet decem legatos decerni, qui à Philippo peterent, ut caduceatores, qui pro suo arbitratu de pace agerent audirentque, vellet mittere. Ex his unus erat Demosthenes; qui cùm illinc esset reversus, pacem maximè commendavit et suasit, eademque ac caeteri legati referebat; et solus tamen ex omni senatorum numero foedus cum caduceatore et legatis à Philippo missis feriendum esse edixit, similia planè, ac quondam socius suus Philocrates, decernens: ille enim potestatem dedit, ut caduceatores et legati huc à Philippo mitterentur; hic autem cum iis foedus confirmat. Jam verò de iis, quae mox dicturus sum, attento animo summâque cum vigilantiâ quaeso advertite. Multa enim cum Demosthene solo et Philocrate (nihil enim ei interceſſit cum caeteris legatis, qui quidem haud ita multò pòst, facta rerum vicissitudine, à Demosthene invidiosè delati calumniisque circumventi erant) occultè jam agebat *Philippus*: nec mirum profectò, siquidem ii legationem simul obibant, plebiscita simul scribebant. Primùm itaque *perfecit* (*inquam*) ut legatos, qui à vobis missi Graecos in Philippum concitabant, non expectaretis; ut pri-

Digitized by Google

vatam eum Philippo pacem, distracto ab hâc societate atque excluso reliquorum Graecorum concessu, faceretis. Deinde ut non solùm pacem sed etiam et belli societatem cum Philippo coiretis; ut, siqui à vestrae plebis causa steterint, animo caderent salutique quàm maximè desperarint, cùm vos sibi quidem classicum canere et ad arma ipsos instigare atque incendere, domi verò non modò pacem sed et belli societatem etiam decernere viderent. Postremò autem, ut Cersobleptes Thraciae rex neque in pacis neque in societatis conditionem acceptus esset: *nec verò satis habuit foederibus illum excludere*, nisi etiam et aciem contra eum instrui et ductari curaret.

24. Et quidem qui haec pecuniis datis emebat et conduxit, non iniquè fecit neque cuiquam injurius erat Philippus (nihil enim vetuit quin, priusquam sacramenta et foedera confirmarentur, commodis suis serviret) isti verò qui ea, quae praesidio essent civitati, abalienabant hostique nefariè prodebant, isti (inquam) irâ omnium et capitali odio erant digni. Is enim qui nunc Alexandro, tunc Philippo infensum se esse jactitavit, quique hospitium Alexandri mihi exprobat *Demosthenes*, civitatis opportunitatibus amissis et interceptis, decreto jussit ut civitatis Principes octavo *Elaphebolionis*, quo die Aesculapio *solenne* fieret sacrificium, concionem haberent. *Jussit ut in senatu de legatis audiendis*, antequam populus id sciscceret, consultaretur festo die, in quo nemo unquam

Digitized by Google

aut patrum memoriâ aut noſtrâ quicquam tale fieri cognôrat. Tum cauſam quandam excogitat, *nempe* ut ſtatim ac legati à Philippo huc acceſſerint, res illae, de quibus cum eo tum agebat populus in conſultationem quàm ocyſſimè venirent. *Eo pacto* et concioni multò ante perſuaſit, ut de legatis, qui nondum aderant, *benignè ſentiret*, et veſtras opportunitates praecidit et intercepit: rem ipſum verò *interim quàm* maximè poterat, maturabat et urgebat, ut vos ſoli privatam pacem faceretis, ne fortè, legatis domum reverſis, caeteros omnes Graecos in illius ſocietatem adſcriberetis. *Brevi* poſt tempore aderant à Philippo legati, veſtri autem, Athenienſes, ſunt profecti ut Graecos contra Philippum hortarentur et incenderent. Deinde alterum etiam expugnat plebiſcitum Demoſthenes, in quo decernit, ut vos non tantùm de pace ſed et de ſocietate etiam belli quàm citiſſimè poſt Bacchanalia peracta (nempe decimo octavo et nono die) legatorum reditu non expectato, ſtatuatis et conſultetis. Me autem vera dixiſſe, decreta ipſa vos docebunt.

DECRETA.

25. Quamprimùm igitur praeterierant Bacchanalia, habitae ſunt conciones *duae:* quarum in primâ, decimo octavo die advocatâ, recitabatur decretum ſociorum commune: cujus praecipua capita ego breviter ſummatimque deſcribam. Primùm itaque decer-

Digitized by Google

nebant, ut de pace tantùm à vobis consultum esset: societatis verò nomen praeteribant, non quòd obliti essent, sed quòd pacem illam necessariam magis quàm honestam arbitrarentur. Deinde Demosthenis conatibus rectâ ibant obviam, et *ad eum modum consilia sua dirigebant*, quo sordes illius et turpissimos, quaestus praecìderent: decreto *enim* ascripserunt, ut Graecis, qui vellent, intra tres menses in eandem columnam unà cum Athenienſibus referri, et in sacramenti foederisque societatem adsciſci liceret. *Eâ quidem ratione* res duas maximas multò antè occupabant et praevertebant: primùm *enim perfecerunt*, ut trimestre spatium, quod Graecis ad legatos Athenas mittendos satis esset, daretur; deinde eo pacto communem omnium Graecorum conventum gratiâ et benevolentiâ vobis devinxerunt, ut si fortè violarentur foedera, neque soli neque imparati ad pugnandum aggrederemini: qui nunc, Demosthenis culpâ, miserrimus est civitatis vestrae status. Me autem vera dicere, ex ipso decreto facilè sentietis.

DECRETUM SOCIORUM.

26. Decretum hoc assensu meo me comprobâsse libens confiteor *comprobabant* et ii omnes, qui in priore illo conventu concionem habebant: populus verò, cùm discessit, in eâ fuit sententiâ, fore quidem pacem; de belli autem societate ut consultum esset, cùm jam tum Graecos ad arma concitaret, suis com-

Digitized by Google

modis non ita conducere: pacem autem cum Graecis omnibus communicatam iri *conjectabant*. Nox interfuit: postridie in concionem convenimus. Tum verò suggestum praeoccupans Demosthenes, nemini aliorum dicendi copiâ permissâ ait, ea quae heri dicerentur nihil quicquam profectura, nisi iis assentirentur, quos Philippus misit, legati: neque se satis scire professus est, quomodo pax, societate exclusâ atque diremptâ, *confirmari* possit. Non enim oportet, inquit, societatem à pace *dirumpere* (quod quidem vocabulum, propter invidiam et acerbitatem tum dicentis tum ipsius nominis, mihi in memoriâ haeret) neque Graecorum moram et cunctationem praestolari; sed vel eos confestim bellum intendere, vel *nos* pacem privatam confirmare. Et tandem Antipatrum, quem in suggestum advocâsset, de quibusdam rebus interrogabat; cùm ei antea ipse *Demosthenes* indicâsset, quae esset percunctaturus, quaeque contra civitatem responderet, instruxisset. Postremò autem haec valebant; siquidem dicendo extorserit ea Demosthenes, decreto comprobârit Philocrates.

27. Deinde etiam vigesimo quinto die *Elaphebolionis*, priusquam ultimam illam de sacramentis et foederibus *cum Philippo firmandis* legationem obiret Demosthenes, fecerunt (id quod restabat) ut Cersobleptes unà cum Thraciae regno in deditionem *Philippi* esset reductus. Orator enim iste, qui se Philippo atque Alexandro vehementer infensum esse jactitat, qui

Digitized by Google

nunc vos, ut Macedonas fastuosè aspernemini consputetisque, acriter incendit in Macedoniam bis (cùm ne semel id legitimè fecerit) legatus est profectus. Sed *ut ad rem redeam;* in concione (*inquam*) quae vigesimo quinto die erat habita, inter senatores sedens Demosthenes (quem quidem in ordinem per fraudem et coitionem irrepsit) Cersobleptem, socio et adjutore Philocrate, in servitutem tradebat. Clam enim et astutè praeter alia permulta hoc etiam adjecit decreto Philocrates (quod quidem calculo suo comprobabat Demosthenes) ut, qui ex foederatis huic concioni interessent consessores, Philippi legatis hoc ipso die jusjurandum deferrent: à Cersobleptе verò nullus tum adfuit consessor. Cùm igitur decerneret foederatos, qui adessent, jusjurandum dare, Cersobleptem, à quo nullus aderat consessor, planè excluſit Ut autem me vera dixisse sciatis, recitetur vobis, quis esset qui decretum hoc conscripsit, quis item Curiae Praeses qui comprobavit.

DECRETUM.

CURIAE PRAESES.

28. Praeclarum mehercule, Athenienses, *civitati* est *praesidium* codicum et literarum publicarum custodia: haec enim aeterna manet et immutabilis, neque unà cum iis, qui à Republicâ perfugiunt, unquam intercidit; sed enim populo, quandocunque postula-

Digitized by Google

verit, videndi copiam facit, quinam ii sint qui, cùm olim malè se gererent, nunc vice versâ virtutis speciem prae se ferunt. Superest verò, ut Demosthenis adulationem paucis perstringam. Apparet enim Demosthenem, cùm integrum jam annum senator esset, nullos unquam legatos sedibus primis dignatum esse; sed eo tantùm tempore *Philippi* nuncios hoc honore affecit, quibus quidem pulvinos substravit, puniceis stragulis *sedes* instruxit, peripetasmatis ornavit: primo denique diluculo iis in theatrum praeivit, adeò ut propter insignem suam in blandiendo turpitudinem et nequissimam adulationem omnium sibilis explosus esset. Tum demum cùm Thebas concesserint, tria mulorum juga mercede pactâ iis vendidit, nuntiosque Thebas deduxit; *ita denique abjectè se gessit*, ut civitatem *exteri omnes* magno cum risu exciperent et illuderent. Ut verò ad propositum, *unde diverti*, redeam, recita mihi decretum de primis sedibus *impertiendis* conscriptum.

DECRETUM.

29. Hic igitur iste assentator tam inauditus et permagnus, cùm priùs à Charidemi emissariis Philippi mortem scisciatus esset, rem eam in somnis sibi indicatum esse confingit: Jovem scilicet et Minervam, quos toto die perjuriis laedit, sermones noctu secum contuliisse, interitum Philippi nunciâsse, aliaque rerum eventa praecinuisse commiiscitur. Die verò, ex quo

Digitized by Google

filia sua defuncta esset, septimo, priusquam *interitum ejus* deflevisset, priusquam exequias celebrâsset, corona remiditus et albo vestitu indutus taurum mactabat, leges *patriae* et institutа violabat: *haec, inquam, perpetrare sustinuit* homo miserrimus, etiam unicâ filiâ, à quâ primùm salutaretur pater, amissâ et perditâ. Nec tamen infortunium ei exprobrandum velim; sed id tantùm ago, ut mores hominis perscruter et expendam. Qui enim pater est malus et alieno à liberis suis animo, bonus Reipubl. administrator nunquam erit; nunquam, qui animas amicissimas et summâ conjunctione sibi devinctas charissimè non dilexit, vos prae caeteris aestimabit; nunquam, qui in privatis rebus malè se gerit, in publicis non iniquè versabitur; nunquam denique, qui domi est improbus et nequam, in Macedonio erat legatus integer aut frugi; non enim animum, sed coelum tantummodo mutavit.

30. Unde igitur in tam diversas rerum facies sese converterit (ad secundum enim tempus jam perveni) unde factum sit ut Philocrates, consiliorum omnium et studiorum in Republicâ Demosthenis socius et adjutor, laesae majestatis postulatus fuerit et in exilium projectus, Demosthenes verò interim alios complures in judicium citaverit; unde *acciderit denique, ut* perditissimus ille nebulo in aerumnas hasce omnes nos conjecerit, haec prae caeteris operae pretium erit diligenter attendere. Cùm primùm Philippus in Thermopylas penetravit, et Phocidis urbes praeter opinio-

Digitized by Google

nem omnium diripuit et vastavit, Thebanos verò praesidiis amplioribus, quàm (ut vobis tum visum erat) res vestrae et utilitates ferebant, instruxit et munivit; vos agris exterriti castra movistis, et vasa sarcinasque domum retulistis: ad haec maximâ invidiâ et calumniis vexabantur, qui de pace cum Philippo agebant, legati; praesertim verò praecaeteris Demosthenes et Philocrates, quippe qui non modò legationem obirent sed et plebiscita conscriberent. Hoc ipso tempore accidebat ut dissidium inter Demosthenem et Philocratem, eadem ferè ob res, de quibus eos dissentire vos ipsi suspicabamini, esset conflatum. Tantis enim motibus, tanto tumultu exorto, quibus accesserunt etiam vitia ei insita et innata, consilia sua cautè jam et formidolosè agitabat Demosthenes; et Philocrati, quòd largitionibus et pecuniis quas accepit esset conscius, gravissimè invidebat. Putabat porrò, si Philippi eorumque, quos legationis habuit collegas, accusatorem se praestiterit, Philocratem sine omni dubio periturum, caeteros omnes legatos in summam dimicationem adductos iri, se verò existimationem omnium sibi paraturum, et, quanquam esset amicorum proditor malus et infamis, animi in populum fideliissimi speciem habiturum. Cùm ii igitur, qui tranquillitatem urbis vestrae impugnabant, haec advertissent, in suggestum perquam avidè accersebant Demosthenem, eum ex civibus solum integrum, solum quaestu immunem appellabant. Ille verò in concionem prodiens

Digitized by Google

malorum initium excitavit, belli et tumultûs *faces incendit*. Ille iſte eſt, Athenienſes, qui Serrium murum, Doriſcum, Ergiſcam, Murgiſcam, Ganos et Ganidem perveſtigabat; loca quorum vel nomina quidem poſt homines natos nemo cognôrat. Eò tandem res noſtras redegit, ut, ſi legatos non mitteret Philippus, civitatem noſtram illudi et contemni; ſin mitteret, emiſſarios et inſidiatores non legatos mitti praedicaret: ſin autem ex aliis quibuſdam civitatibus aequos et communes arbitros controverſiis noſtris *componendis* adhibuerit, nullum dicebat aequum arbitrum inter nos et Philippum dari poſſe. Haloneſum dedit *Philippus*, interdixit ille ne acciperetis, ſi *modò dederit*, niſi etiam et *dediderit*: de ſyllabis ſcilicet litigans et cavillatus. Poſtremò autem, cùm Ariſtodemum ſocioſque ejus, qui per Theſſaliam et Magneſiam, contra pactiones pacis et conventa, copias in expeditionem eduxerant, coronâ donáſſet, pacem diremit, bellum conflavit, Reipublicae graviſſimam plagam inflixit.

31. At verò aeneis et adamantinis, ut ipſe jactat, muris, cùm Euboeos et Theganos ſocietate vobis conjunxit, regiones veſtras obſepſit. At ait, Athenienſes, in hâc re tres inſigniſſimas injurias vobis intulit, quarum eſtis omnes vehementer ignari. Quanquam verò ad maximam illam cum Thebanis ſocietatem impenſiùs feſtino, de Euboeis primùm, ut rectum in dicendo ordinem conſervem, pauca praefabor. Vobis enim, Athenienſes, graviſſimas ſaepe intulerunt injú-

Digitized by Google

rias tùm Mneſarchus Chalcidenſis, pater Calliae et Tauroſthenes (quos hic noſter Demoſthenes pretio corruptus, *cives* Atticos audet decernere) tum Themiſon Eretrienſis, qui pacis tempore abripuit vobis Oropum. Horum verò omnium memoriâ ſponte depoſita, ſtatum ac in Euboeam Thebani, ut oppida ejus urbeſque in ſervitutem adducerent, tranſiiſſent, intra quinque dies claſſem *Euboeis* et pedeſtrium copiarum auxilia attuliſtis. Priuſquam verò triginta dies effluxerant, Thebanos foedere obſtrictos impunes demiſiſtis; Euboeâque jam in ditionem veſtram redactâ, urbes omnes et dominationem inſulae iis, qui eam veſtrae tutelae commendârant, ſummâ cum aequitate et fide reſtituiſtis: iniquum ſcilicet eſſe rati, cùm apud vos depoſita eſſet et collocata Reſpublica, veteres ſimultates recordari. At verò tantis veſtris beneficiis affecti Chalcidenſes, parem vobis gratiam haudquaquam reddebant.

32. Cùm igitur in Euboeam opem Plutarcho laturi tranſiretis, ſub primò ſanè tempore fictam erga vos amicitiam oſtentabant. Sed ſtatim ac in Tamynas permeavimus, et montem, cui nomen inditum eſt Cotylaeo, praetergreſſi fuimus, tum illico Callias ille Chalcidenſis (quem Demoſthenes, mercede correptâ, in pignus accepit) cùm videret exercitûs noſtri aciem in anguſtias quaſdam ita adduci et compingi, ut, niſi victoriam reportaremus, nullus eſſet *nobis* receptui locus, nulla aut mari aut terrâ auxilii ſpes, copias à

Digitized by Google

Philippo accerſivit, exercitum ex omni Euboeâ conflavit; *cùm haec, inquam, videret*, cum fratre Tauroſthene (qui nunc *nobis* omnibus manum benignè tendit et adblanditur) conjunctus et ſociatus, militibus, quos è Phocide idem frater conduxit et tranſmiſit, inſtructus, *vehementi impetu* in nos ruebat, quaſi qui *ad internecionem omnes* mactaret. Et profectò niſi Deorum aliquis ſingulari benevolentiâ exercitum veſtrum conſervâſſet, niſi equeſtres pedeſtreſque copiae acerrimè dimicâſſent, niſi hoſtilem aciem in Equeſtri illo apud Tamynas circo conſertâ manu conjunctiſque copiis fudiſſent, et poſt datam vobis fidem dimiſiſſent, periculum certè fuiſſet, ne civitas veſtra ad ultimam infamiam, ad extremum dedecus redacta eſſet. Non enim Diis adverſis pugnare, maximum eſt malum; ſed quando quis cum adverſariis indignis in dimicationem venit, ſi tum excidat victoriâ, gravior multò et duplo major ea erit calamitas. At licet vos tantas paſſi eſtis contumelias, cum iis tamen decìdiſtis, iterum eos in gratiâ poſuiſtis.

33. Quanquam verò perfidiae veniam à vobis impetrâſſet Callias, brevi poſt tempore ad ingenium ſuum remigrabat. Cum enim ſe Euboicum concilium ad Chalcida convocare ſimularet, revera Euboeam contra vos praeſidiis firmabat, et ſummam ſibi dominationem arripere ſtudebat. Cujus quidem conſilii cùm Philippum fore adjutorem ſperaret, Macedoniam conceſſit: *ibi* cum Philippo familiariſſimè verſatus eſt, et

Digitized by Google

in amicorum ejus numero putabatur. Sed ob injurias Philippo factas profugit; et delatus ad Thebanos, in eorum fidem se dedit. Deinde iis itidem derelictis, cùm hinc inde vagus errâsset, cùm crebriùs, quàm reciprocus patrii Euripi fluctus, se identidem revolvisset, medius incidit in Thebanorum et Philippi inimicitias. Postremò cùm quid sibi commodum factu foret prorsus nesciret, cùm aciem contra se instrui et ductari videret, hanc sibi unicam salutis viam relinqui advertit, si Athenienſibus in ſociorum numerum se ascribi effecerit, eosque sacramento obstrinxerit, ut, siquis in eum incursum fecerit (quod haud dubiè eventurum esset, nisi vos prohiberetis) auxilia mitterent. Haec itaque dum agitabat consilia, legatos huc misit Glauceam, Empedona, et Diodorum illum curſu pollentem, qui quidem populo spem vanam et fallacem, Demostheni verò ejusque affectatoribus mercedem attulerunt. Tria autem hoc uno tempore emebat et conduxit. Primò, ne ſocietatis spe excideret (nihil enim ei erat medium, si populus veterum injuriarum memor ſocietatem repudiaret, quin aut ex Chalcide fugam capere aut ibi obrutus et oppressus interire necesse habuerit; tantae in eum copiae à Philippo et Thebanis contractae ingruebant.) Secundò, mercede ad eum qui ſocietatem decrevit delatâ *effecit*, ne Chalcidenses in communi consilio Athenis convocato adessent. Tertiò deinde, ne tributa pensitarent. Neque sanè ab hâc, quam diu ante ceperat, conjecturâ aberravit Callias,

Digitized by Google

neque eum propoſita conſiliorum ſuorum ſpes fruſtrata eſt. Enimvero Demoſthenes, qui in Tyrannos ſe adeò concitatum et infenſum fingit, quem optima civitati ſemper dicere ſcripſit Cteſiphon, Reipubl. opportunitates amiſit et vendidit: et in ſocietate hoc decrevit, ut *Chalcidenſibus auxilia mitteremus*; niſi quòd verba paulùm inverterit, et eorum loco, quo nequitiam ſuam obumbraret, haec appoſuerit, ut, *ſiquis in Athenienſes invaſerit, iis auxiliarentur Chalcidenſes.* Poſtremò autem Graecorum concilii jus, et vectigalia, ex quibus belli robora pendebant, prorſus vendidit, dum honeſtiſſimae orationis involucro turpiſſimam rem obtexit. Dicendo porrò id nobis vi quâdam perſuaſit, ut civitatem noſtram Graecis, qui inopiâ laborarent, ſtatim auxilium ferre, ſocietates verò cum ipſis poſt accepta beneficia paciſci ſemper debere crederemus. Ut autem ſciatis me vera dixiſſe ſume Calliae accuſationem et ſocietatem; et recita decretum.

DECRETUM.

34. Nondum igitur grave eſt et acerbum, quòd tantae civitatis opportunitates venderentur, quòd commmunis *Graecorum* concilii jus et tributa nefariò proderentur: hoc verò quod dicturus ſum multò magis indignum, multò magis atrox atque aerumnoſum videbitur. Eò enim contumeliae, eò inſolentiae et intemperantiae proceſſit Callias, eò ſordium et nundina-

Digitized by Google

tionis Demosthenes quem ita amplè laudat Ctesiphon, ut decem illa talenta, quae vobis tributi nomine partim ab Oritis partim ab Eretrienſibus pendebantur, vobis ſcientibus, ſpectantibus, contuentibus ex occulto ſubduxerint; conſeſſores verò et conſiliarios, quos civitates *eae Athenas* ſolebant mittere, à vobis ſummoverint, et in Chalcida ad augendum illum quem vocant Euboicum conſeſſum trajecerint. Quibus verò ſallaciis, quibus praeſtigiis id effecerint, non abs re erit attendere. Non enim jam miſit nuncios, ſed ipſe ad nos venit Callias; et poſtquam concionem ingreſſus eſſet, orationem habuit, quam quidem conſtruxit et elaboravit Demoſthenes. Dixit ſe ex Peloponneſo veniſſe; ibi nuper ſtipendii collectam, quae ad centum circiter talenta rediret, ad bellum cum Philippo gerendum exegiſſe: et putabat quantum unumquemque penſitare oporteret; Achaeos omnes et Megarenſes ſexaginta, urbes Euboicas talenta quadraginta; his verò opibus claſſem ornari poſſe, copiaſque pedeſtres comparari: eſſe etiam multos Graecorum alios, qui ad hoc ſtipendium colligendum nummos pro portione ratâ conferrent; adeò ut neque pecuniae neque militum ulla eſſet penuria. Et haec quidem manifeſta eſſe et in oculis omnium verſata; multa verò alia ſecretò atque arcanè tranſigi, quorum teſtes habuit ex civitate noſtrâ non paucos. Poſtremùm verò nomine compellabat Demoſthenem, et, ut aſſenſu ſuo ea quae dicta eſſent confirmaret, popoſcit. Ille verò grandi admodum in-

Digitized by Google

ceſſu et elatâ quâdam ſpecie in ſuggeſtum aſcendit, mirificè laudabat Calliam, et iis denique, quae ſecretò geri *dixit Callias*, ſe eſſe conſcium ſimulabat. De eâ verò quam in Peloponneſum, et eâ rurſus quam in Acarnaniam obierat legationem, ſe tum ad populum referre velle aiebat. Orationis verò ſumma capita erant haec, Peloponneſiorum nempe omnium, omnium Acarnanum ad bellum cum Philippo gerendum pecunias à ſe eſſe dimenſas et deſcriptas; ſummam vero collectae eſſe tantam, quae ad centum naves actuarias ornandas, ad decem millia peditum, ad equitum item alendos mille ſuppeteret. His verò acceſſionem eſſe factam cohortum urbanarum; ex Peloponneſo porrò pluſquam duo millia gravis armaturae, totidem etiam ex Acarnaniâ adventura; imperium verò et principatum horum omnium ad vos ultrò delatum iri: neque longum tempus interfore ſed haec decimo ſexto die *Antheſterionis* perfecta iri; ſingulis enim civitatibus à ſe imperatum eſſe, ut plenilunio conſiliarios et conſeſſores ſuos Athenas mitterent. Etenim haec ille agit *Demoſthenes* ſuâ quâdam propriâ, non communi *arrogantium* facultate. Caeteri enim inſolentes et faſtuoſi oſtentatores cùm mendacii quid confingant, ſententiis tenebras offundunt, et obſcuritate quâdam uſi nihil certi, nihil definiti enunciant, nè fortè deprehendi poſſint et revinci: Demoſthenes verò ſiquid arrogantiùs et glorioſiùs decantat, primùm quidem perjurio mendacium exaggerat, peſtem ſibi et perniciem praeſa-

Digitized by Google

tur: deinde ea, quae nunquam futura certò nôrit, sanctissimè affirmat; ratione initâ quando eventura sint subducit, et, quos ne de facie quidem novit, eorum nomina crebrò usurpat, aditum ad aures vestras astute aperiens, et ingenuos et veraces viros imitatus. Quocirca gravissimo omnium odio dignus est, quòd, cùm improbus sit et nequam, etiam signa ea et indicia, quibus distinguuntur boni, contaminat et pervertit. Haec igitur cùm dixisset, scitum tradidit scribae recitandum: quod quidem erat Iliade longius, verbis autem, quae indies effutit, inanius, vitâ quam agit ventosius; spe denique et promissis, quae nunquam firmanda, exercitibus, qui nunquam essent colligendi, cumulatissimum. Cùm itaque vos à suspicione furtorum suorum quàm longissimè dimovisset, speque fallaci et obscurâ detinuisset suspensos, illinc subitò se circumagens decernit legatos ad Eretrienses mitti, qui ab iis peterent (quidni enim maximè vobis necesse erat ab iis petere) ut talentorum quinque tributum non vobis ampliùs, sed Calliae vellent persolvere. Decernit itidem legatos ad Oritas mitti, qui ab iis etiam peterent, ut iisdem atque nos hostibus, iisdem sociis et amicis uterentur. Deinde verò illis dissimulationis suae involucris se evolvit, et iis, quae furtim et obscurè scripsit, apertius aliquid subjungit; jubet enim legatos ab Oritis petere, ut quinque talenta non nobis sed Calliae pensitarent. Ut igitur haec à me non esse conficta appareat, recita decretum, omisso grandi verborum tumore, omissis tri-

Digitized by Google

remibus et fastuosâ illa *promissorum* jactantiâ, recita mihi, inquam, decretum; et redi ad furtum quod fecit homo nequam et perditus, quem Ctesiphon hoc etiam in decreto scribit tum dictis tum factis optimè de populo Athenienſi mereri ſemper perſiſtere.

DECRETUM.

Triremes igitur, pedeſtres copias, conſiliarios, plenilunium verbo quidem audiiſtis, ſociorum verò ſtipendia, decem talenta, re amiſiſtis.

35. Reliquum verò eſt ut exponam, quòd tribus talentis in mercedem acceptis hoc decretum tulerit Demoſthenes; quorum unum quidem ex Chalcide miſit Callias, alterum ex Eretriâ rex Clitarchus, tertium verò Oritae. Quae quidem fraus et nundinatio, quòd in Oritarum civitate dominatur populus, quòd omnia plebiſcitis ſuis confirmat, clarior multò fit et teſtatior. Cùm enim *Oritarum* pecuniae omnes in bello, quod cum Philippo gerebant, effuſae eſſent, cùm ſummâ rerum omnium inopiâ et difficultate laborarent, miſerunt ad eum Gnoſidemum Charigenis illius, qui in Oreo quondam dominatus eſt, filium; qui ab eo peteret, ut civitati talentum condonaret, ſponderet autem ſtatuam ei aeneam in Oreo ponendam. Is verò Gnoſidemo ita reſpondit, ſe quidem perpuſillum aeris non poſcere, talentum verò per Calliam coacturum. Oritae igitur has in anguſtias redacti, cùm nulla iis ſuppeteret pecunia, talenti loco nummos ei publicos in pignus

Digitized by Google

dabant, et hujuſce mercedis, quam nefariè lucratus eſt, uſuram Demoſtheni pendebant, unoquoque menſe unam in minas drachmam, donec totius ſummam pecuniae perſolverint. Atque haec quidem populi ſcito confirmata ſunt. Ut igitur verum eluceat, recita mihi Oritarum decretum.

DECRETUM.

Hoc quidem decretum, Athenienſes, ingens eſt civitatis noſtrae dedecus et opprobrium, rationum verò et ſtudiorum, quibus in gerendâ Republicâ uſus eſt Demoſthenes, non leve indicium, aperta denique Cteſiphontis criminatio. Qui enim eâ cupiditate lucro incubuit, ut expetendum ſibi vel cum famae pudoriſque jacturâ putaret, nullo modo Vir bonus eſſe poteſt: quod tamen in decreto ſcribere auſus eſt Cteſiphon.

36. Nunc verò ad tertium tempus, quod et ex omnibus multò acerbiſſimum eſt, proceſſi; quo Demoſthenes Graecorum omnium et civitatis noſtrae Rempublicam perculit et afflixit, ſiquidem primò in templum Delphicum impiè delinqueret, deinde injuriam et iniquam ſocietatem cum Thebanis coiret. Dicendi autem exordium ſummam ab iis, quae in Deos commiſit, ſceleribus. Campus quidam eſt nomine Cirrhaeus, cui adjacet Portus qui nunc Sacer et Sceleratus appellatur. Hanc oram et regionem maritimam olim incolebant Cirrhaei et Acragallidae, gentes omni barbariâ et immanitate ſceleratiſſimae: qui quidem

Digitized by Google

templum Delphicum et quae in eo erant donaria nefariè depeculati sunt, simulque Amphictyonum concilio gravissimas injurias intulerunt. Cùm igitur offensione tantae impietatis acerbissimè moverentur Majores vestri et Amphictiones caeteri, oraculum Dei scitabantur, quo supplicio homines eos nequissimos constringi oporteret. Quibus hoc responsum dedit Pythia, ut omni tempore, dies omnes et noctes, Cirrhaeos et Acragallidas bello vexarent, ut eorum fines ferro diriperent et vastarent, ipsos in servitutem abstraherent, ut agros denique nec ipsi colerent, nec ab aliis coli paterentur, sed perpetuae inertiae et squalori damnarent, sed Apollini Pythio, Dianae, Latonae et Minervae Providae in aeternum devoverent. Hoc igitur responso dato Amphictiones, hortatu et consilio Solonis nostri (viri optimi, qui in institutis et legibus ponendis erat peritissimus, et in Poeseos et Philosophiae studiis non mediocriter versatus) *Solonis, inquam, hortatu*, scitum tulerunt, ut ex oraculi praescripto exercitus in homines sceleratissimos duceretur. Collectis igitur omnibus copiis, *Cirrhaeos et Acragallidas* acie fuderunt, in servitutem abducebant, portus obstruebant, urbem funditus diruebant, regionem omnem, oraculi jussu, Diis dedicabant. Religiosissimo denique sacramento se devinxerunt, ut devotum solum nec ipsi colerent nec ab aliis coli paterentur, sed Deum terramque sacratam manibus pedibusque, omni virium nisu omni contentione ab injuriis vindicarent. Nec verò

Digitized by Google

ſatis habuerunt jusjurandum hoc ſanxiſſe, ſed diras etiam ſibi exoptabant, iram Dei, niſi fidem praeſtiterint, in caput ſuum deteſtabantur. Ita enim in execratione ſcriptum eſt, *Siquis* (inquit) *foedera haec violaverit, ſive quis privatus ſive civitas ſive natio, caput ejus Apollini, Dianae, Latonae, Minervae providae ſit devotum* (imprecatur etiam iis, ut neque terra fructum iis ferat, neque conjuges eorum liberos parentum ſimiles, ſed monſtra et prodigia enitantur, neque pecudes naturali modo foetum procreent: in bello, in judiciis, in foro ſemper cladem, ſemper jacturam patiantur, ipſi cum totis ſuis aedibus, totâ ſtirpe, acerbiſſimo interitu pereant et exſcindantur) *Neque unquam* (ait) *aut Apollini aut Dianae aut Latonae aut Minervae Providae ſanctè libanto; neque grata eorum ſacra Diis ſunto.* Ut vera igitur haec eſſe appareat, recita Dei oraculum: audite, Judices, diras et execrationem; ſacramentum, quod majores veſtri cum Amphictionibus ſanxerunt, in memoriam revocate.

ORACULUM.

Non priùs ex imo ruet haec fundamine turris;
Caerulei quàm ſtagna freti per ſacra redundent
Littora, Phoebaeamque laceſſant fluctibus aedem.

Digitized by Google

SACRAMENTUM. EXECRATIO.

37. Hâc igitur execratione, hoc ſacramento concepto, hâc denique ſorte reditâ (quae omnia, cùm in publicos codices referrentur, etiam nunc extant videnda) Locrorum tamen et Amphiſſae ſive populi ſive potiùs principes et magnates, viri poſt homines natos improbiſſimi, agrum illum nefariè colebant, Portum Sacrum et Sceleratum iterum unà inſtaurabant, iterum incolebant. Porrò à praetereuntibus navigiis vectigalia exigebant, et nonnullorum ex *Pylagoris* fidem, qui Delphos proficiſcebantur, pretio adulterabant; quo quidem in numero erat Demoſthenes. Veſtris enim ſuffragiis cùm renunciatus eſſet *Pylogoras*, ab Amphiſſanis mille drachmas accepit, eâ conditione, ut nullam de iis apud Amphictyonas mentionem faceret. Illi autem pactiones cum eo conflabant, ſe in poſterum vigînti minas ex opibus iis, quae devotae erant et execratae, ſingulis annis Athenas miſſuros, ut ibi omni contentione Amphiſſanis ſerviret. Quâ quidem ex re major, ei quàm olim, facultas eſt data, ut quocunque cum plebeio, quocunque cum magiſtratu, quâcunque denique eum civitate liberâ rem haberet, eorum ſingulos malis aſperrimis et deſperatiſſimis aerumnis implicaret.

38. Sed videte, obſecro, quâ tandem viâ, quâ mirâ ratione Amphiſſanorum ſcelus et audaciam contuderit fortuna. Cùm enim Theophraſtus eſſet Ar-

Digitized by Google

chon, Diognetus verò Anaphlyſtius *Hieromnemon*, Midiam illum Anagyrrhaſium (quem ego multis de cauſis velim nunc ſuperſtitem) et Thraſyclem Leſbium, et me unà cum iis delegiſtis *Pylagoras*. Accidit verò quamprimum Delphos delati ſumus, ut Diognetus *Hieromnemon* in graviſſimam febrem incideret; quo etiam morbo correptus eſt Midias. Amphictionum verò caeteri in conſeſſum coibant. Nobis enim indicabant nonnulli, qui ſtudium ſuum et benevolentiam in civitatem noſtram oſtendere volebant, quòd Amphiſſani, gravi jam ſervitute à Thebanis devincti et oppreſſi, ſcitum contra civitatem noſtram rogarent, in quo populum Athenienſem quinquaginta talentis mulctabant, quòd in novo templo, priuſquam *direptio* piaculis lueretur, aureos clypeos ſuſpendiſſemus hoc aequiſſimo titulo inſignitos, ATHENIENSES A MEDIS ET THEBANIS QUO TEMPORE ADVERSUM GRAECOS PUGNARENT. *Hieromnemon* autem miſſo nuncio me accerſivit, rogabatque ut in concilium ingreſſus pro civitate noſtrâ apud Amphictionas propugnarem; *cujus quidem cohortationi haud gravatè obſecutus ſum*, ſiquidem id ipſum mecum antea ſtatuiſſem. Cùm igitur alacriùs paulò et erectiùs in concilium intrâſſem, et caeteris *Pylagoris* praeſentibus verba facere coepiſſem, exclamans quidam ex Amphiſſanis homo procaciſſimus et (ut mihi videbatur) humaniorum artium omnium rudis et ignarus, fortaſſe etiam à malo aliquo genio in nequitiam hanc incitatus, At ſiquid vobis

Digitized by Google

(inquit) viri Graeci ſanae ineſſet prudentiae, ne nomen quidem Athenienſium in his temporibus uſurpari pateremini; ſed eos omnes tanquam impios et ſceleratos templo exturbaretis. Mentionem porrò fecit illius, quam cum Phocenſibus ſanxit Crobylus, ſocietatis; et multis aliis aſperrimis contumeliis civitatem noſtram lacerabat; ea demum maledicta protulit, quorum acerbitatem neque tum aures meae ſuſtinere poterant, neque nunc memoriâ libenter excito. Haec verò cum audiiſſem, tanto ſtomacho atque iracundiâ exarſi, quanta in toto vitae meae curſu nunquam mihi eruperit. Sed ex iis complura, quae eo tempore locutus ſum, ſilentio praetermittam. Veniebat verò mihi in mentem, ut Amphiſſanorum impietatem, quâ devotum Diis ſolum violabant, exponerem: et eodem loci veſtigio inſiſtens in ſolum illud digitum intendi et (ſiquidem Templo ſubjacet campus Cirrhaeus, planiſſiméque ſub aſpectum venit) Amphictyonibus monſtravi. Videtis (inquam) viri Amphictyones, campum hunc ab Amphiſſanis cultum et exercitatum, videtis ſiglinas et villas exſtructas; contuemini oculis veſtris Sacrum et Sceleratum illum Portum conditum et munitum: noviſtis ipſi (nec ullius teſtimonii vobis opus eſt) quòd tributa exegerint, quòd pecunias ex ſacro Portu corrogârint. Simul juſſi ut oraculum Dei, ſacramentum, et execratio illa à majoribus noſtris concepta in conſpectu omnium recitaretur. Coram iis denique firmiſſime aſſeveravi me pro populo Athenienſi, pro me,

Digitized by Google

pro liberis domoque meâ, ex ſacramenti praeſcripto, Deum devotamque terram manibus pedibuſque, omni vocis contentione, omni virium niſu ab injuriis vindicare; civitatemque noſtram piaculo liberare. Vos verò, inquam, rebus ſalutique veſtrae nunc conſulite. Aguntur jam Caniſtrorum Feriae; adductae ſunt ad aras victimae, jam omnes tum communia tum privata bona à Diis eſtis precaturi: perpendite verò, quâ voce, quâ mente, quo vultu, quâ demum fidentiâ Deos orabitis, ſi hos homines ſceleratiſſimos diriſque devotos, inultos atque impunitos dimittitis. Non enim per aenigmatum involucra ſed diſertiſſimis verbis in execratione ſcriptum eſt, quo ſupplicio, tum ii qui ſanctiones violaverint, tum qui *violari* permiſerint, plecti deberent: *Neque unquam* (ait) *ſanctè libanto Apollini, Dianae, Latonae, Minervae Providae, qui non paenas exegerint; neque grata eorum ſacra Diis ſunto.*

39. Cùm haec igitur aliaque permulta memorâſſem, de confeſſu migravi: clâmor illico ingens et fremitus inter Amphictyonas coortus eſt; omniſque jam ſermo non de clypeis, qui à nobis dicati erant, ſed de ſupplicio ab Amphiſſanis ſumendo habebatur. Die igitur jam provectâ, praeco accedens nunciavit, ut omnes Delphorum tum ſervi tum liberi, quotquot annum pubertatis ſecundum exceſſerint, falcibus et ligonibus armati atque inſtructi, ad Thytèum (ſic enim *locus ille* appellatur) primo diluculo convenirent: nunciavit etiam idem praeco, ut *Hieromnemo-*

Digitized by Google

nes et *Pylagorae* ad auxilium Deo devotaeque terrae ferendum eôdem coirent; ſiqua verò civitas non adfuerit, templo exturbaretur, ſcelere et diris devoveretur. Poſtridie autem primâ luce in praedictum locum convenimus, in campum Cirrhaeum deſcendimus; et, effoſſo portu, domiſque incendio vaſtatis, *ad Thytéum* ſumus regreſſi. Haec dum geruntur, Locrenſes interim et Amphiſſani, qui ſexaginta circiter ſtadia à Delphis diſtabant, armis inſtructi, cum univerſo populo acerrimè in nos incurſabant. Quòd niſi in pedes conjecti multâ vix tandem contentione Delphos attigiſſemus, periculum certè fuiſſet ne ad internecionem omnes trucidaremur. Proximo autem die Cottyphus, qui ſententias rogabat, concionem Amphictionum coegit. (Concionem verò appellabant quae non modò ex *Hieromnemonibus* et *Pylagoris*, ſed ex iis etiam, qui ſacra ſimul faciunt, quique oraculum Dei adeunt, conſtaret.) Ibi verò graviſſimis accuſationibus urgentur Amphiſſani, veſtra autem civitas multis praeconiis honeſtatur. Eorum denique, quae *in concione* agitabantur, hic eſt exitus; ſcitum fecerunt ut *Hieromnemones* et *Pylagorae* ante proximum Pylaeum conſeſſum conſtituto tempore in Pylas coirent, unaque afferrent decretum illud, in quo ſtatutum erat, ut Amphiſſani ſcelera et injurias, quas et Deo et devotae terrae et Amphictyonibus intulerunt, ſupplicio luerent. Ut autem vera haec eſſe omnia pernoſcatis, recitetur vobis decretum.

Digitized by Google

DECRETUM.

40. Cùm hoc igitur decretum coram ſenatoribus in Curiâ, coram populo item in concione perlectum eſſet, ea quae à nobis tranſacta ſunt vehementer comprobabat civitas, et religionis cauſam omni ſtudio ſuſcipere et tueri ſtatuebat: Demoſthenes verò propter mercedis ſponſionem, quam ei fecerunt Amphiſſani, civitati obſtitit et contradixit; ego rurſus eum in conſpectu veſtrûm omnium coram redargui, et *turpiſſimo in quaeſtu* convici. At quoniam in propatulo non potuit nobis imponere, in curiam ingreſſus eſt, et, *quibuſdam viris* imperitis *ad ſuam ſententiam* deductis, ſenatûs-conſultum ſcribendum curat; inde ad concionem deportans, ſcribentis imprudentiâ *ad ſordes ſuas* abutitur. Perfecit enim, ut hoc ſenatûs-conſultum in concione rogaretur, et populi ſciti nomine confirmaretur, cùm jam dimiſſa eſſet concio, cùm ego (qui *ſi adfuiſſem*, non omnino hoc paterer) migrâſſem, multitudo denique omnis diſceſſiſſet. Cujus quidem decreti haec ſunt ſumma capita: ut *Hieromnemon* Athenienſium et *Pylagorae*, quotquot in poſterum futuri eſſent, in Pylas et Delphos praeſtituto à majoribus noſtris tempore coirent. Honeſta quidem verborum ſpecies, quae tamen rem turpiſſimam obvolvunt: vetat enim ne in conventum illum Pylaeum coirent, qui neceſſariò ante praeſtitutum tempus habendus erat. Rurſus autem in eodem ipſo decreto aliud multò pla-

Digitized by Google

nius et aſperius adjecit, ut *Hieromnemon* Athenienſium et *Pylagorae*, qui in poſterum futuri eſſent, cum iis, qui illuc coirent, neque verborum neque factorum neque ſcitorum neque ullius rei commercium haberent. Quo verò ſpectat *decretum hoc*, *Ne habeant commercium*? utrùm vobis verum eloquar, an id quod auribus veſtris placebit? verum eloquar; ea enim, quae ad gratiam dicta ſunt, civitatem noſtram in *aerumnas haſce omnes* conjecerunt. *Quo inquam ſpectat decretum hoc*, niſi ut ſacramenti à majoribus noſtris concepti; niſi ut execrationis et oraculi memoriam iis interdicat.

41. Hoc enim decreto facto, nos *Athenis* manſimus: Amphictyonum verò reliqui, unâ tantum civitate exceptâ (cujus nomen effari non libet neque unquam, precor, Graecorum cuiquam ſimilis accidat aerumna) in Pylas coibant; ibique congregati aciem in Amphiſſanos inſtruendam cenſuerunt. Exercitûs verò Imperatorem creârunt Cottyphum illum Pharſalium, qui ſententias eo tempore rogabat: (cùm Philippus *non modò* non in Macedoniâ, ſed ne in Graeciâ quidem adeſſet, in Scythiâ verò abhinc quàm longiſſimè verſaretur; quem mox tamen in Graecos à me invectum fuiſſe audacter affirmabit Demoſthenes) his primis igitur copiis cùm victoriam reportarent, Amphiſſanos clementiſſimè tractabant; pro atrociſſimâ enim impietate eos tantùm pecuniis mulctabant, quas praeſtituto tempore Apollini perſolvi decernebant: ſceleratos et

Digitized by Google

devotos homines, qui rerum earum authores extiterunt, *urbe* exturbabant, eos, qui pietatis causâ profugerant, reducebant. Poſtquam verò neque mulctam Deo penderent, ſceleratos autem revocarent, et pios illos homines, quos Amphictyones reduxerant, exterminarent, alteram tum aciem in Amphiſſanos inſtruxerunt: cùm Philippus quidem multò pòſt tempore ex Scythicâ expeditione regrederetur; cùmque religioſi hujuſce belli principatum nobis ultrò porrexiſſent ſuperi, Demoſthenis verò quaeſtus et ſordes offeciſſent.

42. Nonne tamen praedixerunt nobis Dii, nonne praemonſtrârunt, tantùm non humanas voces emittentes, ut cauti providique rebus noſtris conſuleremus? Ego nunquam vidi civitatem Deorum praeſidio inſignius cuſtoditam, nonnullorum rurſus oratorum artificiis dirutam atque everſam. Nonne ſatis fuit ad praecavendum portentum illud myſteriorum diebus viſum, ſacerdotum interitus? Nonne Amyniades nobis praedixit, ut cautionem omnem adhiberemus; ut certos homines Delphos mitteremus, qui quid facto opus eſſet oraculum ſcitarentur; Demoſthenes verò nonne obſtitit et contradixit, Pythiam Φιλιππίζειν praedicans, homo omni in re rudis, et poteſtate à vobis datâ inſolenter perfruens nimiumque inflatus? Poſtremùm verò nonne, victimis non litatis, non addicentibus, milites in apertum miſit periculum? Atqui non ita pridem auſus eſt dicere, quòd hâc de causâ in fines noſtros non impetum fecerit Philippus, quia ſacra ei

Digitized by Google

non pulchrè cessissent. Quodnam igitur meritus es supplicium, ô pestis Graeciae? Si enim victor in eorum qui victi sunt fines non impetum fecerit, quòd sacra ei non pulchrè cessissent; utrùm oportuit Te, cùm rerum omnium futurarum insçius exercitum, priusquam litâsses, eduxisti, utrum (inquam) oportuit Te calamitatum harum omnium civitati authorem coronâ donari, an ejici atque exterminari?

43. Quid enim praeter spem, quid praeter expectationem memoriâ nostrâ non contigit? neque enim humano more vivimus, sed, ut nova de nobis et inaudita loquantur posteri, nati sumus. Nonne Persarum ille rex, qui Atho perrupit, qui Hellespontum conjunxit, qui terram et aquam Graecos postulabat, qui in epistolis ausus est se totius mundi dominum ab ortu solis usque ad occasum appellare; nonne ille (inquam) jam non de dominatu in alios, sed de sui corporis salute contendit? Nonne videmus etiam eos ipsos hoc tanto honore, hoc adversus Persam imperio dignatos esse, qui et templum Delphicum in libertatem vindicabant? Thebae verò, civitas contermina, unum intra diem nonne ex medio Graeciae funditus evulsa est? quòd si hoc jure obtigerit, (quippe quae de summâ rerum minùs rectè consultaret) non tamen humano more, sed divino quodam impulsu in hanc diram fatuitatem atque insaniam protrudebatur Lacedaemonii verò, homines miserrimi, quod in nefariâ illâ templi Delphici direptione perquam leviter se im-

Digitized by Google

miſcuerant, qui olim Graeciae ſibi imperium vindicabant, nonne jam nunc, quo aerumnarum ſuarum memoria ad omnes hominum aetates uſque nobilitata ſit, iterum ad Alexandrum nuncios ſunt miſſuri, pignora atque obſides daturi, quodcunque ei viſum fuerit ſupplicium perlaturi, victoris denique hoſtiſque laceſſiti moderationi et judicio ſeſe trafituri. Noſtra verò civitas commune Graecis perfugium (ad quam urbes undiquaque caeterae legatos olim mittebant, auxilium à nobis et ſalutem paraturae) non ampliùs jam de Graecorum imperio dimicat, ſed de patrio ipſius ſolo. Et haec vobis acciderunt mala, ex quo ad Rempublicam acceſſit Demoſthenes. Pulcherrimè profectò de hujuſmodi viris cecinit poëta Heſiodus; hoc enim alicubi populis et civitatibus dans conſilium, ne improbos oratores admittant, monet: ſed ſi *veniam mihi dederitis*, ipſa carmina recitabo; in hunc enim finem (opinor) Poëtarum dogmata in pueritiâ noſtrâ perdiſcimus, ut, cùm adulti ſimus, iis utamur.

Immeritae ira Jovis poenas ſaepe intulit urbi,
Unius ob noxam et molimina civis iniqui:
Saepe famam horrendam ſuperâ Saturnius arce
Demittit, miſeramque premunt contagia plebem.
Saepe aciem immani proſternit clade, minaſque
Murorum exſcindit, claſſemque ſub aequore mergit.

Sin verò, detractis undique Poëtae numeris, ſenſum inveſtigetis, videbitur vobis (opinor) non ultrà Heſio-

Digitized by Google

di poëma, sed administrationis, quâ Rempublicam tractat Demosthenes, divinatio. Civitates enim jam plurimae, navales pedestresque copiae istius consiliis atque institutis simul penitus perditae sunt et dissipatae.

44. Sed neque Phrynondam arbitror neque Eurybatum neque alium quenquam, quorum olim improbitas perinsignis erat, tantum veteratorem atque nebulonem extitisse, *quantus noster est Demosthenes;* qui (proh Deûm atque hominum fidem) os vestrum directò contuens audebit dicere, quòd Thebanos ad societatem vobiscum ineundam non temporum rationes, non iste, in quo versabantur, timor, non dignitas vestra atque existimatio, sed ipsius Demosthenis conciones excitabant. At verò in Thebas multi ante illum homines, quibuscum iis maxima familiaritas et necessitudo intercesserat, legationes obibant: primo quidem imperator ille Thrasybulus Collytensis, vir tantâ fide et authoritate apud Thebanos, ut nemo alius; deinde Thraso Archiensis, vetus Thebanorum hospes; Leodamas Acharnensis, in dicendo non modò Demostheni par, sed et mihi etiam multò suavior visus orator; etiam Archidemus ille Pelex, qui et dicendi peritus, et in multis, dum Rempubl. gereret, periculis Thebanorum causâ versatus; concionator porrò ille praecellens Aristophon Azenienſis, qui perdiu Boeotorum partes sequutus arguitur; Pyrander denique Anaphlystius orator, qui etiamnum superstes

Digitized by Google

eſt. Sed tamen nemo unquam ex iis Thebanos ad veſtram amicitiam poterat adducere: cujus rei cauſam etſi probè pernôrim, propter miſerrimas tamen eorum aerumnas non neceſſe eſt exponere. Sed opinor, poſtquam Nicaeam, iis abreptam, Theſſalis donâſſet Philippus; bellumque quod olim ex agris Boeoticis propulsârat, nunc denuo per Phocida in ipſas Thebas revexiſſet, poſtquam denique Elatêam cepiſſet, vallo atque aggere muniiſſet; tum demum (*inquam*) cùm in has incidiſſent anguſtias, auxilia à vobis accerſebant *Thebani*. Vos verò acie inſtructâ exiiſtis, Thebas intrâſtis equites peditesque, priuſquam unum verbum de ſocietate ſcripſiſſet Demoſthenes. Quae verò vos in Thebas adduxerunt, temporis rationes fuiſſe dico, timoremque civium foederiſque neceſſitatem, ſine *ullo ſtudio aut eloquentiâ* Demoſthenis.

45. Siquidem verò in his rebus gerendis tres vobis graviſſimas injurias intulit Demoſthenes. Primùm quidem, cùm Philippus vobis ſe bellum inferre ſimularet, revera autem multò acriori in Thebanos odio incenderetur (quod pluribus non exponam, cùm ea quae geſta ſunt rem ſatis teſtentur) hoc tanti momenti negotium occultavit: fingens autem ſocietatem nobis cum Thebanis conflatam iri, quae quidem non ex temporum neceſſitate ſed ſuis legationibus oriretur, primùm populo perſuaſit, ne ampliùs conſultandum putarent quibus conditionibus fieri deberet ſocietas,

Digitized by Google

ſed ſi modò facta ſit, patienter acquieſcerent. Hanc populo opinionem cùm multò antè inſeruiſſet, Boeotiam omnem dedititiam fecit Thebanis, eò quòd ſcripſerit in decreto, *Ut ſiqua civitas à Thebanis, defecerit, Athenienſes Boeotis, qui Thebis eſſent, auxilio venirent;* verbis (ut mos eſt veteratoris) res transferens et furatus: quaſi verò Boeoti, cùm reipſâ injuriam acceperant, in Demoſthenis artificio verborumque contextu acquieſcerent, et non potiùs contumelias illas graviſſimè ferrent et ſtomacharentur. Secundò autem bellicorum ſumptuum duas partes vobis impoſuit, à quibus longiſſimè aberat periculum, tertiam tantummodò Thebanis; in rebus hiſce ſingulis lucrum quaeſtumque aucupatus: maris verò principatum iis vobiſcum communem eſſe voluit, impenſam autem nobis quaſi propriam *aſcripſit*, terrae rurſus imperium vobis ablatum (ne nugis indulgeam) Thebanis conceſſit, adeò ut in illo, quod exarſit, bello Stratocles imperator noſter de ſuorum militum ſalute conſulendi authoritatem non haberet. At non haec quidem ego incuſo, alii interim omittunt, ſed et ipſe in mentionem voco, et caeteri omnes reprehendunt: vos etiam eorum conſcii eſtis, neque quicquam indignamini; eo enim animo in Demoſthenem affecti eſtis, eâ crebritate iſtius ſcelera et nequitiam audiiſtis, ut non ampliùs miremini. Oportet autem *animo* non eſſe ita *otioſo* ſed vehementer iraſci, ſed acerbè punire, ſiquidem caetera civitati bene proſpereque vultis procedere,

Digitized by Google

46. Secundam verò, antedictâ multò graviorem, injuriam vobis intulit, cùm Senatum populique majestatem furtim submovit, et Thebas in Cadmeam traduxit, rerum communicationem cum Boeotorum principibus transigens et paciscens. Quin verò tantam sibi dominationem comparabat, ut in suggestum ascendens jactaret se legationem obire velle quocunque ipsi libuerit, etiamsi à vobis non esset missus; siquis autem imperatorum dictis ejus refragatus fuerit, minaretur se in potestatem suam redacturum principes, et ne ipsi in dicendo adversentur assuefacturum, judicium denique constituturum et litem intentaturum Praetorio suggesti nomine: se enim meliùs ex suggesto meritum esse, quàm imperatores ex Praetorio. In externo autem exercitu, cùm ordines non essent completi, uberrimo quaestu facto et militari stipendio compilato, decem millia peregrinorum militum, acceptâ pecuniâ, Amphissanis elocavit; et, quanquam ego Deos hominesque obtestarer, facinus hoc indignissimè ferrem et conquererer, civitati tamen imperatae, surreptis mercenariis *subsidiis*, periculum summum injecit. Quid verò iis temporibus Philippum in votis habuisse arbitramini? quid nisi ut seorsim cum urbanâ acie. seorsim cum conductis copiis apud Amphissam decertaret, Graecos verò omnes tanto vulnere afflictos, tantâ socordiâ exanimatos circumveniret. Et tamen malorum horum omnium opifex Demosthenes, non satis habet quòd poenas non dederit, sed nisi et aureâ co-

Digitized by Google

ronâ donetur vehementer ſuccenſet: neque ei ſufficit praeconium coram vobis fieri, ſed niſi et coram Graecis praedicetur, hoc etiam ſtomachatur. Ita ſemper, cùm prava indoles potentiae magnae fiat compos, Reipublicae calamitatem importat.

47. Graviſſima verò omnium haec tertia eſt injuria, de quâ ſum dicturus. Cùm enim Philippus Graecos non ampliùs contemneret haud ignarus (neque enim hebes erat aut rudis) quod de rerum ſummâ omnibuſque fortunis exiguo temporis puncto dimicaturus eſſet, eamque ob cauſam de pace cogitans legatos jam tum mittere ſtatueret; cùm et Thebarum principes propinquum et penè inſtans periculum reformidarent (neque enim ſine causâ timebant, ſiquidem eos non orator militiae immunis ordiniſque deſertor monuerat, ſed Phocenſe illud decennale bellum aeternum in animis documentum infixerat) Cùm haec, inquam, ita ſe haberent, cùmque ſentiret et ſuſpicaretur Demoſthenes Boeotorum principes pacem privatam coituros, aurum à Philippo, ipſo extruſo, accepturos (non ſibi vivendum fore exiſtimans, ſiquo à quaeſtu et praedâ intercluſus eſſet) in concionem extemplo proſiliit (cùm nemo pro pace cum Philippo ineundâ aut contra pacem diſputaret: ſed quia cenſeret, hoc quaſi ſigno dato, ſe Boeotorum principibus multò antè innuere, ut ſecum mercedis partem communicarent) ibique Minervam (quam, ut Demoſthenes quaeſtum faceret et pejeraret, effinxit Phidias) teſtatus, jurabat ſe continuò,

Digitized by Google

ſiquis pro pace cum Philippo ineundâ diceret, eum crinibus prehenſis abrepturum in carcerem: hâc in re Cleophontis conſilium atque adminiſtrationem imitatus, qui in eo contra Lacedaemonios bello civitatem, uti aiunt, evertit. Cùm autem non modò non auſcultarent ei qui Thebis erant Principes, ſed et milites veſtros, qui educti ſunt, remitti curarent, ut à vobis de pace conſultaretur; tum verò animi prorſus inops atque excors evaſit, et in concionem aſcendens Boeotorum principes Graeciae proditores appellabat: ſcitumque ſe facturum aiebat is, qui hoſtis faciem directò nunquam aſpexit, ut vos Legatos Thebas mitteretis, qui tranſitum adversùs Philippum à Thebanis poſtularent. Principes verò, qui Thebis erant, pudore ſupra modum affecti, et ne Graecorum proditores revera viderentur timentes, à pace divertebant, et ad aciem inſtruendam properabant.

48. Jam verò illuſtres illos Heroas perdignum videtur memorare; quos ille cùm ſacris non litatis, non addicentibus in apertum periculum projeciſſet, auſus eſt tamen pedibus iis, qui modò in fugam converſi ordines deſerebant, in tumulum mortuorum aſcendere, eorumque fortitudinem collaudare. O ad res magnas ſeriaſque agendas hominum omnium futiliſſime, in verborum tamen audaciâ maximè mirabilis! hoccine agere contendes, os horum vultumque contuens, quòd propter eas, quas civitati intuliſti, aerumnas, coronâ te oportet donari? Voſne autem, Athenienſes, ſi ita

Digitized by Google

dixerit, patiemini, unaque cum iis, qui defuncti sunt, vestra etiam commorietur memoria? Fingite autem paulisper cogitatione vestrâ non jam in foro vos esse, sed theatro; fingite praeconem in conspectu vestro prodeuntem, et promulgationem ex plebiscito habitam: perpendite vero utrùm arbitremini mortuorum domesticos familiaresque ob tragoediarum perturbationes et atroces Heroum casus, qui mox affectu maximo exprimentur, plùs lachrymaturos, quàm ob civitatis turpem ingratitudinem. Quis enim aut homo Graecus aut modò ingenuè educatur non vehementer doleret et angeretur, cùm in theatro illud saltem si nihil aliud in memoriam vocaret, olim quasi hoc ipso die tragoedis tum acturis (quo tempore meliùs administrata fuit civitas, et praeclarioribus magistratibus freta) praeco prodiens, et pupillos, quorum patres in bello ceciderant, adolescentulos integrâ armaturâ instructos coram sistens, praestantissimum praeconium et ad virtutem promovendam aptissimum facere consuerit: *Quòd scilicet hosce adolescentulos, quorum patres viri fortes et magnanimi in bello ceciderant, ad pubertatem usque nutriisset populus; jam verò integrâ armaturâ instructos bonis auspiciis ad sua negotia obeunda dimittit, et ad primas Sedes obtinendas accersit.* Haec quidem olim praedicabat, nunc verò nequaquam: comparente enim eo qui hujusce orbitatis adolescentibus author extitit, quid praedicabit, quid clamabit? Quanquam enim ipsa decreti

Digitized by Google

praescripta recitârit; pudor tamen, quem excitabit veritas, nunquam supprimetur, sed erumpet sed praeconis verbis contraria prorsus vociferabitur, *Quòd hunc virum* (siquidem iste vir dici potest) *corona donat populus virtutis ergô*, cùm sit nequissimus, *fortitudinis*, cùm sit ignavus ordinisque desertor. Nolite per Jovem Deosque caeteros vos obtestor, Athenienses, nolite in Liberi Patris theatro trophaeum de vobis ipsis statuere; nolite coram Graecis deliri tionis atque insaniae populum Atheniensem damnare: nolite quaeso miseris Thebanis clades insanabiles et deploratas in memoriam revocare, quos, illius culpâ profugos in civitatem vestram amicissimè excepistis; quorum delubra, liberos, sepulchra disperdidit sordida Demosthenis nundinatio, atque aurum regale.

49. Sed quoniam ibi coràm non adfuistis, animis vestris et cogitatione eorum miseriam intuemini; ponite vobis ante oculos civitatem captam, diruta moenia, aedes incendio vastatas, conjuges liberosque in servitutem abductos: fingite vobis imaginem virûm mulierumque annis laborantium, qui extremo jam in aevo libertatem ferò dediscunt, lugentes, lamentantes, lachrymis atque ejulatu vobis supplicantes; iis qui calamitatum harum omnium authores extitere, non iis, quibus dirissimas poenas dederunt, succensentes; flagitantes denique atque obtestantes, ne Graeciae cladem et funus ullo modo coronandum putetis, sed potiùs ut fatalem fortunam, quae ei semper haeret co-

Digitized by Google

mes, cautè devitetis. Neque enim aut civitas aut privatus quisquam incepto unquam pulchrè defunctus est, qui socium sibi et consiliarium adscivit Demosthenem. Vos autem, Athenienses, nonne pudet, in portitores, qui Salamina trajiciunt, legem statuere, ut *Si quis navem in cursu etiam invitus everterit, ei non amplius liceret portitoris officio fungi*, nequis nimirum Graecorum corpora temerè et praecipitanter exponat; huic verò, qui et Graeciam civitatemque nostram evertit, Rempublicam iterum tractandam committere?

50. Jam verò ut de quarto tempore et praesenti rerum statu dicam, illud memoriae vestrae infixum volo, quòd Demosthenes non modò ordinem in acie deseruerit, sed et triremi, quam à civitate cepit, circumvectus, argentum à Graecis corrogârit: quem cùm inopinata salus in urbem reportâsset, sub primis temporibus metu fractus et debilitatus contremuit, semianimisque in suggestum ascendens à vobis postulabat, ut suffragiis crearetur pacis conciliator et custos. Vos autem principio ne nomen quidem Demosthenis decretis inscribi permisistis, sed Nausicli provinciam eam detulistis: at nunc verò iste coronam quasi debitam exposcit. Postquam verò, Philippo patre mortuo, in regnum successit Alexander, eadem atque antea portenta iterans, sacra quidem Pausaniae instituit, gratulationis verò et sacrificii crimen in Senatum trajecit. Alexándro autem *Margitae* nomen indidit:

Digitized by Google

et porrò ausus est dicere, eum ex Macedoniae finibus nunquam egressurum; contentum verò fore si modò in Pellâ obambularet, et praecordia sua conservaret. Et hoc se dicere professus est, non ut qui conjecturam faceret, sed qui certò nôrit virtutem sanguine emendam: *hoc, inquam, effutivit* homo ipse exanguis, et Alexandrum non ex Alexandri indole sed suâ imbecillitate atque ignaviâ dimensus. Jam verò Thessalis in civitatem nostram aciem instruentibus, et juvene tum primùm commoto et exacerbato (neque injuriâ) cùm jam circa Thebas castra locâsset, renunciatus à vobis legatus in medio *itinere* ex Citherone profugit atque Athenas rediit, neque in pace neque in bello de vobis bene meritus. Et quod omnium erat acerbissimum, vos quidem hunc judicio tradere noluistis, neque in Graecorum concilio damnari permisistis; qui tamen, siquidem ea quae praedicantur sunt vera, vos jam fefellit et prodidit.

51. Ut enim aiunt Paralii iique qui ad Alexandrum legationem obibant (et rei meritò sanè adhibetur fides) quidem est Plataeensis nomine Aristion, Aristobuli Pharmacopolae, siquis fortè vestrûm cognorit, filius. Hic olim adolescentulus eximiâ et praecellenti formâ, diu in Demosthenis domo diversabatur. Quid verò aut fecerit aut passus sit, tum prorsus in dubio est, tum me loqui nequaquam decet. Hic autem (ut mihi nuntiatur) cùm quo ortus fuerit loco, quo modo vitam duxerit, nemini esset compertum, se in Alexandri

Digitized by Google

gratiam insinuabat, et cum eo familiarissimè versatus est. Per hunc itaque cùm literas ad Alexandrum misisset Demosthenes, timore deposito, animo securo atque otioso esse incepit; et maximis assentationibus et blanditiis usus cum eo in gratiam redibat. Hinc vero perspicietis quàm congruum sit hoc factum ei, quem simulat *in Alexandrum*, animo.

52. Siquid ex his enim cogitaret Demosthenes, si infenso in Alexandrum (uti jactat) esset animo, tria illi apprimè commoda data sunt tempora, quorum ne uno, ut apparet, unquam est usus. Ac primum quidem erat, cùm in imperio nuperrimè constitutus Alexander, rebus suis paulò indiligentiùs paratis atque instructis, in Asiam transiret; Persarum autem Rex classe, opibus, pedestribusque copiis plurimùm polleret; idemque vos *Alexander* in communem belli societatem, propter ea quae in ipsum undique ingruebant pericula, libenter vellet adsciscere: an verò verbum unum tum dixisti, *Demosthenes*, an decretum unum conscripsisti? Visne te metuisse, atque indoli tuae obsecundâsse? tribuam atque concedam: quanquam Oratoris ignaviam Reipublicae tempora non ferunt. Sed postquam Darius cum totâ acie descendisset, Alexander autem in Ciliciâ intercluderetur, rerum omnium inopiâ (ut ipse tum dixisti) laborans, cùm eum confestim (ut idem tu aiebas) contriturus esset et conculcaturus Persarum equitatus, tuam importunitatem non ultrà jam cohibebat civitas; non ultrà

Digitized by Google

Epistolas *cohibebat* tuas, quibus ad digitos aptatis huc illuc inambulabas et cursabas, vultum meum quasi exanimati hominis atque perculsi iterum atque iterum monstrabas, me aureis cornibus instructum nuncupabas, corollis ornandum et ad aras ducendum, siquâ in re laberetur Alexander, *scurrili tuo more* dictitabas: ne tum quidem egisti quicquam, sed tempori nescio cui magis commodo te reservâsti. His verò omnibus omissis, de iis rebus, in quibus jam nunc versamur, pauca exponam. Lacedaemonii et externorum militum exercitus praelio congressi Corrhagi copias dissipârant; Elêi verò et Achaei omnes praeter Pellenaeos à Macedonibus desciverant, tota etiam Arcadia, exceptâ Megalopoli; ea enim obsidione erat pressa, et omnium opinione jam penè expugnata: Alexander autem extra septentrionem ultimum et totius ferè mundi limites migrârat; Antipater in copiis contrahendis perdiu jam perstiterat; rei verò exitus planè in incerto erat. Ostende quaeso nobis quid tum feceris, quid dixisti; quod si velis, suggesto tibi cedam, donec orationem absolveris: sed quoniam taces, quòd haeres anxius et diffidis, veniam tibi concedo, quae vero tum dixisti ego jam exponam.

53. Nonne meministis, Judices, odiosas illas et improbabiles voces, quas olim vos ô plusquam ferrei, audire sustinuistis? *nonne recordamini* eum haec effutiisse de suggesto, [*Civitatis furculos amputant nonnulli, populi pampinos circumcîdunt, rerum nervos lancinant, in tegetis angustias consuti sumus, aliqui*

Digitized by Google

imprimis tanquam aciculis nos trajiciunt] Haeccine vero, ô bellua, verba ſunt an potiùs portenta? Quid cùm circuitu et quaſi orbe quodam in ſuggeſto te circumagens dixiſti, tanquam Alexandro adverſatus, [*Fateor me Lacedaemoniis factionis et conjurationis adverſus Alexandrum ineundae authorem extitiſſe; fateor me Theſſalos et Perrhaebos ad defectionem concitâſſe.*] Tu verò vel villam quidem ad defectionem concites? Tu non modò in civitatem ſed in domum, ubi quid ſit diſcriminis, intrare ſuſtineas? Ubi autem pecuniae impenduntur, aſſiſtes atque haerebis, virile verò nihil patrabis; ſin *boni* quid fortuitò eveniat, id tibi ſtatim arrogabis, et teipſum rei jam peractae authorem inſcribes: quòd ſi metus aliquis ingruerit, profugies; at cùm in ſpem denuo erecti ſumus, munera poſtulabis, aureas coronas flagitabis.

54. Eſto: ſed popularis eſt. Si quidem honeſtam verborum ſpeciem et ornatum intueamini, uti et olim, nunc quoque eritis decepti; ſin autem rei naturam et veritatem exquiratis, nequaquam fallemini. Hoc igitur modo ut rationem vobis reddat, poſtulate. Ego autem vobiſcum expendam, quae inſita eſſe debeant in ingenio viri frugi et popularis; è contrà autem qualem neceſſe eſt virum eſſe improbum, et paucorum potentiae ſtudioſum: vos his duobus ex adverſo poſitis et inter ſe collatis in eum intuemini, non utrum dicendi genus ſed utram vivendi rationem ſit amplexus.

Digitized by Google

55. Cuncti (opinor) uno ore agnoscetis haec omnia, quae sum dicturus, viro populari ineſſe debere: primò ingenuam ab utrisque parentibus derivatam dignitatem; ne propter stirpis suae tenuitatem et fortunam infimam, legibus, quae populare imperium conservant, evadat inimicus. Secundo collata in Rempubl. aliqua à majoribus beneficia, vel (quod omnium maximè neceſſarium est) nunquam susceptas cum eâ simultates; ne injuriarum et damnorum, in quae majores inciderunt, se vindicem praebens malum moliatur civitati. Tertiò frugalitatem et singularem in quotidiano victu temperantiam; ne propter luxum immodicum et profusos sumptus quaestum aucupetur, Remque publicam labefactet. Quartò cum eloquentiâ probitatem; eximia enim est res si cui ineſt prudentia, quâ rerum omnium optimarum delectum adhibeat, et oratoria insuper eruditio et facultas, quâ auditorum animos quoquò velit impellat: sin minùs ita contingat, probitas eloquentiae praeponi debet. Postremò excelsam animi magnitudinem, ne aut in bello aut rerum asperitatibus et temporum angustiis à populo recedat. Probè autem nôstis in eo, qui paucorum potentiae favet, his omnibus adversa esse studia: nec ea vobis iterum recensere neceſſe est.

56. Jam verò, dispicite, quodnam ex his habeat Demosthenes; atque in hâc quidem dinumeratione nihil nisi justum et aequum ponatur. Huic pater erat Demosthenes Paeanienſis, homo, ne mentiar, ingenuo

Digitized by Google

atque honeſto loco natus. Genus autem, quod à matre maternoque avo deducit, quomodo ſe habeat ego jam exponam. Gylo quidam erat Ceramenſis, qui Nymphaeum, quod ſitum eſt in ponto, hoſtibus prodito (quo tempore regionem ſub imperio ſuo habebat Civitas) ab urbe in exilium profugit; eò quòd, cùm capitis damnatus eſſet, judicii aleam ſubire noluiſſet. Boſphorum conceſſit; ubi Ceporum (qui vocantur) largitionem à Tyrannis nactus, uxorem ducit opulentam ſanè atque amplâ dote locupletatam, natione autem Scythida: ex eâ duas ſuſcepit filias, quas huc pecuniâ multâ ditatas miſit; earumque unam nuptum dedit neſcio cui (ne multorum in me odia concitem) alteram verò, civitatis noſtrae legibus violatis, duxit Demoſthenes Paeanienſis, ex quâ natus eſt percuriosus hic ardelio et quadruplator Demoſthenes. Apparet itaque quòd ab avo materno civitati inimicus eſt (majores enim illius morti addixiſtis) à ſtirpe autem maternâ, Scytha, barbarus, linguâ tantummodo Graecus: unde fit, ut iſtius ſcelera atque flagitia non indigenarum more commiſſa videantur.

57. In quotidiano autem victûs apparatu qualem habet modum? ex triremium enim praefecto, poſtquam rem paternam ridiculum in modum abligurierat, leguleius evaſit et formularum cantor: cùm verò ſuſpicio increbuerat eum in hoc etiam negotio perfidiſſimè praevaricatum eſſe, et, proditâ clientis ſui

Digitized by Google

causâ, adversario operam navâsse, in suggestum illico prosiliit; cùmque argenti plurimum à civitate accepisset, pauxillulum sibi reservavit. Nunc autem aurum regale sumptus ejus jam penè exhaustos suppeditat et instaurat; sed neque hoc ad luxum sufficit: nullae enim divitiae, nulla unquam opulentia pravae et luxuriosae indolis libidinem satiârunt. Ad summam verò, non ex re familiari, sed ex vestris periculis victum acquirit. Oratio quidem ejus est acerrima et praeclara, vita autem cum primis improba et nequam. Ita enim corpore suo ad libidinem et procreandi cupiditatem abutitur, ut mihi non gratum sit ea quae commisit exponere: satis enim jam antè cognovi eos, qui vicinorum infamiam et turpitudinem liberè nimis pervulgant, odium sibi ac invidiam conflâsse. Sed quid quaeso civitati contulit insignis hujusce eloquentia? in verbis quidem cultus erat et honestus, factorum autem nequitiâ turpissimus.

58. De fortitudine verò pauca admodum mihi jam restant dicenda: si enim ipse inficiari auderet se timidum esse et imbellem, si vos hujusce ignaviae non essetis conscii, in longius mihi ducenda esset oratio; sed quia ipse in concionibus coram fatetur, vosque probè intelligitis, reliquum est, ut leges, quae de hisce rebus feruntur, paucis recenseam. Solon enim, antiquus ille legislator, et eum qui militiam detrectat, et eum qui de statione decedit, et eum qui est animo timido atque ignavo, iisdem suppliciis mulctari debere

Digitized by Google

censuit. Timiditatis enim dantur actiones; et aliquis jure miretur forsan quòd in ea vitia, quae à naturâ oriuntur, constitutae sint actiones: sed tamen sunt constitutae; hâc nempe de causâ, ut singuli cives legum multas impensiùs quàm inimicos reformident, et pro patriâ suâ acriùs multò propugnent. Legislator enim et eum qui militiam detrectat, et eum qui de statione decedit, et eum qui animo est timido et ignavo, ab aquâ lustrali et foro prohibet; vetat ne coronâ donetur, ne ad sacra et supplicationes publico nomine decretas accedat. Tu autem, *Ctesiphon*, coronam Demosthenis, cui eam interdicunt leges, jubes imponi; decreto tuo hominem indignissimum ludis tragicis in orchestram accersis; in aedem Liberi patris eum, qui Deorum templa timiditate suâ prodidit, deducis. Sed ne à propositio vos ulteriùs divertam, illud vehementer mementote, cùm se esse popularem jactitabit, ut vitam illius, non verba spectetis; ut non qualem se esse dicit, sed qualis revera sit, diligenter expendatis.

59. At quoniam in praemiorum et coronarum mentionem incidi, vobis (Viri Athenienses) priusquam mihi excidit, multò ante denuntio, nisi innumera ista praemia et coronas minùs temerè impertiatis, neque eos, qui hoc honore sunt dignati, gratiam vobis habituros, neque Rempubl. rectè administratam iri: improbos enim homines nunquam in melius mutabitis, bonos verò ad ultimam desperationem trudetis. Me autem nihil nisi verum dixisse, magna (ut opinor)

Digitized by Google

argumenta vobis producam. Siquis enim à vobis jam quaerat, utrùm ampliori nunc gloriâ eniteat civitas quàm majorum tempore, omnes credo assensuros, quòd majorum tempore *insigniùs floruerit*: viri autem utrùm meliores tum extiterint quàm diebus nostris, dicetis (opinor) tunc quidem fuisse caeteris longè praecellentes, nunc verò omnium penè infimos: praemia et coronae, praeconia et victus quotidianus in *Prytaneo* datus, utrùm frequentiores quàm nunc; olim quidem honores et dignitates raro atque perparcè impertiebantur, et virtutis nomen charum erat et pretiosum; nunc verò obsorduerunt omnia, et coronas non jam ex prudentiâ, sed vitioso more largimini.

60. Haec igitur vobis sedulò expendentibus absurdum meritò videatur et rationi minimè consentaneum, praemia quidem nunc crebriùs multò proposita esse, Rempublicam autem opibus praesidiisque ampliоribus tum floruisse; viros nunc esse nequiores, tum verò multò praeclariores extitisse. Ego hujusce rei causam vobis exponam. Numquis se ad Quinquatria exercebit aut alium quenquam, in quo de coronâ certatur, ludum? numquis ad *Pancratium* aut aliud aliquod grave atque asperum certamen, si corona illi, qui gratiâ et ambitione eam assequi contendit, non fortissimo viro daretur? nemo hercle se exercebit. Nunc autem (opinor) quod victoriae praemium ita perrarum et pretiosum, ita omni contentione petendum, omni memoriâ celebrandum videtur, non reluc-

Digitized by Google

tantur nonnulli corpora ſua exponere, acerrimos labores perferre, et in periculoſiſſimam dimicationem venire. Quocirca fingite vos eſſe virtutis civilis Judices et praefectos, fingite praemiorum arbitrium ad vos deferri: et id ſimul vobiſcum expendite, quòd ſi paucis, ſi dignis viris, ſi juxta leges impertiatis praemia, multi vobis erunt, qui de virtute contendent, Pugiles et Athletae; ſin autem cuivis, qui aut cupit aut ambit, gratis largiamini, etiam modeſta et frugi ingenia contaminabitis.

61. Haec verò rectè à me dicta eſſe, luculentiùs paulò vobis exponam. Uter vobis vir melior videtur, ille, qui belli praefectus navali apud Salamina praelio Perſam devicit, Themiſtocles, an qui à ſtatione receſſit, Demoſthenes? Miltiades qui apud Marathonem barbarorum copias fudit, et ii qui populum exulantem à Phyle reduxerunt, an idem hic *Demoſthenes*? Ariſtides, cui cognomen erat Juſtus, multùm ab eo quod inditum eſt Demoſtheni diverſum: *utram inquam Ariſtidem hunc praeſtantiorem arbitramini, an Demoſthenem*? Ego quidém per Deos immortales indignum eſſe cenſeo, ut de hâc belluâ, et iis praeclaris viris eodem pariter tempore fiat mentio. In defenſione igitur ſuâ oſtendat Demoſthenes, ubi decretum ſit eorum aliquem coronâ donari. Ingrati igitur animi erat populus? nequaquam, magnifici verò potiùs et excelſi: iique praecellentes viri, qui honorem hunc nunquam ſunt adepti, ſe *parente hâc* civitate digniſſimos prae-

Digitized by Google

ſtabant. Non enim oportere putabant, ut *decretoriis* tabulis decorarentur, ſed ut in eorum, de quibus bene meriti ſunt, memoriâ (quae quidem ab eo tempore ad hunc uſque diem ſempiterna vivit) clariſſimum monimentum haberent.

62. Quibus verò praemiis ornati ſint, non abs re erit exponere. Viri quidam id circiter tempus erant fortiſſimi, qui diuturnis graviſſimiſque periculis defuncti, Medos apud Strymonem fluvium praelio fuderunt; ii igitur domum reverſi, praemium à populo flagitabant: quocirca decrevit populus, ut tres Hermae lapidei in Hermarum porticu iis ponerentur, quod quidem iis temporibus permagnum habebatur praemium: interdixit verò ne eorum nomina *ſtatuis* inciderentur, ut populi, non imperatorum videretur inſcriptio. Me autem vera dixiſſe, ex ipſis verſiculis pernoſcetis. Inſcriptum enim eſt in primo Hermâ,

Illis vis animi fuit et praeſentia; qui, cùm
Olim Strymoniae littora propter aquae,
Inferrent diramque famem et bella horrida Medis,
Hoſtiles primi comminuêre manus.

In ſecundo autem *inſcriptum eſt*,

Haec pro animo forti meritiſque inſignibus olim
Principibus plebes Attica dona dedit;
Ut, cùm progenies luſtrent haec ſera nepotum
Laeti pro patriâ ferre pericla velint.

Digitized by Google

In tertio denique inſcriptum eſt,

Grajugenas Mneſtheus Geminoſque ſecutus Atridas,
Agminis, ad Trojae moenia, ductor erat.
Pugnaces inter Danaos quem dixit Homerus
Praeſtantem duro Marte fuiſſe virum
Sic neque Cecropidis pudor eſt aut dedecus, acres
Virtutis dici militiaeque duces.

Videtis igitur non imperatorum, ſed populi nomen eſſe inſcriptum. Jam verò adeſte mihi quaeſo animis veſtris in porticu, quae vocatur *Poecila*. Omnium enim rerum geſtarum praeclara monimenta in foro conſervantur. Quid igitur eſt, Athenienſes, quod velim? hîc pugna illa Marathonia deſcribitur; ſed quis erat exercitus noſtri praefectus? nemo eſt ex vobis qui de hâc re interrogatus non reſponderit, Miltiades: ibi verò nomen ejus non inſcribitur: ſed unde fit? nonne praemium hoc à populo flagitavit? flagitavit ſanè, ſed populus non conceſſit: loco autem nominis inſcribendi permiſit ei, ut primo in loco depingeretur *quaſi* milites *ad pugnam* cohortans. In *Metrôo* autem juxta Curiam poſito, quodnam iis praemium, qui populum exulantem à Phyle reduxerunt, dederitis, intueri licet. Qui enim decretum tulit victoriamque comparavit erat Archinus ille Coeleus, eorum unus qui populum reduxerunt: primùm itaque decrevit, ut iis mille drachmae in ſacrificia et dona Deorum templis appendenda

Digitized by Google

darentur, quae quidem ſumma ad decem drachmas viritim diſtribuendas non redit; tum jubet ut eorum ſinguli coronâ oleaginâ, non tamen aureâ donarentur. Iis enim temporibus corona oleagina magno erat in pretio et honore, nunc etiam aurea parvi penditur. Sed neque hanc etiam *oleaginam* temerè donari ſinit; ſed jubet Senatum diligenter perquirere, quot eorum in Phyle obſidione premerentur, cùm Lacedaemonii et triginta *tyranni* eos qui Phylen occupârant adorirentur; non quot in eo apud Chaeronêam praelio, hoſtibus jam inſtantibus, à ſtatione receſſiſſent. Ut autem me vera dixiſſe ſciatis, recitetur decretum.

DECRETUM de praemio iis, qui à Phyle *populum reduxerunt, dato.*

Jam verò ex alterâ parte decretum recita quod ſanxit Cteſiphon de Demoſthene, qui graviſſimorum malorum author vobis extitit.

DECRETUM.

Hoc quidem decreto extinguitur atque obliteratur eorum, qui populum reduxerunt, praemium; ſi enim hoc decretum rectè ſit factum, illud certè perperam: ſin illi pro meritis praemio fuerint ornati, hic indignus eſt, qui coronâ donetur.

63. Dicet autem Demoſthenes (ut quidem ego audio) me parum juſtè feciſſe, qui majorum res geſtas cum ſuis facinoribus contulerim. Neque enim

Digitized by Google

(ait) Philamon Pugil, quòd Glaucum antiquum illum pugilem ludis Olympiis viciſſet, coronâ donabatur, ſed quòd ſui temporis Athletas ſuperâſſet. Quaſi nos fugeret Athletis quidem inter ſe ipſos eſſe certamen, iis autem, qui coronam flagitant, de ipsâ virtute, cujus ergô coronâ donantur, dimicandum eſſe. Oportet enim praeconem, cùm in theatro coram Graecis coronam praedicet, mendacio vacare. Ne igitur, quòd Rempublicam praeſtantiùs quàm Pataecion adminiſtrâſti, exponas; ſed quam exhibuiſti fortitudinem *palam oſtende*: et hoc demum modo praemium à populo depoſce. Sed ne à propoſito ulteriùs vos divertam, recitabit vobis ſcriba epigramma de iis, qui populum à Phyle reduxerunt, inſcriptum.

EPIGRAMMA.

His igitur magnos populus decrevit honores,
Impoſuitque ſacris florea ſerta comis;
Qui quondam injuſtos arcebant urbe Tyrannos,
Duraque pro patrio multa tulere ſolo.

Quòd verò eos, qui contra leges dominati ſunt, fuderint atque exterminârint, eâ de causâ honoribus ornatos ſcribit Poëta: rumor enim jam tum increbuit omniumque aures perſonabat, quod populi dominatio et libertas, ex quo nonnulli actiones de violatis legibus ſuſtuliſſent, everteretur.

64. Equidem à patre me audivi, qui in omnibus Reipublicae periculis laboribuſque verſatus anno quinto

Digitized by Google

et nonagesimo diem obiit; saepe, inquam, cùm per otium mecum conferret, ab illo accepi, populo jam primùm reducto, siqua de legibus violatis actio in judicium venerit, nomen et factum planè fuisse similia: quid enim sceleſtius homine, qui res legibus adversas et dicit et facit? quocirca alio prorsus modò, quàm nunc, de causâ cognôrunt. In eos enim, qui decreta legibus adversa tulerant, multò acriùs incendebantur judices, quàm ipse accusator: persaepe enim scribam revocabant, leges et decreta iterum recitanda jubebant: causâ denique cadebant ii qui contra leges scripserant, non modò si omnes universas leges transgressi fuissent, at si vel unam earum syllabam migrâssent. Quae tamen res, uti se nunc habet, perridicula est et absurda. Scriba enim recitat scitum contra leges conscriptum; Judices, quasi cantilenam aut simile quid à quaestione alienum audirent, ad res alias animum advertunt. Jam verò Demosthenis artificio atque fallaciis sordidissima in judicia vestra irrepsit consuetudo: immutantur enim et pervertuntur civitatis jura atque instituta. Causam quidem dicit accusator, reus autem accusat; Judices modò eorum, de quibus debent cognoscere, prorsus sunt obliti, modò de iis, quae sub ipsorum judicia non veniunt, pronuntiare coguntur. Reus autem, siquando de re ipsâ fiat mentio, ita excusari optat non quòd juxta leges scripsisset, sed quòd alii aliquando, ejusmodi decretis factis, è judicio emersissent. Et in hoc quidem Ctesiphontem maximè jam nunc elatum esse et confidentem accepi.

Digitized by Google

65. Impudenter quondam ausus est inter vos gloriari Aristophon ille Azenienſis, quòd legum violatarum actiones ſeptuaginta quinque effugiſſet. At non ita priſcus ille Cephalus, qui vir omnium maximè popularis videbatur, non ita (inquam) ille, ſed de factis prorſus contrariis gloriandum ſibi duxit, quòd nempe plura quàm quis alius ſcita ſcripſiſſet, nunquam autem de violatis legibus poſtulatus fuiſſet. Praeclara hercle gloriatio! violatarum enim legum alii alios poſtulabant, non ii tantùm quibuſcum in Reipublicae partibus diſſenſio interceſſerat, ſed amici etiam neceſſariis ſuis, ſiquid in civitatem peccâſſent, litem intendebant. Cujus quidem rei magnum vobis argumentum producam. Archinus enim ille Coeleus violatarum legum poſtulabat Thraſybulum Stirienſem, quòd nempe contra leges decreverat, unum ex iis, qui cum ipſo à Phyle remeabant, coronâ donari: et judicio quidem vicit, cùm ejuſdem *Thraſybuli* beneficiorum recens jam eſſet memoria, quae tamen apud judices nullius ponderis habebantur. Putabant enim, quemadmodum ipſos exulantes à Phyle quondam reduxerat Thraſybulus, ita etiam nunc eundem, decreto contra leges facto, in civitate jam conſtitutos ejicere atque exturbare.

66. At nunc contraria valet conſuetudo. Veſtri enim fortiſſimi duces, eorumque nonnulli, quibus quotidianus in *Prytaneo* victus datur, legum violatarum actiones precibus ſuis condonari poſtulant: qui quidem

ingrati meritò à vobis censendi sunt. Siquis enim in liberâ Rep. praemiis ornatus (in nostrâ praesertim civitate, quam Dii legesque conservant) socium se et adjutorem iis qui scita legibus adversa conscribunt praebeat, ipsam Rempublicam, à quâ ita honestatus est, evertit. Quaenam igitur dicendi ratio justo atque aequo patrono constituta est? ego exponam. In tres partes distinguitur dies, quâ violatarum legum actio in judicium venit. Prima enim clepsydra accusatori, legibus, Reiquepublicae permittitur: secunda, reo ejusque patronis; cùm id de quo constituta est actio primis calculis non diluatur: tertia verò tum litis aestimationi, tum vestrae acerbitati atque iracundiae. Quicunque igitur, cùm de litis aestimatione agatur, calculum posceit, severitatem vestram deprecatur: qui autem in primâ dicendi partitione calculum postulat, sacramentum postulat, legem postulat, populi libertatem postulat: quae neque à quopiam flagitari debent, neque cùm flagitentur concedi. Mandate igitur ut postquam vobis primum calculum juxta leges ferre permiserint, litis aestimationi tandem occurrant.

67. Mihi autem parum abest, quin dicam legem tantùm de violatarum legum actionibus ferri debere, ne liceat aut accusatori, aut reo patronos atque advocatos adsciscere. Jus enim non indeterminatum est, sed legibus vestris disertè definitum. Ut enim in arte fabrili cùm scire volumus rectumne aliquid sit necne, normam, quâ dijudicetur, adhibemus: ita etiam in

Digitized by Google

violatarum legum actionibus juris norma apponitur haec tabella, *quae, quantum ab aequitate* legum scriptarum *aberret* decretum hoc *Ctesiphontis, planè ostendit.* Si enim, *Ctesiphon,* haec inter se consentire possis evincere, impunè per me licet descendas. Quid enim Demosthenem accersis? nempe verò ut, justâ illâ defensione neglectâ et omissâ, atque homine veteratore verborumque artifice advocato, judicibus imponas, civitati damnum, populari imperio perniciem importes.

68. Sed quibus modis deprecationes istae avertendae sint exponam. Cùm Ctesiphon, in concionem ascendens, exordium *à Demosthene* constructum instituat, et in eo diu immoretur, nullam verò justam defensionem adhibeat, commonete eum, ut citra motum omnem et perturbationem tabellam sumat, ex alterâ parte decretum suum, ex alterâ leges recitet. Sin autem ad haec surdum se simulet, neque vos ei aures praebete: non enim ut hominum tergiversantium dolos improbos et fallacias, sed ut legitimas, ut rectas defensiones audiretis, forum intrâstis. Sin autem, justâ defensione neglectâ et omissâ, Demosthenem accersat, id summopere caveatis ne vobis gratus sit homo veterator, qui subdolis verborum aucupiis leges labefactare confidit. Neque hoc quispiam sibi in laudis loco deputet qui, interrogante Ctesiphonte utrùm liceat accersere Demosthenem, primus exclamabit, accerse, accerse: contra teipsum accersis, contra leges accersis, contra populi libertatem accersis.

Digitized by Google

69. Sin autem libeat vobis Demosthenem audire, postulate ab eo ut ad eundem ordinem, quem ego in accusando secutus sum, defensionem suam astringat. Quem quidem ego, ut memoriam vestram refricem, sic institui; neque Demosthenis vitam sub initio explicavi, neque de publicis ullis criminibus, mentionem feci, cùm ingens mihi adesset eorum copia (aut essem certè unus omnium in dicendo infirmissimus atque pauperrimus) sed primò quidem ostendi interdictum esse à legibus, ne rationibus reddendis obnoxii coronâ donentur: deinde oratorem redargui, quòd Demosthenem, nullis ab ipso rationibus relatis coronâ donari jusserit, neque ullo interveniente integumento, neque eâ excusatione ascriptâ [*Priusquam rationes retulerit*] sed authoritate legum et vestrâ apertè contemptâ: postremò excusationes quas allaturi sunt expositi, quarum ut memores sitis efflagito. Secundò leges illas ad coronae praeconium spectantes percurri, in quibus disertè interdictum est, nequis à populo coronâ donatus extra concionem promulgetur: Orator verò qui est reus, non leges tantùm violavit sed tempus locumque praeconii commutavit; siquidem jusserit de eo non in concione sed in theatro, non Athenienſibus in concionem congregatis, sed tragoedis fabulas jam acturis, praedicari. His explicatis, pauca quidem de privatis criminibus dixi, multò autem diutiùs in publicis immoratus sum.

70. Ita igitur et à Demosthene postulate ut primò

Digitized by Google

contra legem illam de iis qui rationibus reddendis sunt obnoxii constitutam, deinde contra illam etiam de praeconiis latam, contra id denique in quo intensiùs moror, quòd scilicet non dignus sit coronâ: *contra haec, inquam, omnia praestituto ordine* se defendat. Sin autem à vobis petat, ut sibi de dicendi ordine remittatis, promisso interposito se sub fine defensionis suae crimen dissoluturum, nequaquam concedite; nec vos lateat eum nullâ aliâ de causâ hoc flagitare, nisi ut judicium eluctetur et eludat. Nunquam enim postea defensionem suam ad crimen referet; sed cùm nihil habeat quod justè possit dicere, rerum quae à causâ remotae sunt interjectione, oblivionem criminis vobis inducere conabitur. Quemadmodum igitur in ludis gymnicis pugiles de vestigio et statu inter se certare intuemini; ita etiam et nunc pro civitate, pro ordine, quem in dicendo persequatur, totum diem dimicate. Ne finite eum in dicendo extra crimen vagari et ambages ducere; sed attentè ei instantes et quasi insidiantes, siquid extra rem aberraverit, eum ad verba de quaestione facienda redigite, et à diverticulis anfractibusque, quibus se circumaget, diligenter cavete.

71. Quae verò vobis, si hoc modo Demosthenem audiatis, accident, aequum est ut praedicam. Induet enim hominem veteratorem, qui praestigiis crumenas incantat pecuniamque intervertit, qui Rempublicam laceret minutatimque concidit. Hic quidem promptiùs multò in fletum; quam alii in risum, erumpit: eximiâ

Digitized by Google

quâdam proclivitate ad pejerandum excitatur, ut nemo alius. Sed neque mirarer ſanè, ſi ſubitâ mutatione factâ *et fletu in opprobria converſo*, apud eos qui extra circumſtant virus acerbitatis ſuae evomat; dicatque paucorum potentiae ſtudioſos qui revera ita aeſtimantur ad accuſatoris ſuggeſtum, populares autem ad reum defendendum coiiſſe. Cùm igitur haec effutiet, id illius tumultuoſis ac ſeditioſis ſermonibus opponite, quòd ſi tui, ô Demoſthenes, ſimiles fuiſſent qui populum exulantem à Phyle reduxerunt, populare imperium nunquam fuiſſet firmatum. Nunc autem ii à graviſſimis periculis rerumque aſperitatibus civitatem liberabant, et plebiſcitum hoc ab optimarum artium ſtudiis et diſciplinis profectum interpoſuerunt, [*Ut injuriarum memoria deleretur.*] Tu vero obductas jam Reipublicae cicatrices refricas, et quotidianae orationes tibi impenſiùs ſunt curae quàm ſalus publica.

72. Cùm autem, iſte, Auditores, ut eſt perjurus, ad fidem ſacramento firmandam confugerit, commonete eum quòd ille qui ita crebrò pejerat et apud eoſdem homines jurejurando interpoſito fidem poſtulat, horum alterutrum habere debeat (quorum neutrum conſecutus eſt Demoſthenes) vel Deos novos, vel non eoſdem auditores. Jam verò quod lachrymas et vocs contentionem attinet, cùm ita apud vos vociferabitur, [*Quo confugiam viri Athenienſes? an ex urbe me exterminabitis, cui nullus, quò advolem, locus relinquitur?*] objicite ita ejulanti, Populus vero Atheni-

Digitized by Google

enſis quò confugiet, ô Demoſthenes? ad quem Sociorum apparatum, ad quae ſubſidia ſeſe convertet? Quibus verò praeſidiis, quibus propugnaculis populum munivit adminiſtratio tua? quae enim pro tuis commodis feceris, videmus omnes. Ab urbe enim migrans, non habitas (ut creditur) in Piraeo, ſed portum eum delegiſti, ut ſiquid fortè ingruerit periculi, deductâ navi ex civitate effugias. Quae vero ad viaticum timiditati tuae ſuppetant, pecuniam nefario quaeſtu cepiſti atque aurum regale corrogâſti.

73. Sed quorſum illa lachrymarum vis? quorſum illa lugubris ejulatio? quorſum tanta illa vocis contentio? Nonne cauſam dicit Cteſiphon, nonne litis mulcta legibus aeſtimata eſt, Tu verò neque de fortunis, neque de vitâ, neque exiſtimatione tuâ decertas? Quorſum verò hoc omne ſtudium, atque ingens conatus? de aureâ ſcilicet periculum eſt coronâ in theatro contra leges promulgatâ: at ſi populus aut furore aliquo impulſus aut praeſentis rerum ſtatûs immemor, in tam perverſo atque alieno tempore coronam tibi donâſſet, Te tamen in ſuggeſtum aſcendentem dixiſſe oportebat, Coronam quidem, viri Athenienſes, libenter accipio, tempus autem, in quo fit praeconium, non probo: non enim me ob ea coronâ donari decet, propter quae, barbâ capilliſque detonſis, in luctu et ſqualore jacet civitas. Haec opinor eſſet oratio hominis ſancti atque honeſti: quae autem tu dices, etiam ſceleratiſſimus nebulo, qui virtutis vel umbram conſectaretur, effutiret.

Digitized by Google

74. Non enim mehercule timendum eſt, ne ille magno ſpiritu elatus et virtute bellicâ praecellens Demoſthenes, domum reverſus, manum ſibi injiciat, ſpoliatus hoc ſuae fortitudinis praemio: *non, inquam, timendum eſt ne mortem ſibi conſciſcat*, qui ita vehementer veſtrum honoris ſtudium et gloriae contentionem irridet, ut perditum et impurum illud caput, rationibus reddendis obnoxium, cui contra omnes univerſas leges coronam juſſit imponi Cteſiphon, decies millies ipſe contuderit: quâ quidem in re maximos quaeſtus fecit, quia de vulnere, quod ipſe ſibi conſultò inflixit, actiones intenderit. Ita demum colaphis eum mactabat et comminuebat Midias, ut adhuc in capite ejus emineant pugnorum veſtigia. Non enim tam caput habet, quàm vectigal.

75. De Cteſiphonte autem, qui ſcitum hoc conſcripſit, pauca mihi reſtant dicenda. Multa tamen omittam, ut veſtri faciam periculum, an homines ſcelere et improbitate praecellentes ipſi per vos, indicante nemine, diſcernere poſſitis. Id igitur ſolum quod cum utriſque eſt commune, quòdque de iis meritò dici poteſt, narrabo. In foro enim volitant et circumcurſant alter de altero rite ſentientes, nec mendacium ullum dictitantes. Cteſiphon enim negat ſe ſibi quicquam timere (ſperat enim ſe rudem viſum fore et ignarum) ſed Demoſthenis timiditatem et conſternationem inauditam, quaeſtuſque, quos in gerendâ Republicâ fecit, vehementer reformidat: Demoſthenes autem in ſe re-

Digitized by Google

cipiens, animosum se dicit esse et fidentem, nequitiam verò Ctesiphontis et famosa lenocinia graviter perhorrescere. Quos igitur sua mutua sententia improbitatis arguit et incusat, vos communes utriusque arbitri criminibus ne absolvite.

76. De iis verò, quae in me evomit, convitiis pauca jam praefabor. Dicturus enim est (ut mihi quidem indicatur) Demosthenes, à se quidem multa commoda, à me autem multa detrimenta civitati esse importata: et simul calamitatum earum crimen, quas nobis intulerunt Alexander et Philippus, in me rejiciet. Tam vehemens enim atque acutus (ut apparet) verborum est artifex, ut non satis ei sit meam in Republ. administrationem aut conciones, quas habui, incusare; sed ipsum vitae meae otium atque taciturnitatem invidiose infectatur, et silentii me insimulat (nequid scilicet ei relinquatur, quod calumniosè deferre et vexare nequeat) consuetudinem porrò et colloquia, quae in Gymnasiis cum adolescentulis quibusdam habui, criminatur. In hoc ipso denique judicio sub principio orationis suae acerbissimè me accusat, quòd litem hanc intendi non quo civitati studerem, sed quò Alexandro, ob simultates ei cum Demosthene susceptas, *voluntatis* meae indicium darem. Equidem per Deos immortales (ut audio) à me percunctaturus est, quamobrem universas suas in Republicâ gerendâ actiones jam quasi in summâ criminer, singulas verò neque interpellârim neque in judicium adduxerim: sed longo interjecto

Digitized by Google

tempore, et cùm ad Reipublicae administrationem non crebrò accederem, nomen detulerim.

77. Sed neque Demosthenis colloquia atque consuetudinem mihi unquam aemulanda putavi, neque meorum me pudet: neque quae coram vobis à me dicta sunt indicta esse velim, neque si quales iste habuit conciones habuissem, mihi diutiùs vivendum putarem. Meum verò silentium, Demosthenes, vitae meae frugalitas ac temperantia comparavit. Pauca enim mihi sufficiunt, nec plura turpiter cupio. Quocirca et silentio et voce meâ utor consultò et deliberatè, ad neutrum propter profusum ingenii mei sumptum impulsus. Tu verò accepto *munere* tacebas, consumpto autem, vociferabaris: dicis autem non ea quae ipse velis, neque cùm tibi libuerit, sed cùm ii, qui vocem tuam mercantur, imperârint. Neque enim Te pudet ea arroganter atque gloriosè decantare, quae paulò pòst à te confícta esse arguentur.

78. In judicium enim adducta est haec de scito Ctesiphontis actio, quam tu me intendisse dictitas, non quò civitati studerem, sed quo Alexandro *voluntatis* meae indicium darem, cùm Philippus jam tum superstes esset, priusquam Alexander regno succederet; cùm Tu illud de Pausaniâ somnium nondum videras, nondum cum Minervâ et Junone noctu contuleras. Quomodo igitur ante tempus Alexandro *voluntatis* meae indicium darem, nisi idem ac Demosthenes, somnium vidissem.

Digitized by Google

79, Me autem in eo criminaris, quòd interjecto tempore, non continenter ad Rempublicam accedam: et institutum hoc, quod à me postulas, non ex populari imperio sed alio quodam Reipublicae genere à te esse traductum, id nos latere arbitraris. Ubi enim obtinet paucorum dominatus, non ille qui vult, sed qui imperio potitur, accusat; in liberis autem civitatibus ille, cuicunque placitum fuerit, aut quandocunque ipsi libuerit. Et quidem qui spatio interjecto ad dicendum accedit, viri sancti, quique Reipublicae temporibus atque utilitati consulit, magnum praebet indicium: ne unum verò diem interponere, sordidi est et mercenarii.

80. Cùm verò ad istam defensionem confugies, te nempe nullo à me convictum esse judicio, neque scelera supplicio luisse, aut auditores oblivioſos esse arbitraris, aut captionibus tuis tibi ipsi imponis. Quae enim Amphissanorum causâ perpetraveris, quas in rebus Euboicis mercedes acceperis, quandoquidem ea, quibus te aperto in quaestu convici, diu jam effluxerunt tempora, ea, inquam, speres fortasse ex populi memoriâ excidisse: illa verò, quae ex triremibus triremiumque praefectis rapuisti spolia, quae unquam vetustas obruet, quae unquam delebit oblivio? cùm tu, lege de trecentis navibus rogatâ, et civitate à te persuasâ, ut te rei nauticae praefectum crearent, â me coràm convictus es sexaginta quinque navibus actuariis praefectos triremium spoliâsse; quâ quidem rapinâ majo-

Digitized by Google

rem nobis classem sustulisti, quàm *quae tum suppeteret*, cùm navali apud Naxum proelio Lacedaemonios Pollinque ducem devicimus.

81. Ita verò criminationibus supplicium à te propulsasti, ut non tibi qui injusta feceris, sed iis, qui in judicium te vocant, sit periculum: nam dum Philippum atque Alexandrum per calumniam crebrò perstringis, dum certos homines Reipubl. opportunitates intercipere et praecidere criminaris, res quidem praesentes evertis et labefactas, de futuris autem mirificè polliceris. Denique paulò antè quàm à me in judicium adductus esses, Anaxinum Oritam, qui merces Olympiade emebat, comprendisti, morte damnâsti, tuâ demum manu cruciâsti, et distraxisti; *Anaxinum, inquam*, apud quem in Oreo diversabare, quocum ad eandem mensam accubuisti, edisti, bibisti, libâsti, cui fidem dextramque porrexisti, quem hospitio amicitiâque tibi junxisti, eum interemisti: et cùm à me coram universis civibus convictus esses, et hospitis occisor appellatus, crimen quidem non negâsti, sed ea respondisti ad quae populis omnis, omnes qui concionem circumstabant hospites vociferationem ediderunt: dixisti enim, Te mensae hospitali praetulisse civitatis salem.

82. Falsas autem praetermitto epistolas, nihil dico de emissariis comprensis, aut cruciatibus ob crimina temerè et de nihilo delata inflictis, quasi ego, cum aliis quibusdam civibus sociatus, novis rebus studerem. Deinde (ut mihi quidem indicatur) me rogabit, qualis

Digitized by Google

ille existimandus sit medicus, qui, dum morbo laborat aegrotus, nihil dat consilii; postquam verò obierit, ad inferias accedens cum amicis et necessariis ea communicat, quae si fuissent priùs adhibita, pristinam valetudinem restituissent. Teipsum verò nunquam percunctariis, Demosthenes, qualis ille existimandus sit Reipublicae administrator, qui populum quidem assentationibus queat lactare, opportunitates autem, quibus civitas servari poterat, abalienat et prodit; et probos et prudentes cives, ne consilium exponant, criminando prohibet et interpellat: qui cùm periculis timidè se subtraxerit et civitatem malis asperrimis et desperatissimis aerumnis implicârit, qui cùm nihil boni unquam fecerit, omnium verò calamitatum author unus extiterit, auream coronam virtutis ergô postulat. Quaerat autem ab iis qui tum, cùm servari poterat civitas, calumniosè ab ipso vexati sunt et à Republicâ exacti, cur nequitiae ejus non obstiterint; illi etiam nunc denique sic respondebunt, [*Commissâ jam pugnâ, non vacabat nobis de tuo supplicio consulere, sed de salute civitatis unicè solliciti in legationibus huc illuc mittendis occupabamur.*] Sed cùm tibi non satis esset supplicium non luisse, nisi etiam et praemia flagitares: atque in eo civitatem nostram Graecis omnibus deridendam objiceres, tum denique *impudentiae* tuae me interposui, litemque intendi.

83. Verùm per Deos immortales hoc quod (uti audio) dicturus est Demosthenes, maximè acerbis-

Digitized by Google

mèque indignor. Meam ſcilicet eloquentiam Sirenum cantilenis comparat, quibus non tam mulcentur (inquit) auditores, quàm necantur et perduntur; quocirca malè audit earum harmonia: ita meum ingenium, meam in dicendo peritiam iis qui audiunt exitioſam ſemper et fatalem eſſe aſſeverat. Quam quidem de me ſimilitudinem à nemine fieri decere exiſtimarem (turpe enim criminatori eſt, ſi calumnias ſuas re nequeat comprobare) ſin autem oportuit fieri, non eam Demoſthenis orationem ſed viri cujuſdam militaris arbitrarer, optimè de Republicâ meriti, in dicendo autem rudis atque imperiti; qui ideo adverſarii ingenio atque eloquentiae graviſſimè aemulatur, cùm ſibi maximè conſcius ſit ſe nihil rerum à ſe geſtarum dicendo poſſe ornare, accuſatorem verò etiam et ea quae nunquam fecerit, enarrare poſſe, et quaſi revera eſſent geſta, auditoribus exponere. Cùm verò ex vocabulis, iiſque amaris admodum et inaniter operoſis, homo compoſitus et conflatus ad dicendi ſimplicitatem atque res geſtas confugerit, quis unquam ſuſtinebit? cui ſi orationem eripias, perinde ac ſi tibiis lingulas abſtulerit, nihil reliquum erit in eo *boni*.

84. Ego autem, Athenienſes, valde miror, et ſcire velim quid vobis in hâc actione excludendâ atque repudiandâ propoſituri ſitis. An quòd legitimum eſt decretum? ſed nulla unquam ſententia legibus antiquis magis adverſa rogabatur. An quòd iſte, qui decretum tulit, non dignus eſt ſupplicio? atqui nulla vobis vitae

Digitized by Google

et magiſtratûs geſti rationes repoſcendi, ſi hunc impunem dimiſeritis, relinquitur poteſtas. Illud verò nonne ingemiſcendum, ſiquidem olim aureis coronis, quae populo à Graecis donabantur, referta eſſet orcheſtra, eò quòd dies hic hoſpitalibus coronis tribueretur: nunc autem ſuis in Republicâ adminiſtrandâ conſiliis perficiat Demoſthenes, ut vos coronis praeconiiſque ſpoliemini, ipſe autem donetur? Siquis ex trajicis Poëtis, qui theatrum aliquando introibunt, in fabulâ Therſitem à Graecis coronatum induxerit, nemo veſtrum aequè pateretur, quòd eum Homerus imbellem et calumniatorem appellârit: vos autem, cùm iſtiuſmodi hominem coronâ donatis, nonne vos arbitramini Graecorum omnium judiciis fore deriſos ſibiliſque exploſos? Majores enim veſtri praemia inſigniora et honorificentiora populo tribuebant, viliora autem atque infima in leves ſordidoſque oratores congeſſerunt. Cteſiphon autem arbitratur dedecus, Demoſtheni ademptum, ad populum transferri oportere. Atqui dicitis vos eſſe felices, uti et eſtis, et dicere debetis: decernetis tamen vos quidem à fortunâ in periculis fuiſſe derelictos, à Demoſthene autem meritis beneficiiſque affectos.

85. Quod verò alienum maximè atque abſurdum eſt, in iiſdem judiciis, eos qui repetundarum ſunt damnati, omni dedecore oneratis; hunc autem quem vos ipſi quaeſtus in Republicâ tractandâ feciſſe probè intelligitis, corona donabitis? Ludorum etiam Diony-

Digitized by Google

ſiacorum judices, niſi de choris cyclicis juſtè decernant, mulctatis: iidem autem vos non chororum cyclicorum judices conſtituti, ſed legum virtutiſque civilis, praemia non juxta leges, non paucis, non dignis viris, ſed illi, qui gratiâ et ambitione ea aſſequi contendit, largiemini? Et verò ex judiciis egreſſus eſt hujuſcemodi judex, qui Oratorem quidem potentem, ſe autem debilem atque infirmum reddiderit. Vir enim privatis in civitate liberâ et populi potentiae ſubditâ, lege et calculo dominatur: cùm verò alteri hoc jus ſuum conceſſerit, ſuum etiam principatum ipſe diſſipavit. Deinde ſacramenti, quo obligatus judicat, ingrata recordatio intimis ſenſibus ſemper obverſatur, animumque divexat; eò enim, *quòd ſacramentum neglectum fuerit*, crimen arbitror committi: gratia verò ei, cui beneficium facere ſtudebat, non innoteſcit: clam enim atque arcanè fertur calculus.

86. Videmur autem, Athenienſes, eadem imprudentiâ atque temeritate et negotiorum ſuſceptorum compotes fuiſſe, et Rempublicam periculis objeciſſe. Quòd enim his noſtris temporibus populus, civitatis pars maxima, publicae libertatis praeſidia paucis tradat et ſubjiciat, non laudo: quòd autem petulantium atque improborum oratorum non ingens adeò foetus increbreſcat, beatos nos eſſe arbitror. Ea enim olim ingenia produxit civitas quae hoc modo populum facillimè diſſipabant; adulationibus enim et blanditiis gaudebat: adeo illum non ii à quibus timebat, ſed ii

Digitized by Google

quorum fidei ſeſe commendârat profligabant. Quorum quidem nonnulli etiam in triginta tyrannorum numero fuerunt, et pluſquam mille et quingentos cives indictâ causâ morte mulctabant priuſquam crimina propter quae morituri erant, audiiſſent: neque neceſſariis et cognatis ad mortuorum tumulos, ad cadaver efferendum conveniendi copiam fecerunt. Vos igitur nonne eos, qui Rempublicam gerunt, veſtrae potentiae ſubditos tenebitis? nonne eos, qui elati ſunt imperio atque inſolentes, proteretis atque in exilium ablegabitis? Nonne meminiſtis, neminem unquam ad populare imperium diſſipandum ſe accinxiſſe, niſi qui priùs judiciorum vim atque authoritatem ſuperârit.

87. Libenter equidem, Athenienſes, ad *Cteſiphontem*, qui ſcitum tulit, orationem meam referem, coramque vobis perpenderem, quaenam propter merita atque beneficia Demoſthenem coronâ donandum decernat. Si enim dicis, *Cteſiphon* (unde ſciti tui exordium ſumpſiſti) *eum coronâ donandum eſſe*, quòd foſſas muroſque amplè refecerit, Te quidem valdè demiror: graviorem enim culpam ſuſtinet quòd cur foſſis egeremus author extiterit, quàm quae earundem refectione eluatur aut compenſetur. Non enim eum, qui Rempublicam rectè gerit, oportet praemia flagitare, quòd muros obvallârit, quòd foſſas extruxerit, quòd tumulos publicos exaedificârit, ſed quòd bonum aliquod civitati comparârit. Sin autem ad ſecundam decreti partem acceſſeris, in quâ auſus es ſcribere, quod vir

Digitized by Google

bonus sit, quòdque tum dictis tum factis optimè de populo Athenienſi mereri ſemper perſiſtat, omiſsâ faſtuosâ illâ orationis jactantiâ, omiſſo grandi verborum tumore, ad facta ejus redi, oſtende nobis quid ſit quod dicis. Quaeſtus enim eos atque mercedes, quas in rebus Amphiſſanis atque Euboicis fecit, praetermitto: cùm verò Demoſtheni Thebanae ſocietatis pactionem aſcribas, ignaros quidem decipis atque illudis, iis verò, qui ſciunt atque ſentiunt, contumeliam imponis. Diſſimulatâ enim ratione temporum, detractâque horum dignitate atque exiſtimatione, quae *Thebanos* ad ſocietatem firmandam impulit, nobis occultum eſſe arbitraris, te gloriam civitatis et claritatem Demoſtheni affinxiſſe.

88. Quanta verò haec ſit arrogantia atque inſolentia, magno vos argumento docere conabor. Perſarum enim rex, non multò antè quam in Aſiam tranſiret Alexander, miſit ad populum literas minaces, acerbas et contumeliarum pleniſſimas; in quibus tum multa alia ferociter atque inhumanè dicebat, tum hoc etiam ſub fine ſcripſit, [*Ego verò* (inquit) *vobis aurum non dabo; ne igitur id me poſtulate, nunquam enim accipietis.*] Idem tamen ille periculis, quae nunc etiam ei impendent, deprehenſus atque oppreſſus, populo non poſtulanti trecenta talenta ipſe ultrò miſit, quae tamen populus, quâ erat modeſtiâ, non accepit. Temporis igitur ratio, *Regis* timor, ſociorum neceſſitas aurum vobis comparabant: quae etiam eadem Theba-

21775 Digitized by Google

nos ad foedus faciendum impulerunt. Tu autem nihil nisi Thebanorum nomen effutis, et infeliciſſimae illius ſocietatis memoriâ enecas nos et fatigas: ſeptuaginta autem ex auro illo regali talenta, quae tu compilâſti atque intercepiſti, cautè retices. Nonne in pecuniae difficultate, cùm quinque talenta iis eſſent oblata, arcem Thebanis tradere noluerunt milites externi? nonne propter novem argenti talenta, cùm Arcades univerſi in expeditionem egrederentur eorumque duces ad auxiliandum, parati eſſent, res erat infecta? Tu autem diteſcis, et voluptatibus tuis ſumptum ſuggeris: uno demum verbo, ad illum defertur aurum regale, vobis verò obtingunt pericula.

89. Operae verò erit pretium ad inſcitiam eorum atque vecordiam attendere. Si enim auſus fuerit Cteſiphon Demoſthenem ad dicendum accerſere, et ille in ſuggeſtum prodiens laudes ſuas pleno ore decantârit, multò gravior vobis ea erit narratio quàm ipſa, quae ab eo paſſi eſtis, incommoda. Cùm enim viros virtute praecellentes, quorum clariſſimas res geſtas probè intelleximus, in ſuis ipſorum praeconiis verſari non ſuſtinemus: hominem, qui civitati opprobrio eſt et dedecori, laudes ſuas celebrantem quae unquam audire perferet patientia? Ab hoc igitur impudentiſſimo inſtituto, ſiquid tibi ineſt prudentiae, deſiſtes: tuam autem cauſam, Cteſiphon, ipſe defendes. Nunquam enim refugies atque tergiverſabere, tanquam dicendi rudis eſſes et imperitus: abſurdum enim eſſet, ſi cùm olim

Digitized by Google

Te legatum ad Cleopatram Philippi filiam passus es decerni, ut ei ob Alexandri Molossorum Regis interitum condoleres, nunc te ad dicendum non instructum esse affirmes. Peregrinam enim mulierem moestam ac dolentem consolando erigere potuisti; scito autem à Te mercedis ergò conscripto causam tuam non ipse defendes?

90. An verò talis ille est, quem coronâ donandum decrevisti, ut ab iis de quibus bene meritus est ignoretur, nisi quis tecum pro eo perorârit? Percunctare judices, norintne Chabriam, Iphicratem et Timotheum: et quaere ab iis, quâ de causâ praemia iis tribuerint imaginesque collocârint? Omnes uno ore tibi hoc responsum dabunt, Chabriae imaginem fuisse positam, propter eam in Naxo pugnam navalem; Iphicrati, quòd Lacedaemoniorum *Moram* interfecerat; Timotheo, quòd ad Corcyram *liberandam* classem provexerat; aliis denique permultis, quòd plurimas praeclarissimasque res in bello gesserant. Siquis autem scisciteur, quâ de causâ Demostheni praemium negatis, *respondeatis*, quia turpissimo quaestui se addicit, quia timidus est et imbellis, quia à statione recessit. Utrum igitur hunc honore afficietis, an vos ipsos et illustres illos Heroas, qui in bello pro vobis ceciderunt, infamiâ notabitis? quos omnes cogitatione vestrâ intuemini, quiritantes et indignantissimè stomachantes, si homo iste coronâ donabitur. Enimverò acerbum esset atque indignum, si ligna, lapides, et ferrum, res mutas sen-

Digitized by Google

ſuque carentes, ſi quo caſu aliquem inflixerint occiderintque, amandamus; ſi quando quis mortem ſibi conſciverit, manum eam, quae plagam intulit, ſeorſim à corpore ſepelimus: Demoſthenem tamen, qui ultimam hanc expeditionem decrevit, qui milites prodidit, praemio ornabitis. Contumeliâ igitur afficiuntur mortui; vivi autem ad maximam deſperationem redacti animo cadunt, cùm virtutem quidem ſuam morte compenſatam, memoriam autem brevem et caducam intuentur.

91. Jam verò (quod eſt omnium maximum) ſi à vobis quaerant adoleſcentuli, quodnam ad exemplum vitam ſuam dirigere debeant, quid reſpondebitis? Probè enim noſtris quòd neque Palaeſtra, neque literarum ludi neque muſica tantùm, ſed multò magis publica praeconia ad pueros erudiendos conducunt. Praedicaturne aliquis in theatro, quòd coronâ donatur virtutis ac fortitudinis ergô benevolentiaeque, homo moribus ſuis impurus maximè et ſceleratus? his verbis auditis, corrumpitur adoleſcentulus et depravatur. Poenaſne dedit aliquis homo nefarius et lenocinio addictus, uti Cteſiphon? caeteri omnes docentur et informantur. Scitumne aliquis bonis moribus legibuſque adverſum conſcribit, domumque reverſus filium ad probitatem erudit? at hunc nihil quicquam movet cohortatio. Monere enim atque hortari, hîc nihil aliud quàm enecare atque obtundere meritò dicatur. Quocirca non ſolùm quia judices ſedetis, ſed quia omnium oculi in

Digitized by Google

vos sunt conversi, ita sententiam pronuntiate, ut iis, qui quidem ab hodiernâ causa absunt, sed de judicio vestro percunctaturi sunt, rationem reddere possitis. Probè enim nostis, Athenienses, talem omnibus visam iri civitatem, qualis est ille de quo sit praeconium. Opprobrium autem erit vobis, quòd non majorum rebus gestis, sed Demosthenis timiditati atque ignaviae assimiles estis.

92. Nullo igitur modo infamiam hanc et turpitudinem evitabitis, nisi ab iis, qui quidem humanissima et maximè popularia nomina sibi vendicant, moribus autem sunt infidi, omni prudentiâ caveatis. Benevolentia enim et popularis dominatio in medio ponuntur; illi verò saepius eas sibi verbo assumunt, qui ab iis re quàm longissimè abhorrent. Cùm igitur aliquis inter vos orator coronas hospitales atque praeconia coram Graecis facienda efflagitat, jubete eum orationem suam ad vitam laudabilem, ad mores sanctos et pudicos (uti quidem praeconiorum confirmationes fieri jubet lex) exigere atque referre. Sin autem haec morum integritas non probata fuerit et testata, ne ei praeconium confirmate: popularisque imperii, jam penè è manibus vestris elapsi, curam suscipite. Nonne vobis grave atque acerbum videtur, senatûs populique authoritatem negligi et contemni, literas autem et legationes non à viris infimis et vulgaribus, sed summis totius Asiae Europaeque optimatibus in domos privatas pervenire? Et ea, quae ex legum praescripto

Digitized by Google

morte ſunt luenda, non modò non haeſitant perpetrare nonnulli, ſed in propatulo etiam audent fateri, literaſque inter ſe recitantes ex adverſo conferunt: vos porrò hortantur alii, ut in ſe tanquam publicae libertatis propugnatores intueamini; alii autem praemia, tanquam ſalutis publicae procuratores, depoſcunt. Populus autem animo fractus, iiſque, quae paſſus eſt, debilitatus et oppreſſus, tanquam ſenio aut amentiâ quâdam delirans, nomen tantummodò libertatis retinet, eam autem ipſam aliis remiſit. Tum ex concionibus migratis, non ut qui conſultâritis, ſed quaſi ex coenâ collatitiâ, fragmentis inter voſmet tributis, diſceſſeritis. Ac ne vobis delirus videar, id quod dicturus ſum attendite.

93. Erat hic quidem (vehementer ſanè angor, quòd aerumnas publicas toties refricare mihi ſit neceſſe) ſed fuit vir quidam privatus, qui quòd ad Samon tantùm navigare aggreſſus fuerit, eo ipſo die ab Areopagitarum conceſſu proditionis nomine morti damnatus eſt. Erat item alter homo privatus, qui Rhodum navi profectus, eò quod periculis publicis timidè ſe ſubtraxerat, in judicium vocatus eſt, et paribus ſuffragiis evaſit; quòd ſi unus tantùm *ex albis calculis* intercidiſſet, aut ad exilium aut mortem fuerat damnatus. Cum iis itaque ea, quae nunc fiunt, comparemus. Orator, malorum omnium civitati author, à ſtatione receſſit, ex urbe ſe ſubtraxit; idem hic coronam petit, et praeconium de ſe fieri poſtulat: nonne hominem

Digitized by Google

hunc, ut communem totius Graeciae peſtem, in exilium exigetis? aut eum, quaſi rerum praedonem, verborum autem ope per Rempublicam navigantem, gravi ſupplicio mactabitis? Tempus etiam, in quo ſententiam pronunciatis, vobis in mentem veniat: paucos jam intra dies agentur Pythya, et commune totius Graeciae concilium cogetur. Noſtra civitas, propter Demoſthenis in republicâ conſilia et adminiſtrationem, graviſſimis calumniis oneratur. Si igitur hunc coronâ donatis, cum iis qui communem pacem violant, conjurâſſe videbimini; ſin coronam negatis, populum ab hoc crimine abſolvetis.

94. Ne igitur quaſi de peregrinâ aliquâ civitate, ſed ut de veſtrâ propriâ conſulite: neque gloriam et munificentiam aliis diſtribuite, ſed de aliorum liberalitate judicate, et praemia veſtra in viros praeſtantiores et omni laude praecellentiores conferte. Et non modò auribus veſtris, ſed etiam oculis in ipſos invicem converſis, diſpicite quinam à Demoſthenis parte ſunt ſtaturi: utrùm ii qui in venatu, an ii qui in ludis gymnicis, dum eſſet adoleſcens, ſocii fuerunt. Sed per Deos immortales non in apris ſylveſtribus perſequendis, non in corporis ſui valetudine curandâ verſatus eſt, ſed iis artibus ſe ſemper addixit, quibus divites fortunis ſuis ſpoliaret.

95. Cum verò ad arrogantiam hominis atque inſolentiam reſpexeritis, ubi ſcilicet jactabit ſe legatione (*quam ad Byzantios obibat*) Byzantium è Philippi

Digitized by Google

manibus extorſiſſe, Acarnanas verò ad deficiendum concitâſſe, Thebanos item orationibus ſuis perculiſſe; (arbitratur enim vos eò jam ſtupiditatis atque vecordiae proceſſiſſe, ut etiam hoc vobis perſuaſum faciat, quaſi Suadam non calumniatorem in urbe nutriretis) ubi porrò ſub orationis fine eos, quos in quaeſtu et ſordibus ſocios habuit, accerſet, cogitate, intueri vos hoc ipſo in ſuggeſto, quo ego nunc inſiſtens loquor, viros de civitate bene meritos, ordine diſpoſitos et contra iſtorum libidinem atque impudentiam inſtructos. Solonem nempe, qui legibus praeclariſſimis Rempublicam ornavit, virum in Philoſophiae ſtudio non mediocriter verſatum, et in legibus ponendis peritiſſimum, ſanctè et pudenter (ut eum dicebat) vos obteſtantem, ne ullo modo Demoſthenis conciones plus apud vos quàm leges et ſacramenta valere patiamini: Ariſtidem, qui tributa Graecis pro ratâ uniuſcujuſque portione injunxit, (cujus defuncti filias in matrimonium collocabat populus) quiritantem atque dedecus atque ludibrium juſtitiae acerbiſſimè ſtomachantem: percunctantem, an non pudeat vos, cùm Patres veſtri Arthmium Zelitam, virum in civitate diverſantem, cum populo Athenienſi hoſpitio conjunctum, eò quod aurum à medis in Graeciam detuliſſet, tantùm non interfecerint, ex urbe autem et terris omnibus populo Athenienſi ſubjectis publicè exterminarint; Demoſthenem, qui non à Medis aurum detulit ſed quaeſtu et ſordibus corrogavit, quod et adhuc domo ſuâ recondi-

Digitized by Google

tum habet, aureâ coronâ donare? Themiſtoclem porrò et Heroas illos, qui apud Marathonem et Plataeas ceciderunt, ipſos denique majorum tumulos nonne arbitramini ex imis viſceribus ingemiſcere, et ſuſpirare, ſi ille, qui cum barbaris adverſus Graecos ſe conſpiraſſe profitetur, coronam conſequetur?

96. Ego igitur, ô Terra, Sol, Virtus, Prudentia, Doctrina, quâ honeſta ab honeſtis internoſcimus diſcernimuſque, *Civitati Reique publicae* auxilium tuli et peroravi. Quòd ſi pulchram et hoc crimine, de quo actio inſtituta eſt, dignam accuſationem feci, dixi ut volui: ſin autem inopem atque jejunam, ut potui. Vos autem ex iis, quae et jam dicta ſunt et quae dicenda erant, inſtructi, ſententiam juſtitiae congruentem reique publicae vehementer utilem pronuntiate.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

MAR 2 2 1915

1915